

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA DUBROVNIK

NACRT

IMPRESSUM

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA **DUBROVNIK** DO 2027.

Naručitelj

Grad Dubrovnik
Pred Dvorom 1, 20000 Dubrovnik

Izrađivač

Urbanex
Boktuljin put 26, 21 000 Split
Vlaška 95, 10 000 Zagreb

2022.

NACRT

SADRŽAJ

SADRŽAJ	iii
1. UVOD.....	5
2. GEOGRAFSKI OBUHVAT SRUP-a	7
3. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a.....	9
4. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA.....	13
4.1. Društvo	13
4.1.1. Demografija.....	13
4.1.2. Društvene usluge i infrastruktura.....	16
4.1.3. Socijalno stanje.....	21
4.1.4. Odgoj i obrazovanje	23
4.2. Gospodarstvo.....	27
4.2.1. Opća gospodarska kretanja	27
4.2.2. Tržište rada	28
4.2.3. Poslovno okruženje	30
4.2.4. Turizam	35
4.2.5. Poljoprivreda i ribarstvo.....	38
4.3. Urbano okruženje	41
4.3.1. Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima	41
4.3.2. Upravljanje javnim urbanim površinama	43
4.3.3. Komunalna infrastruktura.....	46
4.3.4. Promet i mobilnost.....	48
4.3.5. Telekomunikacijska infrastruktura.....	52
4.4. Okvir upravljanja razvojem.....	53
5. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	55
6. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE.....	57
7. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA.....	63
8. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM OKVIROM	87
9. PROJEKTI SRUP-a.....	90
9.1. BAZA PROJEKATA.....	90
9.2. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA	94
10. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA	
101	
10.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja	101
10.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a	103

10.3.	Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam.....	105
10.4.	Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam.....	107
10.5.	Opis sustava provedbe ITU mehanizma	110
11.	INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN.....	112
12.	OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE.....	114
13.	MIŠLJENJE O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ	115
14.	SAŽETAK REZULTATA PRETHODNOG VREDNOVANJA	120
15.	PRILOZI	124

NAPOMENA

S obzirom na to kako se u hrvatskom jeziku koristi ista riječ za formalni (grad što ga čini kompaktno sagrađeni prostor s cjelokupnim urbanim sadržajem; Vresk, 2002) i administrativni grad (grad što ga čini kompaktno sagrađen prostor zajedno s urbaniziranom i funkcionalno integriranom okolicom; Vresk, 2002), u SRUP Dubrovnik će se koristiti ustaljena geografska praksa pisanjem riječi grad s malim početnim slovom (grad) kada se misli na formalni grad te s velikim početnim slovom (Grad) kada se misli na administrativni grad

1. UVOD

Strategija razvoja Urbanog područja Dubrovnik (skraćeno: SRUP Dubrovnik) predstavlja akt strateškog planiranja u okviru politike regionalnoga razvoja koji služi kao multisektorski strateški okvir kojim se planira razvoj Urbanog područja Dubrovnik (skraćeno: UP Dubrovnik) kao urbane razvojne cjeline unutar novog financijskog razdoblja 2021.-2027. Urbano područje Dubrovnik čine Grad Dubrovnik, Općina Dubrovačko primorje, Općina Konavle i Općina Župa dubrovačka. Grad središte Urbanog područja Dubrovnik je Grad Dubrovnik ujedno i nositelj izrade Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik.

Strategija predstavlja preduvjet za korištenje ITU mehanizma, tj. mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja. ITU mehanizam ima za cilj razvijati funkcije, infrastrukturu, usluge i sadržaje potrebne za stvaranje kvalitetnije poveznice gradskih i prigradskih prostora u urbanu cjelinu. Pritom se naglasak stavlja na integriranje razvoja funkcionalno povezanih administrativnih jedinica, integriranje razvoja projekata iz različitih sektora unutar urbanih područja, integriranje istih ili sličnih projekata na različitim lokacijama unutar urbanog područja i integriranje projekata iz više različitih fondova (tzv. *blending*).

Cilj Strategije je utvrđivanje zajedničkih smjerova razvoja UP Dubrovnik, predlaganje zajedničkih pravaca djelovanja te olakšavanje provedbe zajedničkih projekata UP-a. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je Smjernice za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021.-2027. (dalje u tekstu: Smjernice) čija je svrha pružiti upute urbanim područjima tijekom definiranja i uspostave urbanih područja tijekom izrade strategija razvoja urbanih područja te njezinog praćenja, provedbe i vrednovanja.

Tijekom izrade dokumenta SRUP Dubrovnik provedena je cjelovita analiza stanja uključujući identifikaciju i opis razvojnih potreba, izazova i potencijala na temelju rezultata participativnog procesa s relevantnim sektorskim dionicima. Sažet pregled rezultata cjelovite analize stanja prikazan je u ovom dokumentu. Sukladno Smjernicama, utvrđeno je Koordinacijsko i Partnersko vijeće, a koja osiguravaju participativan pristup utvrđivanju intervencijske logike i pristupa budućem strateškom razvoju. Također, provedene su i participativne radionice s radnim skupinama, koje su naglasile razvojne izazove, potrebe i potencijale. Cjelokupan proces izrade SRUP-a pratio je proces vanjskog vrednovanja kojim je osigurana metodološka usklađenost sa Smjernicama te intervencijska logika koja povezuje sve navedene korake sa strateškim pristupom budućem razvoju. Slijedom navedenih aktivnosti, utvrđena je srednjoročna vizija razvoja UP Dubrovnik koja glasi: „*Urbano područje Dubrovnik do 2027. godine područje je održivog, pametnog, diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za društvo i okoliš, održive i pametne mobilnosti te prostorno ravnomjerno raspoređene visoke kvalitete i mogućnosti života i rada*“. Tako postavljena vizija razrađena je kroz hijerarhijski postavljen strateški okvir. Posebni ciljevi koji usmjeravaju razvoj UP Dubrovnik kategorizirani su prioritnim osima:

- Prioritet 1. - Rast unutar limita - Održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota
 - o Posebni cilj 1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja
 - o Posebni cilj 1.2. Poticanje diversifikacije gospodarstva
 - o Posebni cilj 1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje
- Prioritet 2. - Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetske održivim rješenjima te zaštititi i obnovi prirodnih i kulturnih resursa

- Posebni cilj 2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa
- Posebni cilj 2.2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti
- Posebni cilj 2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje
- Posebni cilj 2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti
- Posebni cilj 2.5. Zelena tranzicija infrastrukture
- Prioritet 3. - Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
 - Posebni cilj 3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
 - Posebni cilj 3.2. Zdrav i uključiv život
 - Posebni cilj 3.3. Efikasno i digitalno društvo

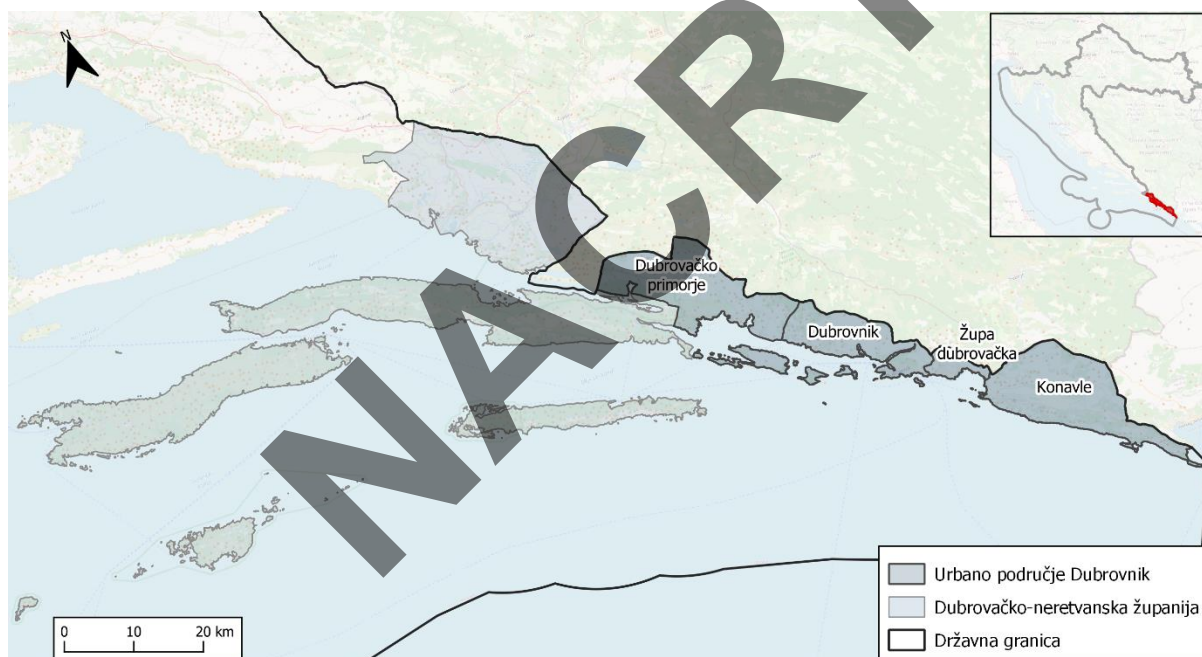
Uz samu Strategiju te Cjelovitu analizu stanja kao prilog utvrđeni su i provedbeni akti SRUP-a: Akcijski plan SRUP-a te Komunikacijska strategija i komunikacijski akcijski plan.

NACRT

2. GEOGRAFSKI OBUHVAT SRUP-a

Temeljem Smjernica za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021.-2027., koje je izradilo Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije kao tijelo nadležno za koordinaciju provedbe mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam), uspostavljen je obuhvat Urbanog područja Dubrovnik. Teritorijalni obuhvat Urbanog područja Dubrovnik (Sl. 1) čine Grad Dubrovnik te općine Dubrovačko primorje, Konavle i Župa dubrovačka, s ukupno 102 naselja. Prema broju stanovnika Grad Dubrovnik definiran je kao grad središte većeg urbanog područja (MRRFEU, 2021). Osnovni kriteriji definiranja obuhvata Urbanog područja prema navedenim Smjernicama su: prostorni kontinuitet koji čine sve JLS te udio dnevnih migracija zaposlenih u središte urbanog područja od minimalno 30%¹. Općine Dubrovačko primorje i Župa dubrovačka zadovoljile su osnovne kriterije obuhvata urbanog područja (Grad Dubrovnik, 2021a), dok se dodatni kriterij, koji je usvojen kako bi i Općina Konavle pripadala sastavu UP Dubrovnik, odnosio na udio dnevnih migracija učenika i studenata iz Općine u grad središte (37,46%).

Urbano područje Dubrovnik ukupne je površine 572,27 km², a prema rezultatima Popisa stanovništva 2021. g., UP Dubrovnik broji 60.510 stanovnika (Popis stanovnika 2021). Sve jedinice lokalne samouprave s gradom središtem (Grad Dubrovnik) čine prostorni kontinuitet.

Sl. 1. Teritorijalni obuhvat Urbanog područja Dubrovnik

Izvor podataka: OSM, 2022

Urbano područje Dubrovnik sastavni je dio Dubrovačko-neretvanske županije čije županijsko administrativno središte čini Grad Dubrovnik. Povijesna osnova razvoja Urbanog područja temelji se na pomorstvu i trgovini neovisne srednjovjekovne države Dubrovačke Republike na kojoj ujedno počiva današnji povijesni urbani krajolik UP Dubrovnik. Stara gradska jezgra Dubrovnik, kao ishodište takve prostorne valorizacije, 1979. godine uvrštena je na UNESCO-ov Popis svjetske kulturne baštine, a 1994. g. zaštita je proširena na predgrađe Pile, Lovrijenac, predio Iza Grada, Lazarete, Revelin i otok Lokrum s

¹ U iznimnim slučajevima, grad središte urbanoga područja u obuhvat može uključiti i JLS-ove koji ne ispunjavaju kriterij dnevnih migracija zaposlenih ukoliko ispunjavaju obvezni kriterij prostornog kontinuiteta i jedan ili više dodatnih kriterija koje definira grad središte (MRRFEU, 2021)

manjim izmjenama granica kontaktne zone 2018. g. Također, na UNESCO-ovoj Listi svjetske baštine od 2016. godine nalaze se i „Stećci – Srednjovjekovni nadgrobni spomenici“ na području Općine Konavle.

Urbano područje Dubrovnik pripada Južnom hrvatskom primorju. Geografski položaj Urbanog područja Dubrovnik određen je prirodnim granica te državnim granicama: s Bosnom i Hercegovinom na istoku i djelomično na sjeveru kod Neuma, s Crnom Gorom na samom jugu. Na zapadu, Urbano područje geografski obuhvaća i skupinu otoka - Elafite. Prirodnu granicu na sjeverozapadu čini Malostonski zaljev te rt Oštro na jugoistoku, a smjer pružanja područja prati smjer pružanja Dinarida (Magaš, 2013). Južnodalmatinski prostor očituje se u svojem priobalnom i otočnom dijelu, odnosno zbog uskog pružanja uz najjužnije gorske grebene Dinarskog gorja u Hrvatskoj, uz granicu s Bosnom i Hercegovinom, karakterizira ga nedostatak dubljeg zaobalnog pojasa.

Geomorfološki, UP je područje raznolikosti koji čine nizinski, aluvijalni predio Poneretavlja na sjeveru te hrptovi, udubine, uzvisine i polja koji se rasprostiru prema jugu. Glavno obilježje je rasprostranjenost mikrooblika, male vapnenačko-dolomitne udoline te manja područja flišnih naslaga s razvijenom poljoprivrednom djelatnosti (Magaš, 2013). Raspodjelu nadmorske visine karakteriziraju niži priobalni dijelovi (oko 200m) te viši dijelovi unutrašnjosti uz samu granicu s BiH. Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, klima je sredozemna (Cs) s maksimumom temperatura ljeti u kolovozu (prosjeak temperature iznosi 25°C) te zimskim minimumom u siječnju (5-10°C) što je izrazito pogodno za razvoj turizma. Karakteristika prostora je znatna insolacija, odnosno veliki broj sunčanih sati (2.500-2.700 h osunčanosti). Od vjetrova, zbog južnog položaja, iznimno se ističe jako jugo potom bura, maestral te levant (Zaninović, 2008).

3. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a

Strategija razvoja Urbanog područja Dubrovnik, sukladno članku 28. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18), donosi se u postupku savjetovanja s odgovarajućim partnerskim vijećem kao i svi dokumenti koji čine dio politike regionalnog razvoja poštujući na taj način načelo partnerstva i suradnje. Partnersko vijeće za urbano područje osniva grad središte urbanog područja radi sudjelovanja u donošenju SRUP-a te ono ima savjetodavnu ulogu u procesu donošenja SRUP-a, sudjelujući u utvrđivanju prioriteta razvoja, predlaganju strateških projekata te njihovoj provedbi i praćenju. Osnivanjem partnerskog vijeća vodi se računa o zastupljenosti različitih aktera razvoja iz urbanog područja i zastupljenosti interesa većine stanovnika urbanog područja.

Odluku o osnivanju i imenovanju Partnerskog vijeća Urbanog područja Dubrovnik donio je Grad Dubrovnik 11. ožujka 2022. g., a vijeće se sastoji od predstavnika jedinica lokalne samouprave UP Dubrovnik, županije, regionalnog koordinatora, javnih tijela, pružatelja obrazovnih usluga, socijalnih partnera, privatnog sektora i organizacija civilnog društva. Kao članovi Vijeća odabrani su predstavnici sljedećih tijela, organizacija i institucija: Grad Dubrovnik, Općina Dubrovačko primorje, Općina Konavle, Općina Župa dubrovačka, Dubrovačko-neretvanska županija, Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije - DUNEA, Dubrovačka razvojna agencija - DURA, Gospodarska komora Dubrovačko-neretvanske županije, Obrtnička komora Dubrovačko-neretvanske županije, Hrvatski zavod za zapošljavanje Dubrovačko-neretvanske županije, Javna ustanova Rezervat Lokrum, Sveučilište u Dubrovniku, Međunarodno sveučilište Libertas, Rochester Institute of Technology Croatia, Zračna luka Dubrovnik, Turistička zajednica grada Dubrovnika, Turistička zajednica Općine Dubrovačko primorje, Dubrovački savez športova, Konavosko komunalno društvo d.o.o., Centar za mlade Dubrovnik, Udruga DART, Udruga „Poseban prijatelj“, Gradsko društvo Crvenog križa Dubrovnik, Udruga „Dva skalina“, Društvo arhitekata Dubrovnik, Društvo turističkih vodiča, HUP Zagreb - podružnica Hoteli Dubrovnik, Valamar Riviera d.d., Jadranski luksuzni hoteli (ALH) te Putnička agencija Spicy Events. Partnersko vijeće participiralo je u kreiranju razvojne politike UP Dubrovnik i aktivno izvršavalo svoju ulogu, prateći odredbe Poslovnika o radu Partnerskog vijeća Urbanog područja Dubrovnik. U tablici u nastavku prikazan je proces djelovanja Partnerskog vijeća u izradi dokumenata te su istaknute glavne aktivnosti s održanih sjednica.

Tab. 1: Održane sjednice Partnerskog vijeća

SJEDNICA	TERMIN	SAŽETAK TEMA
Prva sjednica Partnerskog vijeća UP Dubrovnik	27. svibnja 2022. g.	Prezentiranje provedenih aktivnosti u okviru pripreme i izrade SRUP-a, usvajanje Poslovnika o radu Partnerskog vijeća, odabir predsjednice i zamjenika Partnerskog vijeća.
Druga sjednica Partnerskog vijeća UP Dubrovnik	14. lipnja 2022. g.	Usvajanje zapisnika s prve sjednice, prezentiranje provedenih aktivnosti u izradi SRUP-a od posljednje sjednice, davanje mišljenja na Komunikacijsku strategiju i komunikacijski akcijski plan, usvajanje Komunikacijske strategije, predstavljanje budućih aktivnosti u sklopu izrade SRUP-a
Treća sjednica Partnerskog vijeća UP Dubrovnik	14. srpnja 2022. g.	Usvajanje zapisnika s druge sjednice, prezentiranje postignutog u izradi SRUP-a od posljednje sjednice (dopuna baze projekata, potraživanje mišljenje o potrebi procjene utjecaja na okoliš, izrađeni: nacrt Cjelovite analize stanja i prvi nacrt Strateškog okvira), prezentacija nacrta Cjelovite analize stanja SRUP-a 2021.-2027., usvojen nacrt Cjelovite analize stanja,

		predstavljen prvi nacrt Strateškog okvira, uz dane prijedlozi poboljšanja
Četvrta sjednica Partnerskog vijeća UP Dubrovnik	20. prosinca 2022. g.	Usvajanje zapisnika s treće sjednice, pregled realiziranih aktivnosti za korištenje ITU mehanizma u financijskog perspektivi 2021.-2027. g., prezentacija nacrta Strategije razvoja urbanog područja Dubrovnik i Akcijskog plana za provedbu Strategije
[dopuna nakon novih sjednica]		

Za provođenje procesa koordinacije izrade, izmjena i/ili dopuna, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Strategije, sukladno Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja, osniva se Koordinacijsko vijeće. Koordinacijsko tijelo čine gradonačelnici i načelnici svih gradova i općina u sastavu urbanog područja, odnosno njihovi zamjenici. Slijedom navedenog, Gradonačelnik Grada Dubrovnika 10. siječnja 2022. g. donio je Odluku o osnivanju Koordinacijskog vijeća Urbanog područja Dubrovnik, a kojeg čine Gradonačelnik Grada Dubrovnika te načelnici općina Dubrovačko primorje, Konavle i Župa dubrovačka. Navedeno Vijeće daje mišljenje o svim ključnim koracima u postupku izrade i provedbe Strategije prije upućivanja dokumenata na predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave. U procesu izrade dokumenata održano je nekoliko sastanaka Koordinacijskog vijeća, prikazanih u sljedećoj tablici.

Tab. 2: Održane sjednice Koordinacijskog vijeća

SJEDNICA	TERMIN	SAŽETAK TEMA
Prva sjednica Koordinacijskog vijeća UP Dubrovnik	10. siječnja 2022. g.	Usvajanje Odluke o osnivanju i Poslovnika o radu Koordinacijskog vijeća, odabir predsjednika Koordinacijskog vijeća, pregled realiziranih aktivnosti za korištenje ITU mehanizma u financijskoj perspektivi 2021.-2027.
Druga sjednica Koordinacijskog vijeća UP Dubrovnik	31. svibnja 2022.g.	Usvajanje zapisnika s prve sjednice, uvodno obraćanje predsjednice Partnerskog vijeća, davanje mišljenja na Komunikacijsku strategiju i komunikacijski akcijski plan, usvajanje Komunikacijske strategije i komunikacijskog akcijskog plana.
Treća sjednica Koordinacijskog vijeća UP Dubrovnik	14. srpnja 2022.g.	Usvajanje zapisnika s druge sjednice, uvodno obraćanje predsjednice Partnerskog vijeća, prezentiranje učinjenog u izradi SRUP-a od posljednje sjednice (dopuna baze projekata i poslana na mišljenje o potrebi procjene utjecaja na okoliš, izrađeni nacrt Cjelovite analize stanja i prvi nacrt Strateškog okvira), prezentacija nacrta strateškog okvira SRUP-a 2021.-2027., prezentacija nacrta Cjelovite analize stanja SRUP-a 2021.-2027. i pristiglih komentara Partnerskog vijeća, usvojen nacrt Cjelovite analize stanja, predstavljen prvi nacrt Strateškog okvira
Četvrta sjednica Koordinacijskog vijeća UP Dubrovnik	23. prosinca 2022. g.	Usvajanje zapisnika s treće sjednice, pregled realiziranih aktivnosti za korištenje ITU mehanizma u financijskog perspektivi 2021.-2027. g., prezentacija nacrta Strategije razvoja urbanog područja Dubrovnik i Akcijskog plana za provedbu Strategije
[dopuna nakon dodatnih sastanaka]		

U postupak izrade Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik dodatno su uključeni lokalni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora kako bi se poboljšala kvaliteta participativnog pristupa, dopunili rezultati dobiveni analizom stanja i sudjelovanjem partnera iz koordinacijskog i partnerskog vijeća.

Participativni pristup važan je postupak u procesu strateškog planiranja jer osim stvaranja snažnog partnerskog odnosa između lokalnih dionika pruža uvid u stvarne izazove i potrebe u prostoru i društvu identificirane od dionika koji djeluju u Urbanom području, nudi priliku za iskazivanjem mišljenja pojedinaca i omogućuje pravovremeno informiranje te uključivanje zainteresirane javnosti (*bottom-up* pristup). Glavne rezultate participativnog procesa čine identifikacija razvojnih problema i prilika u pojedinim sektorima od strane uključenih dionika uz pomoć kojih se utvrđuju razvojne smjernice urbanog područja. Pri samom procesu izrade Strategije organizirane su četiri radne skupine putem kojih se kroz primjenu participativnog pristupa nastojala posvetiti pažnja društvenoj uključenosti kao jednom od temeljnih načela za osiguravanje održivog razvoja nekog prostora. Organizacija četiri radne skupine pratila je metodologiju fokus grupa te su putem otvorene rasprave prikupljeni kvalitativni podatci potrebni za razradu SWOT analize. Dionici su osim identifikacije temeljnih problema i izazova vezanih uz područje UP Dubrovnik i njegov razvoj također imali mogućnost predlagati modele budućeg strateškog razvoja. Rezultati su potom obrađeni i korišteni za izradu cjelovite analize stanja te pripremu SWOT analize, kao inputa za razvoj i definiranje strateškog okvira. S obzirom na okolnosti pandemije COVID-19 te odsustvo spriječenih dionika s radionica, otvorena je i opcija *online* davanja prijedloga te su dionici mogli svoje prijedloge razvoja UP Dubrovnik dostaviti i putem internetskog obrasca. Na taj način, prisutni dionici su također imali mogućnost nadopuniti informacije dane za vrijeme održavanja radnih skupina.

Tab. 3: Održane radionice (radne skupine)

RADNA SKUPINA	TERMIN	SAŽETAK TEMA
Radna skupina 1 – Društveni razvoj i lokalna zajednica	5. svibnja 2022. g.	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu društvene infrastrukture i upravljanja razvojem, sporta i rekreacije, zdravlja, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja i dr.
Radna skupina 2 - Kultura i Turizam	5. svibnja 2022. g.	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu kulture, kulturne baštine, turizma, održive valorizacije resursa, policentričnog i cjelogodišnjeg razvoja destinacije i dr.
Radna skupina 3 - Gospodarstvo i održivi razvoj	5. svibnja 2022. g.	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu poslovnog okruženja i poduzetništva, potporne poslovne infrastrukture, obrtništva, tržišta rada, industrije, poljoprivrede i drugih gospodarskih grana i dr.
Radna skupina 4 - Urbana i zelena Infrastruktura	6. svibnja 2022. g.	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu komunalne infrastrukture, prometa, javnog prijevoza, mobilnosti, zaštite okoliša i prirode, javnog urbanog prostora i dr.

Sl. 1: Detalj s provedenih participativnih radionica

[dopuna poglavlja nakon provedbe procesa javnog savjetovanja]

4. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

Srednjoročne razvojne potrebe i potencijali Urbanog područja Dubrovnik proizlaze iz detaljno analiziranih temeljnih odrednica društva, gospodarstva i urbanog okruženja. Temeljne odrednice društva, gospodarstva i urbanog okruženja analizirane su u sklopu Cjelovite analize stanja i SWOT analize koje su provedene pomoću dostupnih podataka te informacija prikupljenih prilikom sudjelovanja lokalnih dionika u participativnim procesima.

4.1. Društvo

4.1.1. Demografija

Stanovništvo je nositelj i provoditelj razvoja prostora, stoga je analiziranje stanovništva prilikom planiranja strateškog razvoja prostora vrlo važno. Prema Popisu stanovništva iz 2021. g., u Urbanom području Dubrovnik živjelo je 60.510 stanovnika pri čemu na području Grada Dubrovnika 68,7 %. UP Dubrovnik time karakterizira izrazita polarizacija naseljenosti prostora djelomično uvjetovana reljefnom osnovicom te povijesnim razvojem. Uz polarizaciju, ističe se proces litoralizacije koji je utjecao na koncentraciju stanovništva i većih naselja uz obalu. Ukupan broj stanovnika UP Dubrovnik čini 52,4 % stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije te 1,6 % stanovništva RH. Rezultati Popisa stanovništva 2021. g. upućuju na smanjenje broja stanovnika za 1,9 % u odnosu na Popis 2011. g. UP Dubrovnik ima prosječnu gustoću naseljenosti od 139,9 st./km², dvostruko višu od prosjeka RH. Očita je demografska teža Grada Dubrovnika koji ima gustoću naseljenosti 1.951,8 stan./km².

U posljednjem međupopisnom razdoblju, smanjenje broja stanovnika zabilježeno na razini Grada Dubrovnika (-2,5 %) što je zbog veličine njegove demografske baze, ponajveći uzročnik ukupnog pada broja stanovnika na prostoru UP Dubrovnik. Općina Župa dubrovačka zabilježila je demografski rast (+4,3 %), a blagi je rast zabilježila i Općina Konavle (+0,3 %). Općina Dubrovačko primorje izgubila je 24,6 % svog stanovništva.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku kojim se bilježi procjena kretanja broja stanovnika na godišnjoj razini, UP Dubrovnik je u razdoblju od 2016. do 2020. godine izgubio 96 stanovnika, a stopa prirodne promjene je iznosila -0,3 %. Najbolje pokazatelje ima Općina Župa dubrovačka sa stopom pozitivne prirodne promjene od +4,7 %, dok najnegativnije pokazatelje ima Općina Dubrovačko primorje sa stopom prirodne promjene od -8,5 %. Blago negativnu stopu prirodne promjene bilježe Grad Dubrovnik i Općina Konavle, koji uz visoke stope nataliteta, ujedno bilježe i nešto više stope mortaliteta. Karakteristika demografske slike Općine Dubrovačko primorje je emigracijska depopulacija nastala kao posljedica specifičnoga društveno-gospodarskog razvoja, a ista djelomično karakterizira i Grad Dubrovnik te Općinu Konavle, dok je s druge strane, revitalizacija imigracijom uzrokovala prirodni prirast Općine Župa dubrovačka (Tab. 4.).

UP Dubrovnik u razdoblju od 2016. do 2020. godine bilježi pozitivni migracijski saldo. Ujedno tri od četiri jedinice u sastavu UP Dubrovnik bilježe veće stope imigracije u odnosu na emigraciju, s iznimkom Općine Dubrovačko primorje kojima ima izraženo negativan migracijski saldo. Najveće pozitivne vrijednosti bilježi Grad Dubrovnik (+5,7 %) kao odredište privlačno za doseljavanje. Podjednako se na prostor doseljavaju stanovnici iz inozemstva (ponajviše iz BiH) i iz drugih gradova ili općina DNŽ, a manji udio doseljenih je iz drugih županija.

Prostor UP-a Dubrovnik bilježi podtip općeg kretanja E4 – izumiranje, što je karakteristično za Hrvatsku u cijelosti, no demografski trendovi UP Dubrovnik nešto su blaži i povoljniji u odnosu na nacionalni prosjek. Grad Dubrovnik i Općina Konavle također bilježe podtip E4 – izumiranje kao i Općina Dubrovačko primorje čiji su pokazatelji najnepovoljniji. Općina Župa dubrovačka ima pozitivnu prirodnu promjenu višu u odnosu na ukupnu pozitivnu promjenu broja stanovnika zbog čega je njezin podtip kretanja E1 – emigracija. Općina se nalazi u neposrednoj blizini Dubrovnika kao velikog gradskog središta zbog čega se javlja proces suburbanizacije.

Prema podacima Popisa stanovništva 2021. g., na području UP-a Dubrovnik indeks starosti iznosi 105,4, što znači da na 100 mladih stanovnika (0-19 g.) UP-a Dubrovnik dolazi gotovo 105 starih stanovnika (> 65 g.). Takvim nepovoljnim omjerom gubi se demografska baza koja je pokretač društvenog i gospodarskog razvoja. Najniži i

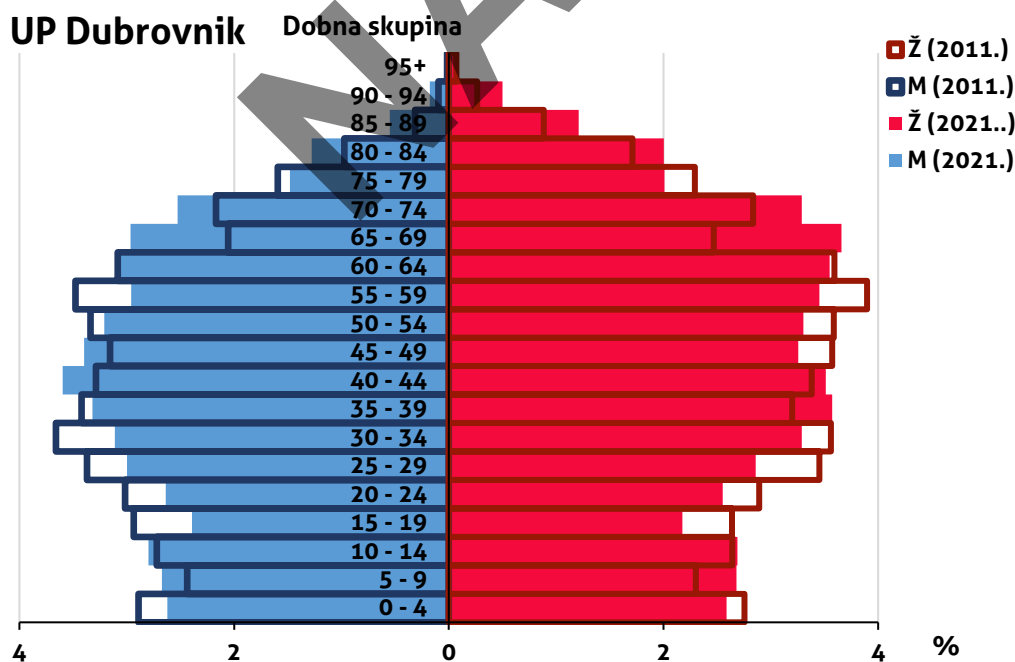
najpovoljniji indeks starosti bilježi Općina Župa dubrovačka – čak 66,5, što je gotovo duplo niže u odnosu na UP Dubrovnik, dok najviši indeks starosti bilježi Općina Dubrovačko primorje – 173,8. Veći udio starog u odnosu na mlado stanovništvo bilježi i Grad Dubrovnik (indeks starosti 115,5), a niži udio starog stanovništva bilježi Općina Konavle (indeks starosti 95,8).

Tab. 4: Broj živorođenih i umrlih te stope nataliteta i mortaliteta po JLS-ima UP-a Dubrovnik u razdoblju od 2016 do 2021. godine

Prostorna jedinica	Broj živorođenih	Broj umrlih	Ukupna promjena	Prosječna godišnja promjena	Prosječna godišnja stopa nataliteta (u ‰)	Prosječna godišnja stopa mortaliteta (u ‰)	Prosječna godišnja stopa prirodne promjene (u ‰)
Grad Dubrovnik	2.301	2.481	-180	-36	10,8	11,6	-0,8
Općina Dubrovačko primorje	70	163	-93	-18,6	6,5	15,0	-8,5
Općina Konavle	470	489	-19	-3,8	11,0	11,4	-0,4
Općina Župa dubrovačka	540	344	196	39,2	13,0	8,3	4,7
Ukupno (UP Dubrovnik)	3.381	3.477	-96	-19,2	11,0	11,3	-0,3

Izvor podataka: Gradovi u statistici, 2021

Najzorniji grafički pokazatelj dobno-spolne strukture je dobno-spolni dijagram. U slučaju UP-a Dubrovnik dijagram ima oblik urne (Sl. 2), odnosno riječ je o tipu starog ili kontraktivnog stanovništva s visokim udjelom starijih dobnih skupina što je posljedica niskih stopa rodnosti i visoke smrtnosti (Nejašmić, 2005). Sve JLS bilježe suženje baze dobno-spolne piramide, s iznimkama dobnih kohorti 5-9 i 10-14 g. Općina Župa dubrovačka ima najmlađe stanovništvo, međutim i nju karakterizira starenje te je najbrojnija dobna skupina ona 35-39 godine. Općina Dubrovačko primorje bilježi izrazito visok udio starog stanovništva s najbrojnijom dobnom skupinom 65-69 godine zbog čega je teško za očekivati njenu demografsku revitalizaciju prirodnim putem. Grad Dubrovnik i Općina Konavle imaju sličnu strukturu kao i cijeli prostor UP-a Dubrovnik, a karakterizira ih porast broja stanovnika u najstarijim dobnim skupinama.

Sl. 2. Dobno-spolna struktura UP-a Dubrovnik 2011. i 2021. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011. g., Popis stanovništva 2021. g.

Prostor UP Dubrovnik tradicionalno je okarakteriziran intenzivnim unutarnjim migracijama te zbog neposredne blizine u zaleđu - intenzivnim imigracijama iz susjedne BiH. Migracije su prvotno bile usmjere u Grad Dubrovnik, a danas zbog prostorne nemogućnosti širenja Grada unutar njegovih vlastitih granica sve više u rubne zone grada i zone užeg suburbanog prstena (obuhvaćajući i Općinu Župa dubrovačka te djelomično zapadni dio Konavala). Nakon snažnijeg pada broja stanovnika, 1990-ih kao posljedice ratnih zbivanja na dubrovačkom području, u narednom se desetljeću demografska slika uspjela oporaviti, međutim novi Popis stanovništva upućuje na stagnaciju spomenutog trenda te ukupnu promjenu koja signalizira blagu demografsku regresiju. Razlog tome se ogleda u pojavi prirodne depopulacije na širem prostoru UP-a (viših stopa umrlih u odnosu na broj rođenih), usprkos još uvijek povoljnim migracijskim pokazateljima na razini područja u cjelini. Zbog intenzivnog procesa litoralizacije visoka koncentracija stanovništva UP-a je i dalje u obalnom području što zbog reljefne konfiguracije zaleđa, a većim dijelom zbog koncentracije gospodarskih djelatnosti vezanih za turizam koje su desetljećima privlačile stanovništvo primarno u Grad Dubrovnik, a potom i ostala obalna mjesta urbanog područja. Turistifikacija kao vanjski faktor danas utječe na brojne prostorne čimbenike pa dijelovi UP-a, a osobito gradsko središte Dubrovnika iz radno-rezidencijalnog prostora prerasta u prostor sadržajno i strukturno namijenjen posjetiteljima dok domicilno stanovništvo preseljava u dijelove Grada ili urbanog područja s pristupačnijim nekretninama, s obzirom na to da apartmanizacija uvjetuje dodatani rast znakovito visokih cijena. Turistifikacija ujedno utječe i na povećanu zagušenosti prostora i buke, što umanjuje kvalitetu života dijelu preostalog stanovništva u gradskom središtu, pretežito starije životne dobi. Uz naselje Dubrovnik koje je u apsolutnom broju izgubilo najveći broj stanovnika u posljednjem međupopisnom razdoblju, demografskom je regresijom osobito pogođen čitav sjeverni dio UP-a – Općina Dubrovačko primorje u kojoj je uz nepovoljna prirodna kretanja izražena i snažna emigracija, a na sve navedeno se naslanja i najnepovoljnija dobno-polna struktura. S druge strane, zone demografskog rasta koje čine prigradska područja unutar Grada Dubrovnika te dijelovi Općina Župa Dubrovačka i Konavle, danas su glavno poprište dnevnih migracija.

Premda je depopulacija urbanog područja nižeg intenziteta u odnosu na onu kojom je zahvaćena RH u cjelini, ona ipak upućuje na potrebu za primjenom revitalizacijskih modela i populacijske politike koja će usmjeriti budući razvoj UP Dubrovnik. Pažnju prilikom planiranja novih društvenih funkcija i infrastrukture trebalo bi usmjeravati prema onim područjima koja bilježe demografski rast, dok je istovremeno potrebno odgovoriti na izazove, poput gentifikacije i litoralizacije, u onim područjima koja bilježe demografsku stagnaciju i pad. U sklopu dokumenata Demografski razvoj Dubrovačko-neretvanske županije (2016) te Demografska razvojna strategija Grada Dubrovnika (2020) predložene su pojedine mjere demografske revitalizacije koje je, uz navedene izazove i potrebe, potrebno sagledati u kontekstu budućeg demografskog razvoja UP Dubrovnik. Također, potrebno je uzeti u obzir i potencijale prostora za privlačenje novog stanovništva, osobito u svjetlu sve intenzivnije mobilnosti stanovništva i digitalizacije radnih mjesta, globalne prepoznatljivosti Dubrovnika, privlačnosti lokalne klime i mediteranskog načina života.

Tab. 5. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u demografskom stanju i trendovima u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Porast broja stanovnika u suburbanim dijelovima grada Dubrovnika - Općini Župa dubrovačka, predjelima Rijeke Dubrovačke i dijela Konavala (faktor slobodnih prostora za širenje urbanog prostora, nižih cijena nekretnina te dobre prometne povezanosti s Dubrovnikom) - Povoljni pokazatelji vezani uz imigraciju stanovništva (najučestaliji smjer doseljavanja je iz inozemstva, a potom iz drugih županija – atraktivnost prostora za doseljavanje u nad-regionalnim okvirima) - Približno jednake vrijednosti nataliteta i mortaliteta na razini UP – pronatalitetnim politikama moguće potaknuti i prirodnu revitalizaciju - Privlačnost i prepoznatljivost Dubrovnika (grad kao svjetski brend) kao prostora za život s povoljnom klimom i mediteranskim načinom života - Prirodni prirast u Općini Konavle i Općini Župa dubrovačka 	<ul style="list-style-type: none"> - Stagnacija i blagi pad broja stanovnika na razini UP Dubrovnik u posljednjem desetogodišnjem razdoblju, prema rezultatima Popisa stanovništva 2021. g. (-1,9 % stanovnika) - Negativni demografski pokazatelji u dijelovima Grada Dubrovnika (negativna prirodna promjena) i Općini Dubrovačko primorje u cijelosti (izražena prirodna depopulacija i emigracija te uznapredovao proces starenja stanovništva) - Turistifikacija (litoralizacija i gentifikacija) kao faktor koji nepovoljno utječe na kvalitetu života, osobito u gradskom središtu, rast cijena nekretnina te prerasmjestaj stanovništva - Veliki udio patuljastih naselja, osobito u zaleđu, s malim brojem stanovnika pretežito starije životne dobi (polarizacijski, asimetrični razvoj naselja – teža dostupnost usluga)

<ul style="list-style-type: none"> - Postojanje demografskih mjera u svakoj JLS (uključujući programe revitalizacije), kao i strategija demografske revitalizacije na razini županije i Grada Dubrovnika 	<ul style="list-style-type: none"> - Visoki troškovi života kao odbojni faktor u privlačenju novog stanovništva - Loša osnovna infrastrukturna mreža koja djelomično utječe na negativnu demografsku sliku - Starenje stanovništva - visok udio stanovništva starije dobne skupine dok se smanjenje populacija mlađe životne dobi
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Trendovi na svjetskoj razini koji su vezani uz digitalizaciju radnih mjesta, sve veću mobilnost stanovništva, potragu za lokacijama koje osiguravaju ravnotežu u pogledu života i rada - Trend povratka iseljeničtva potaknut državnim mjerama 	<ul style="list-style-type: none"> - Privlačnost zemalja EU, većih gradova kao prostora za život - Pražnjenje demografskog bazena (zaleđe – BiH, otoci) kao tradicionalnih ishodišta imigracije prema UP - Opći trendovi starenja stanovništva Europe i nedovoljno razvijena populacijska politika na razini RH

4.1.2. Društvene usluge i infrastruktura

Društvenom infrastrukturom smatraju se objekti u kojima se pružaju usluge u područjima obrazovanja, kulture, sporta, zdravstvene i socijalne zaštite, stanovanja. Uz društvenu infrastrukturu vežu se i društvene usluge te sadržaji koji su osnova društvenog djelovanja i nadogradnje, kao i organizacije koje u prethodno navedenim područjima djeluju.

Na području UP Dubrovnik evidentirano je ukupno 755 objekata društvene infrastrukture u što su ubrojene javne institucije i udruge koje djeluju u području kulture, sporta te zdravstvene zaštite. Najbrojniji segment društvene infrastrukture čini sportska infrastruktura (63,3%) potom kulturna infrastruktura (29,7%), a najmanji segment čini zdravstvena infrastruktura (7%). Visoka je koncentracija društvene infrastrukture na području Grada Dubrovnika, stoga je nužno poticati razvoj i unaprjeđenje infrastrukture u svim dijelovima UP-a kao i omogućiti njihovu dostupnost svim skupinama stanovništva.

U Gradu Dubrovniku nalazi se 90% svih ustanova u kulturi UP-a. Grad Dubrovnik osnivač je i suosnivač 12 ustanova u kulturi, a stara gradska jezgra Dubrovnik nalazi se na UNESCO-voj listi svjetske baštine od 1979. g. (PPGD, 2021). Shvaćanje kulture kao generatora razvoja ukorijenjeno je u tradiciju, u kulturni, društveni i lokalni identitet, čemu je upis na UNESCO-vu listu dao dodatan obol. Grad Dubrovnik prema broju kulturnih ustanova i organizacija u odnosu na broj stanovnika predvodi na državnoj razini pri čemu treba istaknuti da je riječ o gradu koji iz proračuna najviše izdvaja za kulturu. U Općini Konavle djeluju Muzeji i galerije Konavala, u Općini Dubrovačko primorje u 2021. g. s radom je započela Zavičajna kuća Dubrovačkog primorja, a na području Općine Župa dubrovačka zabilježen je nedostatak ustanova u kulturi, no u planu je osnivanje istih (OŽD, 2022). Među djelatnostima ustanova u kulturi ističu se: muzejsko-galerijska djelatnost (najposjećenija kulturna ustanova su Dubrovački muzeji), knjižničarska djelatnost (Znanstvena knjižnica i Narodna knjižnica Grad s ispostavom u Općini Konavle), kazališna (Kazalište Marina Držića), filmska (Kinematografi Dubrovnik) te glazbena i glazbeno-scenska djelatnost (Dubrovački simfonijski orkestar, Dubrovačke ljetne igre te Folklorni ansambl Linđo) (DKD, 2022, DM, 2022, DUNEA, 2022, NKG, 2022, DSO 2022, PPGD, 2021, SPGKMD, 2018). Zavod za obnovu Dubrovnika dokumentira kulturno dobro i provodi programe obnove spomeničke cjeline Dubrovnika i koordinira provedbu Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“ te tako stvara temelj za odgovorno i održivo upravljanje (ZOD, 2022).

Od glavnih izazova UP Dubrovnik ističu se centralizacija, odnosno manjak koncentracije ustanova i infrastrukture u kulturi izvan Grada Dubrovnika i u ostalim dijelovima JLS. Ističe se potreba za rješavanjem problema prostornih kapaciteta te poticanjem institucionalne, ali i međusektorske suradnje. Infrastrukturu je nužno unaprjeđivati i po pitanju pristupačnosti osobama s invaliditetom. Potrebno je jačati suradnju te koordinaciju između institucija, civilnog sektora i samostalnih umjetnika (SRKDG, 2014, VOSIDNŽ, 2021). Mjere koje provodi grad Dubrovnik utječu na veću posjećenost kulturnih ustanova, a posebice se među mjerama ističe projekt Dubrovačke kartice, mogućnost besplatnih posjeta kulturnim ustanovama, muzejima i galerijama Grada za sve stanovnike Dubrovačko-neretvanske županije te povoljniji posjet studentima. Dubrovački muzeji predstavljaju najposjećeniju ustanovu u kulturi koja je u 2019. g. zabilježila više od 300.000 posjetitelja. U budućem razvoju kulturne djelatnosti ističe se

potreba za daljnjim unaprjeđenjem kulturnih programa za sve dobne skupine stanovništva (SRKGD, 2014). Registrirani broj udruga s područjem djelovanja „kultura i umjetnost“ na prostoru UP iznosi 204. Najviše ih je u Gradu Dubrovniku u kojem djeluje 70,1% od ukupnog broja udruga. Na području općina najbrojnije su udruge u Općini Konavle (14,7%), Općini Župa dubrovačka (9,8%) te u Općini Dubrovačko primorje (5,4%) (RURH, 2022). Najčešće registrirane djelatnosti udruga u području „kultura i umjetnost“ su kulturna baština (34,4%) i izvedbene umjetnosti (32,5%) (SRKGD, 2014). Kulturnu infrastrukturu čine i kulturne manifestacije. UP Dubrovnik karakterizira i bogatstvo nematerijalne kulturne baštine među kojima se ističe Festa sv.Vlaha koja je uvrštena na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, kao i klapsko pjevanje koje se njeguje i u UP Dubrovnik, a na nacionalnu listu nematerijalnih kulturnih dobara upisani su i: Dubrovački govor, Ljekarništvo Male braće u Dubrovniku, Kolendavanje u gradu Dubrovniku, Kolo linđo Dubrovačkog primorja, Umijeće izrade konavoskog veza, Konavoska svadbena zdravica, Tradicijsko umijeće svilogojstva i svilarstva istočne obale i zaleđa Jadrana.

Dionici participativne radionice RS 2 - Kultura i turizam istaknuli potrebu za digitalizacijom dosad nedigitaliziranog inventara, poput arhiva ustanova Kazalište Marina Držića i Dubrovačkih ljetnih igara. Izdvajaju se potrebe i za koncertnom dvoranom, što bi se djelomično moglo realizirati kroz projekt nove, velike sportske dvorane koja bi se prema potrebi mogla prilagoditi za koncertne svrhe. Sportska bi dvorana, kao multifunkcionalni prostor, mogla u određenoj mjeri nadomjestiti ovaj veliki nedostatak, međutim istaknuto je kako ne predstavlja krajnje rješenje, već kao neophodan uvjet i dalje ostaje gradnja koncertne dvorane sa svim potrebnim tehničkim specifikacijama. Potreba postoji i za ljetnom pozornicom na svim dijelovima UP-a. Veliki potencijal je i u uređenju ljetnikovaca za održavanje i organizaciju kulturnih programa i aktivnosti (npr. ljetnikovac Skočibuha). Izdvajaju se problemi nedostatnih prostornih kapaciteta, primjerice za postav arheološkog muzeja koji bi svoju novu lokaciju mogao dobiti revitalizacijom područja Pustijerne. Problematika nedostatka prostornih kapaciteta za pohranu građe mogla bi se riješiti preuređivanjem prostora TUP-a u Komolcu, dok bi prostor TUP-a u Gružu prenamjenom mogao poslužiti za izmještanje Narodne knjižnice te kao skladište primjeraka Znanstvene knjižnice. Zaštita velikog broja ustanova u kulturi (kao objekata) predstavlja izazov u obnovi koji se iskazuje u troškovima i kompleksnosti konzervatorsko-restauratorskih aktivnosti. Ističu se još i potreba za edukacijom, programima za razvoj publike, ali i nedostatak javnih ustanova u kulturi u ostalim JLS UP-a. Za područje Konavala i Cavtata, istaknut je potencijal bogate pomorske arheološke baštine te potreba za osnivanjem prezentacijskih centara. Važno je nastaviti promicati i djelovanje civilnog sektora u kulturi.

Na području UP Dubrovnik, zdravstvena je skrb organizirana na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini, a mrežu čine javne i privatne ustanove. Dom zdravlja Dubrovnik svojim ispostavama pokriva cijelo područje DNŽ (DZD, 2022). Zavod za hitnu medicinu Dubrovačko-neretvanske županije ima sjedište u Gradu Dubrovniku (ZHMDNŽ, 2022). U Gradu Dubrovniku postoji i nekoliko poliklinika u privatnom vlasništvu koje pružaju djelatnost većinom primarne zdravstvene zaštite te specijalizirane usluge (PPGD, 2021). U Općini Konavle ističe se problem nedostatne infrastrukture za prijevoz i zbrinjavanje bolesnika te nedostatak liječničkog kadra i smještajnih kapaciteta za psihički oboljele osobe (SPOK, 2021). Problem nedostatka smještajnih kapaciteta prisutan je i na razini cijelog UP Dubrovnik. Na području Općine Župa dubrovačka postoji potreba za uspostavom sezone turističke zdravstvene ambulante. Prema podacima iz 2022. g., na području UP Dubrovnik nedostaje jedan tim obiteljske medicine u Općini Konavle te jedan tim dentalne zdravstvene zaštite u Općini Župa dubrovačka. Na području UP Dubrovnik u svim JLS organiziran je rad javnih i privatnih ljekarni, a ukupno ih je 20 (HZZO, 2022). U pogledu pregleda stanja zdravlja stanovništva s područja UP-a, iskazani su podaci o bolničkom zbrinjavanju na području DNŽ. Najčešće pojedinačne dijagnoze hospitaliziranih muškaraca starije dobi bile su insuficijencija srca i respiracijska insuficijencija i ostala medicinska skrb (većina dijagnoza odnosi se na osobe hospitalizirane zbog palijativne skrbi). Žene starije dobi hospitalizirane su pretežito zbog palijativne skrbi, respiracijske insuficijencije, insuficijencije srca, senilne katarakte te prijeloma bedrene kosti. Kao vodeći uzroci smrti na području DNŽ izdvajaju se kronične nezarazne bolesti. Bolesti cirkulacijskog sustava s udjelom od 46,5% u ukupnom broju umrlih nalaze se na prvom mjestu uzroka smrtnosti, na drugom mjestu su novotvorine s udjelom od 27,5%. Slijede ozljede i otrovanja i druge posljedice vanjskih uzroka s 5,6%, endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma s 5,4%, bolesti dišnog sustava 4,2% te probavne bolesti s 3,2% (ZJZDNŽ, 2021). Na prostoru UP Dubrovnik djeluje 49 udruga u području djelovanja „zaštita zdravlja“ s koncentracijom u Gradu Dubrovniku (85,7%), dok na području Općine Dubrovačko primorje nije registrirana niti jedna. Najviše udruga registriralo je djelatnosti preventivno djelovanje te unaprjeđenje i zaštita zdravlja (RURH, 2022). Osim navedenih razvojnih izazova bitno je napomenuti onaj koji se odnosi na povezanost otočnih naselja s obalom u svrhu zdravstvene zaštite. Ključni organizacijski i

financijski izazov je osigurati provedivost tzv. pravila „zlatnog sata“ što podrazumijeva da od dojava do dolaska pacijenta u hitni bolnički prijem ne prođe više od jednog sata.

Dionici participativnih radionica naveli su problem nedostatka pristupačne (dostupnost ambulanti) i prilagođene ginekološke ordinacije (prilagodba infrastrukture i opreme) za osobe s invaliditetom na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije. Potrebno je kontinuirano težiti prema povećanju dostupnosti i prilagođenosti zdravstvene i druge infrastrukture stanovništvu svih dijelova UP Dubrovnik, osobito u ruralnim područjima, osiguravanjem mobilnih timova.

U UP Dubrovnik ukupno je registrirano 478 subjekata u području sporta i rekreacije, od čega je 477 udruga te jedna ustanova. Najveći broj udruga registriran je u Gradu Dubrovniku (64,4%), zatim u Općini Konavle (20,1%), Općini Župa dubrovačka (13,2%) te u Općini Dubrovačko primorje (2,3%) (RURH, 2022). Na području UP Dubrovnik udruge su udružene unutar Dubrovačkog saveza športova, Zajednice sportova Općine Konavle i Zajednice sportova Općine te na županijskoj razini u Zajednicu športa Dubrovačko-neretvanske županije. Za razvoj dubrovačkog sporta od velike je važnosti aktualna Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture 2018.-2028. (2018) kojom je omogućen strateški i promišljen pristup razvoju gradskog sporta. Problemi identificirani analizom stanja očituju se u nedostatku sportske infrastrukture, nedostatnoj prilagođenosti infrastrukture za osobe s invaliditetom te općenitoj maloj uključenosti stanovništva u sportske aktivnosti. Potrebno je povećati financiranje sporta kroz ulaganja te poticati unaprjeđenje objekata i manifestacija; uključivanje što većeg broja stanovnika u sport i tjelesno vježbanje te povezivanje sporta s turizmom. Dionici iz sektora sporta su u sklopu aktualne Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture 2018.-2028. (2018) naglasili potrebu za osiguravanjem kvalitetnih uvjeta prije svega za provođenje trenažnog procesa, ali i za organizaciju natjecanja, naročito kvalitetnijih natjecanja međunarodne razine u seniorskoj konkurenciji. Sportska se infrastruktura uglavnom odnosi na školske dvorane i pripadajuća igrališta te provođenje različitih sezonskih sportova kao što su vodeni sportovi (ISPODP, 2021).

Dionici participativne radionice RS 1 - Društveni razvoj i lokalna zajednica među prepoznatim problemima naveli su dotrajalost sportske infrastrukture, velik pritisak na istu zbog velikog broja korisnika te održavanja znatnog broja aktivnosti i događanja. Daljnji razvoj sporta i sportske aktivnosti očituje se u izgradnji nove multifunkcionalne dvorane Gospino polje, čijom bi izgradnjom Grad Dubrovnik dobio mogućnost organizacije dvoranskih sportskih natjecanja najviše kategorije, a realizacijom navedenog projekta omogućili bi se i adekvatni uvjeti za bavljenje sportom svim stanovnicima.

Prema Prvim rezultatima Popisa stanovništva 2021. na području UP Dubrovnik evidentirano je ukupno 33.201 stambenih jedinica što je u odnosu na 2011. g. porast od 19,2%. Najveći porast ukupnog broja zabilježen je u Općini Dubrovačko primorje (64,7%), a najmanji u Gradu Dubrovniku (13,1%). Prema posljednjim dostupnim podacima DZS-a iz 2011. g., od ukupnog broja stambenih jedinica njih 93,8% čine stanovi za stalno stanovanje. Za povremeno se stanovanje koristi 2,8% stanova, a za određene djelatnosti (kategorije stanova za iznajmljivanje turistima te stanovi namijenjeni ostalim djelatnostima) 3,3% stambenih jedinica. Najveći udio stambenih jedinica za stalno stanovanje nalazi se u Gradu Dubrovniku (67,3%). U UP Dubrovnik udio stanova koji se koriste isključivo u svrhu turističke djelatnosti iznosi 2,9%, što je nešto više od prosjeka za RH (2,7%). Najmanji broj stalno naseljenih jedinica nalazi se u Općini Dubrovačko primorje (69,3%), odnosno ostali su stanovi privremeno nastanjeni. Visok je postotak opremljenosti stanova (99-100% stanova opremljeno je sanitarnim čvorom, prostorima kupaonice i kuhinje), a u istom su postotku stanovi opremljeni vodovodnom i kanalizacijskom infrastrukturom te električnom energijom.

Prema podacima iz 2021. g., u stambenim jedinicama na području UP Dubrovnik nalazi se 21.494 kućanstava, što je povećanje od ukupno 1% u odnosu na prethodni popis. Istovremeno, smanjio se prosjek članova po kućanstvu na 2,8, primarno kao posljedice povećanja broja samačkih kućanstava. Problem stambenog fonda UP Dubrovnik su visoke cijene stanova, osobito na području Grada Dubrovnika. Prema posljednjim dostupnim podacima za 2019. g., nakon koje je uslijedio značajan rast cijena na tržištu nekretnina, medijalna cijena stanova/apartmana prodanih u Dubrovniku (19.671 kuna po m²) u 2019. g. bila je 2,6 puta veća od medijalne cijene po m² ostvarene u ostatku županije (Vizek, Slijepčević, Rašić Bakarić, Stojčić, 2020). Nužno je poticati mjere koje će stanovanje učini pristupačnijim za stanovnike UP-a. Za Grad Dubrovnik specifičan je model stambenog zbrinjavanja, Dubrovačka stanogradnja, a provode se i posebne mjere za mlade i mlade obitelji (GDc, 2022). Potpore za rješavanje stambenih pitanja mladih do 45 godina, provode se i u Općini Konavle (Program demografskih mjera i socijalno-zdravstvenih potreba u 2020. g.)

Sudionici participativne radionice RS1 - Društveni razvoj i lokalna zajednica istaknuli su problem visokih cijena stambenog fonda što ga čini teže dostupnim za sve stanovnike. Izazov predstavlja i nedostatak samog zemljišta pogodnog za gradnju stambenih naselja i visoka cijena gradnje. Zbog nedostatka specifičnog kadra i postojanja potražnje za određenim profilima radnika, istaknuto je i postojanje inicijative za pokretanjem stanogradnje za deficitarna zanimanja. Potrebno je također provoditi ostale modele stambene politike kako bi se spriječilo iseljavanje stanovništva iz Dubrovnika i okolice, u posljednje vrijeme uzrokovano i procesima gentrifikacije, ali i turistifikacije, nedostatka ostalih gospodarskih djelatnosti te nužnih funkcija i usluga koje umanjuju kvalitetu života. Potencijal za daljnje širenje poteza urbanizacije ogleda se u umjerenom širenju gradskog prostora prema ostalim dijelovima urbanog područja, osobito prema zapadnoj strani koja je slabije naseljena, a uz kvalitetna prometna i komunalna rješenja moguće je postići sinergiju priobalnog turističko stambenog područja s ruralnim zaleđem.

Grad Dubrovnik je Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine od 2017. godine podnosio zahtjeve za ustupanjem nekretnina (upisanih kao vlasništvo Republike Hrvatske) koje su od važnosti za Grad Dubrovnik i ostvarivanje projekata. Također, u tu svrhu redovito i kontinuirano postupa u ostvarivanju navedenog, a sve kako bi se zadovoljile potrebe građana Grada, a kojima se ujedno postiže gospodarski, kulturni, zdravstveni, prometni i znanstveni razvoj. RH je do sada darovala Gradu Dubrovniku nekretnine za potrebe razvoja društvene infrastrukture, poput dobrovoljnog vatrogasnog društva i mjesnog doma u Orašcu, dobrovoljnog vatrogasnog društva i sportsko-rekreativnog igrališta u Zatonu, za izgradnju vrtića u Komolcu te nekretnine za potrebe sportsko-dječjeg igrališta u Suđurđu na Šipanu.

Razvoj društvenih usluga, sadržaja i infrastrukture u sljedećem razdoblju u kontekstu UP Dubrovnik, nužno je usmjeriti prema općinama UP kako bi se osigurao ujednačen razvoj UP-a i kako bi se barem djelomično rasteretio funkcionalan pritisak na Dubrovnik. Pregledom dostupne infrastrukture i usluga, evidentna je visoka koncentracija društvene infrastrukture i usluga na području Grada Dubrovnika, administrativnog središta UP-a i same županije. Centralizirani karakter te koncentracija infrastrukture i usluga prevladava i u kulturnom, zdravstvenom i sportsko-rekreativnom aspektu, a nedovoljan broj objekata i usluga karakterističan je za sve općine koje čine prostor UP-a. S druge strane, opća potreba za razvojem sadržaja, usluga i infrastrukture iz domene društvenih funkcija proizlazi iz prostornog položaja i posljedično izoliranosti UP-a, što zahtjeva visok stupanj razvijenosti potrebnih funkcija na promatranom području kao preduvjeta postizanja visoke kvalitete života lokalnog stanovništva. U tom je pogledu potrebno poticati razvoj dobrih praksi policentričnog razvoja, primjerice razvojem tzv. 15' minutnih naselja u kojima su svi sadržaji potrebni za kvalitetu života dostupnih na udaljenosti od 15 minuta hoda ili vožnje biciklom. Unaprjeđenje infrastrukture može se snažnije povezivati i s turističkom djelatnošću, odnosno, njezin razvoj može utjecati na obogaćivanje turističke ponude i produljenje sezone. Raznolikost kulturnog sektora koji uvelike počiva na bogatoj kulturno-resursnoj osnovi cijelog područja, ali i razvoj sportskih aktivnosti i sadržaja, moguće je dodatno nadograđivati, pri čemu svjetski brend Dubrovnika može imati važnu ulogu u privlačenju i potom organizaciji raznih kulturnih, ali i sportskih događanja, manifestacija i sl.

Po pitanju kulturne infrastrukture, potrebno je riješiti probleme nedostatnih prostornih kapaciteta za deponiranje i stalne postavbe navedenih muzeja te raditi na umrežavanju institucionalnih i izvaninstitucionalnih razina djelovanja unutar sektora. Primjeri dobre prakse za poticanje rasta broja posjetitelja i zainteresiranosti za kulturne programe su spomenuti besplatni ulazi ili grupne karte koje direktno utječu na razvoj publike u lokalnom smislu, ali i na prepoznatljivost kulturnog identiteta na međunarodnoj razini. Sportsku je infrastrukturu potrebno nadograditi i unaprjeđivati prema potrebama lokalnih stanovnika te kontinuirano poticati organiziranje većih međunarodnih natjecanja s ciljem poticanja profesionalnog sporta. Glavni problem sportsko-rekreativnih udruga je u nedostatku sportske infrastrukture koja bi omogućila rasterećenje objekata te osigurala uvjete za održavanje programa za sve dobne uzraste tijekom cijelog dana, a istaknuta je i mogućnost izgradnje multifunkcionalnih dvorana koje bi omogućile i održavanje kulturnih manifestacija. Nedostatak zdravstvenih usluga i infrastrukture očituje se u nedostatku liječničkog kadra (timova obiteljske medicine i dentalne zdravstvene zaštite). Također, nedostaje i dodatnih, sezonskih turističkih ambulana, a problem predstavlja i opća nedostupnost zdravstvene zaštite u udaljenijim mjestima UP-a. Nadalje, mrežu zdravstvene zaštite potrebno je nadopuniti prema iskazanim potrebama, osigurati dostupnost zdravstvene zaštite te osmisliti i provoditi mjere za poticanje dolaska nedostajućeg liječničkog kadra. Također, potrebno je prikupiti podatke o stanju zdravstvenih ustanova kako bi se i u tom smislu infrastruktura mogla unaprijediti. Sveukupno je infrastrukturu nužno prilagođavati osobama s invaliditetom prema aktualnoj Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, koja je u skladu s lokalnim strategijama koje su izradili Grad Dubrovnik i Općina Konavle u smislu prilagođavanja objekata te uključivanja osoba s invaliditetom u svakodnevni život. Prema analizi stambenog fonda, može se zaključiti kako

većina stanovnika živi u stambenim jedinicama koje su u potpunosti opremljene, što im omogućuje kvalitetno stanovanje. Kao odgovor na rast cijena nekretnina i slabiju dostupnost nekretnina mladima, a posebice mladim obiteljima, potrebno je istaknuti dobru praksu Grada Dubrovnika i model stambenog zbrinjavanja – Dubrovačka stanogradnja, ali i slične modele subvencioniranja nekretnina u Općini Konavle. Također se provode i druge mjere stambene politike, poput: subvencioniranja podstanarstva, subvencioniranja troškova stanovanja ostalim socijalnim kategorijama i potpora za najam stana mladima. Nastavno na postojeće intervencije, iste je potrebno nastaviti razvijati, ali i poticati nove kako bi se ublažili trendovi rasta cijena nekretnina koji mladima i mladim obiteljima otežavaju mogućnost rješavanja stambenog pitanja.

Tab. 6. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima društvene infrastrukture u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Tradicija poimanja kulture kao generatora razvoja što se odražava u velikim udjelima izdavanja iz proračuna Grada Dubrovnika za kulturu, kao i u broju kulturnih ustanova i organizacija - Djelovanje niza dionika i izvođača u polju kazališne, knjižnične, kinematografske i glazbeno-scenske umjetnosti te širok spektar manifestacija u kulturi - Snažan civilni sektor kao partner u segmentu društvenog razvoja - Strateški razvoj kulture, kulturne infrastrukture te upravljanja svjetskim kulturnim dobrom utvrđen Planom upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a Starim Gradom Dubrovnikom 2021.-2026. g. i Strategijom razvoja kulture Grada Dubrovnika 2015.-2025. - Postojanje kvalitetne podloge za razvoj kulturne publike - Postojanje mjera za privlačenje posjetitelja (Dubrovačka kartica, mogućnost besplatnog posjećivanja kulturnih ustanova za stanovnike Dubrovačko-neretvanske županije, povoljnije karte za studente) - Velika posjećenost ustanova u kulturi na području UP-a (osobito Dubrovačkih muzeja) - Brojne sastavnice Muzeja i galerije Konavala i njihovo kulturno bogatstvo - Digitalizacija inventara ustanova u kulturi - Velik broj aktivnih sportaša i sportskih udruga na području UP-a - Izrađena Strategija razvoja sporta Grada Dubrovnika s detaljnim analizama stanja na razini gradskih četvrti, uključujući sve dionike u sportu - Visok udio opremljenosti stambenih jedinica - Vlastiti model stanogradnje Grada Dubrovnika – Dubrovačka stanogradnja - Aktualna Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom Grada Dubrovnika 2021.-2025. g. za osiguravanje potpune integracije osoba s invaliditetom te sprječavanje diskriminacije na temelju invaliditeta, a sličnu strategiju donijela je i Općina Konavle za razdoblje 2021.-2025. 	<ul style="list-style-type: none"> - Polarizacija društvene infrastrukture i usluga s izraženom koncentracijom u Gradu Dubrovniku - Stambene jedinice teško dostupne mladom stanovništvu s djecom zbog visokih cijena nekretnina, osobito u užoj gradskoj zoni - Nedostatno ulaganje u razvoj kulture u dijelovima Grada izvan jezgre i u ostalim JLS UP (pr. nepostojanje ustanova u kulturi na području Općine Župa dubrovačka) - Nedostatno razvijena sportska infrastruktura i sadržaji u općinama UP-a - Nezadovoljstvo dionika u sportu sportskom infrastrukturom za područje svoga sporta na prostoru Grada Dubrovnika, osobito u segmentu odvijanje sporta na otvorenom (nedovoljan broj sportskih nogometnih terena, bazeni) - Nedostatak prostornog kapaciteta za pohranu muzejske građe - Nedostatak prostora za stalne postavbe Arheološkog muzeja i Muzeja suvremene povijesti - Nedostatak prostora za koncertne izvedbe - Djelomična pristupačnost objekata u kulturi i sportskih objekata za osobe s invaliditetom – manji broj objekata pristupačan u ostalim JLS izuzev Grada Dubrovnika - Otežana dostupnost adekvatne zdravstvene skrbi svim stanovnicima zbog nedostatnog broja liječnika i smještajnih kapaciteta, nedostatne infrastrukture za prijevoz i zbrinjavanje bolesnika - Udaljenost pojedinih naselja od ordinacija (posebice na području Općine Dubrovačko primorje) - Visok udio smrtnosti od bolesti cirkulacijskog sustava (46,5%) i raka (27,5%) - Visoka godišnja zauzetost kreveta u OB Dubrovnik (246,5 dana) - Bolesti cirkulacijskog; dišnog i probavnog sustava - vodeće skupine bolesti u DNŽ
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Potencijal za korištenje sredstava EU-a za razvoj kulturnog i kreativnog sektora - Potencijal za informatizaciju i tehničko unapređenje kulturnih ustanova, digitalizaciju i multimedijску prezentaciju kulturne baštine (e-Kultura) 	<ul style="list-style-type: none"> - Gubljenje lokalnog (kulturnog) identiteta pod pritiscima globalizacije - Ispreplitanje nadležnosti upravljanja sustavom kulture između Županije, JLS-ova i RH (osnivači kulturnih ustanova) - Instrumentalizacija kulture u turističke svrhe

<ul style="list-style-type: none"> - Javno-privatno partnerstvo (JPP) kao izvor financiranja (do)gradnje objekata javnih ustanova koje se koriste za društvene djelatnosti - Povoljni klimatski uvjeti za cjelogodišnje sportske aktivnosti na otvorenom - Mogućnost unaprjeđenja infrastrukture i razvoja ljudskih resursa u zdravstvu uporabom strukturnih i kohezijskih fondova EU-a - Povećanje tržišta za zdravstveni i medicinski turizam - Trendovi zdravog življenja - Provedivost tzv. pravila „zlatnog sata“ za otoke 	<ul style="list-style-type: none"> - Suvremeni trendovi tehnološkog razvoja u društvu koji odvrćaju građane od kontinuiranog bavljenja sportom i tjelesnom aktivnošću - Velik broj stranih gostiju na području UP, čime se povećava pritisak na službu hitne medicinske pomoći, osobito tijekom turističke sezone - Odljev zdravstvenih djelatnika nakon pristupanja Hrvatske EU - Izazovi financiranja javnozdravstvenog sustava na nacionalnoj razini - Starenje stanovništva s posljedičnim povećanjem potreba za zdravstvenom zaštitom i uslugama socijalne skrbi - Pandemije zaraznih bolesti, katastrofe i druga krizna stanja te nepredvidive okolnosti
---	--

4.1.3. Socijalno stanje

Socijalno stanje analizirano je temeljem pokazatelja kao što su: broj korisnika socijalnih usluga CZSS Dubrovnik i Grada Dubrovnika, stanje civilnog sektora područja socijalne djelatnosti, stope siromaštva te broj beskućnika. Sigurnosno stanje i kriminalitet nekog područja mogu utjecati na kvalitetu života stanovnika te je shodno tome u analizi stanja sigurnosti naglasak stavljen na indikatore poput stope kriminaliteta, broja kaznenih djela i prekršaja te broj prometnih nesreća.

Glavni pružatelj socijalnih usluga na području UP Dubrovnik je CZSS Dubrovnik. U razdoblju 2016.-2021. g. zabilježeno je povećanje broja korisnika socijalnih usluga (Tab. 7.). U 2019. g. povećava se i broj korisnika minimalne zajamčene naknade te broj beskućnika. Trend se dodatno naglasio krizom izazvanom COVID-19 pandemijom i lošijom turističkom sezonom. U prostornom obuhvatu nadležnosti CZSS Dubrovnik je 64.678 stanovnika, odnosno 56% ukupnog broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije, od toga 60.632 stanovnika pripada UP Dubrovnik (Popis stanovništva, 2021).

U okviru CZSS Dubrovnik djeluje i Odjel Obiteljski centar koji pruža različite usluge u sferi obiteljske skrbi, socijalizacije i razvoja komunikacijskih vještina djece (CZSS, 2022c). Grad Dubrovnik kroz mjere socijalnog programa provodi socijalnu politiku prema građanima kojima zbog bolesti, dugotrajne nezaposlenosti prijete siromaštvo i socijalna isključenost (PPGD, 2021; UOOŠSC, 2022). U promatranom razdoblju uočeno je povećanje broja beskućnika od 37%. Adaptacijom postojeće zgrade na Kantafigu, Dubrovnik će dobiti prikladan smještaj za 45 osoba, odnosno beskućnika te za smještaj obitelji u kriznim situacijama (PPGD, 2021).

Tab. 7. Kretanje broja korisnika socijalnih usluga CZSS Dubrovnik u razdoblju od 2016. do 2021. godine

Godina		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj korisnika	Zajamčena minimalna naknada	264	246	234	215	256	257
	Osobna invalidnina	487	491	517	601	651	647
	Doplatak za pomoć i njegu	684	676	699	743	803	864
	Jednokratna naknada	306	379	417	358	364	392
	Status roditelja njegovatelja ili njegovatelj	42	47	52	48	54	58
	Naknada za ugroženog kupca energenata	669	665	694	723	766	811
	Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja	143	184	147	129	115	127
	Naknada do zaposlenja	12	12	6	5	5	3

Izvor: CZSS Dubrovnik, 2022

Na prostoru UP Dubrovnik nalaze se tri javna i jedan privatni doma za starije i nemoćne, a liste čekanja za navedene domove pojedinačno broje i po nekoliko stotina zahtjeva (Domus Christi više od 500, kao i Dom za starije osobe Dubrovnik, dok je na listi čekanja Doma za starije i nemoćne osobe Konavle nešto manje od 100 osoba). Premda se dio zahtjeva osoba koje se nalaze na listama čekanja preklapaju te se na listi čekanja Doma "Konavle" nalaze i zahtjevi osoba s područja Dalmacije i ostalih dijelova RH. Navedene brojke upućuju na potrebu za dodatnim unaprjeđenjem sustava skrbi za starije i nemoćne, kako u pogledu infrastrukturnih ulaganja, tako i u segmentu

deinstitucionalizacije koja bi doprinijela smanjenju broja zahtjeva. U tom segmentu, iskorak će se postići i rekonstrukcijom Hotela Gruž u dom za starije i nemoćne osobe tipa hotel, čime će se realizirati smještaj za 48 umirovljenika u Gradu Dubrovniku (Grad Dubrovnik, 2022a). U UP Dubrovnik registrirano je ukupno 83 udruge za socijalne djelatnosti (MPU, 2022). Najveći udio takvih udruga registriran je na prostoru Grada Dubrovnika. Projektom „Dubrovnik-zdravi grad“ provode se mjere izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom Dubrovnik (PPGD, 2022).

U posljednjim je godinama na nacionalnoj razini zabilježen rast porast u broju evidentiranih djela nasilja među bliskim osobama koji se od 2015. do 2021. g. utrostručio te su u najvećoj mjeri žrtve nasilja žene. Pomoć u rješavanju problema u svezi nasilja u obitelji kontinuirano provodi Odjel za djecu, mladež i obitelj CZSS Dubrovnik, kroz unaprjeđenja zaštite žrtava nasilja u obitelji, prevenciju novog nasilja u obitelji te razvoj mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju u obitelji. U Hrvatskoj djeluje 25 skloništa za žrtve nasilja, međutim Dubrovačko-neretvanska županija (a time i prostor UP-a) bila je jedna od šest hrvatskih županija u kojima nije djelovala sigurna kuća za zbrinjavanje. Ipak, kontinuirano se radilo na osiguravanju privremenog, a uskoro po uređenju "Josipova doma" i trajnog rješenja. Projekt, uz uspostavu sustava podrške i rekonstrukciju objekta, uključuje i jačanje kapaciteta stručnjaka i osoba koje rade sa žrtvama nasilja kao i podizanje svijesti javnosti o neprihvatljivosti nasilja i njegovim negativnim posljedicama.

Socijalne usluge mogu se pružati i izvaninstitucionalno kroz aktivnosti civilnog sektora. Na području UP Dubrovnik, prema Registru udruga, aktivne su ukupno 83 udruge koje kao jedno od svojih područja djelovanja imaju evidentiranu socijalnu djelatnost (MPU, 2022). Udruga Dva skalina vodi Centar za djecu s poteškoćama u razvoju, pomoć u kući na području UP Dubrovnik pruža i udruga Blage ruke. Usluge poludnevnog boravka za osobe s intelektualnim poteškoćama pruža udruga Rina Mašera, a usluge cjelodnevnog boravka Centar za rehabilitaciju Josipovac. Različite socijalne usluge djeci bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi s područja UP Dubrovnik pruža Dječji dom Maslina. No, i dalje postoji potreba za unaprjeđenjem usluga logopeda, dnevnog boravka i rehabilitacijskih aktivnosti djece s teškoćama u razvoju.

Dionici participativne radionice RS 1 – Društveni razvoj i lokalna zajednica identificirali su probleme nedostatnih infrastrukturnih kapaciteta institucija za adekvatno pružanje usluga, nedovoljan kapacitet za smještaj djece bez odgovarajuće skrbi, kao i starijih i nemoćnih osoba. Postojeći potencijal je u razvoju usluge pomoći u kući starijim i nemoćnim osobama, kao i formiranje mobilnih timova za uspostavu usluga u disperziranim i udaljenijim naseljima. Nužno je unaprjeđenje socijalnih usluga za potrebito stanovništvo u obliku uređenja dnevnog boravka za starije, postoji potreba za povećanjem pristupačnosti osobama s invaliditetom. Postoji potreba i za osnivanjem Informacijskog centra koji bi pomogao oko prava za obitelji DTR i OSI, potencijalno kroz Centar za pružanje usluga u zajednici. Važno je promicati rad civilnih organizacija koje pružaju socijalne usluge, kao i poticati uključenost građana promicanjem volonterstva i humanosti.

Analiza podataka o kriminalitetu kao što su broj kaznenih djela, prekršaja i prometnih nesreća omogućuje uvid u sigurnosno stanje određenog područja koje je povezano s kvalitetom života stanovnika. U promatranom razdoblju najveći broj kaznenih djela bilježi PP Dubrovnik, dok je najveći broj prekršaja zabilježen na području u nadležnosti PP Ston. Ukupan broj prekršaja na području u nadležnosti svih PP UP Dubrovnik smanjio se za 16%, dok se broj prijavljenih kaznenih djela smanjio za 6% (MUP, 2021). Također, vidljivo je smanjenje broja prometnih nesreća u promatranom razdoblju od 42% (PUDN, 2022). Svi pokazatelji sigurnosnog stanja upućuju na poboljšanje općeg stanja sigurnosti, ali i prometne sigurnosti. Potrebno je daljnje ulaganje u mjere povećanja sigurnosti općenito i prometne sigurnosti.

Tab. 8. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima socijalne uključenosti i skrbi u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Provedba spektra mjera od strane Grada Dubrovnika s ciljem poboljšanja socijalnog stanja socijalno ugroženog stanovništva - Ocjena siromaštva na području Grada Dubrovnika, Općine Konavle, Općine Župa dubrovačka nalazi se u kategoriji najniže koncentracije siromaštva na nekom području (u RH) 	<ul style="list-style-type: none"> - Centralizacija ustanova i udruga socijalne skrbi s koncentracijom u Gradu Dubrovniku - Povećanje broja korisnika socijalnih usluga s naglaskom na socijalne usluge osobne invalidnine, doplatka za pomoć i njegu, jednokratnih naknada te statusa roditelja njegovatelja i njegovatelja općenito - Rast broja korisnika minimalne zajamčene naknade te broja beskućnika u 2020. g.

<ul style="list-style-type: none"> - Jak civilni sektor u spektru socijalne skrbi (udruge i centri u polju pomoći osobama s poteškoćama u razvoju; pomoći u kući za starije osobe; provođenje usluge poludnevnog boravka za osobe s intelektualnim poteškoćama; usluge cjelodnevnog boravka; različite socijalne usluge djeci bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi) - U razdoblju 2016. g.-2021. g. ukupan broj prekršaja na području u nadležnosti svih PP UP Dubrovnik smanjio se za 16% dok se broj prijavljenih kaznenih djela smanjio za 6% - Smanjenje broja prometnih nesreća u promatranom razdoblju za 42% 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatni infrastrukturnih kapaciteti institucija za adekvatno pružanje usluga - Nedovoljan kapacitet za smještaj djece bez odgovarajuće skrbi - Nedovoljan kapacitet za smještaj starijih i nemoćnih osoba
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Postojeći strateški okvir za decentralizaciju pružanja socijalnih usluga na nacionalnoj razini - Mogućnost uvođenja i korištenja novih tehnologija za razvoj novih socijalnih usluga (veća učinkovitost) - Mogućnost unaprjeđenja infrastrukture i razvoja ljudskih resursa u socijalnoj skrbi uporabom strukturnih i kohezijskih fondova EU-a - Poticanje volonterstva za razvoj održivih socijalnih usluga 	<ul style="list-style-type: none"> - Starenje stanovništva s posljedičnim povećanjem potreba za zdravstvenom zaštitom i uslugama socijalne skrbi - Slabo razvijen sustav za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u Hrvatskoj

4.1.4. Odgoj i obrazovanje

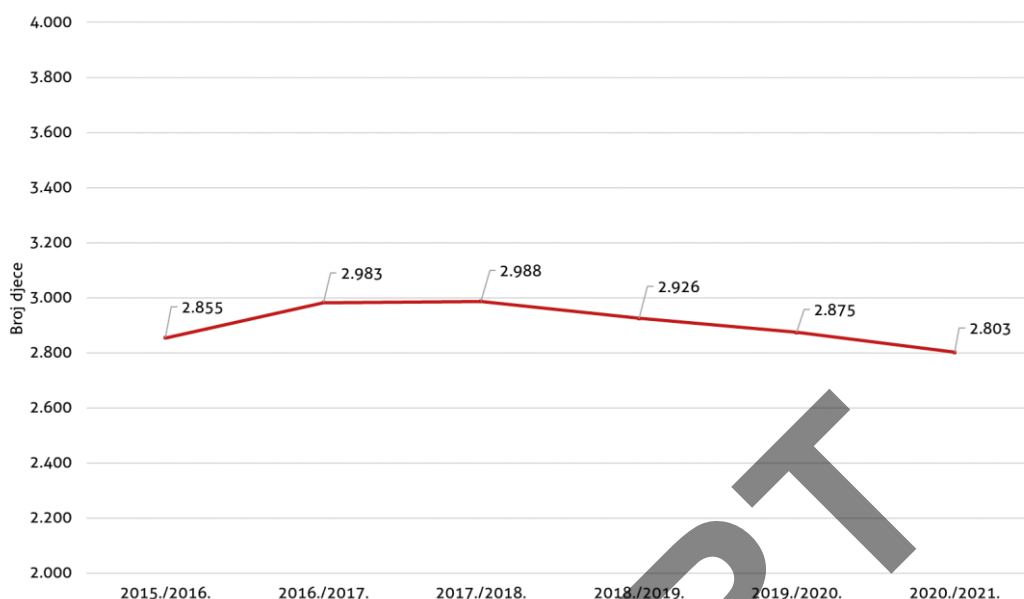
Značaj obrazovne strukture je višestruk, osim što se odnosi na podatke o najvišem završenom stupnju obrazovanja koje je postigao određen broj stanovnika u nekom području, obrazovanje je bitna stavka budućeg društvenog i gospodarskog razvoja.

UP Dubrovnik karakterizira visok udio stanovništva sa završenom srednjom školom (55,7 %) te s visokim obrazovanjem (22,7 %), a oba pokazatelja nadilaze prosjeke županijske i nacionalne razine. Udio stanovnika sa završenom osnovnom školom iznosi 15,1% i manji je od županijskog i nacionalnog prosjeka, kao i udio stanovnika bez završene osnovne škole (5,2 %) te udio stanovnika bez škole (1 %). Manji udio stanovnika sa završenom osnovnom školom, bez završene osnovne škole te bez škole znak su povoljne obrazovne strukture. Među JLS UP Dubrovnik, najpovoljniju obrazovnu strukturu ima Grad Dubrovnik.

U UP Dubrovnik 2021. g. djelovalo je 26 ustanova za predškolski odgoj, od čega su 23 državna, a tri privatna vrtića. Na području UP Dubrovnik postoje vrtičke skupine, naročito jasličke, Montessori program u Dječjim vrtićima Dubrovnik, program produženog boravka i boravka subotom (Program javnih potreba u predškolskom odgoju, 2021). U razdoblju od 2015./2016. do 2020./2021. pedagoške godine došlo je blagog smanjenja broja djece u ustanovama predškolskog odgoja unutar UP Dubrovnik (Sl. 3). Pedagoške godine 2020./2021. broj djece iznosio je 2.803, što je za 1,8 % manje u odnosu na 2015./2016. Trend nije jednak u svim dijelovima UP-a, odnosno, broj djece u predškolskim ustanovama povećao se u općinama Dubrovačko primorje i Župa dubrovačka, a smanjio se u Gradu Dubrovniku i Općini Konavle. Jedinice lokalne samouprave UP Dubrovnik ulažu u opremanje i uređenje vrtića na svom prostoru. U planu su i izgradnje i nadogradnje nužnih vrtićkih prostornih kapaciteta jer je broj djece koji boravi u njima veći od predviđenog državnim standardom (Godišnji plan i program dječjeg vrtića, 2021, Provedbeni plan Grada Dubrovnika za razdoblje 2022.-2025., Provedbeni program Općine Konavle, 2021, SRPOŽD, 2018). Među posebnim ciljevima Plana razvoja Dubrovačko-neretvanske županije je i razvoj otoka, odnosno poboljšanje dostupnosti vrtića te ulaganje u infrastrukturu vrtića na otocima.

Dionici participativne radionice Društveni razvoj i lokalna zajednica naveli su kako se bilježe pozitivne inicijative razvoja sustava predškolskog odgoja i obrazovanja kroz ulaganja u njegovu modernizaciju i tehnološko opremanje, kao i uvođenje dodatnih programa te sadržaja za djecu. Primjeri dobre prakse su: uspostava produženog boravka za djecu na području Dubrovnika te Konavala, sufinanciranje gradnje i upisa djece u privatne vrtiće na području Grada Dubrovnika. Nužan je nastavak takvih intervencija, osobito proširenje kapaciteta postojećih objekata dječjih

vrtića te izgradnja novih, kao i širenje prostora za rekreaciju djece. Potreba se iskazuje i za formiranjem posebnih odjela i skupina, privlačenjem stručnog kadra u pogledu rada s djecom, osobito onom s teškoćama u razvoju. U pogledu izvedbenog dijela, ističe se potreba za uvođenjem univerzalnog dizajna za učenje za djecu s TUR-om. Nedostatak odgojitelja te ostalog stručnog osoblja kao deficitarnog kadra mogao bi se riješiti stvaranjem i obrazovanjem odgovarajućih kadrova na Sveučilištu u Dubrovniku.

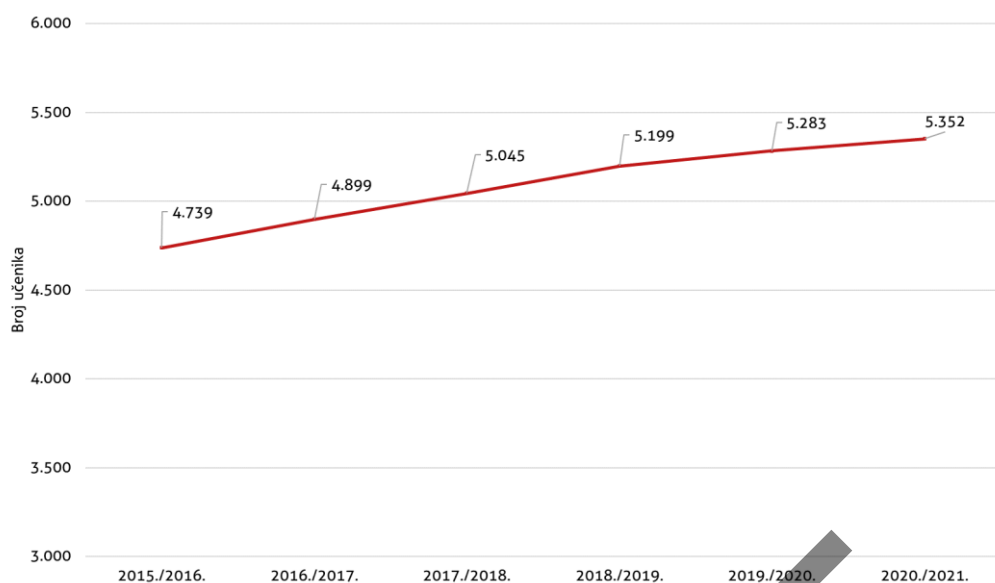

Sl. 3. Broj djece u ustanovama predškolskog odgoja za Urbano područje Dubrovnik 2015./2016. - 2020./2021.

Izvor podataka: DZS, 2021.

Na prostoru UP Dubrovnik djeluje 12 matičnih osnovnih škola, od kojih sedam na području Grada Dubrovnika, dvije na području općina Dubrovačko primorje i Konavle te jedna na području Općine Župa dubrovačka. Također, radom matičnih škola obuhvaćeno je i 16 područnih škola u UP Dubrovnik, devet u Općini Konavle, pet na području Grada Dubrovnika te tri na području Općine Župa dubrovačka (MZO, 2022). U otočnom dijelu UP Dubrovnik nalaze se PŠ Šipan (s područnim odjelima u Luci Šipanskoj i na Suđurđu), PŠ Koločep i PŠ Lopud. Osnovna glazbena škola djeluje u sklopu Umjetničke škole Luke Sorkočevića u Gradu Dubrovniku. U svih sedam osnovnih škola na prostoru Grada Dubrovnika postoji mogućnost produženog boravka učenika, a u sklopu Osnovne škole Marina Držića Dubrovnik djeluje škola s posebnim programom u kojoj se provode predškolski i školski program te program radnog osposobljavanja (OŠ Marina Držića Dubrovnik, 2022). Broj učenika u osnovnoškolskim ustanovama UP Dubrovnik 2020./2021. iznosio je 5.352, a u odnosu na 2015./2016. g., broj učenika povećao se za 12,9 % (Sl. 4). Sve jedinice lokalne samouprave bilježe povećanje broja učenika osim Općine Dubrovačko primorje koja bilježi smanjenje.

Sudionici participativne radionice Društveni razvoj i lokalna zajednica istaknuli su potrebu za nadogradnjom prostornih kapaciteta škola, njihovim opremanjem te izgradnjom većeg broja sportskih dvorana, a potrebna je i modernizacija objekata, naročito u energetske smislu. Potencijal unaprjeđenja osnovnoškolskog obrazovanja može se ostvariti i proširivanjem sadržaja dostupnih učionica osobito za kabinetsku nastavu u pogledu formiranja laboratorija, snažnijoj primjeni STEAM tehnologija u obrazovanju te provođenjem drugih aktivnosti koje bi pridonijele kvaliteti obrazovanja. Poticaj u razvoju navedenih područja obrazovanja pružaju i izvannastavne organizacije, stoga je važno planirati sustavno, na godišnjoj razini, suradnju škola s raznim organizacijama (civilni sektor, instituti, muzeji...) koje nude raznorodne edukativne sadržaje sukladne sa školskim kurikulumom i ishodima učenja. Potrebno je poticati praksu cjelodnevne nastave te produženog boravka, a nedostaje i kvalitetnog nastavnog i stručnog osoblja u školama. U određenim područnim školama na području UP Dubrovnik postoje kombinirani razredni odjeli što bitno utječe na kvalitetu nastave (Plan razvoja Dubrovačko-neretvanske županije do 2027.). Na području Grada Dubrovnika sve osnovne škole sudjeluju u projektu e-škole u sklopu kojeg su dobile informatičku opremu (Program javnih potreba u školstvu, 2021.).

Sl. 4. Broj učenika u ustanovama osnovnoškolskog obrazovanja za Urbano područje Dubrovnik 2015./2016.-2020./2021.

Izvor podataka: DZS, 2021.

Srednjoškolsko obrazovanje u UP Dubrovnik u šk. g. 2021./2022. organizirano je u devet srednjoškolskih ustanova na prostoru Grada Dubrovnika. Sedam srednjih škola je državnih, jedna vjerska i jedna privatna škola. U ustanova su uspostavljena 34 obrazovna programa, jedan petogodišnji strukovni program, šest četverogodišnjih gimnazijskih programa, 16 četverogodišnjih strukovnih programa, jedan četverogodišnji glazbeni program, 10 trogodišnjih strukovnih programa i jedan dvogodišnji glazbeni program (Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole, NN 55/21). Ukupna upisna kvota za upis u prvi razred u svim je školama u UP Dubrovnik iznosila 773 učenika u 38 razrednih odjeljenja u šk. g. 2021./2022. Od šk. god. 2015./2016. do 2020./2021. došlo je do smanjenja broja učenika za 14,4 %. Grad Dubrovnik daje sredstva za projekt pripreme učenika za državnu maturu i projekt subvencioniranja udžbenika za srednje škole (Program javnih potreba u školstvu, 2021.). U planu su nadogradnje, rekonstrukcije te izgradnje objekata srednjih škola (Plan razvoja Dubrovačko-neretvanske županije do 2027.). U UP Dubrovnik nalaze se tri učenička doma, Muški učenički dom Dubrovnik, Učenički dom Paola di Rosa i Dom učenica Dubrovnik. Hrvatski zavod za zapošljavanje izradio je dokument „Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja“ u cilju poticanja povećanja upisnih i stipendiranih učenika i studenata prema deficitarnim područjima na tržištu rada.

Na području UP Dubrovnik djeluju tri ustanove visokog školstva: Sveučilište u Dubrovniku privatna visoka škola RIT Croatia te Međunarodno sveučilište Libertas (UNIDUa, 2022.). Broj studenata koji studiraju na prostoru UP Dubrovnik povećao se za 10 % u razdoblju od ak. godine 2014./2015. do 2019./2020. (Sl. 5). Istovremeno, broj studenata upisanih na stručne i sveučilišne studije u UP Dubrovnik s prebivalištem u JLS UP-a smanjio se u promatranom razdoblju za 10,4 % te je smanjenje zabilježeno u svim JLS. Pozitivan čimbenik u privlačenju studenata svakako predstavlja izgradnja Studentskog dom Dubrovnik, kapaciteta za 503 studenta (UNIDUb, 2022).

Participativnim procesom su istaknuti izazovi u daljnjem razvoju Sveučilišta, poput nedostatka stručnog kadra koji bi potaknuo diverzifikaciju i razvoj novih programa na Sveučilištu, a samim time i razvoj Dubrovnika kao studentskog grada. Pri tom se izdvaja problem smještaja, odnosno visokih troškova stanovanja koji odbijaju nastavno osoblje i studente. Znatna iskorak u tom segmentu postignut je izgradnjom Studentskog doma u Dubrovniku, čime je omogućen smještaj za veći broj studenata iz drugih dijelova RH. Na lokalnoj se razini izdvaja potpora Grada visokoškolskim institucijama, dok se na onoj horizontalnoj iskazuje potreba za većom suradnjom institucija visokog obrazovanja. Potencijal u stvaranju kadrova koji su potrebni na tržištu rada vidi se u sufinanciranju deficitarnih visokoškolskih programa. Novoizgrađeni studentski dom i potenciranje diversifikacije studentskih programa (usklađenih s potrebama tržišta) sa stručnim kadrom privlačni su potencijal za bolje pokazatelje visokoškolskog obrazovanja UP Dubrovnik. Istaknuto je kako je u budućnosti potrebno raditi na prevenciji odljeva mozgova, poglavito u zadržavanju mladih koji u Dubrovniku završavaju obrazovanje ne-

turističkog smjera (pr. informatika, znanost o okolišu, restauracija...) te u kontekstu ulaganja u razvoj navedenih industrija.

Sl. 5. Kretanje broja studenata koji studiraju na području UP Dubrovnik 2014./2015.-2019./2020.

Izvor podataka: AZVO, 2022.

Koncept cjeloživotnog obrazovanja nužan je za jačanje konkurentnosti, zapošljavanje i socijalnu inkluziju. Na prostoru UP Dubrovnik djeluje pet ustanova s programima obrazovanja odraslih osoba (tri srednje škole i dva učilišta). Najviše dostupnih programa je iz sektora: geodezija, građevinarstvo i strojarstvo, brodogradnja i metalurgija (ASOO, 2021), no navedeni programi ne nailaze na veći interes pa je iste nužno približiti stanovništvu te osigurati kvalitetni stručni kadar.

Tab. 9. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima odgoja i obrazovanja u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Ulaganje u dogradnju i opremanje dječjih vrtića te izgradnju novih kapaciteta na čitavom prostoru UP-a - Postojanje dodatnih programa u vrtićima kao i prilagođeno vrijeme rada sukladno radnim obavezama roditelja - Povoljni pokazatelji obrazovne strukture stanovništva UP-a - Povećanje broja učenika u osnovnim školama - Povećanje broja studenata koji studiraju na području UP Dubrovnik - Informatičko opremanje škola u Dubrovniku kroz projekt e-škole - Postojeći sustav stipendiranja u svim JLS UP - Izgradnja studentskog doma koji omogućuje smještaj većeg broja studenata s prostora cijele RH - Postojanja IT sektora na dvije od tri visokoškolske ustanove u Gradu Dubrovniku - Djelovanje ustanova za cjeloživotno obrazovanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatan obuhvat djece rane i predškolske dobi u vrtićima (postojanje dugih lista čekanja) - Nedostatak stručnog osoblja u razvojnim službama vrtića i osnovnim školama te odgajatelja u vrtićima - Kombinirani razredni odjeli u određenim područnim školama - U većem broju škola se ne provodi cjelodnevna nastava - Starost i loša energetska učinkovitost zgrada odgojnih i obrazovnih ustanova - Ograničavajući prostorni kapaciteti za provedbu školskih aktivnosti i sportsku rekreaciju (nedostatak sportsko-rekreacijskih prostora na otvorenom i zatvorenom) - Neusklađenost upisnih listi i školskih programa s deficitarnim zanimanjima, potrebama društva i gospodarstva - Potreba za povećanjem broja upisanih učenika u srednjoškolskim obrazovnim programima: mesar/mesarica, pekar/pekarica i dr., medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege te u programima stručnih (sestrinstvo) i sveučilišnog studija (rani i predškolski odgoj, medicina i dr.). - Smanjenje broja djece u vrtićima u dijelu UP-a, broja učenika u srednjim školama (i deficitarnim obrtničkim zanimanjima) i broja studenata s prebivalištem na području UP Dubrovnik - Slab interes stanovništva za programe cjeloživotnog obrazovanja

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost korištenja digitalnih rješenja u obrazovanju - Mogućnost uvođenja alternativnih programa odgoja i obrazovanja (npr. Montessori i sl.) - Mogućnosti EU-a u polju visokog obrazovanja poput razmjene studenata, stipendija, umrežavanja, inovacija - Jačanje sustava naukovanja - Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja diverzifikacijom programa - Jačanje stručnog usavršavanja odgojno obrazovnih radnika - Potencijal razvoja Dubrovnika kao Sveučilišnog Grada kroz promociju i razvoj internacionalizacije - Jačanje suradnje institucionalnih aktera u sustavu odgoja i obrazovanja (lokalna razina, županijska razina i MZO) 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna prilagodba obrazovnih programa i strukture u odnosu na postojeće trendove i potrebe - Sporost nacionalnih institucija oko odobravanja promjena u kurikulumu strukovnih škola kao i u obrazovanju odraslih - Neprepoznavanje ključnih stručnih zanimanja i stimulacija mladih za upisivanje tih programa

4.2. Gospodarstvo

4.2.1. Opća gospodarska kretanja

Opća gospodarska kretanja odnose se na analizu ekonomskih pokazatelja, a recentno su dostupni pokazatelji za 2019. g. na razini županije. U razdoblju 2015.-2019. g. u Dubrovačko-neretvanskoj županiji zabilježeni su pozitivni trendovi rasta ekonomskih pokazatelja. Konkretno, bruto domaći proizvod (BDP) u 2019. g. za DNŽ iznosio je 13,264 mlrd. HRK. Radilo se o 3,2% ukupnog BDP Republike Hrvatske te 10,1% BDP-a Jadranske Hrvatske, a u razdoblju 2015.-2019. g. zabilježen je trend porasta BDP za 29,5 %. Prema prosječnom iznosu BDP-a p.c., Županija je četvrta po redu u Republici Hrvatskoj (2019. g. u DNŽ iznosio je 108.779 HRK). Među gospodarskim djelatnostima ističu se djelatnosti usko vezane uz turizam, što je vidljivo kroz podatke o ostvarenim udjelima gospodarskih djelatnosti u BDV-u. U 2019. g., DNŽ je svojim gospodarskim djelatnostima ostvarila ukupan BDV u iznosu 108,78 mil. HRK, što je 3% ukupno ostvarenog BDV-a u Republici Hrvatskoj. Najveći udio BDV-a ostvaren je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, prijevozu i skladištenju, smještaju, pripremi i usluživanju hrane (41,4%), a potom 14,3% u djelatnosti javne uprave i obrane, obrazovanju, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te u djelatnostima građevinarstva (11,6%). U usporedbi s 2015. g., u 2019. g. je zabilježen pad udjela ostvarenog BDV-a u gotovo svim djelatnostima, osim u djelatnostima građevinarstva gdje je ostvaren porast BDV-a te u djelatnostima stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti. Zbog velike ovisnosti o turizmu kao dominantnoj turističkoj djelatnosti za očekivati je kako će podaci za 2020. i 2021. g. pokazati stagnaciju BDP-a kao posljedice utjecaja globalne pandemije COVID-19. Prema indeksu razvijenosti, sve JLS UP Dubrovnik nalaze se u skupinama iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

Budući razvojni smjer gospodarstva usmjeren je prema ostvarenju globalno konkurentnog, otpornog na vanjske čimbenike, digitalnog, tehnološki naprednog i diversificiranog gospodarstva, temeljenog na znanstveno-istraživačkim djelatnostima.

Tab. 10. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u gospodarskom stanju i trendovima u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirani rast BDP-a, BDP p.c. i BDV-a u razdoblju 2016.-2019. g. - Visoke vrijednosti indeksa razvijenosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Prevelika ovisnost gospodarstva o turizmu
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Bespovratna sredstva iz EU fondova kao poticaj poslovanju i daljnjem razvoju gospodarstva - Postojeće mjere ublažavanja utjecaja krize koje uključuju poticanje oporavka gospodarstva, osobito turizma i jačanja njegove otpornosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepredvidljive okolnosti poput globalne pandemije i političke nestabilnosti u susjednim zemljama, energetske krize i sl. i njihov mogući utjecaj na smanjenje gospodarskih pokazatelja

- Globalni trend povećavanja stupnja digitalizacije poslovnih procesa u svim gospodarskim djelatnostima, s naglaskom na turizam	
- Industrijska tranzicija Jadranske Hrvatske	

4.2.2. Tržište rada

Analiza tržišta rada prikaz je dostupne radne snage koju iskazuje radni kontingent, a čini ga stanovništvo između 15 i 64 g. koje se smatra radno sposobnim. Posljednji detaljni podaci o radnom kontingentu prikupljeni su Popisom stanovništva iz 2011. godine.

Na prostoru UP Dubrovnik 2011. g., 41.018 osoba nalazilo se unutar radnog kontingenta (Tab. 11.), što je 66,5 % ukupnog stanovništva. Najveći je udio osoba u radnom kontingentu bio na području Župe dubrovačke (69,1 % u odnosu na ukupno stanovništvo), a najmanji u Općini Dubrovačko primorje (58,6 %). Stopa zaposlenosti, tj. zaposlenih osoba u radnom kontingentu, na razini UP Dubrovnik 2011. g. iznosila je 58,9 % (ukupno 24.140 osoba). Najveći udio zaposlenog stanovništva zabilježen je u Gradu Dubrovniku (16.554 zaposlenih). Pozitivan pokazatelj stanja na lokalnom tržištu rada je visok udio zaposlenog stanovništva u Općini Župa dubrovačka (60,8%). Nije prisutna veća razlika u udjelima zaposlenih između JLS pojedinačno (Popis stanovništva, 2011).

Tab. 11. Radni kontingent i zaposleno stanovništvo po jedinicama lokalne samouprave u UP Dubrovnik 2011. godine

Prostorna jedinica	Radni kontingent		Zaposleni			
	Broj stanovnika u radnom kontingentu (15-64)	Udio stanovništva u radnom kontingentu (u %)	Broj zaposlenih	Stopa zaposlenosti	Udio muškaraca u ukupnom broju zaposlenih (u %)	Udio žena u ukupnom broju zaposlenih (u %)
Grad Dubrovnik	28.327	66,5	16.554	58,4	51,3	48,7
Općina Dubrovačko primorje	1.271	58,6	720	56,6	59,6	40,4
Općina Konavle	5.679	66,2	3.373	59,4	54,8	45,2
Općina Župa dubrovačka	5.741	69,1	3.493	60,8	54,2	45,8
UP Dubrovnik	41.018	66,5	24.140	58,9	52,4	47,6

Izvor: Popis stanovništva 2011.

Iako posljednji dostupni podaci Popisa stanovništva 2011. g. nisu u potpunosti relevantni zbog vremenskog odmaka ipak omogućuju uvid u tadašnju strukturu zaposlenih prema dobi. Grad Dubrovnik bilježio je najujednačeniji broj zaposlenih prema dobi. Najviši udio zaposlenih u mlađim kategorijama, od 25 do 39 godina, evidentiran je u Općini Župa dubrovačka. Brojčano najzastupljenija dobna skupina među brojem zaposlenih u svim JLS je ona u kohorti od 30 do 34 godine. Sukladno novom Popisu stanovništva iz 2021. g., pretpostavka je kako će se broj osoba u radnom kontingentu smanjiti, a udio zaposlenih u starijim dobnim skupinama povećati kao posljedica procesa starenja. Nedostatak stanovništva u mlađim dobnim skupinama rezultirat će izrazitim nedostatkom radne snage na tržištu rada te potrebom za zapošljavanjem stanovništva iz drugih područja, što je već postala praksa u turističkim i ugostiteljskim djelatnostima. Također, izazov za tržište rada nalazi se i niskom stupnju ulaganja u diversifikaciju gospodarskih neturističkih djelatnosti, za što je ujedno nužna stručna kompetitivna radna snaga i razvoj mjera za mlade koje uključuju stjecanje radnog iskustva.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj zaposlenih u UP Dubrovnik kontinuirano je rastao u razdoblju 2016.-2019. te se ukupno povećao za 10,6 %. U 2020. g., broj zaposlenih smanjio se u odnosu na 2019. g. za 10,2 % pod utjecajem pandemije COVID-19 što je direktno utjecalo na gospodarstvo i tržište rada. Općina Konavle tada je zabilježila najveći pad broja zaposlenih (-13,7 %), a najmanji pad zabilježen je u Općini Dubrovačko primorje (-7 %).

Utjecaj sezonalnosti vidljiv je i na višegodišnjoj dinamici prisutnoj na tržištu rada. Naime, u svim JLS zabilježen je veći broj zaposlenih sredinom godine u odnosu na njezin početak (Tab. 12.). Razlika između broja zaposlenih u siječnju i kolovozu na godišnjoj je razini približno iznosila 20 %, s iznimkom 2020. g. kada je broj zaposlenih u ljetnim i zimskim mjesecima ostao na razmjerno istim razinama pod utjecajem pandemije COVID-19 i destabilizacije tržišta rada. Iako je utjecaj sezonalnosti izražen, rast broja zaposlenih primjetan je i u siječnju što upućuje na pozitivnu dinamiku tržišta rada do 2020. g. Primjetan je i postupan oporavak od posljedica pandemije kroz rast broja zaposlenih u srpnju u odnosu na 2020. g. Razlika između ljetnih i zimskih mjeseci najviše se ističe u općinama Dubrovačko primorje i Konavle, a najmanje izražena sezonalnost zapošljavanja je prisutna u Gradu Dubrovniku što se može argumentirati prisutnim gospodarskim djelatnostima koje su u nešto većoj mjeri diversificirane u odnosu na ostatak UP-a. Izazov sezonalnosti je česti nedostatak radne snage što se nadoknađuje uvođenjem radne snage iz inozemstva. Poduzetnici u turizmu također navode i česti problem nedostatka kandidata s potrebnim iskustvom i vještinama (AOPTR, 2020). Zbog navedenog od velike važnosti je usklađivanje potreba tržišta rada s obrazovnim programima.

Tab. 12. Kretanje broj nezaposlenih u siječnju i srpnju na području UP Dubrovnik u razdoblju 2016.-2021. g., po jedinicama lokalne samouprave

Godina	Mjesec	Grad Dubrovnik	Dubrovačko primorje	Konavle	Župa dubrovačka	Ukupno UP Dubrovnik
2016.	Siječanj	2.581	105	628	543	3.857
	Srpanj	919	42	142	161	1.264
2017.	Siječanj	2.260	77	517	454	3.308
	Srpanj	827	38	137	156	1.158
2018.	Siječanj	1.979	80	446	390	2.895
	Srpanj	800	27	106	149	1.082
2019.	Siječanj	1.962	67	493	376	2.898
	Srpanj	702	27	95	135	959
2020.	Siječanj	2.199	81	472	459	3.211
	Srpanj	1.869	66	495	396	2.826
2021.	Siječanj	2.119	81	472	459	3.131
	Srpanj	1.293	35	190	231	1.749

Izvor: HZZ, 2021.

Bitan segment tržišta rada UP-a su dnevni migranti, a prema Popisu stanovništva 2021. g. bilo ih je 14.329, tj. 17,2 % stanovništva UP-a. Među JLS-ovima, najviše dnevnih migranata imala je Općina Župa dubrovačka, a najmanje Grad Dubrovnik s funkcijama obrazovanja i radnom funkcijom kao glavnim privlačnim faktorima za dnevnu cirkulaciju stanovništva. Udio zaposlenih dnevnih migranta UP-a iznosio je 74,1 % svih migranata, a ostatak su činili đaci i studenti.

Važan pokazatelj u analizi tržišta rad je nezaposlenost, a koja podrazumijeva osobe koje nisu u radnom odnosu, a sposobne su ili djelomično sposobne za rad te aktivno traže posao (HZZ, 2021). Prostor UP Dubrovnik u srpnju 2021. g. brojao je 1.749 nezaposlenih osoba. Prosječan godišnji broj nezaposlenih smanjivao se u razdoblju 2016.-2021. g., a u istom razdoblju broj nezaposlenih je rastao krajem siječnja (veći od broja nezaposlenih krajem srpnja), što upućuje na sezonalni karakter zapošljavanja u turizmu. U 2020. g. broj nezaposlenih intenzivno je rastao pod utjecajem pandemije COVID-19, no jasan trend oporavka vidljiv je kroz 2021. g. Najveći udio nezaposlenih u UP Dubrovnik čine osobe u kategoriji 25-29 godina, prvenstveno zbog kasnijeg ulaska na tržište rada te nedostatka radnog i praktičnog iskustva, odnosno nemogućnosti pronalaska stalnog zaposlenja i stručnog osposobljavanja (i to prvenstveno za visokoobrazovane osobe u svojim strukama) (MINDNŽ, 2019). Najviše nezaposlenih osoba ima niži stupanj obrazovanja - završeno srednjoškolsko, strukovno obrazovanje (28,5 %) potom slijede osobe sa završenom srednjom trogodišnjom školom (23,8 %) te nezaposleni sa završenom osnovnom školom (16,2 %). U segmentu smanjenja nezaposlenosti identificirana je potreba za stvaranjem održivog i otpornog okvira gospodarskog razvoja te diversifikacije lokalne ekonomije, ali i jačanja sustava cjeloživotnog obrazovanja, kroz uključivanje NEET skupine u pripremu za tržište rada te poticanje suradnje obrazovnog i gospodarskog sektora.

Dionici participativne radionice RS 3 – *Gospodarstvo i održivi turizam* istaknuli su problematiku nedostatka radne snage u svim sektorima djelatnosti, posebice u turizmu, građevini te jednostavnim zanimanjima. HZZ provodi poticajne mjere za poslodavce u svrhu povećanja zapošljivosti u zanimanjima koja nedostaju, osobito u gospodarskim djelatnostima koje se dotiču digitalnog i zelenog, ali i poticajne mjere za obrazovanje deficitarnih zanimanja. Potencijal predstavlja uvođenje sustava za Obrazovanje odraslih kroz programe vaučera (NPOO) za poticanje mikrokvalifikacija za zaposlene i nezaposlene.

Tab. 13. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima tržišta rada u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Velik udio stanovništva u radnom kontingentu - Razvijen sustav dnevnih migracija unutar UP-a - Razmjerno podjednak broj zaposlenih žena i muškaraca - Kontinuirani rast broja zaposlenih u svim JLS u sastavu UP Dubrovnik u razdoblju 2016.-2019. g. (ukupno 10,6 %) te oporavak tržišta rada nakon pada zaposlenosti i povećanja nezaposlenosti u razdoblju restrikcija 	<ul style="list-style-type: none"> - Velika razlika između broja zaposlenog stanovništva u ljetnim i zimskim mjesecima (prosječno 20 %) – izraženo sezonsko zapošljavanje uz visoki udio stalnih sezonaca - Prisutna neusklađenost između ponude i potražnje za radnom snagom - Visok udio nezaposlenog stanovništva u NEET populaciji, kao i onih sa srednjoškolskim obrazovanjem - Nedostatak osoba s traženom razinom obrazovanja, odnosno osoba s određenim završenim obrazovnim programima u turizmu - Nemogućnost dobivanja stalnog zaposlenja mladih, bez obzira na granu zapošljavanja - Otežano stjecanje radnog iskustva mladom, visokoobrazovanom stanovništvu - Otežana mogućnost za pronalazak posla u djelatnostima koje nisu vezane uz turizam - Nedostatak radne snage s potrebnim iskustvom i vještinama u turizmu, građevini i jednostavnim zanimanjima - Najviše nezaposlenih osoba sa završenim srednjoškolskim, strukovnim obrazovanjem i srednjom trogodišnjom školom (njih više od 50 %) - Ograničenost i otežanost dnevnih migracija zbog teritorijalne izduženosti i izdvojenosti UP-a
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Napuštanje kvotnog sustava zapošljavanja stranih radnika što omogućuje lakši ulaz potrebne radne snage na prostor UP-a - Specijalizacija obrazovnih ustanova s usklađivanjem potreba turističkog sektora i tržišta rada općenito (postojanje strategija i projekata usmjerenih u istom pravcu) - Postojanje velikog izbora mjera aktivne politike zapošljavanja HZZ-a („Stalni sezonac“ kao oblik financijske podrške radnicima koji su zaposleni samo tijekom sezone, gospodarske djelatnosti koje se dotiču digitalnog i zelenog te deficitarnih zanimanja) - Potencijal za budući razvoj je sustav Obrazovanja odraslih kroz programe vaučera (NPOO) za poticanje mikrokvalifikacija zaposlenih i nezaposlenih - Migracija radne snage iz inozemstva, odnosno drugih županija kojom se potencijalno može nadoknaditi manjak radne snage u pojedinim djelatnostima 	<ul style="list-style-type: none"> - Promjena strukture stanovništva uslijed starenja stanovništva (nastavak smanjivanja kontingenta radno sposobne populacije i mlade populacije) - Privlačnost zemalja EU i većih gradova kao prostora s većim izborom radnih mjesta i mogućnostima zapošljavanja

4.2.3. Poslovno okruženje

Poglavlje Poslovno okruženje obuhvaća analizu faktora i trendova u poslovanju poduzeća UP Dubrovnik s posebnim naglaskom na mala i srednja poduzeća kao dominantne gospodarske subjekte u RH te na obrtništvo kao poseban dio poslovnog okruženja.

Prostorna distribucija poduzeća prema veličinama (mikropoduzeća, mala poduzeća, poduzeća srednje veličine i velika poduzeća) u jedinicama lokalne samouprave UP Dubrovnik za 2020. g. prikazuje najveći udio zastupljenosti

mikropoduzeća, ukupno 2.747 (91,3 % svih poduzeća) potom malih poduzeća (7,5 %) te poduzeća srednje veličine (1 %), a u kategoriji velikih poduzeća nalazi ih se ukupno šest (Tab. 14.). Većina poduzeća koncentrirana je u Gradu Dubrovniku (77,9 %) te se pretežno radi o kategoriji srednje velikih i velikih poduzeća, a najmanji broj poduzeća nalazi se u Općini Dubrovačko primorje (1,9 %).

U strukturi gospodarskih djelatnosti prevladavaju djelatnosti tercijarnog sektora prvenstveno usko vezane uz turizam u kojima se izdvaja djelatnost pružanja smještaja te usluživanja i pripreme hrane (20,3 %, odnosno 610 poduzeća s područja UP-a). U istoj kategoriji posluje najveći broj poduzeća u svim JLS izuzev Župe dubrovačke, za koju je to djelatnost građevinarstva.

Tab. 14. Broj poduzeća prema veličini u jedinicama lokalne samouprave UP Dubrovnik 2020. godine

Prostorna jedinica	Mikro	Mali	Srednje veliki	Veliki	Sve veličine
Dubrovnik	2.122	191	28	4	2.345
Konavle	327	22	3	1	353
Dubrovačko primorje	57	2	0	0	59
Župa dubrovačka	241	11	0	1	253
Ukupno UP Dubrovnik	2.747	226	31	6	3.010

Izvor: FINA, 2022

U razdoblju 2016.-2021. g. u Sudski registar upisano je 1.399 novih poduzeća, a izbrisano ih je 1.239, što je pozitivna razlika od 160 poslovnih subjekata. U 2020. g. zabilježen je veći udio zatvorenih, nego otvorenih poduzeća, a 2021. g. taj se odnos ujednačio. Najnegativnija dinamika otvaranja i zatvaranja poduzeća uočljiva je u Općini Dubrovačko primorje, koja je jedino 2019. g. bilježila pozitivne vrijednosti. Prema sektorima djelatnosti, najveći broj poduzeća osnovan je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (305), potom djelatnosti trgovine na veliko i malo (136), no u toj djelatnosti je veća dinamika u gašenju subjekata u odnosu na njihovo osnivanje (273 ugašenih). Najveće prihode ostvarila su poduzeća s područja Grada Dubrovnika (2019. g. najviše ostvareni prihod, iznosio je 8 mlrd. HRK). Prema djelatnostima najveće prihode ostvarila je djelatnost pružanja smještaja te usluživanja i pripreme hrane (31, 0 % ukupnog prihoda). U 2020. g. navedena djelatnosti bilježi pad prihoda, što potvrđuje potrebu za diversifikacijom u segmentu otpornijih djelatnosti na vanjske čimbenike. Poduzeća u kategoriji MSP zabilježila su dobit u iznosu od 5.7 mlrd. HRK, što je ukupno 61,5 % ukupne dobiti razdoblja, a zapošljavala su 85 % zaposlenih (14.055) te ostvarivala 65 % ukupnog izvoza, što upućuje na važnost MPS-a u ukupnom gospodarstvu UP-a, ali i vrijednost velikih poduzeća kao nositelja uspješnog poslovanja (FINA, 2022).

Vrijedan pokazatelj stanja poslovnog okruženja je prosječna plaća po zaposlenom u poduzećima na prostoru UP Dubrovnik. U razdoblju 2016.-2019. g. prosječna plaća je rasla (+7 %) te je u 2019. g. iznosila 6.059 HRK. U 2020. g. prosječna se plaća smanjila na iznos od 5.436 HRK, što je ispod prosjeka RH za istu godinu (5.971 HRK). Najviša prosječna plaća zabilježena je na području Općine Konavle u 2019. g. (6.615 HRK), dok je u istoj godini prosječna plaća zaposlenih u poduzećima na području Općine Dubrovačko primorje iznosila 4.425 HRK, a na području Općine Župa dubrovačka 4.625 HRK. Prema sektorima djelatnosti, u 2019. g. najviša je prosječna plaća na razini UP-a zabilježena u djelatnosti prijevoza i skladištenja (7.511 HRK). Najniža je prosječna plaća zabilježena u djelatnostima kulturno-kreativnog sektora; umjetnosti, zabavi i rekreaciji (4.077) te djelatnostima primarnog sektora; poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (4.146 HRK) (FINA, 2022).

Dionici participativne radionice RS 3 – *Gospodarstvo i održivi turizam* istaknuli su problematiku snažnog utjecaja pandemije na gospodarske djelatnosti na prostoru UP-a koja se odrazila i na ostale sektore povezane s turizmom, primjerice IT i uz njega vezan sustav *bukiranja*. Kao izazov se izdvaja postojanje malog broja *start-up*-ova i industrije kao i općenitih niskih poticaja za razvoj moderne tehnologije. Potencijal za budući razvoj prepoznat je u polju IT-sektora za čiji se razvoj *brand* UP Dubrovnik vidi kao važan kapital, a zamjetan je i znatan broj digitalnih nomada u UP-u. Mogućnost razvoja ogleda se i u poticanju razvoja industrija koje su kompatibilne turizmu, kao što su kreativne industrije, dok se potreba iskazuje za jačanjem kapaciteta za razvoj socijalnog poduzetništva te socijalnih inovacija. S ciljem razvoja srednjeg i malog poduzetništva također je potrebno vrednovati i revidirati postojeći program poticanja poduzetništva te ga bolje uskladiti s trenutnim potrebama gospodarstvenika s naglaskom na deficitarne gospodarske sektore, primjerice proizvodni sektor te izvozno orijentirane gospodarske grane.

Na prostoru UP Dubrovnik, obrtnici su udruženi u Udruženju obrtnika Dubrovnik koje usklađuje, zastupa i predstavlja obrtnike i ostale članove Udruženja i njihove zajedničke interese na prostoru UP Dubrovnik i općina Ston, Janjina, Mljet, Trpanj i Orebić. U sklopu Udruženja obrtnika djeluje sedam cehova: proizvodno zanatstvo, uslužno zanatstvo, ugostiteljstvo i turizam, trgovina, prijevoz osoba i stvari, ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo te frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitnes (Statut Udruženja obrtnika Dubrovnik, 2016).

Pregled broja obrta prema različitim cehovima obrtništva dostupan je u Tab. 15². Najveći broj aktivnih obrta 2021. g. bio je u kategoriji uslužno zanatstvo (32 %). Visok udio imaju i kategorije prijevoza osoba i stvari (26%) te ugostiteljstva i turizma (20%), što je u skladu s turističkim karakterom područja.

Tab. 15. Broj aktivnih obrta prema cehovima Udruženja obrtnika Dubrovnik na dan 31. prosinca od 2016. do 2021. godine

Ceh	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Proizvodno zanatstvo	113	109	110	127	120	120
Uslužno zanatstvo	545	604	696	795	799	823
Ugostiteljstvo i turizam	443	473	527	583	519	499
Trgovina	205	196	190	186	170	161
Prijevoz osoba i stvari	504	529	559	702	672	663
Ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo	154	149	148	144	143	149
Frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitnes	95	98	101	107	114	120
UKUPNO	2.059	2.158	2.331	2.644	2.537	2.535

Izvor podataka: Udruženje obrtnika Dubrovnik, 2022

Broj obrta povećao se s 2.059 obrta 2016. g. na 2.535 obrta u 2019. g., odnosno za 22,6 %. Broj obrta se povećao u cehovima proizvodno zanatstvo, uslužno zanatstvo, ugostiteljstvo i turizam, prijevoz osoba i stvari te frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitnes, a smanjio u cehovima trgovina te ribarstvo, marikultura i poljoprivreda. U pandemijskim godinama, 2020. te 2021. g., broj obrta se smanjio te je potom njihov broj stagnirao. Za buduću razvoj obrtništva vrlo je važno formalno obrazovanje te stručno osposobljavanje, a deficitarnost je prepoznata i na nacionalnoj razini kroz sustav stipendiranja učenika i dodjelu potpora gospodarskim subjektima koji provode naukovanje. U Gradu Dubrovniku posebna se pažnja pridaje tradicijskim obrtima kroz dodjelu subvencija, posebice onima koji svoju djelatnost obavljaju u povijesnoj jezgri (Izvjješće o stanju u prostoru, 2020).

Inozemna strana ulaganja usmjerena na područje Dubrovačko-neretvanske županije su u razdoblju 1993.-2019. g. iznosila 704,7 mil. EUR, što je činilo 2,2 % ukupnih stranih ulaganja u RH u tom razdoblju, odnosno DNŽ se nalazila na šestom mjestu prema visini investicija u odnosu na ostale županije RH. Najznačajnija su sredstva pristigla iz Švedske (28,9 % ukupnih investicija) potom iz Luksemburga (15,5 %) te Švicarske (14,5 %). Sektori djelatnosti u koje su pristigla najznačajnija sredstva su ponajviše vezana uz turizam, odnosno ističe se poslovanje nekretninama (206,6 mil. EUR), skladištenje i postojeće djelatnosti u prijevozu (201,2 mil. EUR) te trgovina na veliko (197,6 mil. EUR) (HNB, 2020). Među projektima i lokacijama za investicije stranih i domaćih investitora predložena je lokacija Poslovna zona Banići na području Općine Dubrovačko primorje, a investicijom u poslovnu zonu potaknula bi se diversifikacija gospodarstva i stvorili uvjeti za veću otpornost.

Poduzetnička infrastruktura se sastoji od poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija. Na prostoru UP Dubrovnik postoje dvije poduzetničke zone, Poduzetnička zona Banići u Općini Dubrovačko primorje (33 ha površine od čega je 11 ha dostupno i potpuno infrastrukturno opremljeno) i Poduzetnička zona Čilipi u Općini Konavle. Prema prostorno-planskoj dokumentaciji na prostoru Općine Župa dubrovačka predviđene su četiri poslovne zone (Čibača, Gornji Brgat, Dubac Dočinje, Srebreno). Na području Grada Dubrovnika prostornim planom određene su tri gospodarske zone poslovne namjene izvan užeg područja Grada (Komolac, Brodogradilište Mokošica, Poslovna zona Komolac) te četiri na užem dijelu Grada (Suđurađ, Šipanska luka, Komolac, Brsečine), a još su četiri planirane (Općina Konavle, 2021, Općina Župa dubrovačka, 2022, Provedbeni program Grada Dubrovnika, 2021). Dodatnu potporu poduzetnicima pružaju HGK – Županijska komora Dubrovnik te Obrtnička

² U navedene podatke uključeni su i podatci za općine Ston, Janjina, Mljet, Trpanj i Orebić koje nisu dio UP Dubrovnik, ali zbog koncentracije gospodarskih djelatnosti u Dubrovniku može se pretpostaviti da ne postoje značajnije razlike u stanju i trendovima u obrtništva

komora DNŽ, a za unaprjeđenje i razvoj obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva služi Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije (CZPDNŽ, 2022). Na području Grada Dubrovnika djeluje Poduzetnički inkubator Dubrovnik za male poduzetnike početnike (MPIDNŽ, 2022).

Dubrovačka razvojna agencija DURA d.o.o. je stručna i neprofitna organizacija koja daje podršku malim i srednjim poduzetnicima u Gradu Dubrovniku (DUNEA, 2022).

Dionici participativne radionice *RS 3 – Gospodarstvo i turizam* naveli su kako u pogledu poticanja razvoja poduzetništva na području UP-a važnu ulogu ima poduzetničko-potporna infrastruktura poput poduzetničkog inkubatora na području Grada Dubrovnika koji nudi usluge za početak poslovanja, poslovne planove te prijave na natječajne Europske unije. Pozitivan primjer je i poduzetnička zona u Župi dubrovačkoj koja je u cijelosti ispunjena, dok je kod većine drugih potrebno raditi na podizanju razine njihove aktivacije. Tako potencijale predstavljaju unaprjeđenje poduzetničke zone zračne luke na području Čilipa, poduzetničke zone Banići u Općini Dubrovačko primorje u čije su komunalno opremanje u recentnim godinama uložena znatna sredstva. Potrebno je osigurati i daljnja ulaganja u razvoj potpornih institucija, širenjem dijapazona usluga namijenjenih poduzetnicima.

Važno je postojanje visoko inovativnih poduzeća za postizanje održivog razvoja i konkurentnosti. U „Planu razvoja Dubrovačko-neretvanske županije do 2027. godine“ (DNŽ, 2021) prepoznata je potreba za ulaganjem u istraživanje i razvoj, razvoj znanja i inovacija u funkciji gospodarskog razvoja kroz Poseban cilj 1.2. *Poticanje održivosti, digitalizacije i inovativnosti u gospodarstvu*. Nužno je osnažiti suradnju javnog, privatnog i znanstveno-obrazovnog sektora te civilnog društva i povećati kapacitete za pripremu i provedbu zajedničkih projekata i inicijativa.

U pandemijskom razdoblju, istaknula se potreba za inovativnim oblicima gospodarstva, a posebice u dominantom obliku djelatnosti – turizmu. Grad Dubrovnik je u 2021. pokrenuo je pojedine inicijative poput događaja „Dubrovnik za digitalne nomade“ u okviru Europskog tjedna *freelancera*, „*The Dubrovnik digital nomad-in-residence*“, inicijativu među zainteresiranim poslovnim subjektima s ciljem prilagodbe ponude i usluga za boravak digitalnih nomada u Dubrovniku (uključujući smještaj, ugostiteljstvo, prijevoz, trgovinu i druge društvene i uslužne djelatnosti) (Grad Dubrovnik, 2021). Kako bi spomenuti sektor i dalje jačao, također je važno razvijati i druge popratne usluge, poput *coworking* prostora te unaprjeđenja širokopojasne mreže. Potencijal diversifikacije i inovacija u gospodarstvu je i razvoj kreativnih industrija, poput filmske industrije (DURA, 2021), a iznimno veliki potencijal je u IT sektoru za koji je potrebno jačati kapacitete te stvarati povoljno poslovno okruženje. Kroz Plan za industrijsku tranziciju Jadranske Hrvatske (2021) predviđaju se buduće potrebe i potencijali u sektorima u kojima su nužno ulaganja, poput farmacije i energetske sustava, a pobliže su istaknute industrijske grane u kojima se vidi budućnost Dubrovačko-neretvanske županije. Primjerice, u segmentu razvoja zelene industrije i zelene tranzicije, potencijal uz ruralni turizam te ekološku proizvodnju hrane vidi se i u razvoju biotehnologije u marikulturi, zatim razvoju robotike i umjetne inteligencije, unaprjeđenju proizvodnje materijala i proizvoda od kamena. Strategija prepoznaje potencijal IKT-a u suradnji sa Sveučilištem i u tradicijskim industrijskim djelatnostima; brodogradnji i popravku brodova, kao i primjeni e-zdravstva i novih metoda preventivne medicine i dijagnostike.

Zaključno, pokazatelji poslovanja poduzeća s područja UP Dubrovnik iskazivali su pozitivne vrijednosti u razdoblju 2016.-2019. g., a uključivali su rast svih elementa poduzetničkog poslovanja – rast broja otvorenih poduzeća i obrta, ukupnih prihoda i dobiti, rast vanjskotrgovinske bilance, rast plaća te broja zaposlenih. Takav je niz prekinut u 2020. g. kada su gotovo svi prethodno istaknuti indikatori poprimili negativnije vrijednosti. Utjecaj koronakrize na gospodarstvo UP Dubrovnik bilo je izraženije, nego li za prostor RH u cjelini, kao posljedice toga da je velika vezanost cjelokupnog poslovnog sektora uz djelatnosti srodne s turizmom. Navedeno iskazuje potrebu za jačanjem otpornosti osjetljivih djelatnosti, ali i osnaživanjem nužne diversifikacije gospodarskih djelatnosti. Potreban je sustav mjera za osnaživanje malog i srednjeg poduzetništva kao i poticanje „pametnih“ djelatnosti, poput IT sektora. Najzorniji pokazatelj tog međuodnosa je pad ukupnih prihoda ostvarenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koji je iznosio -70,7 %, odnosno samo je u toj djelatnosti u 2020. g. uprihodoeno 2,2 mlrd. HRK manje, nego li u 2019. g. Kako bi se u budućnosti spriječili slični događaji, odnosno ublažile posljedice istih, potrebno je poticati razvoj otpornog i održivog turizma koji neizostavno ostaje temeljna djelatnost UP-a, ali isto tako i inicirati te podupirati razvoj ostalih sektora, posebice onih koji donose dodanu vrijednost. Za navedeno je potrebno nastaviti ulagati u razvoj poduzetničko-potporne infrastrukture, samih poduzetničkih zona za koji je iskazan nizak stupanj aktivacije, ali i potpornih institucija čiji je potencijal u formiranju kvalitetnog poduzetničkog okruženja iznimno bitan – osobito u za tvrtke u početnim, inkubacijskim

fazama razvoja. Istaknut je potencijal razvoja poduzetničkog IT centra ili slične infrastrukture na prostoru UP Dubrovnik koji će privući poduzetnike iz IT sektora te ojačati ovaj segment gospodarstva. Također je važno nastaviti unaprjeđivati suradnju gospodarstvenika i istraživačkih institucija te inicirati razvoj mehanizama za privlačenje stranih investicija, ali i ostalih mogućih oblika ulaganja. Jedan od mogućih mehanizama čine i EU fondovi, a za privlačenje istih od iznimne je važnosti razvijati poslovno okruženje u skladu s politikom EU, održavajući načela zelenog, niskougličnog i održivog razvoja.

Tab. 16. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima poslovnog okruženja u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Prostorni pokazatelji koncentracije poduzeća znatno povoljniji u odnosu na prosjek RH - MSP-ovi kao nositelji razvoja gospodarstva UP-a prema broju poduzeća, broju zaposlenih i visini ostvarenih prihoda - Rast broja novoosnovanih poduzeća, posebice <i>start-up-ova</i> - Kontinuirani rast ostvarenih prihoda poduzeća s područja UP-a u razdoblju 2016.-2019. g. (+22 %) te ostvarena ukupna dobit u poslovanju poduzeća - Pozitivna vanjskotrgovinska bilanca u čitavom razdoblju 2016.-2020. g. na području UP-a te izvozna orijentiranost djelatnosti poput prijevoza i skladištenja - Rast prosječne plaće zaposlenih u poduzećima na području UP-a do 2019. g. (plaća te godine iznad prosjeka RH) - Postojanje mjera podupiranja tradicionalnih zanata na području Grada Dubrovnika - Razmjerno visoka stopa stranih ulaganja u poduzeća na području UP Dubrovnik - Znatna ulaganja u komunalno opremanje poslovne zone Banići u recentnim godinama - Poduzetnički inkubator na području Grada Dubrovnika kao važan element poticanja razvoja poduzetništva 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna diversificiranost lokalnog gospodarstva i njegova neelastičnost -> velik broj tvrtki registriran u djelatnostima vezanim uz turizam i ugostiteljstvo, glavnina prihoda ostvarena u istim djelatnostima - Negativna bilanca u broju otvorenih i zatvorenih poduzeća na području općina Dubrovačko primorje i Konavle (2016.-2020. g.) - Pad ostvarenih prihoda poduzeća s područja UP-a za razmjerno 50 % između 2019. i 2020. g. – osobito zamjetan u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane -> smanjenje prihoda za 70,7 % - Smanjenje broja aktivnih obrta u 2020. i 2021. g. - Gubitci u poslovanju poduzeća s prostora UP-a u 2020. g. te pad prosječne plaće zaposlenih - Usmjerenost stranih ulaganja na djelatnosti koje su povezane s turizmom (uz razmjerno niska ulaganja u proizvodne i slične djelatnosti) - Malen broj <i>start-up-ova</i> kao i općenitih niskih poticaja za razvoj moderne tehnologije - Nedostatak svijesti o društvenom poduzetništvu - Vrlo slaba prerađivačka industrija koja sve više gubi važnost (uključujući i brodogradnju) - Slaba iskorištenost poslovnih zona - Nedovoljna razvijenost područja vezanog uz istraživanje i razvoj, nedovoljna povezanost gospodarstvenika i istraživačkih institucija te slaba inovativnosti poduzeća - Niska razina tehnološko-tehničke opremljenosti gospodarskih subjekata - Nedostatak sektorskih stručnjaka u IT-u i nedostatak ICT tvrtki koje mogu zadovoljiti visoku lokalnu/regionalnu potražnju za tehnologijom i mogućnostima zapošljavanja u IT sektoru - Niže prosječne plaće u malom i srednjem poduzetništvu/digitalnom gospodarstvu
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Globalna prepoznatljivost Dubrovnika kao potencijal privlačenja stranih ulaganja - Raspoloživost sredstava EU-a podupiranja izgradnje poduzetničkih potpornih institucija - Razvoj poticaja za zelenu i digitalnu tranziciju poduzeća - Raspoloživost sredstava EU-a podupiranja klusterskog, tematskog i teritorijalnog udruživanja - Mogućnost primjene novih ICT rješenja za provedbu digitalne transformacije i podizanje konkurentnosti poduzetnika - Potražnja za ICT sektorom od strane drugih čimbenika lokalnog gospodarstva te prvenstveno turizma - Kulturni brend Dubrovnika kao poticaj razvoja kulturnih i kreativnih industrije - Jačanje kapaciteta za razvoj socijalnog poduzetništva i socijalne inovacije - Pojednostavljen plasman proizvoda i usluga na jedinstvenom europskom tržištu koji predstavlja priliku za razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepostojana porezna politika i zakonska regulativa koji usporavaju i otežavaju planiranje i razvoj poslovanja - Konkurencija susjednih regija i zemalja zbog nižih troškova poslovanja u privlačenju stranih ulaganja - Percepcija prostora od strane investitora kao područja na kojem je održivo samo ulaganje u turizam i trgovinu - Administrativne barijere prilikom ulaganja u razvoj poduzetništva

-	Razvoj biotehnologije u marikulturi, robotike i umjetne inteligencije (vezano uz praćenje stanja i zaštitu morskih ekosustava)

4.2.4. Turizam

Urbano područje Dubrovnik tradicionalno se nalazi na samom vrhu destinacija RH prema broju turističkih dolazaka i noćenja. Turizam UP-a je razvojna poluga na kojoj počivaju i razvojni potencijali ostalih sektora djelatnosti UP Dubrovnik (kreativna industrija, IKT, brojne uslužne djelatnosti). Djelatnost pružanja smještaja i usluživanja hrane i pića, što je djelatnost usko vezana uz turizam, 2019. godine zauzimala je 26% u strukturi ukupnih prihoda i zapošljavala je 30% ukupno zaposlenih u gospodarstvu. Turistička ponuda UP Dubrovnik i dalje se temelji na ponudi mora i sunca, no teži prema diversifikaciji kako bi ostala konkurentna na svjetskom tržištu. Čimbenici uspjeha za razvoj turističkog proizvoda more i sunce su kvaliteta prirodnih čimbenika destinacije (čistoća mora, razvedenost obale, i dr.), eno-gastronomska ponuda, kvalitetni smještajni kapaciteti, razne manifestacije, opremljenost marina osnovnim sadržajima (sanitarije, voda, struja, gorivo), dostupnost i sigurnost destinacije, bogato, autentično materijalno i nematerijalno povijesno-kulturno naslijeđe, prometna dostupnost, atraktivnost i imidž destinacije, eno-gastronomska ponuda i dr. Za kvalitetniji uspjeh potrebno je uključiti sve dionike turizma u stvaranje jedinstvene, kvalitetne i raznolike turističke ponude te istu promovirati i omogućiti ponudu tijekom cijele godine. Visoka je ovisnost prostora UP Dubrovnik o inozemnom turizmu što se može zaključiti prema padu broju dolazaka stranih turista u 2020. g. pod utjecajem pandemije COVID-19.

U razdoblju 2016.-2020. g. broj turističkih dolazaka i noćenja rastao je do 2019. g. kada su zabilježeni i turistički rekordi (1.817.611 turističkih dolazaka te 5.879.076 noćenja). Godine 2020. i 2021. obilježene su pandemijom COVID-19 što se odrazilo u padu broja ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja (Tab. 17.).

Turistički dolasci u JLS UP Dubrovnik 2019. godine iznosili su 9% ukupnih turističkih dolazaka u Republiku Hrvatsku te 64% svih dolazaka u Dubrovačko-neretvansku županiju. Više je zabilježeno stranih, nego domaćih dolazaka (10% svih stranih dolazaka u Republiku Hrvatsku i 3% svih domaćih te 82% svih stranih dolazaka u Županiji). Ukoliko se promatraju podaci Grada i općina, tada u ukupnim dolascima prevladava broj dolazaka u Dubrovnik, čak 79% (DZS, 2020).

Tab. 17. Dolasci i noćenja turista prema gradovima i općinama 2019., 2020. i 2021. g.

	2019.		2020.		2021. ³	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Dubrovnik	1.439.531	4.295.071	219.683	775.954	522.786	1.924.971
Dubrovačko primorje	42.535	196.764	6.750*	52.930**4	18.821	133.167
Konavle	173.784	795.273	22.884	129.387	61.457	341.543
Župa dubrovačka	161.761	591.968	24.375	120.354	60.128*	315.544**5
Ukupno UP Dubrovnik	1.817.611	5.879.076	266.942	1.025.695	663.192	2.715.225

Izvor: DZS, Statističko izvješće, Turizam, 2020. i 2021., eVisitor, 2022b

U 2020. godini, primjetan je izuzetan pad broja stranih turista (oko 67%), ali se zato povećao broj domaćih dolazaka za skoro 99% naspram 2019. godine. U 2021. g. broj ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja je u porastu iako i dalje iznimno slabijih rezultata. Naspram 2020. g. bilježi se porast od 142,3% u turističkim dolascima te 151,7% u ostvarenim turističkim noćenjima. U 2020. g. zabilježen je pad ukupnog broja turističkih dolazaka u UP Dubrovnik za 84,9%. Turistička kretanja su izuzetnog sezonalnog karaktera što je najbolje primjetno u podacima ukupnih turističkih dolazaka prema mjesecima JLS UP Dubrovnik, a najveći broj dolazaka ostvaruje se u ljetnim mjesecima, posebice u 8. mjesecu (Sl. 6). Ostale JLS imaju znatno manji broj turističkih dolazaka, manje izražene sezonalnosti u ljetnim mjesecima. Sve JLS bilježe 15-20% ukupne posjećenosti u ljetnim mjesecima.

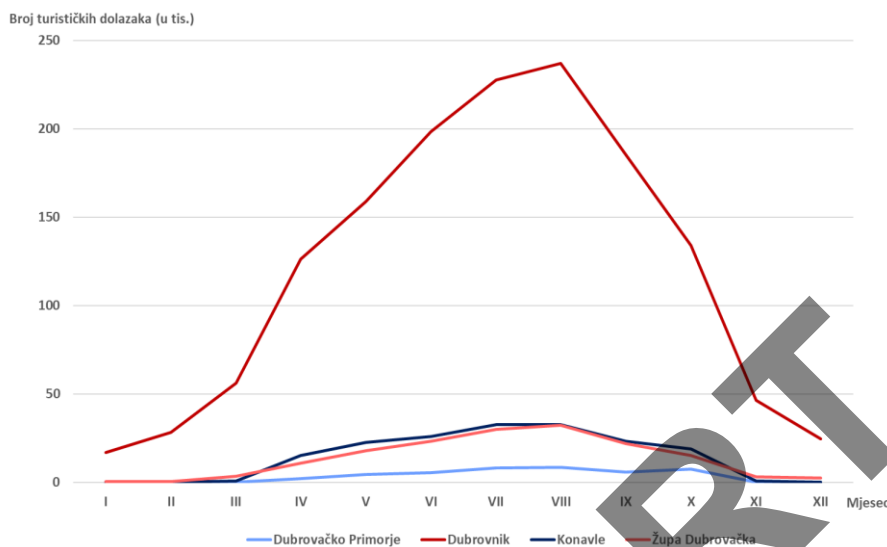
Od 2016. g. sve JLS UP-a bilježile su rast turističkih noćenja, a rekordna godina bila je 2019. (Sl. 7), najveći broj noćenja ostvario je Dubrovnik (4.295.071 noćenja), a najmanje Općina Dubrovačko primorje (196.764 noćenja).

³ Podaci za 2021. g. nisu u potpunosti službeni podaci, navedeni podaci preuzeti su iz informacijskog sustava za prijavu i odjavu turista eVisitor, 2022

⁴ Podaci za Općinu Dubrovačko primorje za 2020. g. zbog povjerljivosti nisu objavljeni u službenom izvješću DZS-a, navedeni podaci iz tablice preuzeti su iz sustava eVisitor

⁵ Podaci za 2021. g. za Općinu Župa dubrovačka su preliminarni

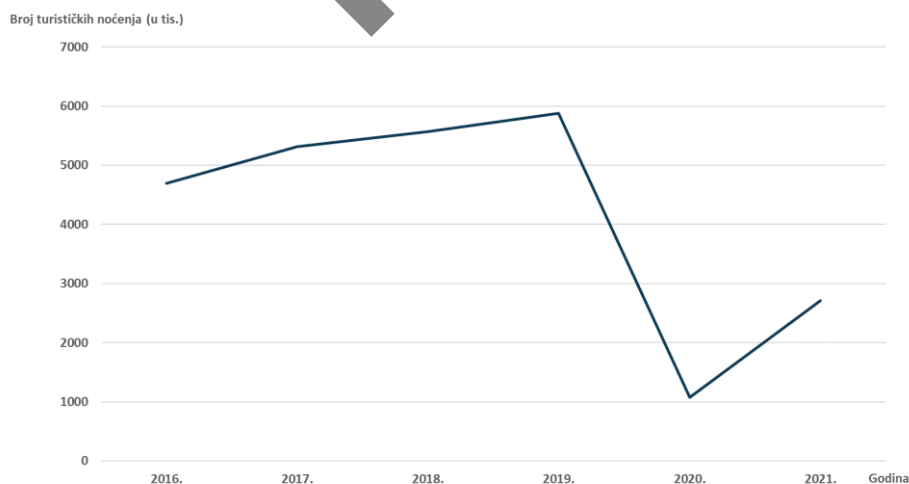
Prema podacima svakako je vidljivo kako Općina Konavle uz Dubrovnik ostvaruje najviše ostvarene brojke dolazaka i noćenja turista. U 2020. g. zabilježen je veliki pad broja noćenja pod utjecajem pandemije zbog kojih je smanjena migracija ljudi pa tako i turistička putovanja. Dubrovnik je i tada ostvario najveći broj ostvarenih noćenja (775.954 noćenja, 75,7% ukupnih dolazaka u UP Dubrovnik) u odnosu na ostale JLS UP Dubrovnik, Općina Konavle je sljedeća prema broju ostvarenih noćenja (12,6% svih dolazaka u UP Dubrovnik). Prosječna duljina boravka turista je 4-5 dana u općinama Dubrovačko primorje, Konavle i Župi dubrovačkoj (4 – 5 dana), a u Gradu Dubrovniku u prosjeku 3 dana.

Sl. 6. Broj turističkih dolazaka u UP Dubrovnik po mjesecima 2019. godine

Izvor podataka: DZS, Statističko izvješće, Turizam, 2020. godine

Kroz sustav eVisitor dostupni su podaci o udjelima posjećenosti stranih turista u JLS UP Dubrovnik. U 2019. g. u većini JLS prevladavajući strani turisti bili su iz Ujedinjenog Kraljevstva (u Općini Konavle više od 28% stranih turista), potom iz Njemačke (najviše ih je dolazilo u Općinu Dubrovačko primorje, 15,1%), turisti Sjedinjenih Američkih Država najviše su posjećivali Grad Dubrovnik (11%), a turisti iz Francuske čine 5,9% - 9,4% udjela posjeta JLS UP Dubrovnik. U 2021. g. unutar JLS UP Dubrovnik najveći udio posjećenosti stranih turista ostvarili su državljani Njemačke u Općini Dubrovačko primorje (18,5%) potom državljani Ujedinjenog Kraljevstva u Općini Konavle (16,3%), među ostalim stranim turistima koji se ističu i najviše posjećuju JLS UP Dubrovnik su državljani Poljske, Francuske, Sjedinjenih Američkih Država te Bosne i Hercegovine.

Sl. 7. Broj turističkih noćenja u UP Dubrovnik 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godine

Izvor podataka: DZS, Statističko izvješće, Turizam, 2017, 2018, 2019, 2020. i 2021., eVisitor, 2022b

U usporedbi s 2019. g., 2021. g. povećao se udio postelja u objektima u domaćinstvu (43,1% postelja UP Dubrovnik 2021. g.) te u hotelima (31,6%) i u kampovima (4%), dok se smanjio u nekomercijalnim smještajima i ostalim ugostiteljskim objektima za smještaj. Najveći udio postelja nalazio se u Gradu Dubrovniku (64 %) (eVisitor, 2022).

Grad Dubrovnik postaje i odredište za poslovni turizam, brojni hoteli visoke kategorije nude mogućnost održavanja kongresa i poslovnih sastanaka (HTZ, 2021).

Turistička ponuda UP Dubrovnik stremi prema raznolikosti koja bi privlačila turiste i tijekom cijele godine te na taj način rasteretila sezonalni pritisak i podržala model održivog turizma. Postoji izniman broj ljetnikovaca koje je potrebno zaštititi i valorizirati. U prilog turističkoj ponudi Dubrovnika idu nautička pristaništa koja u novije vrijeme privlače brojne turiste visoke platne moći i omogućuju razvoj nautičkog turizma (Grad Dubrovnik, 2017). U 2019. g. najposjećenija morska luka u Hrvatskoj za kružna putovanja (*cruising*) bila je luka Dubrovnik koja je ostvarila 530 posjeta od ukupno 726 kružnih putovanja u Hrvatskoj (DZS, 2020). U prilog daljnjem turističkom razvoju i specijalizaciji ide i pokazatelj kako je Dubrovnik prepoznat i odobren kao nositelj projekta za održivi i pametni turizam i inovativne sustave destinacijskog upravljanja na području Jadransko-jonske regije. Povijesne stare zidine Dubrovnika koje su bile dio filmskog seta serije *Game of Thrones*, postale su dio turističke atrakcije filmskog turizma (Vukašina i dr., 2021). U ostalim JLS UP-a potrebno je razmotriti mogućnosti razvoja selektivnih oblika turizma čime bi se rasteretila i uža urbana zona Grada Dubrovnika, a bitno je i sagledati atrakcijsku osnovu postojećih kulturno-zabavnih događanja. Postoje razvojne mogućnosti za vjerski (Festa sv. Vlaha), pustolovnog, zdravstvenog, poslovnog, ruralni turizam, cikloturizam i slično, no potrebna su daljnja investiranja te brendiranje i promocija istih (Vrtiprah i Sentić, 2018). S obzirom na to da je važno prometno sredstvo za turističke aktivnosti avion, bitno je promicati povećanje linija tijekom cijele godine, a ne samo u ljetnim mjesecima.

Sudionici participativne radionice *RS 2 - Kultura i turizam* istaknuli su kako se sve veći fokus stavlja na produženje sezone i disperziju sadržaja izvan stare gradske jezgre. Važna je organizacija i usklađivanje različitih programa, planiranje te razvoj infrastrukture, ali i prilagodba rasporeda avioletova za što izazov predstavlja subvencija aviokompanija. Izdvaja se problem nedovoljnog zajedničkog djelovanja u pogledu promocije sadržaja na širem prostoru UP-a. Istaknuti problem koji utječe na turističku sezonu je nedostatak radne snage, a isti će utjecati i na realizaciju svih planiranih programa; zbog čega je potrebno ulagati u ljudske potencijale. S tim je povezan i nedostatak visokokvalitetnih smještanih kapaciteta; postoji potreba za povećanjem kapaciteta u hotelima, ali i smanjenja nekontroliranog rasta broja jedinica u privatnom smještaju koji opterećuju infrastrukturu i ugrožavaju kvalitetu života lokalne zajednice. Izazov je nedefiniranost nosivog kapaciteta cijele destinacije. Potrebno je i nadalje ulagati u promociju Dubrovnika kao destinacije kulturnog turizma te raditi na stvaranju bolje komunikacije dionika iz kulturnog sektora te sektora turizma, a u tom je segmentu kao primjer od strane dionika istaknuta mogućnost razvoja tehnologije za prevođenje kazališnih predstava s ciljem privlačenja strane publike. Potencijal čine i razne druge vrste selektivnih oblika turizma, poput onog aktivnog ili ruralnog turizma. Potrebna su veća ulaganja u kvalitetnu infrastrukturu u zaleđu. Izdvaja se i velik broj vodiča bez licence koji vode turističke grupe, pri tom se ne pridržavajući pravila te stvarajući dodatnu gužvu.

Tab. 18. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima turizma u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dubrovnik kao prepoznat turistički brend (kulturno-povijesni i kulturno-kreativni industrijski brend), koji poticajno djeluje na razvoj turizma cijelog urbanog područja - Urbanističko-prostorni sklad i ambijentalna privlačnost - Stalni porast broja turističkih dolazaka i noćenja u pretpandemijskom razdoblju - Značajno produljena turistička sezona - Prepoznatljivost na međunarodnom turističkom tržištu (avio-destinacija, destinacija kruzera, destinacija kongresa) - Razvoj filmskog turizma – grad kao jedna od poželjnijih filmskih lokacija i odredišta - Zadovoljavajuća razina postojeće turističke infrastrukture - Porast broja smještajnih jedinica i njihova viša kvaliteta 	<ul style="list-style-type: none"> - Prevelika usmjerenost na turizam kao gospodarsku djelatnost - <i>Overtourism</i> u pretpandemijskom razdoblju – osobit pritisak i gužve u povijesnoj jezgri - Pad broja turističkih dolazaka i noćenja uzrokovan pandemijom COVID-19 - Visoka razina ovisnosti o zračnom prijevozu i kruzning turizmu – osjetljivost na vanjske faktore - Slabija povezanost zračnim linijama u izvansezonskim mjesecima što otežava razvoj turizma u ostatku godine - Slabo korištenje ICT-a u prezentaciji i interpretaciji ponude - Visoka sezonalnost turističkih kretanja (izražena u ljetnim mjesecima) - Manja posjećenost domaćih turista

<ul style="list-style-type: none"> - Razvijeni tradicijski obrti - Bogata mediteranska tradicionalna eno-gastronomska ponuda - Duga tradicija bavljenja turizmom i gostoljubivo stanovništvo - Geografski smještaj na jugu kao prednost za razvoj nautičkog turizma - Preusmjeravanje na održivi turizam u Dubrovniku – postojanje Strategija razvoja turizma i odredbi u kruzing turizmu na području grada Dubrovnika, Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“, Akcijskog plana Poštujmo Grad 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak radne snage s iskustvom - Prevelika orijentiranost na turiste u odnosu na lokalno stanovništvo – podređivanje prostora, sadržaja, usluga - Nedostatan razvoj drugih oblika turizma kao potencijala za razvoj UP Dubrovnik - Problem koncentriranosti turističke aktivnosti u urbanim središtima i nedostatak turističke suprastrukture u ruralnim područjima - Neujednačenost standarda usluge i neujednačenost razine ponude - razlike u razvijenosti klastera na razini UP-a - Prevladavanje kratkoročnih (profitnih) turističkih ciljeva nad dugoročnim razvojnim ciljevima
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Svjetski trendovi porasta potražnje za urbanim, kulturnim, kongresnim, zdravstvenim i agro-turizmom - Sigurnost kao prioritet odabira turista u pogledu odabira destinacije - Globalni trendovi rasta i otpornosti nautičkog turizma - Daljnji razvoj i komercijaliziranje brenda „Dubrovnik“ - Povoljni klimatski čimbenici koji omogućuju znatan produžetak turističke sezone - Mogućnost bolje zračne povezanosti s emitivnim turističkim tržištima - Izmjene zakona koje imaju za cilj povećanje ukupne učinkovitosti sustava turističkih zajednica, osobito na regionalnoj i lokalnoj (destinacijskoj) razini, poticanjem udruživanja turističkih zajednica 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj konkurentskih destinacija u blizini - Turbulentno i nepredvidljivo okruženje - Brza izmjena turističkih trendova i zahtjevno tržište koji zahtijevaju brzu prilagodbu ponude i nova ulaganja - Potencijalno ekološko zagađenje - Nesigurnost daljnjih tokova turističkih kretanja zbog pandemije i ratnih zbivanja na istoku Europe - Pad kupovne moći i potražnje za uslugama u turizmu uslijed inflacije - Krize u sektoru zračnog prometa - Trend veće potražnje za destinacijama bližim emitivnim tržištima

4.2.5. Poljoprivreda i ribarstvo

Djelatnosti poljoprivrede i ribarstva u UP Dubrovnik imaju veliki razvojni potencijal. Veliki dio poljoprivrednih površina ne upotrebljava se za poljoprivredne djelatnosti te je stoga važno potaknuti stanovništvo da se uključi u poljoprivredu, posebice mlađe stanovništvo. Potencijal poljoprivredne proizvodnje u UP Dubrovnik je u suradnji s uslužnim djelatnostima sektora turizma. Potrebno je pratiti principe „od polja do stola“ kojima bi bila omogućena dostupnost zdrave hrane u ugostiteljskim objektima, trgovinama i ostalim javnim i privatnim ustanovama.

Podatci o zemljišnom pokrovu objavljeni su u digitalnoj bazi podataka Corine Land Cover Croatia (CLCCro, 2021) iz kojih se može iščitati površina poljoprivrednih prostora. Ukupna površina svih poljoprivrednih površina na prostoru UP Dubrovnik 2018. g. iznosila je 9.490,65 ha što iznosi 16,6%, no ukoliko se tome pridodaju površine koje je moguće iskoristiti za poljoprivrednu proizvodnju, poput područja gdje se odvija zarastanje zemljišta (sukcesija šume), prirodni travnjaci i prostori sa sklerofilnom mediteranskom grmolikom vegetacijom, koje se prostiru na 36.410,81 ha (63,5% ukupne površine UP Dubrovnik) može se zaključiti da maksimalna površina za agrarno vrednovanje zauzima gotovo 80% površina u UP Dubrovnik (Tab. 19.). Najveći dio poljoprivrednih površina nalazi se u kategoriji pretežno poljoprivrednog zemljišta sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova, nešto više od 7.100 ha, 75% ukupne površine poljoprivrednog zemljišta. To upućuje da je veliki dio poljoprivrednih površina neobrađen i da je ta površina u riziku od zarastanja, odnosno sukcesije zemljišta. Slijedi kategorija mozaika poljoprivrednih površina s udjelom od 13,5%.

Veći dio obrađenih poljoprivrednih površina koncentriran je u južnom dijelu UP Dubrovnik na području Konavala. Veći dio prostora koji je pod šumom ili poljoprivrednih površina pod sukcesijom šume nalazi se u sjevernom dijelu UP Dubrovnik i uz granicu s Bosnom i Hercegovinom.

Tab. 19. Ukupna površina različitih poljoprivrednih površina na prostoru Urbanog područja Dubrovnik 2018. godine

Kategorija zemljišta	Površina zemljišta (ha)
Nenavodnjavano obradivo zemljište	174,35
Vinogradi	643,03
Maslinici	281,46
Mozaik poljoprivrednih površina	1.282,94
Pretežno poljoprivredno zemljište, sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova	7.108,87
Ukupno poljoprivredno zemljište	9.490,65
Prirodni travnjaci	9.041,65
Mediteranska grmolika vegetacija (sklerofilna)	6.679,04
Sukcesija šume (zemljišta u zarastanju)	20.690,12
Ukupno potencijalno poljoprivredno zemljište	36.410,81

Izvor podataka: CLCCro, 2021

U ARKOD je krajem 2021. g. bilo upisano ukupno 6.571 čestica s prostora UP Dubrovnik koje su se prostirale na površini od 1.905,2 ha. Nešto više od petine (20,1%) ukupnog zemljišta koje je po CLC bazi kategorizirano u jednu od kategorija poljoprivrednog zemljišta bilo je upisano u registar. Najveće površine poljoprivrednih zemljišta upisane u ARKOD-u su krški pašnjaci, zatim ih slijede maslinici i vinogradi. Prosječna veličina poljoprivredne parcele iznosi 0,29 ha što ukazuje na iznimnu usitnjenost poljoprivrednog zemljišta. Najveća površina poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD nalazi se na teritoriju Općine Konavle, dok najmanju površinu ima Općina Župa dubrovačka.

Udio djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u ukupnom BDV-u Dubrovačko-neretvanske županije smanjio se u razdoblju 2011.-2019. g. s 3,1 % na 1,8 %, a ukupni BDV ostvaren u navedenim djelatnostima bilježi smanjenje u istom razdoblju s 238 mil. kn na 193 mil. kn (BDP – pregled po županijama, 2021). Razvoj poljoprivrede temelj je strategija i prehrambene neovisnosti i otpornosti na globalne krize, stoga razvoj iste trebao bi se temeljiti na konceptima suvremenih oblika poljoprivrede koji su dio procesa društvene, gospodarske, ekološke i prostorne regeneracije, poput urbanog vrtlarstva i razvoja predškolskih i školskih vrtova. Ukupna površina zemljišta korištenog za ekološku poljoprivredu na području Dubrovačko-neretvanske županije povećala se s 687 ha 2016. godine na 791 ha 2020. godine što je povećanje od 15,1%. Na prostoru UP Dubrovnik nalazi se ukupno sedam uljara (Dubrovačko-neretvanska županija, 2020). Uz uljare, na prostoru Župe dubrovačke nalazi se pogon za proizvodnju eteričnog ulja (BZ EKO-ŽUPA, 2022).

Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava u UP Dubrovnik krajem 2021. g. iznosio je 1.567, a najveći broj poljoprivrednih gospodarstava nalazio se u Gradu Dubrovniku (629 objekata, 40,1 % ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava). Najmanji broj poljoprivrednih gospodarstava nalazi se u Općini Dubrovačko primorje, njih 157. Najviše poljoprivrednih gospodarstava registrirano je u kategoriji obiteljskih gospodarstava (OPG) koja čine 90,1% ukupnog broja gospodarstava (APPRRR, 2021b).

Na području UP Dubrovnik djeluju tri zadruge. OPG-ovi na području UP Dubrovnik imaju potencijal povezivanja lokalnih poljoprivrednih proizvoda u turističku ponudu Dubrovačko-neretvanske županije prema principu „od polja do stola“ Europske unije. Razvojni potencijal poljoprivrednih gospodarstava je njihova mogućnost suradnje i udruživanja, zadrugarstvo te razvoj inovacijskih klastera i međusektorsko udruživanje radi plasiranja proizvoda na tržište (Pejnović i dr., 2016). Potrebno je ulaganje u cjeloživotno obrazovanje poljoprivrednika kao i u njihovo upoznavanje s poljoprivrednom politikom na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini i upoznavanje s mogućnostima daljnjeg razvoja. Prema nositeljima poljoprivrednih gospodarstava, najzastupljenija je dobna struktura stanovništva sa 65 ili više godina starosti u kojoj se nalazi više od polovice nositelja (51,95%), dok se u kategoriji mlađih od 41 g. nalazi njih 5,49%. Stoga je prepoznata potreba za poticanjem mladog stanovništva koje bi se moglo i željelo baviti poljoprivredom na uključivanje u poljoprivredne djelatnosti.

Dionici participativne radionice R3 - *Gospodarstvo i održivi razvoj* naveli su kako je u širenju poljoprivredne proizvodnje ograničavajući faktor usitnjenost poljoprivrednih površina te mala zastupljenost proizvodnih pogona. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje ističe se u potencijalu provođenja projekata za promociju poduzetništva u poljoprivredi te pokretanju moderne poljoprivredne proizvodnje s europskim modelima udruživanja i tehnološkim standardima. S tim je ciljem poticajno osnivanje LAG-a na području UP Dubrovnik za poboljšanje kvalitete i unaprjeđenje poljoprivrede. Potencijal je i u uključivanju poljoprivrednih proizvoda u turističku ponudu

kroz uspostavu otkupnog i distribucijskog centra za autohtone proizvode, što se posebice ističe na prostoru Općine Konavle. Nužan prioritet proširenju poljoprivredne proizvodnje je rješavanje imovinsko-pravnih odnosa te provođenje komasacije zemljišta.

Ribarstvo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji slabije je razvijeno u usporedbi s ostalim jadranskim županijama, ponajviše zbog neodgovarajuće infrastrukture (neadekvatna mjesta iskrcaja, skladištenja i nedostatak kapaciteta za preradu ribe). Marikultura je važna gospodarski djelatnost, osobito na području Malostonskoga zaljeva gdje se najviše uzgajaju dagnje i kamenice (PRDNŽ, 2021).

Na području UP Dubrovnik nalazi se pet iskrcajnih mjesta. U Gradu Dubrovniku nalaze se iskrcajna mjesta Dubrovnik-Gruž i Sustjepan, u Općini Konavle iskrcajna mjesta Cavtat i Molunat, a u Općini Dubrovačko primorje iskrcajno mjesto Slano. Na području Općine Župa dubrovačka ne postoji iskrcajno mjesto za gospodarski ribolov (Podaci u ribarstvu, 2020). Broj plovila u ribarskoj floti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji povećao se u razdoblju 2015.-2019. g. s 1.026 plovila 2015. g. na 1.461 plovila 2019. g. No, u istom razdoblju došlo je smanjenja snage ribarske flote, koja se smanjila od maksimalne snage 37.553 kW 2015. g. na 31.395 kW 2019. g., odnosno većinu novih plovila u floti čine manji ribarski brodovi. Smanjila se i tonaža plovila s 3.825 t 2015. g. na 3.447 t 2019. g.

Broj ribolovnih dana je u istom razdoblju rastao, a 2019. g. iznosio je 32,1 dan, što je za 15,4 dana više od vrijednosti zabilježene 2015. g. U navedenom se razdoblju blago smanjila ukupna količina iskrcaja, od 2.976 t 2015. g. do 2.840 t 2019. g. (Podaci u ribarstvu, 2020).

Na prostoru UP Dubrovnik djeluju dvije lokalne akcijske grupe za ribarstvo (LAGUR; FLAG): FLAG Južni Jadran i FLAG Šabakun. Prostorni obuhvat FLAG-a Južni Jadran obuhvaća Općinu Dubrovačko primorje. Ciljevi FLAG-a su: stvaranje preduvjeta za jačanje konkurentnosti ribarstvenog područja te jačanje održivosti gospodarskih subjekata u ribarstvu i akvakulturi ribarstvenog područja FLAG-a. Šabakun je novoosnovani FLAG (2021.g.) koji u svom obuhvatu zahvaća Grad Dubrovnik te općine Župa dubrovačka i Konavle (Grad Dubrovnik, 2021).

Tab. 20. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u stanju i trendovima poljoprivrede i ribarstva u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznatljivost autohtonih mediteranskih kultura koja se uzgajaju na području UP-a (agrumi, vinova loza, masline) i proizvoda te vrijednosti mediteranske prehrane (uključujući proizvode od ribe te riblje i morske specijalitete – pr. školjke Malostonskog zaljeva) - Tradicija poljoprivredne proizvodnje, osobito na području Konavala i njezino sve snažnije povezivanje s turizmom - Razmjerno velika površina zemljišta dostupnog za agrarno vrednovanje i kvalitetni resursi za poljoprivrednu proizvodnju - Blizina turističkih središta kao prostora distribucije poljoprivrednih proizvoda - Povećanje površine zemljišta korištenog za ekološku poljoprivredu - Djelovanje FLAG-ova na području UP Dubrovnik 	<ul style="list-style-type: none"> - Trend zapuštanja poljoprivrednih površina - Starost nositelja poljoprivrednih gospodarstava - Nedostatak jače suradnje poljoprivrednika i ribara s dionicima u turizmu i ugostiteljstvu - Problem usitnjenosti zemljišta, što otežava razvoj komercijalne poljoprivrede - Gubitak autohtonih poljoprivrednih sorti - Nedovoljna povezanost poljoprivrede s turističkim sektorom u stvaranju proizvoda dodatne vrijednosti - Zanimariv udio poljoprivrede u strukturi BDV-a - Neadekvatna ribarska infrastruktura (nedostatna mjesta iskrcaja, neadekvatno skladištenje i nedostatak preradbenih kapaciteta)
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede – primjena finansijskih poticaja na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini - Bespovratna sredstva iz EU fondova kao prilika za povećanje kapaciteta, modernizaciju proizvodnje i preradu - Primjena načela „od polja do stola“ - potencijal uključivanja poljoprivredne i ribarske ponude u turističku ponudu i u ponudu zdrave hrane za lokalno stanovništvo 	<ul style="list-style-type: none"> - Zarastanje poljoprivrednog zemljišta uslijed neusklađenosti zemljišnih knjiga i katastra, neriješeni imovinsko-pravni odnosi - Utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredne djelatnosti - Zahtjevna pravila, kompleksne i dugotrajne procedure dobivanja sredstava iz EU fondova - Kompleksni nacionalni zakoni, pravilnici, uredbe koje reguliraju poljoprivrednu proizvodnju - Rast konkurencije od strane jeftinih uvoznih proizvoda koji ugrožava domaću proizvodnju, naročito male poljoprivredne proizvođače

<ul style="list-style-type: none"> - Poticanje agrookolišnih mjera na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i nadnacionalnoj razini, zaštita vrijednosti poljoprivrednog krajobraza - Mogućnost digitalizacije i modernizacije poljoprivredne proizvodnje s ciljem poticanja konkurentnosti - Aktualni trend potražnje za tradicionalnim te lokalno proizvedenim proizvodima i rastuća svijest o prednostima mediteranske prehrane 	
--	--

4.3. Urbano okruženje

4.3.1. Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima

Prema podacima dostupnima u Registru onečišćavanja okoliša na prostornom obuhvatu Urbanog područja Dubrovnik u razdoblju 2016. – 2020. g. ukupno je ispušteno 24.982,7 t različitih onečišćujućih tvari. U 2020. g. količina ispuštenih onečišćujućih tvari smanjena je za 55 % u odnosu na 2016. g., djelomično jer je većina operatera prijavljenih u Registar obavljala djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja je u toj godini zbog pandemije COVID-19 bila manje aktivna. UP Dubrovnik ispušta 84 % od ukupnih emisija na županijskoj razini. Najveću količinu onečišćujućih tvari čini CO₂, uzročnik klimatskih promjena čije je emisije potrebno kontrolirati i smanjivati.

Na prostoru UP Dubrovnik smještena je postaja za praćenje kvalitete zraka lokalne mreže Zračna luka Dubrovnik (DN0101) na kojoj se vrši mjerenje koncentracija NO₂, SO₂, benzena, lebdećih čestica PM₁₀, lebdećih čestica PM_{2,5} i O₃. Prema Godišnjem izvješću o rezultatima praćenja kvalitete zraka na navedenoj postaji u 2020. g. kvaliteta zraka za sve navedene tvari bila je ocijenjena kao zrak I kategorije. Za razdoblje 2016. – 2018. g. podatci s mjerne postaje Žarkovica bilježili su kvalitetu zraka I kategorije osim za O₃ za koji je bila II kategorije.

U razdoblju 2017. – 2020. g. ispuštanjem industrijskih otpadnih voda ispušteno je ukupno 46.076,4 kg onečišćujućih tvari od čega je najznačajnija kemijska potrošnja kisika-dikromatom. U promatranom periodu količina se znatno smanjila, od 16.585,9 kg u 2017. g. do 1.175,6 kg u 2020. g., također, nisu zabilježeni iznenadni događaji ispuštavanja onečišćujućih tvari. Ukupna količina ispuštenih tvari u UP 2020. g. činila je 51 % ukupnih zagađenja cijele Županije, a svi izvori industrijskog onečišćavanja nalazili su se u Gradu Dubrovniku.

Služba za zdravstvenu ekologiju Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije provodi monitoring zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju. U 2020. g., 94 % pregledanih uzoraka vode za ljudsku potrošnju u sustavu javne vodoopskrbe bilo je ocijenjeno kao zdravstveno ispravno, a 6 % kao neispravno i to na zonama opskrbe UP Dubrovnik, na primjer u ZO SZ Dubrovačkog primorja svi ispitani uzorci bili su neispravni, no radilo se o povećanoj koncentraciji klorida koja se smatra uobičajenom u razdoblju ljetnih suša. U razdoblju 2016. – 2020. g. stanje na području Županije se poboljšalo po pitanju ispravnosti vode za ljudsku potrošnju (ZJZDNŽ, 2021).

Prema podacima Službe za zdravstvenu ekologiju Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, kakvoća mora za kupanje prema kriterijima Uredbe o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) na prostoru UP Dubrovnik 2021. g. bila je izvrsna na 59 od 60 mjernih postaja, dok je na jednoj postaji kakvoća bila nezadovoljavajuća. U razdoblju 2017. – 2021. g. došlo je do smanjenja broja postaja s ocjenom manjom od izvrsno.

Posebnu problematiku za očuvanje kvalitete i čistoće morske vode čini morski otpad, kao kategorija čija pojava izravno ugrožava sastavnice morske flore i faune. Problemom onečišćenja plastičnim otpadom posebno su pogođeni otoci gdje je izražen povećani akumulacijski potencijal prekograničnog otpada. Na području Grada Dubrovnika, u aktualnom Planu gospodarenja otpadom za razdoblje od 2018. do 2023. godine, predviđene su posebne mjere za uspostavu sustava gospodarenja morskim otpadom, koje uključuju uspostavu sustava sprječavanja, prikupljanja i zbrinjavanjaorskog otpada, kao integralnog djela sustava gospodarenja otpadom te mjere interventnog prikupljanja i zbrinjavanjaorskog otpada. Posljednja mjera kontinuirano se provodi na području Grada Dubrovnika, dok su, s obzirom na geografski položaj Grada Dubrovnika te uzimajući u obzir klimatske promjene, iz pravca Otranta moguća iznenadna onečišćenja morskim otpadom obalnog gradskog

područja. Tijekom sezone, uslijed povećanog prometa trajekata, brodova, kruzera i ostalih plovila također su moguća onečišćenja otpadom, odnosno generiranje povećanih količina otpada. Provođenjem prve mjere unaprijedit će se sustav za prihvat otpada s brodova u lukama, a do donošenja protokola i uspostave sustava na nacionalnoj razini, interventno se prikuplja i zbrinjava sav generirani morski otpad.

Prema podatcima baze CORINE promjene pokrova zemljišta u razdoblju 2018. – 2021. g. promjene pokrova rezultirale su nepovratnim širenjem izgrađenih površina, narušavanjem bioraznolikosti i stvaranjem nepropusnih površina zbog čega je važno promišljati u smjeru iskorištavanja postojećih izgrađenih područja kao što su *brownfield* područja.

Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, UP Dubrovnik karakterizira umjereno topla kišna klima sa sušnim i vrućim ljetom s temperaturom najtoplijeg mjeseca većom od 22°C (Csa kategorija). Na prostoru je prisutno povećanje srednjih temperatura uz pojavu temperaturnih ekstrema i ekstremnih vremenskih prilika poput suše i jakog vjetera koja pogoduje nastanku i širenju požara, ili kišnih perioda koji pogoduju nastanku poplava. Na prostoru UP Dubrovnik vrlo visoki rizik određen je za poplave i požare otvorenog tipa na području Općine Župe dubrovačke, dok je visoki rizik identificiran za ekstremne temperature, epidemije i pandemije i požare u Gradu Dubrovniku te požare u općinama Konavle i Dubrovačko primorje. Rizici od pojave plimnog vala i potresa ocijenjeni su kao umjereni i niski. U slučaju pojave požara otvorenog tipa na prostoru Župe dubrovačke procijenjeni su vrlo visoki rizici s obzirom da bi bilo potrebno izmještanje većeg broja ugroženih pojedinaca, dok su gospodarske štete procijenjene na više od šesti milijuna kuna. Na prostoru Grada Dubrovnika šteti od požara pridonosi gusta izgradnja i starost objekata, naročito u samoj staroj gradskoj jezgri (Općina Dubrovačko primorje, 2018; Općina Župa dubrovačka, 2019; Grad Dubrovnik, 2021). Nastajanje poplava na području Općine Župe dubrovačke uzrokovano je postojanjem potoka i bujičnih vodotoka te pojavom obilnih padalina, što je potrebno sprječavati uređenjem sustava odvodnje oborinskih i otpadnih voda te povećanjem propusnih površina u naseljenim dijelovima naselja (Općina Župa dubrovačka, 2019). Osim na području Općine Župe dubrovačke, identificiran je izraženi rizik od poplava na području Grada Dubrovnika prilikom obilnijih kiša. Zbog navedenog nužno je podizanje javne svijesti o klimatskim promjenama uz poticanje niza sustavnih mjera za smanjenje posljedica klimatskih promjena. Također je nužno održavati šume na način da se smanji vjerojatnost pojave požara. Osim toga, potrebno je jačati prekograničnu suradnju kako bi se umanjili štetni utjecaji na okoliš poput neodrživog korištenja vode, ilegalnih ispusta u okoliš te jačanje sustava za kontrolu širenja požara). U posljednjem razdoblju, povećalo se promišljanje o pandemijama kao rizicima s posljedicama na promet, zdravstvo i javne službe, a potrebno je promišljati i o drugim potencijalnim rizicima poput potencijalnih morskih onečišćenja zbog intenziviranja pomorskog prometa (Grad Dubrovnik, 2021).

Operativne snage sustava civilne zaštite sastoje se od Stožera civilne zaštite na županijskoj razini i razini jedinica lokalne samouprave, tri javne vatrogasne postrojbe i 18 dobrovoljnih vatrogasnih društava, Društva Crvenog križa na županijskoj razini i na razini Grada Dubrovnika, operativnih snaga HGSS-a, udruga i pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite. Analiza sustava civilne zaštite za područje preventive i reagiranja procjenjuje visoku spremnost iz oba područja za Grad Dubrovnik te općine Konavle i Župu Dubrovačku, dok je za Općinu Dubrovačko primorje ona niska.

Dionici participativne radionice R4 – *Urbana i zelena infrastruktura* iskazali su potrebu za izradom plana sigurnosti za planirani rad više grupa postrojbi koje bi pokrivala manja područja. U planu je izgradnja Centra za katastrofe koji bi okupljao vatrogasce, HGSS te Crveni križ. Na području Općine Konavle povećanje sigurnosti je planirano kroz projekt postavljanja senzora koji bi slali dojave o potencijalnim katastrofama, posebice u slučaju požara. Zbog recentnih tektonskih podražaja i potresa na prostoru RH, unaprijeđen je program za upravljanje potresima.

Tab. 21. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u okolišu UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Trend povećanja ispravnosti vode za ljudsku potrošnju na županijskoj razini - Trend smanjenja ispuštanja onečišćujućih tvari iz industrijskih voda - Izrađene procjene rizika od velikih nesreća za cijelo UP - Visoka razina spremnosti sustava civilne zaštite u 3 JLS 	<ul style="list-style-type: none"> - Neispravnost vode za ljudsku potrošnju u objektima izvan sustava javne vodoopskrbe - Zrak za pokazatelj O₃ posljednjih godina II kategorije - Niska razina spremnosti sustava civilne zaštite Općine Dubrovačko primorje

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodna suradnja u rješavanju zajedničkih okolišnih izazova - Korištenje sredstava EU za rad na prevenciji i smanjenu negativnih učinaka klimatskih promjena i prirodnih rizika - Korištenje integriranih mjera za rješavanje prirodnih, antropogenih, gospodarskih izazova (npr. Mreža višenamjenske zelene infrastrukture) 	<ul style="list-style-type: none"> - Opasnost od prirodnih hazarda i pojave požara, poplava i ekstremnih temperatura - Visoki stupanj seizmičnosti - Negativni učinci klimatskih promjena poput ekstremnih temperatura i suša - Nestanak i fragmentacija staništa i izumiranje vrsta - Ispust otpadnih voda iz brodova te ispuštanje balastne vode - Morski otpad i plastika

4.3.2. Upravljanje javnim urbanim površinama

Javne urbane površine potencijal su za prostorni, društveni, ali i gospodarski razvoj UP Dubrovnik ukoliko se njihovu razvoju i upravljanju pristupi na održiv način. Osim javnih urbanih površina, ovo poglavlje podrazumijeva i područja istaknute prirodne vrijednosti.

Prema Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije na području UP Dubrovnik nalazi se 16 zaštićenih područja prirode (Sl. 8) u kategorijama: posebni rezervat (4), spomenik prirode (3), značajni krajobraz (2), spomenik parkovne arhitekture (4), spomenik prirode (3) i park šuma (1) (Bioportal, 2022). Na području UP Dubrovnik, ali i ostatku županije, za zaštitu, održavanje i promicanje zaštićenih dijelova prirode zaduženi su Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije, Javna ustanova Rezervat Lokrum i HAZU (JUZZDP, 2022). Na prostoru UP Dubrovnik nalaze se i područja ekološke mreže Natura 2000, koja obuhvaća područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i staništa (POVS) od interesa za Europsku uniju. Na prostoru UP Dubrovnik ne nalaze se područja očuvanja značajna za ptice (POP).

Kulturna dobra čine kulturno-povijesno nasljeđe određenog područja, oblikuju njegov identitet i čine ga prepoznatljivim, a sastoje se od sastavnica materijalne i nematerijalne baštine (MKM, 2022).

Pod zaštitom UNESCO-a nalaze se dva materijalna (svjetsko dobro Stari grad Dubrovnik. „Biser Jadrana“ od 1979. g. i kulturno dobro Stećci - srednjovjekovni nadgrobni spomenici) te četiri nematerijalna kulturna dobra (Festa sv. Vlaha, klapsko pjevanje, mediteranska prehrana te umijeće suhozidne gradnje) na prostoru UP Dubrovnik (Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama, 2020, UNESCO, Old City of Dubrovnik, 2022, UNESCO, Stećci Medieval Tombstone Graveyards, 2022).

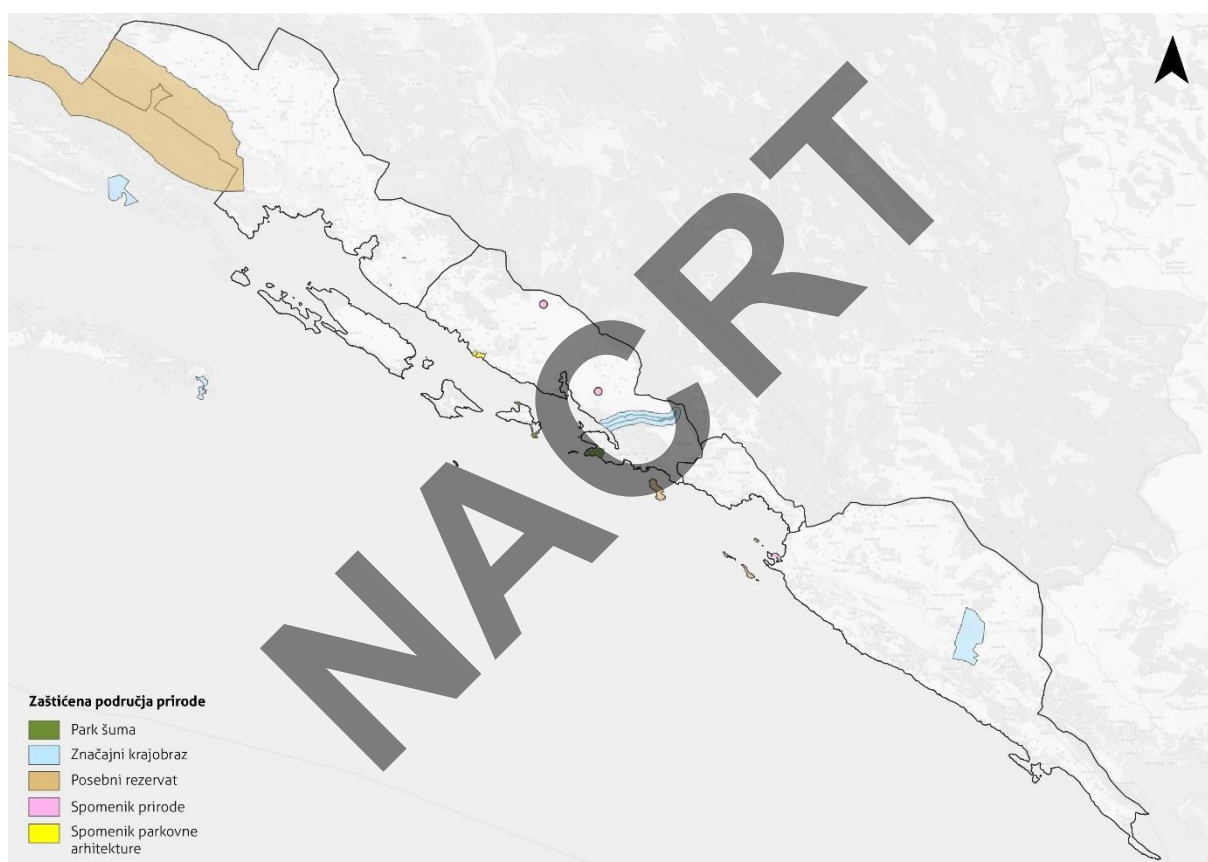
Prema podacima Registra kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija RH (2022) na prostoru UP Dubrovnik ukupno je registrirano 326 zaštićenih kulturnih dobara, od čega je 318 (97,5%) trajno, a osam (2,5%) preventivno zaštićeno. Najveći udio kulturnih dobara nalazi se na području Grada Dubrovnika (70,2%), a zatim u Općini Konavle (11,7%), Općini Župa dubrovačka (9,8%) te u Općini Dubrovačko primorje (8,3%). Od ukupnog broja kulturnih dobara, 267 je nepokretnih pojedinačnih kulturnih dobara koja su u najvećoj mjeri kulturna dobra sakralne i profane graditeljske baštine, šest povijesnih cjelina i 39 kulturnih dobara arheološke baštine (Registar kulturnih dobara, 2022).

U PPDNŽ donosi se i Registar evidentiranih kulturnih dobara: pojedinačnih građevina i kompleksa (njih 2.162 u UP Dubrovnik, među kojima se ističu brojni ljetnikovci), kulturno-povijesne cjeline te kulturni krajolici (14) (PPDNŽ, 2020).

Na području JLS UP Dubrovnik zaštićeno je još šest nematerijalnih kulturnih dobara od čega su najzastupljeniji običaji, obredi i svečanosti (50%), nakon čega slijedi usmena predaja, izričaji, govori, znanje i vještine te izvedbena umjetnost.

U kategoriji običaji, obredi i svečanosti registrirana su kulturna dobra: Festa svetog Vlaha, Tripundanske svečanosti i kolo sv. Tripuna - tradicije bokeljskih Hrvata u Hrvatskoj te Kolendavanje u gradu Dubrovniku. Usmenoj predaji, izričaju i govorima pripadaju Dubrovački govor i Konavoska svadbena zdravica. Kao znanje i vještine zaštićeno je nematerijalno kulturno dobro Ljekarništvo Male braće u Dubrovniku, a istaknutom izvedbenom umjetnosti proglašeno je Kolo linđo Dubrovačkog primorja (Registar kulturnih dobara, 2022).

Dionici participativne radionice *RS 2 – Kultura i turizam* istaknuli su dosadašnji kvalitetan rad na obnovi kulturne baštine i valjanu skrb o istoj od strane ustanova u kulturi. Na području Općine Župa dubrovačka najveću prepreku u obnovi kulturnih dobara predstavljaju imovinsko-pravni odnosi te velik broj ljetnikovaca i drugih zaštićenih kulturnih objekata u privatnom vlasništvu. Na području Grada Dubrovnika među prioritetima istaknuta je obnova ljetnikovaca koji su godinama neobnavljani, kao i organizacija sadržaja unutar njih s ciljem disperzije turista. Konkretno se ističe i potreba za obnovom Kneževa dvora. Istaknuto je također kako je kulturnu baštinu potrebno sagledavati u kontekstu kulturnog, ali i urbanog krajolika (parkovi, zelena infrastruktura), takvo shvaćanje smatra se okosnicom budućeg razvoja UP-a. Postoji potreba za povećanjem pristupačnosti kulturne baštine za OSI te je u tom kontekstu istaknuto područje Lokruma, koji isto tako predstavlja i prostor na kojem je moguće kroz predviđenu revitalizaciju baštine osigurati i prostore za održavanje kongresa. Važan dokument za buduću razvoj povijesne jezgre Dubrovnika je Plan upravljanja, a početak njegove provedbe je izazovan s obzirom na sveobuhvatnost akcijskog plana i znatne izdatke u pogledu implementacije predloženih aktivnosti. Izazov svakako predstavlja i podmirivanje zahtjeva turističkog te ugostiteljskog sektora sa zahtjevima zaštite. Vrijedan resurs za prostor UP-a predstavlja i nematerijalna baština, o kojoj je važno poticati razinu svijesti i provoditi edukacije te snažnije promovirati važne kulturno-povijesne spomenike izvan Grada Dubrovnika.

Sl. 8. Prikaz zaštićenih dijelova prirode na prostornom obuhvatu UP Dubrovnik

Izvor podataka: Bioportal, 2022

Površina zelenih površina po stanovniku u UP Dubrovnik je izrazito mala i iznosi 4,1 m². Najviše javnih zelenih površina nalazi se u Gradu Dubrovniku u kojem je evidentirano 190.230 m² kojima upravlja poduzeće Vrtlar d.o.o. Najveću površinu pokrivaju parkovi (42 % svih javnih zelenih površina) te zelene površine uz prometnice (40 %). Prema podacima Općine Dubrovačko primorje na prostornom obuhvatu nalazi se oko 5.000 m² javnih zelenih površina, na prostornom obuhvatu Općine Župe dubrovačke nalazi se 56.150 m² javnih zelenih površina koje održava Komunalno društvo Župa dubrovačka d.o.o. Istaknuta je potreba za inventarizacijom javnih zelenih površina za kontinuirano praćenje stanja i održivo upravljanje te unaprjeđenjem zelenih površina, ali i plave infrastrukture korištenjem rješenja temeljenih na prirodi (eng. NBS).

Sudionici participativne radionice *Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su kako na prostoru Grada Dubrovnika nedostaje javnih zelenih površina. Potencijal je u gradnji zelenih krovova, kao i sadnji drvoreda uz prometnice,

ukrasnih vrtova na način vizualnog i funkcionalnog korištenja svakog dijela grada. Ističe se i potencijal uvođenja digitalnog katastra javnih zelenih površina u svrhu boljeg gospodarenja zelenom infrastrukturom te izrada strategije razvoja zelene infrastrukture. Potreban je razvoj integriranih mjera za sinergijsko rješavanje prirodnih, antropogenih, gospodarskih, ekoloških pitanja. U kontekstu prilagodbe javnih parkova za OSi istaknuta je potreba postavljanja komunikacijskih ploča za neverbalnu djecu.

Brownfield područja veliki su potencijal za unaprjeđenje ekonomskog, ekološkog i društvenog okruženja UP-a s ciljem ponovne upotrebe neiskorištenih prostornih potencijala. Prema dostupnim podacima na prostornom obuhvatu UP Dubrovnik nalazi se oko 62 ha *brownfield* područja. Na prostoru Grada Dubrovnika ističe se područje Tvornice ugljenografitnih i elektrokontaktnih proizvoda (TUP) smješteno dijelom u Gružu i dijelom u Komolcu ukupne površine cca 2,3 ha, na prostoru Općine Konavle identificirana su *brownfield* područja površine 23 ha, a u Općini Župa dubrovačka nalaze se tri *brownfield* područja (turistička zona Kupari I, Plat te nekadašnji Kamp Kupari).

Za daljnji razvoj značajne su potrebe boljeg promišljanja procesa urbanizacije čime bi se zaustavilo daljnja degradacija krajobrazza, što se posebno odražava kroz intenzivnu i bespravnu gradnju u turističke svrhe. Posebno se ističu i planske mjere zaštite priobalnih krajolika koje se odnose i na sprječavanje urbanizacije duž obalne linije. Nužno je povećati i napore u rješavanju pitanja granica pomorskog dobra kako bi se njima kvalitetnije upravljalo. Potencijal za mala ruralna područja u kojima je značajna ekonomska i socijalna marginalnost postoji u intervencijama za kulturnu i društvenu regeneraciju malih povijesnih sela kroz promicanje projekata revitalizacije, unaprjeđenja i upravljanja baštinom te kroz zaštitu kulturne baštine i poticanje gospodarstva.

Tab. 22. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u upravljanju javnim urbanim površinama u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Stari grad Dubrovnik (Kulturno-povijesna urbanistička cjelina) kao dio UNESCO-ve svjetske kulturne baštine od 1979. godine uz proširenje zaštite 1994.g. na predgrađe Pile, Lovrijenac, predio Iza Grada, Lazarete, Revelin i otok Lokrum - Šest kulturnih dobara pod zaštitom UNESCO-a - Bogata kulturna baština (velik broj trajno zaštićenih kulturnih dobara) - Velik broj zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura2000 - Duga tradicija uređenja krajobrazza - elementi suhozidne gradnje i vrtovi uz povijesno važne dubrovačke ljetnikovce - Obnova i valorizacija ljetnikovaca u svrhu stvaranja novih prostora za održavanje kulturno-društvenih manifestacija - Kvalitetan rad na obnovi kulturne baštine te valjana skrb o istoj na području cijelog UP-a - Postojanje Plana upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Stari gradom Dubrovnikom“ te Akcijskog plana Poštujmo Grad unutar kojih su integrirane mjere očuvanja i obnove kulturne baštine te upravljanja javnim prostorima - GIS i 3D sustav Grada Dubrovnika 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrazito mala površina javnih zelenih površina po stanovniku JLS UP - Pritisci turizma na elemente baštine - Zapuštanje krajobraznih cjelina - Nedovoljna svijest stanovništva o prirodnim vrijednostima i vrijednostima javnih zelenih površina - Nedovoljna svijest javnih tijela o vrijednosti javnih zelenih površina i potrebe za implementacijom zelene infrastrukture - Nedostatak sustava za inventarizaciju javnih zelenih površina
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Očuvane tipične krajobrazne vrijednosti i izvorne/autentične pejzažne cjeline koje osiguravaju zdrav život stanovništvu - Integralna zaštita i revitalizacija povijesnih naselja u krajolicima dubrovačkog priobalja - Izrada strateških dokumenata za razvoj zelene infrastrukture - <i>Brownfield</i> područja dostupna za obnovu i aktivaciju uz mogućnost financiranja kroz ITU mehanizam - Mogućnost obnove i uređenja otvorenih javnih prostora financiranjem kroz ITU mehanizam - Mogućnost korištenja fondova EU u svrhu obnove, revitalizacije i turističke valorizacije kulturne baštine - Prilike za zelenom tranzicijom javnog prostora kroz razvoj zelene infrastrukture (NPOO) 	<ul style="list-style-type: none"> - Neefikasno upravljanje kulturno-povijesnom baštinom u slučaju preklapanja nadležnosti (lokalna, regionalna, nacionalna razina) i nemogućnost njezine obnove zbog imovinsko-pravnih faktora - Neusklađenost zakonske regulative s praksom u zaštiti okoliša - Neadekvatni zakonodavni okvir vezan uz napuštene i nefunkcionalne nekretnine (otežana obnova vrijedne kulturne baštine) - Negativni učinci klimatskih promjena na javni prostor i njegove korisnike

<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost ulaganja u unaprjeđenje kvalitete života kroz poticanje školskih programa u prirodi - Koordinirano obnavljanje vegetacije u svrhu sprječavanja erozije tla - Mogućnost korištenja digitalnih alata u svrhu održivog i transparentnog upravljanja prostorom - Integrirano poimanje urbanog krajolika – u kontekstu kulturne baštine, ali i parkova te zelene infrastrukture 	
---	--

4.3.3. Komunalna infrastruktura

Komunalna infrastruktura ključna je potreba koja osigurava kvalitetan život stanovništva. Opskrba vode, zaštita od zagađivanja te odvodnja i pročišćavanja otpadnih voda djelatnosti su pod nadležnosti tvrtki: Vodovod Dubrovnik d.o.o., Konavosko komunalno društvo d.o.o. i Komunalno poduzeće Neum d.o.o. Komunalno poduzeće Neum d.o.o. koncesionar je za opskrbu vode sjeverozapadnog dijela Općine Dubrovačko primorje. Godišnja potrošnja u UP Dubrovnik⁶, odnosno u Gradu Dubrovniku i općinama Dubrovačko primorje i Župa dubrovačka, 2021. g. iznosila je ukupno 3.693.600 m³ (domaćinstva i gospodarstva). Najveću količinu potrošnje vode UP Dubrovnik ima Grad Dubrovnik (78%). Općina Konavle navela je zasebne podatke o količini potrošnje vode u 2021. g. Po kućanstvima prosječna potrošnja iznosila je 135 l/dan, a po poduzeću prosjek je iznosio 4 m³ dnevno. Najveći potrošač vode u Općini Konavle je Zračna luka Dubrovnik te hoteli. Priključenost na javni vodoopskrbni sustav varira od jedinice lokalne samouprave, od urbaniziranih dijelova do ruralnih dijelova gdje pojedini nemaju izgrađenu vodoopskrbnu infrastrukturu. Najveća potražnja vode je u ljetnim mjesecima, odnosno u turističke svrhe. Analize vode pokazuju da je crpljena voda zdravstveno ispravna, bez boje, okusa i mirisa, stalne temperature, umjerene je tvrdoće, poslije velikih kiša se zamućuje, slabo se samopročišćava zbog brzog prolaza kroz podzemne pukotine te brojnih točkastih izvora onečišćenja te zahtijeva obaveznu dezinfekciju. Također, razvojni izazov vodoopskrbe su i gubitci vode iz sustava zbog dotrajalosti cjevovoda pa je sustav nužno revitalizirati kako bi se smanjili gubitci vode te uvesti digitalni sustav daljinskog upravljanja za održivo upravljanje vodoopskrbom.

Na rijeci Ombli nalazi se pročišćivač vode (Vodovod Dubrovnik d.o.o., 2022b). 2020. g. započela je realizacija projekta Aglomeracija Dubrovnik: izgradnja i rekonstrukcija vodoopskrbnog sustava, novog kanalizacijskog i UPOV Petka – pročištača (Grad Dubrovnik, 2020). Najveća pokrivenost sustavima odvodnje je na području Cavtata, Slanog, i Dubrovnika (DNŽ, 2021). U Općini Konavle pokrivenost kućanstava na kanalizaciju je oko 55%, a priključenost je oko 45%. Prostorna pokrivenost gospodarskih subjekata oko 75%, priključenost je oko 65% (Općina Konavle, 2022). U Župi dubrovačkoj na sustav odvodnje otpadnih voda priključeni su stanovnici naselja Brašina, Kupari, Mandaljena, Mlini, Petrača, Soline, Srebreno, Zavrelje, priključenost je oko 50% (Općina Župa dubrovačka, 2022). Pročišćavanje otpadnih voda odvija se uz pomoć uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) Lapad i Orašac te uređaja unutar sustava javne odvodnje Cavtat (Konavosko komunalno društvo, 2022, Vodovod Dubrovnik d.o.o., 2022b).

Sudionici na participativnoj radionici R4 - *Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su kako je vodoopskrbnom mrežom pokriveno gotovo cijelo stanovništvo s područja UP Dubrovnik, uz iznimnu kvalitetu vode. Unaprjeđenje kvalitete sustava postignuto je uvođenjem sustava daljinskog obavještanja o problemima u sustavu vodoopskrbe i javne odvodnje te uvođenjem elektronskog sustava očitavanja brojila. Znatno doprinos bi trebao dati projekt Aglomeracije Dubrovnik kroz koji je planirana rekonstrukcija vodovodne mreže te njezino širenje na prostoru Grada Dubrovnika te dijelova općina Župa dubrovačka i Konavle. Istaknuta je i potreba pronalaženja alternativnog izvora vode za Cavtat i Zračnu luku Dubrovnik koji su veliki potrošači vode s izvora rijeke Ljute. Dijelu sustava javne odvodnje potrebna je revitalizacija, a na dijelovima uspostava javne odvodnje te je istaknuta i problematika zaštite pojedinih vodnih površina.

Otpad se odlaže na odlagalištu otpada Grabovica veličine 4 ha 25 km sjeverozapadno od Dubrovnika. Projekt sanacije i zatvaranja odlagališta Grabovica započeo je 1996. g., trenutno je završena 1. faza sanacije, a u planu je potpuna sanacija i zatvaranje u narednom razdoblju (Grad Dubrovnik, 2018, Općina Konavle, 2017, Općina Dubrovačko primorje, 2018, Općina Župa dubrovačka, 2020). Planirana je izgradnja Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO) *Lučino razdolje* na području Općine Dubrovačko primorje (Čistoća d.o.o. Dubrovnik, 2022). Zeleni otoci za odvojene prikupe reciklabilnog otpada prisutan je u svim JLS UP-a, svaka JLS ima svoje

⁶ Izuzev Općinu Konavle

reciklažno dvorište (Grad Dubrovnik, 2018, Općina Konavle, 2017, Općina Dubrovačko primorje, 2018, Općina Župa dubrovačka, 2020). U razdoblju 2016.-2020. g. primjetan je trend smanjivanja količine otpada na razini UP Dubrovnik za 23 %. Najveće smanjenje količine otpada prisutno je u Općini Konavle (47,2 %), a najmanje u Gradu Dubrovniku (20,9 %). U svim JLS osim Općini Dubrovačko primorje povećala se stopa sakupljenog glomaznog otpada, na razini UP Dubrovnik povećala se za 23 %. Ukupna količina prikupljenog otpada 2020. g. činila je 49,7% ukupno prikupljenog otpada Dubrovačko-neretvanske županije. 2020. g. u UP Dubrovnik sakupljeno je ukupno 2.378,21 t odvojenog otpada, što je stopa odvojenog u iznosu od 12,3%. Najviša stopa odvojenog otpada je u Općini Konavle (17,61%), a najmanja u Općini Dubrovačko primorje (4,83%). Najvećim udjelom reciklabilni otpad prikupljen je u Gradu Dubrovniku (1.732,98 t), a najmanje u Općini Dubrovačko primorje (39,27 t) (Čistoća d.o.o. Dubrovnik, 2022). Unutar JLS-a UP-a održavaju se izobrazno-edukativne radionice kojima je svrha podizanje svijesti o otpadu i njegovom pravilnom odlaganju.

Dionici participativne radionice *RS4 - Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su kako je uređenost Grada Dubrovnika na razmjerno visokoj razini, osobito na području gradske jezgre. Gospodarenje otpadom se nastoji unaprijediti poticanjem odvojenog prikupljanja, a sredstva su dosad uložena u zelene otoke, spremnike za odvojeno prikupljanje otpada, otvaranje reciklažnih dvorišta. S ciljem povećanja odvojeno prikupljenog otpada, planirana je korekcija cijena odvoza.

HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o., podružnica Elektrojug Dubrovnik nadležna je za distribuciju, izgradnju te održavanje mreže električne energije. Distribucija električnom energijom UP Dubrovnik većim dijelom odvija se putem srednjenaponske mreže (10 kV, 20 kV, 35 kV). U planu su radovi na energetskom sustavu u svrhu njegove revitalizacije. U Općini Župa dubrovačka nalaze se HE Dubrovnik i HE Zavrelje, a u Općini Konavle predviđene su 24 lokacije za solarne elektrane.

Plinoopskrbna infrastruktura trenutno ne postoji na prostoru UP Dubrovnik, no u planu je magistralni plinovod (dio Jonsko-jadranskog plinovoda) čime bi se trebala dovršiti konačna plinifikacija Republike Hrvatske.

U UP Dubrovnik postoje značajni potencijali za proizvodnju električne energije iskorištavanjem obnovljivih izvora energije, posebice sunca i vjetra zbog velikog broja dana insolacije te jakih vjetrova poput juga. Do 2030. g. planirano je povećanje udjela obnovljivih izvora na 32% u odnosu na potrošnju, a do 2050. g. udio povećanja trebao bi iznositi 65% (NN 25/20). Na prostoru UP Dubrovnik nalaze se 4 projekta solarnih elektrana i 2 projekta vjetroelektrana s kojima je HROTE sklopio ugovor o otkupu električne energije (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, 2022). Planirani su i projekti rekonstrukcije javne rasvjete, energetske obnove voznog parka te energetske obnove obrazovnih ustanova. Mogućnosti sufinanciranja dostupna su putem projekata Europske unije, no iskorištenost istih je i dalje nezadovoljavajuća.

Dionici participativne radionice *R4 – Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su kako postoji velik interes građana, ali i javnih tijela za energetskom obnovom te obnovljivim izvorima energije. Istaknuta je potreba za poticanjem edukacija vezanih uz energetske učinkovitost te obnovljive izvore energije. Temeljni izazovi za većinu subjekata koji imaju interes za implementacijom takvih projekata su imovinsko-pravne prirode, što otežava samu mogućnost njihove provedbe.

Tab. 23. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u komunalnoj infrastrukturi u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Brojna izvorišta UP Dubrovnik omogućavaju vodoopskrbu prostora - Izgradnja i unaprjeđenje vodovodne infrastrukture i infrastrukture javne odvodnje Projektom Aglomeracije Dubrovnik - Analizom utvrđena zdravstvena ispravnost vode koja služi za opskrbu stanovništva - Sustav javne odvodnje relativno dobro razvijen u urbanim sredinama - Smanjenje količine sakupljenog miješanog komunalnog otpada - Prisutna proizvodnja električne energije putem obnovljivih izvora energije - Povoljni klimatski uvjeti za korištenje potencijala energije sunca i vjetra - HE Dubrovnik i HE Zavrelje 	<ul style="list-style-type: none"> - Određeni periferni dijelovi JLS UP Dubrovnik i dalje bez vodoopskrbne infrastrukture - Zbog zastarjelosti i dotrajlosti infrastrukture, povremeno dolazi do zamućenja vode te su veliki gubitci vode iz sustava - Sustav javne odvodnje otpadnih voda ne postoji u dijelovima UP Dubrovnik, posebice ruralnim naseljima - Ilegalni ispusti kanalizacije u more dovode do ugrožavanja zdravlja ljudi te onečišćenja okoliša - Nedostatno razvijen sustav oborinskih voda - Manji broj odvoza otpada te povećanje komunalne naknade za usluge, dovode do pojave većih količina smeća uz posude za odvajanje - U određenim dijelovima pojavljuju se divlji deponiji ili zagađenja mora

<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje broja zelenih otoka i podjela posuda za odvojeno prikupljanje otpada, smanjuje se količina miješanog otpada te se povećava udio recikliranja - Edukacije i otvaranje reciklažnih dvorišta koje potiču na odvajanje otpada - Aktivnosti čišćenja okoliša i podmorja koje pozitivno utječu na svijest stanovništva - Poticanje javnim pozivima stanovništvu na sudjelovanje u projektima energetske obnove i korištenje obnovljivih izvora energije - Projekti elektrana za proizvodnju električne energije - Ulaganje u pametne lokalne energetske mreže - Izgradnja i unaprjeđenje energetske infrastrukture izgradnjom dalekovoda, trafostanica, podzemnih vodova - Razvoj magistralnog plinovoda koji bi omogućio plinifikaciju juga Hrvatske 	<ul style="list-style-type: none"> - Nekorištenje potencijala obnovljivih izvora energije zbog skupoće potrebnih uređaja i opreme - Slabi interes stanovništva za plin kao čistog energenta - Nedovoljna informiranost stanovništva, slabi interes stanovništva za korištenjem obnovljivih izvora energije ograničavaju energetska tranziciju - Zastarjela i energetska neučinkovita javna rasvjeta
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Potencijali iskorištavanja energije sunca (velik broj sunčanih sati) i vjetrova - Trend i mogućnost financiranja postojećih prostornih resursa za razvoj gospodarstva – koncept kružnog gospodarstva - Razvoj pametnih tehnologija i mogućnost njihove aplikacije u upravljanju infrastrukturom na prostoru UP-a - Mogućnost prijave i direktnog financiranja strateških investicijskih projekata s nacionalne razine 	<ul style="list-style-type: none"> - Rast cijena energenata uslijed političkih nestabilnosti - Reljef kao zapreka u unaprjeđenju komunalne infrastrukture (poskupljuje izvedbu infrastrukturnih radova) - Neizvjesnost izgradnje plinopskrbne infrastrukture u Dalmaciji - Dotrajalost infrastrukture električne energije - Postojeće konzervatorske smjernice i preporuke koje otežavaju provedbu energetske obnove kulturnih dobara (javnih zgrada i stambenih objekata) - Neadekvatna prekogranična regulacija voda

4.3.4. Promet i mobilnost

Cestovni promet UP Dubrovnik sastoji se od mreže državnih (D8, D223, D235, D420 i D516), županijskih i lokalnih cesta, ukupne duljine 394,4 km (Sl. 9). Karakteristika geoprometnog položaja je izoliranost prostora zbog krajnjeg južnog položaja. Za smanjenje prometne izoliranosti UP Dubrovnik u planu je izgradnja autoceste, a također otvaranje Pelješkog mosta utjecat će na bolju prometnu povezanost s ostatkom RH (Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije 12/20).

Najveću važnost ima državna cesta D8 (Jadranska magistrala) jer je riječ o cesti koja spaja sjever i jug UP Dubrovnik. Najveću duljinu i razgranatost ima mreža županijskih cesta, a najveća im je važnost u Općini Konavle. Najmanje zastupljene su lokalne ceste zbog reljefne konfiguracije zbog koje većina cesta i prati obalu, a manje ulazi u unutrašnjost.

Dionici participativne radionice *R4 – Zeleni razvoj i infrastruktura* istaknuli su od planiranih projekata izgradnju autoceste od čvora Metković do čvora Dubrovnik, koja bi imala veliku ulogu u rasterećenju prometnih zagušenja na državnoj cesti D8, i trase brze ceste koja bi povezivala zračnu luku Dubrovnik i Grad. Mogućnost djelomičnog rješavanja problema u pogledu prometnih gužvi na području Grada Dubrovnika planiran je tunel Minčeta-Pile. Manjak je pješačke infrastrukture čije se proširenje i izgradnja navode kao jedan od bitnijih izazova i potreba. Novi lučki terminal u Gradu Dubrovniku bi također omogućio djelomično rasterećenje gužve, a kao bitna stavka se ističe potreba izgradnje intermodalnog središta te *Park&Ride* koncepta kojim bi se promet u mirovanju izmjestio iz gradskih užurbanih središta.

U razdoblju 2015.-2019. g. primjetan je pad broja prometnih nesreća, dok broj poginulih i ozlijeđenih nema određen trend, njihov broj stagnira. Razlog tome su manji prometno-tehnički zahvati poput postavljanja signalizacije ili ugradnje kružnih tokova koji smanjuju broj lakših prometnih nesreća. Prema HAK-ovoj karti rizika na prostoru UP-a istaknute su dvije ceste: D8 (do naselja Dubrovnik ima stupanj srednjeg rizika, do križanja s D223 srednje visok rizik, a do granice s Crnom Gorom rizik je visok) te D420 s visokim stupnjem rizika. Najveća količina prometa odvija se na državnoj cesti D8, a primjetno je kako je najveći udio prometa zabilježen u turističkoj sezoni, tome u prilog ide i zabilježen pad broja vozila 2020. g.

Željeznički promet na prostoru UP Dubrovnik danas ne postoji iako je prostor Dubrovnika i južno od njega imao željeznicu koja je putovala na relaciji Gabela-Zelenika s odvojcima prema Trebinju i Dubrovniku. Unutar DNŽ postoji željeznička pruga na relaciji Metković-Ploče, koja je dio međunarodnog prometnog koridora Vc. Planirana je izgradnja brze dužjadranske željeznice koja bi povezivala Malu Aziju sa Zapadnom Europom (Dubrovačko-neretvanska županija, 2022).

Pomorski promet unutar UP Dubrovnik usmjeren je na putnički prijevoz, dok je teretni promet baziran na sjeveru DNŽ, u luci Ploče. Na prostoru UP Dubrovnik postoji ukupno 25 luka otvorenih za javni promet, prisutne u svakoj JLS, a najviše ih je u Gradu Dubrovniku. Luka Gruž, luka je od osobitog (međunarodnog) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku, a Gradska luka Dubrovnik luka je županijskog značaja (Lučka uprava Dubrovačko-neretvanske županije, 2022; Lučka uprava Dubrovnik, 2022a; Županijska lučka uprava Dubrovnik, 2022).

U putničkom pomorskom prometu postoje četiri državne linije. To su:

- državna trajektna linija 831 Suđurađ – Lopud – Dubrovnik – Koločep/Donje Čelo
- državna brodska linija 807 Suđurađ – Lopud – Koločep/Donje Čelo – Dubrovnik
- državna brzobrodka linija 9807 Lastovo/Ubli – Korčula – Polače – Sobra – Šipanska Luka – Dubrovnik
- državna brzobrodka linija 9808 Lastovo/Ubli – Korčula – Dubrovnik (AZOLPP, 2022)

Dubrovnik ima i jednu međunarodnu brodsku liniju, na relaciji Dubrovnik – Bari, no veću važnost ima u ljetnim mjesecima.

Sl. 9. Cestovna mreža urbanog područja Dubrovnik

Izvor podataka: Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 18/21; OSM, 2022

U pretpandemijskom razdoblju, luka Dubrovnik bilježila je više od milijun putnika godišnje, a najveću važnost za to imala su kružna putovanja. Broj putnika koji su u Dubrovnik došli kruzerom konstantno se kretao od 700.000 do 800.000 godišnje, većinu su činili strani turisti, dok je broj domaćih turista u razdoblju 2016.-2019. g. narastao za 130.000. Najveći broj putnika je prevezen od lipnja do rujna, odnosno u vrijeme turističke sezone, dok je kod domaćih putnika najmanje izražena sezonalnost. Za bolju povezanost otočnog stanovništva s obalom, ali i ostalih obalnih naselja, nužno je poticati razvoj javnog brodskeg prijevoza i to pomoću e-vozila za koje je nužno razvijati potrebnu infrastrukturu kao što su e-punionice.

Dionici participativne radionice *RS 4 – Zeleni razvoj i infrastruktura* naveli su pojedine prednosti i izazove u pomorskom prometu na području UP Dubrovnik. Navedeno je kako je kapacitet luke Dubrovnik u potpunosti iskorišten zbog čega je u planu izgradnja novog lučkog terminala koji bi trebao služiti kao nova „repcija grada“. Povezanost morskim putem s obalom predstavlja i temelj opstojnosti otočkih zajednica stoga je potrebno raditi na očuvanju kvalitetne prometne veze te osiguravanju brzih prometnih linija, posebice izvan sezone. Posebice, treba istaknuti kako zbog bogate povijesti razvoja pomorstva, ali i u svrhu smanjenja intenziteta cestovnog prometa te boljeg povezivanja dužobalnih naselja, jedan od potencijala je upravo daljnji razvoj pomorskih luka i pomorskih linija te brzog ekološkog dužobalnog javnog brodskeg prometa. U skladu s načelima zelene europske politike, potencijal razvoja takvog ekološkog dužobalnog javnog brodskeg prometa je u e-brodovima, a za iste je potrebna

izgradnja potrebne infrastrukture, kao npr. punionice za e-brodove. U prilog potrebi je i zastarjela flota linijskih brodova (primjer broda Postira), a trenutni projekt Ministarstva mora, prometa i infrastrukture vezan je uz modernizaciju flote energetski učinkovitijim plovilima. Tim projektom planirana je nabava putničko-linijskog broda na električno-solarni pogon za liniju 807: Suđurađ - Lopud - Koločep – Dubrovnik. Time bi se omogućila rasterećenost cestovnog prometa, omogućilo bolje povezivanje obalnih mjesta te omogućio razvoj u skladu s održivom mobilnosti. Osim toga, dugogodišnji problem, a time i razvojni prioritet je i razvoj komunalnih lučica namijenjenih domicilnom stanovništvu, na što upućuje i više od 1.400 zahtjeva za vez na razini UP Dubrovnik (broj osoba na listi zahtjeva za vez za područje Dubrovnika iznosi 950, Općine Dubrovačko primorje - 112, Župe dubrovačke - 48, Općine Konavle 239). Uz nedostatak komunalnih, problem ujedno predstavlja i postojanje niza ilegalnih vezova.

Na području UP Dubrovnik, u Čilipima, nalazi se jedna međunarodna zračna luka – Zračna luka Dubrovnik (Zračna luka Dubrovnik, 2022c). Prometna povezanost zračne luke je povoljna iako postoje znatna zagušenja cestovnog prometa u vrijeme najvećeg sezonskog opterećenja zbog čega postoji potreba za trasom brze ceste Zračna luka – grad Dubrovnik, a postoji i potreba za povećanjem broja linija izvan turističke sezone. Postoji službeni *shuttle* bus od terminala do Glavnog autobusnog kolodvora u Dubrovniku, kao i autobusna stanica u blizini zračne luke (Zračna luka Dubrovnik, 2022a). U razdoblju 2015.-2019. g. broj letova se povećao za 54,05 %, a putnika za 70,98 %. Pod utjecajem pandemije, 2020. g. dolazi do pada broja letova i putnika. Najveći udio broja letova i putnika ostvaruje se u ljetnim mjesecima (srpnju i kolovozu), a nešto manje u proljeće i u jesen. Na prostoru UP Dubrovnik nalazi se i jedan heliodrom u Gradu Dubrovniku u sklopu Bolnice Dubrovnik. U planu su izgradnja jedne zračne luke, pet heliodroma i jednog aerodroma na vodi. Razvoj ovakve infrastrukture, posebice na otocima, omogućio bi i brži prijevoz putnika te bolju povezanost otočnog stanovništva i obale.

Javni prijevoz temelji se primarno na autobusnom prometu, a jedini autobusni prijevoznik u UP Dubrovnik je Libertas-Dubrovnik d.o.o. s 11 aktivnih i tri neaktivne gradske linije, 18 prigradskih linija te s jednom otočnom linijom na relaciji Šipanska luka – Suđurađ, na otoku Šipan (Libertas Dubrovnik, 2022b, 2022c, 2022d). Postoji jedno specijalizirano vozilo namijenjeno za prijevoz osoba s invaliditetom. Veći broj prigradskih linija nalazi se prema općinama Župa dubrovačka i Konavle zbog većeg broja stanovnika, razvijenije cestovne mreže i veće ovisnosti o gradu Dubrovniku, nego što je to kod Općine Dubrovačko primorje. Ipak, veći udio javnog prijevoza odvija se u Gradu Dubrovniku (oko 85 %). Također, ovaj oblik prijevoza bilježi pad broja putnika u vrijeme pandemije COVID-19, a maksimum prevezenih putnika bilježi u ljetnim mjesecima pod utjecajem turističkih kretanja. Manji pad prijevoza putnika zabilježen je u prigradskom prometu, nego u gradskom u ljetnim mjesecima 2020. g. U planu je zamjena starijih dizel autobusa s novim autobusima EURO 6 norme (Libertas Dubrovnik, 2022a). Bitna pretpostavka održive mobilnosti je i osiguravanje dovoljnog broja linija javnog prijevoza za prigradska naselja te edukacija stanovništva o dobiti javnog prijevoza kako bi se umanjila prometna zagušenja. Autobusni kolodvor u Gružu zahtijeva obnovu kako bi se mogao što kvalitetnije odvijati javni prijevoz, ali i potaknuti intermodalni promet. Naime, radi se o jedinom intermodalnom terminalu na području UP gdje se susreću vidovi javnog autobusnog i pomorskog prometa.

Uz autobusni prijevoz, prisutan je i taksi prijevoz koji je organiziran kroz velik broj taksi prijevoznika većinom baziranih u Dubrovniku. U Gradu Dubrovniku je krajem 2019. godine bilo ukupno 349 autotaksi prijevoznika i 484 autotaksi vozila.

Dionici participativne radionice *RS 4 – Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su potencijal za daljnje unaprjeđenje javnog prijevoza zelenom tranzicijom, prije svega u mogućnosti nabave električnih autobusa. Inovacije u javnom prijevozu uvedene su i kroz primjenu digitaliziranog sustava za prilagodbu voznog reda temeljem registriranih putnika. Poticanje korištenja javnog prijevoza kod lokalnog stanovništva odvija se pomoću povoljnijih cijena karata. Nedavna pandemija se odrazila na smanjenje broja voznih linija zbog ušteda, a dodatan je utjecaj imao i porast cijena nafte. Što se najviše odrazilo na stanje u broju linija prema općinama Konavle i Župa dubrovačka. Izgrađen je autobusni terminal na Zvekovici, kao središnji terminal za ostvarivanje bolje povezanosti na području Konavala. Potrebno je poticati i ulaganje u sustave mikromobilnosti koji bi omogućavali manju zagušenost prometnog sustava i lakšu i brzu dostupnost. Uvođenjem sustava mikromobilnosti (poput e-bicikala, električnih romobila i sl.) također bi se smanjila prometna zagušenost urbanih središta pa je nužno promišljati i razvijati takve sustave mobilnosti koji su u skladu s načelima europske zelene politike.

Promet u mirovanju u UP Dubrovnik, a posebice u Gradu Dubrovniku je izazov posebice u ljetnim mjesecima kada pod utjecajem turističkih kretanja dolazi do velikih prometnih zagušenja te manjka parkirnih mjesta. On se

pokušava riješiti izgradnjom novih javnih parkirališta i garaža, primarno u središnjem urbanom prostoru Dubrovnika, a projektom *Park&Ride* u Pobrežju planira se postići manji priljev automobila u gradsko središte.

Prometna zagušenja djelomično su razlog i nedostatne biciklističke i pješačke mreže, stoga je prometni sustav potrebno razvijati prema "*slow mobility*" konceptu. Pješački promet tradicionalno je najrazvijeniji unutar stare gradske jezgre Dubrovnik, dok uređene pješačke staze u Općini Konavle primarno služe za rekreacijske svrhe (Turistička zajednica Općine Konavle, 2022). Glavni ograničavajući faktor biciklističkom prometu je dinamičnost reljefa, uske ulice i gusti promet unutar naselja. Potrebna infrastruktura razvijena je samo u reljefno pogodnom dijelu Općine Konavle, gdje postoje tri rekreacijske biciklističke rute: Cavtat-Močići-Čilipi (9,5 km), Cavtat-Zvekovica-Miljasi (26 km) te Čilipi-Gruda-Ljuta-Pridvorje (25 km) (Turistička zajednica Općine Konavle, 2022).

Sudionici participativne radionice *RS 4 – Urbana i zelena infrastruktura* istaknuli su problematiku sve veće zagušenosti prostora automobilima koji narušavaju pješačke površine. Potencijal se vidi u projektima poput uređenja biciklističko-pješačke staze od granice s BiH do granice s Crnom Gorom (Putevi starog Ćira) kojim će se veći naglasak staviti na razvoj cikloturizma, poglavito na području Konavala.

Tab. 24. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u prometu i mobilnosti u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Razvijena cestovna mreža uz obalu s naglaskom na državnu cestu D8 - Trend pada broja prometnih nesreća - Postojanje Plana održive urbane mobilnosti (SUMP) za Dubrovnik - Trend rasta broja putnika i letova u ZL Dubrovnik - Poticanje smanjenja sezonalnosti u broju letova tijekom godine - Dobra prometna povezanost ZL s Dubrovnikom shuttle busovima - Postojanje intermodalnog čvorišta na području Gruža - Velik broj korisnika javnog autobusnog prijevoza - Kvalitetna mreža autobusnog JGP u Dubrovniku - Započet proces tranzicije zelene tranzicije i digitalizacije u aspektu autobusnog prijevoza - Povlaštene parkirališne karte za lokalno stanovništvo - Tradicija pomorstva i postojanje brojnih manjih luka - Zabrana korištenja stare luke u Dubrovniku za kružna putovanja i ograničavanje broja kruzera - Luka Dubrovnik (Gruž) jedna od vodećih luka za brodove na kružnim putovanjima na Mediteranu - Razvijen taksij prijevoz i prilagođenost taksij vozila europskim standardima 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrazita sezonalnost prometa te povezano s time i česte gužve u ljetnim mjesecima, s posebnim naglaskom na prometnu opterećenost cestovnih prometnica - Zastarjelost cestovne mreže (magistrala iz 60-ih godina bez alternativnih pravaca) - Položaj koji uvjetuje ovisnost o zračnom prijevozu – manjak zračnih veza u zimskim mjesecima - Ograničenja linearnog prometnog sustava u povezivanju prostora UP-a - Velike liste čekanja za komunalne vezove u lučicama - Visoka rizičnost pojedinih dijelova Državne ceste D8 i Državne ceste D420 - Loša cestovna povezanost Zračne luke Dubrovnik i Dubrovnika - Nedostatna prometna povezanost zaobalja - Javni prijevoz ovisan o trenutnom zagušenju prometa (nema zasebnih traka) – niža funkcionalnost i oslanjanje na osobne automobile - Nedovoljno razvijena intermodalnost u prijevozu - Rijedak vozni red prema prigradskim naseljima i ostatku UP-a - Loše stanje autobusnog kolodvora u Gružu - Problematika prometa između luke Gruž i Pila - Zastarjelost voznog parka u javnom prijevozu - Veliki problem nedostatka parkirnih mjesta - Problemi u vezi s prostornim planovima i neusklađenost kad su u pitanju potrebe cestovne infrastrukture - Određena prometna izoliranost od ostatka Hrvatske - Nepostojanje autoceste - Neiskorištena sredstva EU za zelenu tranziciju i modernizaciju prometa - Nelegalizirani privezi za barke - Nedovoljno pješačke i biciklističke infrastrukture (biciklističke staze – rekreativne, samo na području Konavala) i nedovoljno prostora za širenje biciklističkih staza u gradskim prostorima - Nepostojeći sustav javnih bicikala
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Bolja prometna povezanost i dostupnost nakon izgradnje pelješkog mosta 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepogodan reljef i nedostatak prostora za razvoj prometne mreže

<ul style="list-style-type: none"> - Povezivanje na mrežu autocesta - Mogućnost zelene tranzicije prometa kroz Europski zeleni plan (VFO, NPOO) - Postojanje Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske i SUMP-a Grada Dubrovnika - Poticanje izgradnje trase planirane brze ceste Dubrovnik (Osojnik) – Zračna luka Dubrovnik – Granica Crne Gore koja bi preko spojnih prometnica optimalno povezivala Zračnu luku i Dubrovnik - Poticanje intermodalnosti, mikromobilnosti i dijeljene mobilnosti za rasterećenje prometa od strane EU (Bijela knjiga) 	<ul style="list-style-type: none"> - Opći porast stupnja automobilizacije koji uzrokuje zagušenje prometnica koje nisu predviđene za postojeću količinu prometa - Problemi u vezi s prostornim planovima i neusklađenost kad su u pitanju potrebe cestovne infrastrukture - Neadekvatno održavanje cestovnog sustava zbog nejasno definirane odgovornosti kad su u pitanju različite kategorije cesta - Negativan utjecaj na okoliš ukoliko ne dođe do provedbe zelena tranzicija - Niska kvaliteta usluge mogla bi pogoršati iskustvo putnika i povećati trošak zračnih linija, kao i prouzrokovati prelazak na korištenje konkurentnih zračnih luka ili drugih prijevoznih sredstava
---	---

4.3.5. Telekomunikacijska infrastruktura

Kvalitetna širokopolasna infrastruktura bitna je za društvene i gospodarske aspekte. Bitan je omogućeni pristup Internetu s brzim prijenosom podataka. Jedinice lokalne samouprave Urbanog područja Dubrovnik članice su inicijative WiFi4EU (2022) koja omogućava besplatni WiFi pristup u javnim prostorima kao što su trgovci, parkovi, javne ustanove i sl..

Prema podacima za treće tromjesečje 2021. g., najveći udio kućanstava s pristupom širokopolasnoj infrastrukturi nalazio se na području Grada Dubrovnika (71,9%), a potom u Općini Konavle (12,5%) te Općini Župa dubrovačka (12%) dok je najmanji udio bio prisutan u Općini Dubrovačko primorje, 3,6%.

Sve JLS UP Dubrovnik imaju zastupljeno više od 50% kućanstava s ugovorenim nepokretnim širokopolasnim pristupom (brzine 2 Mbit/s i više) . Najveći udio kućanstva s ugovorenim nepokretnim širokopolasnim pristupom nalazio se u Gradu Dubrovniku (76,25%) potom u Općini Župa dubrovačka (62,56%) te Općini Konavle (57,04%), dok je najmanji udio kućanstava s pristupom Internetu na području Općine Dubrovačko primorje, njih 50,33%. Sve JLS postižu brzine prijenosa podataka 4 Mbit/s do 100 Mbit/s, ali najvećim udjelom to su ostvarene brzine 20 – 30 Mbit/s, dok su brzine iznad 100 Mbit/s ostvarive u urbanim područjima, ponajviše u užem gradskom središtu grada Dubrovnika. Daljnji razvoj širokopolasne infrastrukture očituje se u širenju širokopolasnog povezivanja, otklanjanju poteškoća, širenje infrastrukture u skladu s reljefnim konfiguracijama te u ultra-brzom prijenosu podataka (brzinama većim od 100 Mbit/s (HAKOM, 2021).

Tab. 25. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u telekomunikacijskoj infrastrukturi u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Više od 50% stanovništva ima priključak na širokopolasnu infrastrukturu s brzinom prijenosa 2 i više Mbit/s - Sve jedinice lokalne samouprave dio su europske inicijative WiFi4U 	<ul style="list-style-type: none"> - Brzine 100 Mbit/s i više dostupne samo u užim urbanim sredinama
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Postojanje Planova razvoja širokopolasne infrastrukture kojima se može ujednačiti digitalni standard življenja u područjima gdje ne postoji dovoljan komercijalni interes 	<ul style="list-style-type: none"> - Nejednak razvoj širokopolasne infrastrukture zbog potencijalnog nedovoljnog komercijalnog interesa teleoperatera

4.4. Okvir upravljanja razvojem

Okvir upravljanja razvojem čini međusobna koordinacija triju tijela: javnog, privatnog i civilnog sektora. Izvršna tijela jedinice lokalne samouprave u općini su općinski načelnik i općinsko poglavarstvo, a u gradu gradonačelnik i gradsko poglavarstvo. Na području UP Dubrovnik u svakoj JLS djeluje gradsko ili općinsko vijeće koje se dodatno može ustrojiti u odbore prema potrebama vijeća. Savjeti mladih formirani su u Gradu Dubrovniku i Općini Župa dubrovačka (DNŽ, 2021). Vijeća mjesnih odbora ustrojena su u Gradu Dubrovniku, Općini Konavle i Općini Župa dubrovačka. Temeljni financijski akt jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je proračun kojeg donosi predstavničko tijelo JLS-a u skladu s posebnim zakonom (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20). Grad Dubrovnik raspolaže s najvećim udjelom proračuna u UP Dubrovnik (78% od ukupno 721.935.121 HRK).

Dionici participativne radionice *Društveni razvoj i lokalna zajednica* istaknuli se kako se potencijali javnog sektora mogu postići jačanjem transparentnosti, digitalizacije te inovativnosti u javnoj upravi čime će doći do jačanja kvalitete županijskih i lokalnih institucija. Jedan od temeljnih preduvjeta za uspješno ostvarenje navedenog jest jačanje ljudskog potencijala, što uključuje provedbu edukacija i kontinuirano praćenje i vrednovanje provedbe ključnih razvojnih programa s ciljem stjecanja znanja o javnim politikama. Potencijal razvoja ogleda se i u primjeni novih alata upravljanja, a posebno onih koji se temelje na digitalnim tehnologijama, koji mogu omogućiti povećanje efikasnosti institucija. Grad Dubrovnik je već krenuo u tom pravcu pokretanjem platforme Otvoreni Grad čime je poslovanje otvorio građanima (sve kategorije) te im omogućio pristup javnim informacijama, otvorenim podacima, digitalnim uslugama i servisima grada Dubrovnika. Također, putem modula „Vox Populi – Građani upravljaju Gradom“ jedinstvenom prijavom putem sustava e-Građani na jednostavan način svi mogu biti uključeni u upravljanje gradom do najniže razine na način da mogu predlagati, komentirati, ocjenjivati, savjetovati gradsku upravu kao i pratiti projekte na putu od ideje do realizacije (platforma za provedbu sveobuhvatnog projekta Participativnog budžetiranja). U javnom sektoru nužno je poticati i primjenu načela lokalnog razvoja vođenog zajednicom, odnosno participativnim upravljanjem i lokalnim partnerstvima za razvoj.

Na prostoru UP Dubrovnik u 2020. g. bilo je aktivno 3.010 poduzeća, a Udruženje obrtnika Dubrovnik obuhvaćalo je 2.537 obrta. Velik broj poslovnih subjekata iz privatnog sektora najvažniji su čimbenik gospodarskog razvoja, a njihova je uloga važna i u poticanju društvenog te infrastrukturnog razvoja prostora. U planiranju budućeg razvoja gospodarskog sektora potrebno je raditi na povećanju otpornosti i oporavka na utjecaje vanjskih čimbenika. Posebice jer su najzastupljeniji poslovni subjekti u djelatnostima tercijarnog sektora, odnosno u turističkim djelatnostima. Tvrtke bitne za razvoj poduzetništva UP Dubrovnik, ali i DNŽ su: Centar za poduzetništvo DNŽ, Poduzetnički inkubator Dubrovnik, DURA d.o.o. Jačanje i razvoj inovativnog i fleksibilnog poduzetništva moguć je daljnjim ulaganjima u istraživanje i razvoj, potpurnu infrastrukturu jačanje inovativnosti. Nužno je inicirati suradnju dionika javnog, privatnog i civilnog sektora.

Civilno društvo je skup organizacija i inicijativa s pozitivnim pristupom društvenim problemima i koje doprinose općem dobru. Najzastupljeniji oblik organizacija civilnog društva su udruge, medijator između građana i vlasti. Na prostoru UP Dubrovnik aktivno je 956 udruga, a najviše ih se nalazi u Gradu Dubrovniku (71,7 %) pa potom u općinama Konavle, Župi dubrovačkoj te najmanje u Općini Dubrovačko primorje (4,7 %). Najveći broj aktivnih udruga registriran je u djelatnosti sport (19,8%), kultura i umjetnost (14,7%), nomenklatura sportova (14,5%) te obrazovanje, znanost i istraživanje (6,2%). Sportske udružuju se u saveze. Na prostoru UP-a postoje: Dubrovački savez športova, Zajednica sportova Općine Konavle, Zajednica sportova Općine Župa dubrovačka te Zajednica športa Dubrovačko-neretvanske županije. Za unaprjeđenje kvalitete provedbe aktivnosti i programa, nužna je adekvatna sportska infrastruktura koje nedostaje na prostoru UP Dubrovnik (PPGD 2021; SPOK 2021; SPRDOŽD, 2018). Najveći broj udruga iz područja kulture registriralo je djelatnosti „kulturna baština“ (34,4%) i „izvedbene umjetnosti“ (32,5%) (RURH, 2022). Potencijal udruga je u međusektorskom povezivanju i stvaranju jedinstvenih programa aktivnosti.

Dionici participativne radionice *RS 1 – Društveni razvoj i lokalna zajednica* istaknuli su potrebu za zajedničkim djelovanjem svih triju navedenih sektora (javnog, privatnog i civilnog) u osmišljavanju projekata koji se prijavljuju na fondove s ciljem kvalitetnijeg pružanja odgovora na razvojne izazove i probleme u zajednici. Civilno društvo probleme promatra iz prizme građana, stoga je naglašena potreba za uključivanjem civilnog sektora u cijeli participativni proces strateškog planiranja.

Tab. 26. Prednosti, slabosti, prilike i prijetnje identificirane u upravljanju razvojem u UP Dubrovnik

Prednosti	Slabosti
Javni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Formirani savjet mladih Dubrovačko-neretvanske županije u Gradu Dubrovniku i Općini Župa dubrovačka - Povećanje transparentnosti javnog sektora i digitalizacija usluga 	Javni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna koordinacija s dionicima iz civilnog i privatnog sektora - Manjak transparentnosti rada može rezultirati rastom nepovjerenja stanovništva u rad institucija
Privatni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Veliki broj poslovnih subjekata privatnog sektora - Institucije za razvoj poduzetništva jačaju privatni sektor 	Privatni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Mali broj subjekata koji djeluju izvan središta grada
Civilni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Najveći udio udruga djeluje na području sporta, a zatim kulture i umjetnosti te obrazovanja, znanosti i istraživanja - Sportske udruge udružuju se u saveze radi ostvarivanja zajedničkih interesa - Važnost zaklada u očuvanju kulturne baštine 	Civilni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Iznimno visoka koncentracija udruga na području Grada Dubrovnika (71,7 %), udio udruga u ostalim dijelovima UP-a manji od 15 %, najmanji u Općini Dubrovačko primorje (4,7 %) - Stupanj razvijenosti civilnog sektora je niži u odnosu na Dubrovačko-neretvansku županiju
Prilike	Prijetnje
Javni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Poticanje jačanja transparentnosti rada javnog sektora - Digitalizacija i inovativnost u javnoj upravi za jačanje kvalitete institucija - Jačanje ljudskih kapaciteta kao preduvjet poboljšanju rada javnih institucija - Stalne edukacije te praćenje i vrednovanje provedbe ključnih razvojnih programa - Primjena načela lokalnog razvoja vođenog zajednicom 	Javni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje jedinstvenog pristupa transparentnosti rada lokalnih samouprava - Sporost provedbe reformi - Ograničeni financijski resursi u JLS kao rezultat porezne politike i česte promjene nacionalne legislative - Ovisnost razvojnih strategija, projekata i programa o političkim promjenama na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini
Privatni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Ulaganje u istraživanje i razvoj te jačanje inovativnosti potencijal su konkurentnosti suvremenog tržišta - Osnajivanje privatnog sektora u osmišljavanju, izradi i provedbi projekata u cilju stvaranja novih proizvoda i unaprjeđenja kvalitete postojećih - Iniciranje suradnje privatnog, civilnog i javnog sektora 	Privatni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna prepoznatost privatnog sektora kao partnera u razvoju na svim razinama - Fluktuacije tržišta i osjetljivost pojedinih djelatnosti, poput turizma, ugrožavaju opstanak poslovnih subjekata
Civilni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Potencijal međusektorske suradnje udruga radi ostvarivanja zajedničkih potreba i ciljeva (kultura, sport, turizam) - Povezivanje organizacija civilnog društva unutar EU i razmjena iskustva/znanja - Postojanje brojnih izvora financiranja za udruge civilnog sektora - Poticajno okruženje za razvoj civilnog društva 	Civilni sektor <ul style="list-style-type: none"> - Ograničeno djelovanje udruga i ovisnost o programima i projektima, nema dugoročnog planiranja financiranja programa

5. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Urbano područje Dubrovnik do 2027. godine područje je održivog, pametnog, diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za društvo i okoliš, održive i pametne mobilnosti te prostorno ravnomjerno raspoređene visoke kvalitete i mogućnosti života i rada.

Stabilnost i održivost razvoja Urbanog područja Dubrovnik te otpornost na vanjske utjecaje i promjene osigurati će se kroz diversifikaciju gospodarstva, odnosno poticanjem šireg spektra djelatnosti i osnaživanjem onih djelatnosti koje trenutno imaju nedovoljno iskorišten potencijal. Povećati će se poduzetnički i inovacijski kapaciteti kako bi se osigurala konkurentnost u nacionalnim i nadnacionalnim okvirima, a unaprjeđenje gospodarstva potrebno je staviti u sinergiju sa sektorom obrazovanja, posebice visokoškolskim obrazovanjem radi iniciranja „prijenosa znanja“. Turizam Urbanog područja Dubrovnik usmjerit će se prema modelu teritorijalne održivosti kako bi omogućio maksimalne benefite lokalnoj zajednici pritom ne narušavajući zatečene vrijednosti koje služe kao osnova za razvoj djelatnosti, uvažavajući prostorne kapacitete i limite koji osiguravaju održiv razvoj. Sektor će se razvijati na principima teritorijalne kohezije i raspoređenosti aktivnosti u prostornom, ali i vremenskom smislu, na način da će se poticati cjelogodišnji razvoj djelatnosti, uz rasterećenje prostornih cjelina koje su pod najvećim pritiskom *overtourisma*⁷, usmjeravajući daljnji razvoj prema cjelinama i elementima koji mogu rasteretiti prostor i sadržaje (povijesni urbani krajolik Dubrovačke republike, prirodna i kulturna baština UP Dubrovnik te bogati agrarni resursi). Vrijedni kulturni resursi će se obnavljati, zaštititi i očuvati uz održivu valorizaciju u skladu s kapacitetima, u funkciji unaprjeđenja održivosti sektora turizma i kulture te uspješnijeg sinergijskog upravljanja.

U UP Dubrovnik nastojat će se svim stanovnicima omogućiti visoka kvaliteta života i rada te će se participativnim pristupom budućnost usmjeravati kroz ostvarenje potreba lokalne zajednice kao glavnog pokretača razvoja. Sadržaji i usluge različitih sektora poput odgoja i obrazovanja, kulture, sporta i rekreacije te zdravstva bit će ravnomjernije raspoređeni te će stanovnicima svih JLS biti osigurana osnova za stvaranjem kvalitetnog života bez potreba za traženjem takvih mogućnosti izvan UP Dubrovnik. Briga o svim skupinama stanovništva bit će temelj razvoja društva s ciljem poticanja solidarnosti, a cijela će zajednica biti razvijena na većim razinama socijalne inovativnosti, participacije, digitalizacije i suradnje.

Održivost cjelokupnog UP Dubrovnik očitavat će se u svim aspektima, ekonomskom, društvenom i okolišnom te će se provoditi kroz različite teme i sektore kako bi se očuvale postojeće vrijednosti područja uz osiguravanje održivog razvoja. Prometni sustav, okarakteriziran brojnim problemima koji su rezultat izrazitog sezonskog pritiska, transformirat će se u sustav ekološki prihvatljive, zdrave, pametne, digitalizirane mobilnosti na različitim razinama. Društvena će se održivost reflektirati kroz veće razine participacije stanovnika i socijalnih inovacija, kao i brige o svim dobnim skupinama, ranjivim pojedincima i osobama s invaliditetom. Očuvanje okoliša te mnogobrojnih prirodnih i kulturnih resursa bit će jedna od važnijih tema promišljanja u UP Dubrovnik. Zeleni će se razvoj u svrhu smanjenja

⁷*Overtourism* – podrazumijeva obujam turizma koji pretjerano negativno utječe na percipiranu kvalitetu života građana i/ili kvalitetu iskustava posjetitelja neke destinaciji (UNWTO, 2018).

negativnih učinaka i prilagodbe na klimatske promjene temeljiti na energetskej tranziciji, kružnom gospodarenju prostorom te razvoju zelenih površina i zelene infrastrukture s ciljem ostvarenja svih njezinih multifunkcionalnih benefita te cjelokupnom uređenju javnih površina.

NACRT

6. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE

PRIORITET 1

RAST UNUTAR LIMITA - ODRŽIV I RAVNOMJERAN RAZVOJ DIVERSIFICIRANOG I OTPORNOG GOSPODARSTVA VISOKE DODANE VRIJEDNOSTI ZA LOKALNU ZAJEDNICU UZ OČUVANJE RESURSNE OSNOVE POVIJESNOG URBANOG KRAJOBRAZA I PRIRODNIH VREDNOTA

POSEBNI CILJEVI:

- 1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja
- 1.2. Poticanje diversifikacije gospodarstva
- 1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje

Prioritet *Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota* definiran je s obzirom na uočene potrebe za održivim usmjeravanjem rasta i razvoja UP Dubrovnik. Naime, izražena ovisnost o turizmu u dosadašnjem je razdoblju utjecala na problem prekomjernog turizma, obilježenog negativnim karakteristikama u gospodarstvu i društvu poput sezonske zaposlenosti, smanjenja broja mladog stanovništva zbog nedovoljne širine ponude na tržištu rada, nedostatak mogućnosti za rješavanje stambenog pitanja zbog prekomjernog rasta cijena nekretnina, nedostatak participativnog planiranja prema potrebama lokalne zajednice i sl. Zsigurno najveći pokazatelj nepovoljnosti ostanjanja na jednu granu gospodarstva bila je kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 čije su posljedice ostavile trag u UP Dubrovnik kroz izrazit pad prihoda i gubitke u poslovanju mnogih poduzeća u razdoblju 2020.-2021. g. koja su svoje poslovanje temeljila upravo na turizmu i s njime povezanim aktivnostima. S time u vidu, u budućem je razdoblju nužno poticati diversifikaciju gospodarstva kako bi se osiguralo održivo gospodarstvo više dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu i njegova otpornost na vanjske faktore, ali i kako bi se stanovništvu omogućile prilike za razvojem i napretkom te kako bi se na taj način potaknuo demografski razvoj područja. Turizam koji predstavlja najvažniju i najizraženiju granu gospodarstva UP nastojat će se usmjeriti prema održivosti, u pogledu smanjenja pritiska na prostor, infrastrukturu i stanovništvo. Nužna diversifikacija gospodarstva će se u budućem razdoblju ostvarivati kroz poticanje novih aktivnosti, kao na primjer unaprjeđenje poduzetništva i poticanje inovativnosti za koju su do sada na prostoru UP Dubrovnik zabilježene nedovoljne razine, ali i kroz razvoj postojećih, nedovoljno valoriziranih djelatnosti. Važan dodatak teritorijalnom razvoju predstavlja i sektor poljoprivrede koji ima potencijal razvoja agroturizma i ruralnog turizma kao nadogradnje primarnih djelatnosti, uz valorizaciju povijesnog urbanog krajolika Dubrovačke republike.

Slika 10 Skica moguće prostorne realizacija Prioriteta 1

Za prioritet *Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota*, ali i ostale prioritete objašnjene u nastavku, izrađeni su grafički prikazi kako bi se dobio uvid u moguće prostorne razmještaje istih. Ostvarenje prioriteta 1 prostorno će se očitavati na cijelom UP, što je i cilj ravnomjernog razvoja, s naglaskom na one prostore i naselja koji su trenutno manje razvijeni u odnosu na prosjek UP.

PRIORITET 2

URBANI PROSTOR UČINKOVITOG PROMETNOG SUSTAVA I PROSTOR USMJEREN ZELENI, KRUŽNIM I ENERGETSKI ODRŽIVIM RJEŠENJIMA TE ZAŠTITI I OBNOVI PRIRODNIH I KULTURNIH RESURSA

POSEBNI CILJEVI:

- 2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa
- 2.2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti
- 2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje
- 2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti
- 2.5. Zelena tranzicija infrastrukture

Prioritet *Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetske održivim rješenjima te zaštititi i obnovi prirodnih i kulturnih resursa* postavljen je kako bi se ukazalo na važnost rješavanja prometnih izazova s kojima se suočava UP Dubrovnik, kao i usmjeravanja prema zelenoj i energetske učinkovitoj mobilnosti. Prometni sustav UP Dubrovnik obilježavaju velika sezonska zagušenja na cestama uzrokovana snažnim pritiscima turizma i neadekvatnom pješačkom i biciklističkom infrastrukturom kojom bi se mogli odvijati navedeni održivi oblici mobilnosti, dok potencijal za razvoj predstavlja dužobalna mobilnost, tj. unaprjeđenje pomorskog prometa i usmjeravanje principima zelene tranzicije i dekarbonizacije. Na istim će se principima temeljiti i razvoj mobilnosti u sklopu javnog prijevoza i komplementarnih *slow mobility* vidova prometa, a sve u svrhu rješavanja prometnih izazova i doprinosu ekološkoj očuvanosti prostora. S obzirom na veliki značaj zračnog prometa za područje UP Dubrovnik, također je potrebno raditi na njegovom daljnjem razvoju, uključujući i infrastrukturu za interventne situacije. Izrazito malen udio zelenih površina u odnosu na broj stanovnika UP Dubrovnik u budućem će se razdoblju rješavati kroz poticanje razvoja zelene infrastrukture sa svim pripadajućim multifunkcionalnim benefitima, čije je elemente potrebno promišljati kroz prizmu dostupnosti prostora s obzirom na gustoću izgradnje u određenim dijelovima UP. Zelena urbana obnova poticat će se na različite načine, kao na primjer kroz prenamjenu *brownfield* lokaliteta koji sadrže velik potencijal za društvenom i prostornom regeneracijom, a jedan od primjera je prostor nekadašnjeg TUP-a gdje je moguće revitalizirati *brownfield* područje na način da se očuva prostorni identitet kroz održavanje tradicionalnog karaktera i poticanje aktivnosti zajednice, posebice kroz društvene i zelene inovacije te slijedeći primjenu modela i principe Novog europskog Bauhauusa. Nedovoljna iskorištenost obnovljivih izvora energije te nedostatna stopa energetske učinkovitosti postojeće izgradnje izazovi su s kojima se susreće prostor UP, a koji će se u narednom razdoblju nastojati rješavati kako bi se postigla energetska tranzicija i održivost sustava. Nadalje, problemi komunalne infrastrukture poput velikih gubitaka vode u vodoopskrbnom sustavu i nedostatak sustava javne odvodnje u određenim dijelovima UP, rješavat će se s ciljem unaprjeđenja njezine učinkovitosti i smanjenja negativnih utjecaja na okoliš.

Slika 11 Skica moguće prostorne realizacija Prioriteta 2

Provedba prioriteta *Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa* u prostornom bi smislu obuhvaćala sva naseljena područja s pripadajućim javnim, društvenim i stambenim zgradama, otvorenim prostorima i infrastrukturom, ali i dužobalni prostor, elemente prometne infrastrukture koja povezuje navedena naselja, kao i elemente krajobraza koji ih okružuju.

PRIORITET 3.

LOKALNA ZAJEDNICA KAO GENERATOR PROMJENA I ODRŽIVOG NAPRETKA

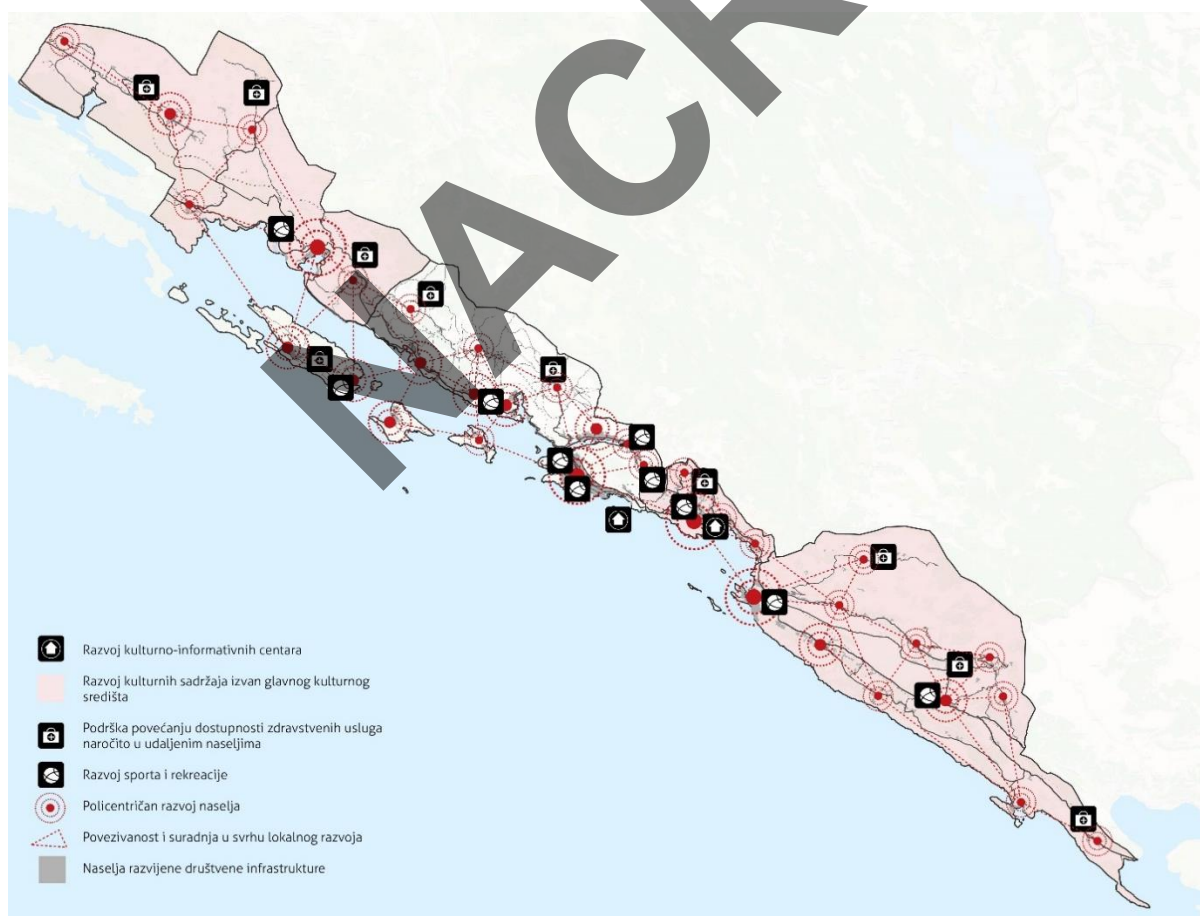
POSEBNI CILJEVI

3.1. Doprinis multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja

3.2. Zdrav i uključiv život

3.3. Efikasno i digitalno društvo

Prioritet *Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka* definiran je kako bi se u budućem razdoblju u UP Dubrovnik poticao razvoj lokalne zajednice kroz zadovoljenje svih njezinih potreba. Naime, nakon razdoblja snažne turistifikacije nužno je u budućnosti okrenuti se prema potrebama stanovnika i istima omogućiti pristup raznovrsnim i kvalitetnim društvenim sadržajima i uslugama te poticati socijalne (društvene) inovacije i uključivanje zajednice u razvojne procese. S obzirom kako su trenutačno usluge, sadržaji i infrastruktura UP Dubrovnik snažno koncentrirani na prostoru Grada Dubrovnika, poticat će se policentričan razvoj usluga i sadržaja, kako bi se stanovnicima svih uključenih JLS omogućila visoka kvaliteta života i unaprijeđeni društveni sadržaji. Izazovu starenja stanovništva pristupit će se kroz unaprijeđenje sustava skrbi i brige o navedenoj skupini stanovništva, no uključivost UP neće stati na tome, već će se raditi na olakšavanju životnih uvjeta svim socijalno ugroženim skupinama stanovništva.

Slika 12 Skica moguće prostorne realizacija Prioriteta 3

Ostvarenje prioriteta *Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka* predviđeno je unutar naseljenih dijelova Urbanog područja Dubrovnik gdje će stanovništvo naselja svih JLS imati pristup raznovrsnim sadržajima i uslugama čime će se generirati policentričan razvoj.

NACRT

7. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA

Prioritet 1.: Rast unutar limita - održiv i ravnomjeren razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota

Posebni cilj 1.1.: Strateško usmjeravanje demografskog razvoja

Svrha

Stvaranje kvalitetnih i priuštivih stambenih i prostornih preduvjeta, unaprjeđenje odgojno-obrazovnih programa usklađenih s potrebama društva i gospodarstva u svrhu demografske revitalizacije te promicanje održivog i pametnog društvenog i gospodarskog razvoja.

Izazov

Smanjenje broja stanovnika za 1,7 % prema Popisu stanovništva 2021. g. u odnosu na 2011. g., smanjenje demografske baze u dobno-spolnoj strukturi stanovništva, starenje stanovništva (indeks starosti iznosi 112,7) te izraženi polarizirani razvoj prostora uz iznimnu koncentraciju turističkih aktivnosti na obali i u povijesnoj jezgri grada Dubrovnika, izazovi su UP Dubrovnik u socio-demografskom kontekstu. Izazov u aspektu demografske obnove stvaraju i nedostatni prostorni kapaciteti predškolskih i osnovnoškolskih ustanova, nedostatak stručnog kadra za potrebe rada s djecom s poteškoćama u razvoju, polarizacija funkcija i usluga s naglašenom koncentracijom u Gradu Dubrovniku, visoke cijene stambenih jedinica zbog „apartmanizacije“ i „gentrifikacije“, a time i nemogućnosti rješavanja stambenog pitanja stanovništva, posebice mladih osoba i mladih obitelji. Stvaranju održivog gospodarskog razvoja prepreka je visoka koncentracija turističkih djelatnosti, ali ujedno i nedostatak stručnog kadra, posebice u zanimanjima turističkih djelatnosti. U kontekstu diversifikacije gospodarstva, potrebno je osigurati višu razinu sinergije između sektora obrazovanja i sektora gospodarstva za implementaciju održivih, zelenih i otpornih rješenja.

Obrazloženje

Ostvarenje ovog posebnog cilja obuhvaća tri mjere koje se odnose na unaprjeđenje stambenih i prostornih uvjeta, jačanje sustava predškolskog odgoja i školstva te jačanje suradnje između obrazovanja, gospodarstva i društva. Prva mjera odnosi se na razvoj i implementaciju programa i projekata priuštivog i kvalitetnog stanovanja za prioritetne skupine koje imaju poteškoće pronalaska stambenih jedinica za život, posebice u dijelovima UP Dubrovnik gdje je veliki udio stambenih jedinica u funkciji sekundarnog stanovanja i turističkih kapaciteta. Dobar primjer ostvarivanja ove mjere je program Dubrovačka stanogradnja koja omogućava sufinanciranje smještaja mladima i mladim obiteljima. Ujedno ova mjera uključuje i podršku kvalitetnoj integraciji stranih radnika i njihovih obitelji te aktivnosti unaprjeđenja društvenih sadržaja, usluge i infrastrukture u funkciji demografske obnove. Mjera jačanja sustava predškolskog odgoja i školstva u funkciji je demografskog razvoja kroz aktivnosti izgradnje i/ili nadogradnje te opremanja i unaprjeđenja kvalitete i dostupnosti infrastrukture, programa i usluga predškolskog odgoja i osnovnoškolskih ustanova te jačanja stručnog kadra, posebice za rad s djecom s poteškoćama u razvoju, ali i s djecom koja su visoko motivirana i nadarena. Ovime bi se smanjile liste čekanja za upis u vrtiće te poboljšala kvaliteta usluge i programa, što je vrlo važno za demografsku obnovu. Ova mjera je i u funkciji održivog, uključivog i pametnog društvenog i

gospodarskog razvoja kroz aktivnosti jačanja sinergije i suradnje srednjih škola, visokoškolskih ustanova i subjekata u cjeloživotnom obrazovanju s gospodarstvenicima. Za održivi gospodarski razvoj bitna je aktivnost poticanja malog i srednjeg poduzetništva te pružanje potpore mjerama samozapošljavanja i to posebice u neturističkim djelatnostima, što je također važna aktivnost u okvirima stvaranja fleksibilnijeg tržišta rada.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 1.1.

MJERA	AKTIVNOST
1.1.1. Ostvarivanje održivih stambenih i prostornih uvjeta za prosperitetan život stanovnika	1.1.1.1. Razvoj i implementacija programa i projekata priuštivog i kvalitetnog stanovanja za mlade, mlade obitelji, osobe u riziku od socijalne i ekonomske isključenosti, stručni kadar deficitarnih zanimanja i druge prioritetne skupine, po primjeru i uključujući program Dubrovačke stanogradnje
	1.1.1.2. Provedba stimulativnih mjera (financijskih ili nefinancijskih potpora) vezanih uz trudnoću, novorođenčad i majčinstvo
	1.1.1.3. Poticanje prilagodbe prostora i objekata osobama s invaliditetom te osobama smanjenje pokretljivosti
	1.1.1.4. Podrška razvoju sustava potpore za kvalitetnu integraciju stranih radnika/ca i njihovih obitelji u zajednicu
	1.1.1.5. Priprema i realizacija ulaganja u ključne društvene sadržaje, infrastrukturu u usluge
1.1.2. Jačanje sustava predškolskog odgoja i školstva u funkciji demografskog razvoja te održivog, uključivog i pametnog društvenog i gospodarskog razvoja	1.1.2.1. Provedba stimulativnih mjera vezanih uz djecu i mlade (sufinanciranje vrtića, prijevoza đaka i stipendiranje studenata itd.)
	1.1.2.2. Povećanje kapaciteta, priuštivosti, dostupnosti i kvalitete jasličkih i predškolskih odgojnih infrastruktura i programa
	1.1.2.3. Potpora razvoju aktivnog i odgovornog građanstva, društveno korisnog učenja i učenja temeljenog na projektima i projektnom radu od predškolskog do visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja
	1.1.2.4. Podrška izgradnji, modernizaciji/rekonstrukciji i proširenju osnovnoškolskih ustanova i školskih sportskih dvorana u svrhu provedbe kvalitetnog obrazovnog programa
	1.1.2.5. Podrška povećanju stručnih suradnika u predškolskom odgoju i osnovnoškolskom obrazovanju
	1.1.2.6. Podrška razvoju programa za rad s djecom s poteškoćama u razvoju
	1.1.2.7. Podrška razvoju programa za rad s darovitom i visoko motiviranom djecom
	1.1.2.8. Podrška radu i programima srednjih škola u svrhu pametnog društvenog i gospodarskog razvoja
	1.1.2.9. Doprinos proširenju kapaciteta visokoškolskih ustanova
	1.1.2.10. Unaprjeđenje osnovnoškolskog obrazovanja kroz proširivanje sadržaja dostupnih učionica za kabinetsku nastavu u pogledu formiranja laboratorija, snažnijoj primjeni STEAM metoda i programa te provedbom drugih aktivnosti koje doprinose većoj kvaliteti obrazovanja
1.1.3. Stvaranje suradnje između dionika iz obrazovnog sustava i gospodarstvenika radi jačanja međusektorske sinergije	1.1.3.1. Podrška suradnji obrazovnih ustanova i poduzetnika s ciljem stvaranja sinergije za razvoj suvremenog društva i gospodarstva, zaštite i očuvanje te obnove prirodnih vrijednosti i biološke raznolikosti prostora
	1.1.3.2. Unaprjeđenje visokog obrazovanja poticanjem izvaninstitucionalne suradnje s lokalnim poduzetnicima, udrugama, obrazovnim, kulturnim, socijalnim ustanovama i ustanovama za zaštitu okoliša
	1.1.3.3. Podrška unaprjeđenju kvalitete, dostupnosti, raznovrsnosti i priuštivosti programa i sadržaja formalnog, neformalnog i informalnog cjeloživotnog obrazovanja
	1.1.3.4. Podrška sustavu potpora samozapošljavanja te poticaju malog i srednjeg poduzetništva

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (plavo) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji			
	Stopa totalnog fertiliteta	‰	1,47 (2018.)	1,8 djece
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 2.3. Poticanje demografskog razvoja			
	Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) (OI.02.3.66)	indeks	93.53	94.0
	Saldo ukupne migracije, po županiji (OI.02.3.67)	broj	363 (2020.)	1.500
NRS	STRATEŠKI CILJ 2. Obrazovani i zaposleni ljudi			
	Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	%	66,7	75
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 2.2. Osiguranje zapošljivosti radne snage i prilagodbe obrazovanja potrebama tržišta rada			
	Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.2.58)	HRK	1.002,00 (2019.)	1.200,00
	Broj učenika koji se obrazuju za deficitarna zanimanja (OI.02.2.56)	broj	1.299 (2020.)	1.500
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 1.1 Strateško usmjeravanje demografskog razvoja			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) (OI.02.3.66)	indeks	93,6 (2020.)	94,1
	Godišnja stopa emigracije (OI.02.3.07)	‰	26,8 (2020.)	25,3
	Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja (OI.02.2.60)	broj	26	30
	Broj učenika koji se obrazuju za deficitarna zanimanja (OI.02.2.56)	broj	215	235

Posebni cilj 1.2.: Poticanje diversifikacije gospodarstva

Svrha

Razvojem šireg spektra gospodarskih aktivnosti, unaprjeđenjem postojećih aktivnosti uz unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovanja te povećanjem inovacijskih kapaciteta namjerava se postići diversifikacija gospodarske strukture, u svrhu postizanja otpornog i održivog te o turizmu neovisnog gospodarstva.

Izazov

Dominantne djelatnosti gospodarske strukture UP Dubrovnik čine djelatnosti usko vezane uz turizam, primjerice 2019. g. Dubrovačko-neretvanska županija ostvarila je ukupnu bruto dodanu vrijednost u iznosu od 108,78 mil. HRK od čega je 41,4 % ostvareno u djelatnostima usko vezanim uz turizam (trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane). U prilog prevlasti turističkih djelatnosti u gospodarskoj strukturi govore i podaci o utjecaju sezonalnosti na tržište rada, odnosno razlika broja zaposlenih u siječnju i kolovozu na godišnjoj razini je iznosila 20 % (veći broj zaposlenih bio je u ljetnim mjesecima u djelatnostima vezanim uz turizam). 2020. g. pod utjecajem pandemije COVID-19, broj zaposlenih u siječnju i kolovozu bio je približno isti zbog smanjenja turističkih kretanja, a time i smanjenih potreba zapošljavanja u turizmu. Velika ovisnost o turističkim djelatnostima stvara brojne izazove poput nedovoljne otpornosti gospodarstva na vanjske

čimbenike (npr. izražene posljedice pandemije COVID-19) izniman pritisak na povijesnu jezgru grada Dubrovnika što ujedno stvara i prometnu zagušenost, ali i visoki rizik za resursnu osnovnu – urbani okoliš i kulturnu baštinu. Zbog iznimne „apartmanizacije“ i „turistifikacije“ (što se karakterizira terminom *overtourism*) posljedično dolazi do pojave procesa gentrifikacije, visokih cijena nekretnina, a time i smanjenja mogućnosti rješavanja stambenih pitanja. Izazov stvaraju i dominantne potrebe tržišta rada za radnom snagom u djelatnostima turizma, a manje u drugim djelatnostima što utječe na iseljavanje visokoobrazovanog stanovništva.

Obrazloženje

S obzirom na visok udio turističkih djelatnosti u gospodarskoj strukturi UP Dubrovnik, ostvarenje posebnog cilja 1.2. *Poticanje diversifikacije gospodarstva* namjerava se provesti kroz četiri mjere. Prva mjera odnosi se na poticanje razvoja šireg spektra gospodarskih aktivnosti s naglaskom na nove, kreativne i inovativne industrije. Prva mjera, također, ima svrhu jačanja otpornosti gospodarstva poticanjem neturističkih djelatnosti, poticanja proizvodnih procesa prihvatljivih za okoliš, kružnih poslovnih modela, jačanja poslovanja postojećih djelatnosti, kao i jačanja otočnih mikroekonomija. Ova mjera je horizontalna te otvorena svim neturističkim djelatnostima, a potencijal se vidi u razvoju djelatnosti poput farmacije i energetskih sustava, IKT-a, ekološke proizvodnje hrane i drugih proizvoda visoke dodane vrijednosti, razvoju biotehnologije u marikulturi, robotike, umjetne inteligencije i dr. Drugom mjerom cilj je unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i poslovanje kroz aktivnosti i primjenu mjera zelenog i kružnog razvoja kroz unaprjeđenje i modernizaciju poduzetničke potporne infrastrukture kako bi se stvorilo povoljno okruženje za diversificirano poduzetništvo (kroz poduzetničke inkubatore/akceleratora, centre za potporu poslovanju, *coworking* prostore i sl.). Za unaprjeđenje poslovanja bitne aktivnosti su i ulaganja u edukaciju i potporu malim i srednjim poduzetnicima te stvaranje mehanizama za privlačenje stranih ulaganja. Kroz treću mjeru planira se unaprijediti inovacijski kapacitet gospodarstva što je ostvarivo kroz aktivnost stvaranja preduvjeta i promocije inovativnih oblika rada, poticanjem ulaganja u inovativne tehnologije te projekte istraživanja i razvoja, poticanjem unutarsektorske i međusektorske suradnje radi razmjene znanja i vještina te poticanjem digitalizacije u gospodarstvu. Mjera *Ostvarenje punog potencijala primarnog sektora* također pridonosi ostvarivanju diversifikacije gospodarstva. Iako UP Dubrovnik ima primarno turistički gospodarski karakter, tradicionalni razvoj ovog područja satkan je na pomorstvu, a time povezano i na ribarstvu, dok se prostor Općine Konavle ističe po poljoprivrednoj proizvodnji. Za povećanje poljoprivredne proizvodnje bitna aktivnost je okrupnjivanje zemljišta, a time i povezano rješavanje imovinsko-pravnih odnosa zbog kojih je većina poljoprivrednih parcela usitnjena. Karakteristika UP Dubrovnik je i zdrava mediteranska prehrana pa je bitna i aktivnost promocije autohtone tradicionalne enogastronomske ponude kroz razvoj lokalnih prehrambenih (proizvodnih) lanaca. S obzirom kako je stanovništvo koje se bavi poljoprivredom ponajviše starije životne dobi, nužna aktivnost je poticanje mladog stanovništva sustavom mjera za bavljenje poljoprivredom. Za ostvarivanje punog potencijala nužno je razvijati pametna i višenamjenska rješenja u primarnom sektoru te stvaranje proizvodnih pogona za preradu proizvoda i stvaranje lokalnog lanca vrijednosti po načelu od mora/polja do stola.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 1.2.

MJERA	AKTIVNOST
1.2.1. Razvoj novih te unaprjeđenje postojećih gospodarskih aktivnosti produktivnog Urbanog područja	1.2.1.1. Osnaživanje poslovanja postojećih te podrška razvoju novih gospodarskih neturističkih djelatnosti za jačanje otpornosti i diversifikaciju gospodarstva
	1.2.1.2. Podrška razvoju novih kreativnih i inovativnih industrija (npr. dizajn inovativnih proizvoda, filmska, industrija softverskih i hardverskih digitalnih proizvoda, novi tehnološki proizvodi, biotehnologija)
	1.2.1.3. Potpora ulaganjima u proizvodne procese prihvatljive za okoliš, kružne poslovne modele, održive proizvodne tehnologije i razvoj novih proizvoda (posebice u segmentima proizvoda od kamena i drvnih proizvoda koji podržavaju ekološke uvjete i energetska efikasnost)

MJERA	AKTIVNOST
	1.2.1.4. Poticanje suradnje i razvoja sinergije otočnih mikroekonomija 1.2.1.5. Podrška razvoju domaćeg izvoznog proizvoda (poticanje inovacija, iskoristivosti lokalnih sirovina, razvoja malog i velikog izvoznog gospodarstva, povezivanje s međunarodnim tržištima)
1.2.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovanja	1.2.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih zona modernog koncepta uz primjenu mjera zelenog i kružnog razvoja te usmjerenost na neturističke djelatnosti 1.2.2.2. Ulaganje u poboljšanje poslovnog okruženja u svrhu jačanja otpornosti i konkurentnosti gospodarstva, posebice kroz integraciju mjera zelene i digitalne tranzicije 1.2.2.3. Iniciranje razvoja mehanizama za privlačenje stranih ulaganja 1.2.2.4. Unaprjeđenje i modernizacija poslovne infrastrukture s ciljem stvaranja povoljnog okruženja za poduzetništvo (centri za potporu poslovanju, poduzetnički inkubatori/akceleratori, <i>coworking</i> prostori i dr.) 1.2.2.5. Ulaganje u edukaciju i potporu malim i srednjim poduzetnicima i unaprjeđivanje poslovanja 1.2.2.6. Razvoj poduzetničkog centra usmjerenog na IT industriju s edukativnim elementima za prijenos znanja
1.2.3. Unaprjeđenje inovacijskog kapaciteta gospodarstva	1.2.3.1. Potpora razvoju STEAM područja kroz obrazovne programe te učenju temeljenom na projektima i projektnom radu 1.2.3.2. Podrška unutarsektorskoj i međusektorskoj suradnji znanstveno-istraživačkih, obrazovnih ustanova i gospodarskih subjekata u funkciji unaprjeđenja inovativnosti, produktivnosti, konkurentnosti, održivosti i uključenosti 1.2.3.3. Stvaranje preduvjeta i promocija inovativnih oblika rada 1.2.3.4. Poticaj planskom ulaganju u inovativne tehnologije te projekte istraživanja i razvoja (IRI) u suradnji s visokoškolskim ustanovama 1.2.3.5. Poticanje digitalizacije sustava u gospodarskim djelatnostima 1.2.3.6. Poticanje mladih visokoobrazovanih stanovnika na razvoj poduzetničkih ideja i zapošljavanje u STEAM područjima, koja ne ovise isključivo o turizmu
1.2.4. Ostvarivanje punog potencijala primarnog sektora	1.2.4.1. Poticanje rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i komasacije u svrhu poticanja poljoprivredne proizvodnje za razvoj lokalnog prehrambenog lanca 1.2.4.2. Podrška projektima inovativne i ekološke poljoprivrede, uključujući edukacije (potencijalnih) poljoprivrednika i suradnje 1.2.4.3. Podrška stvaranju lokalnog lanca vrijednosti u poljoprivredi i ribarstvu po načelu od polja/mora do stola 1.2.4.4. Podrška razvoju i unaprjeđenju lokalnih tržišta 1.2.4.5. Razvoj pametnih i višenamjenskih rješenja i višestrukih izvora prihoda u primarnom sektoru 1.2.4.6. Poticanje stvaranja proizvodnih pogona za preradu poljoprivrednih i ribarskih proizvoda u svrhu povećanja konkurentnosti 1.2.4.7. Poticanje mladog stanovništva sustavom mjera za bavljenje poljoprivredom 1.2.4.8. Priprema i sufinanciranje projekata izgradnje infrastrukture za navodnjavanje poljoprivrednih površina 1.2.4.9. Poticaj stvaranja proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti 1.2.4.10. Promocija autohtone tradicionalne enogastronomске ponude 1.2.4.11. Podrška sustavu mjera za razvoj marikulture i ribarstva 1.2.4.12. Poboljšanje infrastrukture u ribarskim lukama 1.2.4.13. Razvoj digitalne mreže prodaje poljoprivrednih proizvoda "Virtualna placa" 1.2.4.14. Razvoj Agro Hub-a kao središta razvoja lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih lanaca s integriranim elementima edukativnih sadržaja za poljoprivrednike, ribare i potrošače

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (plavo) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 13. Jačanje regionalne konkurentnosti			
	Regionalni indeks konkurentnosti (EU)*	Indeks	32 (2019.)	38
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 1.1. Unaprjeđenje poslovnog okruženja			
	Saldo robne razmjene (OI.02.1.09)	HRK	- 268,0 mil. (2019.)	- 180,0 mil.
	Bruto investicije u dugotrajnu imovinu (u % BDP-a) (OI.02.1.05)	%	15,60 (2018.)	18,00
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 1.2. Poticanje diversifikacije gospodarstva			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj aktivnih tvrtki na 1000 stanovnika (OI.02.4.24)	Broj	49,6 (2021.)	52
	Broj priznatih patenata (OI.02.9.43)	Broj	0	12
	Udio mladih poljoprivrednika koji su nositelji poljoprivrednih gospodarstva u ukupnom broju poljoprivrednih gospodarstava (%) (II.02.12.38)	%	5,49 (2021.)	6,2

Posebni cilj 1.3.: Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje

Svrha

Ravnomjerni razvoj turističkih sadržaja na prostoru cijelog UP-a tijekom cijele godine u svrhu smanjenja opterećenja prostora te očuvanja resursne osnove.

Izazov

Dominantna gospodarska djelatnost UP Dubrovnik je turizam. Pod utjecajem procesa litoralizacije, stanovništvo i djelatnosti koncentrirani su na obali, a manje u zaleđu. Djelatnosti usko vezane uz turizam, poput djelatnosti pružanja smještaja i usluživanja hrane i pića, 2019. g. ostvarivale su 26% ukupnog prihoda te zapošljavale 30% ukupno zaposlenih osoba UP-a. Većina turističkih kretanja UP odvija se u ljetnim mjesecima, stoga turizam ima sezonalni karakter. Većina turističkih noćenja (75,7 %) i dolazaka (79 %) na prostoru UP ostvarena je u Gradu Dubrovniku koji godinama čini jednu od najposjećenijih turističkih destinacija u RH, što rezultira prostornom i vremenskom koncentracijom turizma. Takvi obrasci posjećivanja stvaraju znatne probleme u prometu, zagađenju i drugim aspektima koji utječu na kvalitetu života stanovnika, ali i doživljaja posjetitelja, zbog čega se iskazuje potreba za integralnim upravljanjem dnevnim, tjednim i sezonskim tijekovima u svrhu odmaka od postojeće forme turizma koji karakterizira masovnost. U 2020. g. zabilježen je pad broja turističkih dolazaka stranih turista oko 67 % pod utjecajem pandemije COVID-19 što ukazuje na veliku ovisnost UP-a o stranim turistima, ali i na osjetljivost turizma o vanjskim faktorima. Od 2016. g. do 2021. g. povećao se i broj smještajnih kapaciteta u svim kategorijama, a najveći udio postelja zabilježen je u Gradu Dubrovniku (64 %) što potvrđuje dominantnu razvijenost turizma u ovom dijelu UP-a. Izazov stvara i povećani broj kruzera koji pristaju u gradu Dubrovniku pri čemu potenciraju prostorno zagušenje povijesne jezgre. Povećanje turističkih aktivnosti unutar povijesne jezgre Dubrovnik također stvara i negativne posljedice poput gentrifikacije, ali i potencira narušavanje zaštićenog područja i kulturne baštine u svim dijelovima UP. Upravo zbog navedenog, potreba je stvaranje selektivnih oblika turizma koji se neće odnositi samo na povijesnu jezgru, već stvaranje sadržaja tijekom cijele godine koji će doprinijeti

prostornoj i vremenskoj disperziji posjetitelja, u čemu potencijal ima valorizacija bogate kulturne baštine povijesnog urbanog krajolika Dubrovačke republike. Jedan od izazova je i stvaranje otpornog, odgovornog i održivog turizma posebnih interesa i više dodane vrijednosti za društvo i okoliš s minimalnim utjecajem na lokalnu zajednicu i resursnu osnovu UP.

Obrazloženje

Za ostvarenje posebnog cilja 1.3. postavljene su dvije mjere. Prva mjera se odnosi na obnovu i održivu valorizaciju resursne osnove povijesnog urbanog krajolika kako bi se postigla teritorijalna održivost, što se planira provesti kroz aktivnosti ulaganja u infrastrukturu i obnovu javnih površina povijesnih urbanih cjelina, unaprjeđenje konzervatorsko-restauratorskih radova kulturne baštine, revitalizaciju i prezentaciju materijalne i nematerijalne kulturne baštine i dr. Ujedno će se kroz ove aktivnosti postići i stvaranje turističkih proizvoda u skladu s potrebnom zaštitom istih. Druga se mjera odnosi na poticanje razvoja održivog cjelogodišnjeg turizma te selektivnih oblika turizma kako bi se postigla potrebna diversifikacija gospodarstva, odmak od masovnog turizma te decentralizacija funkcije turizma u gospodarskoj strukturi, ali i u dominantnom odvijanju turističkih aktivnosti u Gradu Dubrovniku. To će se postići kroz aktivnosti održivog korištenja prirodne baštine, proširenje i unaprjeđenje brenda kulturnog turizma za cijelo UP, jačanje kapaciteta dionika i sustava kako bi se potaknuo cjelogodišnji turizam te omogućila ravnomjerna prostorna raspoređenost turističkih sadržaja u cijelom UP, a ne samo u užim obalnim dijelovima Dubrovnika i njegovoj povijesnoj jezgri. UP Dubrovnik obiluje brojnim ljetnikovcima od kojih su neki zapušteni i trebaju obnovu, a njihovom obnovom i valorizacijom, proširila bi se turistička ponuda. Razvojem selektivnih oblika turizma, poput cikloturizma, kulturnog, vjerskog, zdravstvenog turizma, ruralnog turizma i poslovnog turizma, umanjila bi se polarizacija turističkih kretanja i omogućio razvoj turističkih aktivnosti cijele godine u svim teritorijalnim jedinicama UP, a najpovoljnije mogućnosti za razvoj cikloturizma, agroturizma i ruralnog turizma trenutno su istaknute na području Općine Konavle (uz nužnost očuvanja primarne funkcije prostora).

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 1.3.

MJERA	AKTIVNOST
1.3.1. Obnova i održiva valorizacija resursne osnove povijesnog urbanog krajolika s ciljem teritorijalne održivosti	1.3.1.1. Ulaganje u infrastrukturu, obnovu i uređenje javnih površina povijesnih-urbanih cjelina i drugih javnih prostora kao i njihovo održavanje te kvalitetno i održivo korištenje
	1.3.1.2. Podrška izradi konzervatorske i dr. potrebne dokumentacije za revitalizaciju i održivo i kvalitetno korištenje kulturne baštine s prostora UP
	1.3.1.3. Podrška unaprjeđenju konzervatorsko-restauratorskih radova na elementima kulturne baštine
	1.3.1.4. Očuvanje, obnova, revitalizacija i prezentacija (materijalne i nematerijalne) kulturne baštine
	1.3.1.5. Jačanje stručnih kompetencija za planiranje očuvanja i održive valorizacije povijesnog urbanog krajolika te jačanje prostorno-planske dokumentacije u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
1.3.2. Poticanje razvoja održivog cjelogodišnjeg turizma te selektivnih oblika turizma s ciljem diversifikacije i decentralizacije funkcije turizma	1.3.2.1. Izgradnja kapaciteta dionika i sustava za primjenu koncepta cjelogodišnjeg turizma te njegovu ravnomjernu raspoređenost
	1.3.2.2. Poticanje razvoja smještajnih kapaciteta kroz revitalizaciju i aktivaciju predviđenih turističkih zona (T1), posebice zapuštenih prostora, bez utjecaja na okolni prostor
	1.3.2.3. Obnova ljetnikovaca i uspostava društveno-kulturnih centara u svrhu proširenja turističke ponude
	1.3.2.4. Poticaj stvaranju prepoznatljivog brenda kulturnog turizma
	1.3.2.5. Razvoj interpretacijskih sadržaja kojima se promovira materijalna i nematerijalna baština Grada Dubrovnika (uključujući UNESCO svjetsko dobro) i Dubrovačke republike te druge povijesne i kulturne vrijednosti prostora
	1.3.2.6. Podrška razvoju sustava upravljanja destinacijom i turističkih posjeta

MJERA	AKTIVNOST
	1.3.2.7. Održivo korištenje, očuvanje i interpretacija prirodne baštine, uključivo i u turističke svrhe
	1.3.2.8. Podrška razvoju selektivnih oblika turizma više dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu, koji doprinose sadržajnoj raznovrsnosti s diversifikacije i decentralizacije
	1.3.2.9. Razvoj kvalitetnih, diversificiranih i održivih turističkih sadržaja, posebice izvan stare gradske jezgre i izvan Dubrovnika
	1.3.2.10. Podrška razvoju održivog ruralnog turizma i agroturizma na prostoru UP
	1.3.2.11. Osiguravanje potrebne infrastrukture i poticaj osvještavanju potencijala razvoja pametnih sela u cilju prepoznatljivosti u krugovima digitalnih nomada

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (plavo) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo			
	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	mjesto	25. mjesto u EU (2020.)	< 18.
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Indeks turističke razvijenosti JLS (O1.02.8.50)	broj JLS u kategorijama	I. kategorija 2; II. kategorija 2 (2021.)	I. kategorija 4
	Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području UP-a (O1.02.8.49)	broj	302.455 (2021.)	700.000
	Prosječni boravak turista (u danima) (O1.02.8.24)	broj	4 (2021.)	4,4

Prioritet 2.: Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetske održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa

Posebni cilj 2.1.: Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa

Svrha

Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti kopnenog prometa u svrhu povećanja sigurnosti, protočnosti i efikasnosti te smanjenja prometnih zagušenja i negativnog utjecaja na okoliš.

Izazov

Karakteristika geoprometnog položaja UP Dubrovnik je izoliranost prostora na krajnjem jugu Republike Hrvatske. Prostor je povezan pomoću državne ceste D8 koja je zajedno s cestom D420 kategorizirana u ceste s određenim visokim stupnjem rizika za prometovanje. Zbog reljefne konfiguracije prostora, posebice istaknutih u unutrašnjosti UP, prometna mreža je dužobalno linearna te nema širinu prema unutrašnjosti. Smanjenju prometnih gužvi, posebice u ljetnim mjesecima kada je promet zagušeniji pod utjecajem turističkih kretanja, ali i općim povećanjem broja automobila, pridonijelo bi ulaganje u unaprjeđenje cestovne infrastrukture, posebice na potezu od Zračne luke do Dubrovnika. Također,

postoji potreba za uspostavom Zone posebnog prometnog režima oko povijesne jezgre grada Dubrovniku, a u svrhu smanjenja zagušenja prometa u navedenome području. Među izazovima posebnog cilja 2.1. ističe se nedostatak pješačke i biciklističke infrastrukture, posebice u blizini škola, dok postojeća infrastruktura nije adekvatno uklopljena u prometnu mrežu zbog prostornih ograničenja. Vrijedan poticaj budućem razvoju visokokvalitetne biciklističke mreže predstavlja Eurovelo 8 ruta koja otvara nove modele pristupa destinaciji, ali je prethodno potrebno riješiti kritične točke sigurnosti. Očit je nedostatak prostornih kapaciteta za promet u mirovanju u gradskim središtima čiji se nedostatak ponajviše očituje u turističkoj sezoni te u Gradu Dubrovniku što stvara dodatna zagušenja prometa. Postoji potreba za unaprjeđenjem javnog prijevoza u vidu zelene i digitalne tranzicije te ekološki prihvatljivog javnog prijevoza koji bi efikasno povezivao dijelove UP. Javni prijevoz je u pandemijskoj godini također zabilježio pad broja putnika, a on se najviše primijetio na gradskim linijama. Također, pad broja putnika te povećanje cijena goriva utjecali su na ukidanje dijela linija što se odražava na zagušenost određenih linija putnicima, posebice ljeti. Veći broj prigradskih linija usmjeren je prema općinama Župa dubrovačka i Konavle zbog većeg broja stanovnika i razvijenijih prometnica, no iste treba razvijati i prema Općini Dubrovačko primorje u svrhu što bolje povezanosti urbanog područja u cjelini. Također, povećanju dostupnosti prostora UP-a može doprinijeti daljnji razvoj zračnog prometa, kako na razini mikrolokacija i razvoja policentričnog sustava zračnog prijevoza (heliodromi i sportski aerodromi) tako i na razini UP-a kroz unapređenje zračnog prometa i cjelogodišnje zračne povezanosti kao preduvjeta smanjenju sezonalnosti i povećanju diversifikacije turizma i gospodarstva.

Obrazloženje

Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa ostvarit će se kroz tri mjere. Prva mjera odnosi se na unaprjeđenje i proširenje kvalitetnog i učinkovitog javnog prijevoza te prijevoza putnika što je predviđeno unaprjeđenjem rasprostranjenosti i frekventnosti linija kojima bi se povećala dostupnost javnog prijevoza u svim dijelovima UP-a, uspostavom javnog prijevoza između lokacija izraženih turističkih sadržaja kako bi se smanjio automobilski promet, nabavom i korištenjem električnih vozila te ulaganjem u digitalizirane i inteligentne sustave u svrhu postizanja učinkovitosti i ekološke održivosti i dr. Druga mjera podrazumijeva povećanje sigurnosti, protočnosti i efikasnosti cestovnog prometa što se namjerava ostvariti kroz aktivnosti ulaganja u infrastrukturu koja omogućava bolju protočnost i smanjuje prometna zagušenja, a u tu svrhu posebice se ističe i trasa ceste od Zračne luke do Grada Dubrovnik koja je pod velikim opterećenjem. Aktivnosti ulaganja u pametna rješenja u prometu te usporivače i signalizaciju u prometu omogućuju veću sigurnost cesta. Za bolju protočnost prometa te smanjenje zagušenja bitna je aktivnost nadogradnje infrastrukture za promet u mirovanju. Kvaliteta održivih modaliteta biciklističke i pješačke mobilnosti i mikromobilnosti obuhvaćena je trećom mjerom. Ujedno je i bitna stavka zbog usklađivanja s načelima zelene europske politike promicanja različitih oblika mikromobilnosti te ekološki održive mobilnosti. U tu svrhu, mjera podrazumijeva aktivnosti ulaganja u infrastrukturu mikromobilnosti (e-bicikle, e-romobile, prilagodbe za osobe s invaliditetom i sl.), izgradnje intermodalnih terminala te uključivanja Park&Ride koncepta kojim bi se promet u mirovanju izmjestio iz gradskih užurbanih središta (primjerice, na Pobrežju i dr.).

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 2.1.

MJERA	AKTIVNOST
2.1.1. Razvoj i promicanje kvalitetnog, pouzdanog i učinkovitog javnog prijevoza urbanog područja i prijevoza putnika	2.1.1.1. Podrška unaprjeđenju rasprostranjenosti i frekventnosti linija javnog prijevoza u svrhu povezivanja svih dijelova UP i popularizacije javnog prijevoza, kao i snažnijoj povezanosti između lokacija izraženih turističkih sadržaja s ciljem smanjenja automobilskog prometa
	2.1.1.2. Podrška nabavci i korištenju ekološki prihvatljivih i električnih vozila u unaprjeđenom sustavu javnog prijevoza
	2.1.1.3. Obnova i proširenje kapaciteta postojećih kolodvora i stajališta, uz integraciju alata zelene i digitalne tranzicije

MJERA	AKTIVNOST	
	2.1.1.4. Ulaganje u nove i modernizaciju postojećih digitaliziranih i inteligentnih sustava u javnom prijevozu	
	2.1.1.5. Povećanje pristupačnosti vozila i stajališta javnog prijevoza osobama s invaliditetom te osobama smanjene pokretljivosti	
	2.1.1.6. Uvođenje elemenata ekološki prihvatljivog javnog prijevoza, uključujući i sustava javnih e-bicikala i e-vozila koji će osigurati intermodalnost	
	2.1.1.7. Poticaj popularizaciji javnog prijevoza	
	2.1.1.8. Podrška razvoju sportskih aerodroma i helidroma (uključivo i za interventne situacije)	
	2.1.1.9. Podrška procesu daljnjeg unaprjeđenja zračnog prometa i cjelogodišnjih zračnih linija	
	2.1.2. Povećanje sigurnosti, protočnosti i efikasnosti cestovnog prometa	2.1.2.1. Ciljane investicije u obnovu i modernizaciju infrastrukture kojom se uklanja „zagušenje“ prometa, uključujući i infrastrukturu koja poboljšava sigurnost i protočnost prometa (pr. širenje mreže signalizacije i integracija usporivača prometa na kritičnim lokacijama)
		2.1.2.2. Izgradnja i nadogradnja prometne infrastrukture u svrhu povećanja protočnosti i povezanosti Zračne luke s ostalim dijelovima UP
		2.1.2.3. Podrška izgradnji i revitalizaciji lokalnih i nerazvrstanih cesta, uključujući obnovu šumskih, vatrogasnih i poljskih cesta
2.1.2.4. Ulaganje u pametna rješenja (ITS) u prometu te inovacije u mobilnosti		
2.1.2.5. Ulaganje u izgradnju i nadogradnju infrastrukture prometa u mirovanju, uključujući uređenje parkirnih površina, razvoj <i>park&ride</i> sustava i podršku razvoju javnih garaža na identificiranim lokacijama		
2.1.3. Razvoj i promicanje kvalitetnih održivih modaliteta biciklističke i pješačke mobilnosti i mikromobilnosti ("slow mobility")	2.1.3.1. Ulaganje u izgradnju i/ili nadogradnju pješačke infrastrukture	
	2.1.3.2. Ulaganje u izgradnju i/ili nadogradnju infrastrukturu mikromobilnosti (za bicikle, e-bicikle i dr. e-vozila) uključivo i u međumjesnom te međuregionalnom prometovanju	
	2.1.3.3. Podrška uređenju intermodalnih terminala javnog prijevoza s integriranom prilagođenom infrastrukturuom za bicikliste i pješake	
	2.1.3.4. Promocija pješačkog i biciklističkog prometa kao zdravih i zelenih oblika prometa	
	2.1.3.5. Poticanje razvoja infrastrukture za napajanje električnih vozila	
	2.1.3.6. Ulaganje u prilagodbu prometne infrastrukture i prometnih usluga osobama s invaliditetom	

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (zeleno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 10. Održiva mobilnost			
	Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura“	Mjesto	32. (2019.)	< 28.
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj prometnih nesreća (OI.02.11.43)	Broj	254 (2021.)	200
	Ukupan broj prevezenih putnika po svim linijama autobusnog prijevoza (gradski, prigradski, otoci) (OI.02.11.47)	Broj	3.733.628 (2020.)	10.000.000
	Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon (OI.02.11.44)	Broj	17	25

Posebni cilj 2.2.: Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti

Svrha

Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti dužobalne morske povezanosti u cilju kvalitetnije i brže povezanosti obale i otoka te obnove i modernizacije luka po načelima zelene europske politike (*green ports*).

Izazov

Na prostoru UP Dubrovnik postoji 25 pomorskih luka otvorenih za javni promet prisutne u svim JLS, no većina ih se nalazi u Gradu Dubrovniku gdje se ujedno nalaze i luka međunarodnog gospodarskog značaja – luka Gruž te luka županijskog značaja – Gradska luka Dubrovnik. U putničkom pomorskom prometu postoje četiri linije koje povezuju otoke i obalu, kao i međunarodna brodska linija Dubrovnik – Bari. Značaj linija, osim za povezivanje otočnog stanovništva s obalom, izrazito je bitan i u turističkoj sezoni zbog koje se broj prevezenih putnika kreće iznad milijun. Pomorske luke posebice su bitne za kružna putovanja unutar kojih se konstantno bilježi broj putnika od 700.000 do 800.000. Iznimka su pandemijske godine kada je i u *cruising* putovanjima zabilježen pad broja putnika, posebice zbog ovisnosti o stranim turistima. No, kružna putovanja stvaraju veliki problem u povijesnoj jezgri Dubrovnika velikim brojem kruzera koji generiraju izuzetno veliki priljev putnika zbog čega dolazi do zagušenja zaštićene povijesne jezgre i potencijalnog narušavanja prirodnih resursa te kulturne baštine. Postoji potreba za izgradnjom novog lučkog terminala jer je kapacitet luke Dubrovnik iskorišten u potpunosti. Temelj opstanka otočnih zajednica je u kvalitetnoj i brzom pomorskoj povezanosti s obalom, posebice izvan turističke sezone. Pitanje razvoja luka, pomorskih linija i brzog ekološkog dužobalnog javnog broskog prometa bitno je i u kontekstu smanjenja intenziteta cestovnog prometa, a potreba za takav razvoj je vidljiva i u zelenoj tranziciji i ekološki prihvatljivim vozilima u pomorskom prijevozu.

Obrazloženje

Poseban cilj 2.2. ostvarit će se kroz mjere zelene tranzicije morskih luka (*green ports*) te poticanjem razvoja dužobalne morske mobilnosti. Aktivnosti zelene tranzicije morskih luka uključuju obnovu i jačanje pomorske mreže i infrastrukture kako bi se smanjilo zagušenje središnjih urbanih cjelina, prevenciju nastanka zagađenja u nautičkom prometu, potom obnovu luka i lučkih površina temeljem koncepta zelenih luka (*green ports*) kako bi se smanjilo zagađenje okoliša i emisija štetnih plinova, a u istu svrhu poticalo bi se korištenje ekološki prihvatljivih vozila, poput brodova na el. pogon. Poticanje razvoja dužobalne morske mobilnosti bitna je pretpostavka smanjenja prometnog zagušenja cestovnog prometa te očuvanja veze između otoka i obale, stoga u cilju te mjere, planirane aktivnosti podrazumijevaju brzu i kvalitetnu povezanost obalnih područja na dužobalnim pravcima UP-a, održavanje brze i kvalitetne povezanosti otoka i obale te povećanje frekventnosti pomorskih linija, uz poticanje korištenja manjih električnih brodova.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 2.2.

MJERA	AKTIVNOST
2.2.1. Zelena tranzicija morskih luka	2.2.1.1. Ulaganje u reorganizaciju pomorske mreže i infrastrukture u svrhu smanjenja zagušenja središnjih urbanih cjelina
	2.2.1.2. Ulaganje u prevenciju nastanka zagađenja u nautičkom prometu
	2.2.1.3. Podrška razvoju nautičke infrastrukture kroz usmjeravanje prema održivim zelenim rješenjima
	2.2.1.4. Obnova i modernizacija luka i lučkih površina temeljenih na konceptu zelenih luka u svrhu smanjenja zagađenja okoliša i emisije štetnih plinova (<i>green ports</i>)

MJERA	AKTIVNOST
	2.2.1.5. Podrška korištenju ekološki prihvatljivih vozila i infrastrukturnoj prilagodbi u pomorskom prijevozu (brodovi na e-pogon)
2.2.2. Poticanje razvoja dužobalne morske mobilnosti	2.2.2.1. Podrška brzom i kvalitetnoj povezanosti obalnih područja putem pomorskih linija na dužobalnim pravcima UP-a
	2.2.2.2. Podrška održavanju brze i kvalitetne povezanosti otoka i obale
	2.2.2.3. Podrška modernizaciji i izgradnji novih komunalnih vezova
	2.2.2.4. Podrška povećanju frekventnosti pomorskih linija manjim električnim brodovima
	2.2.2.5. Razvoj infrastrukture za hidroavione u svrhu poboljšanja otočne i dužobalne povezanosti

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (zeleno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 10. Održiva mobilnost			
	Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura“	Mjesto	32. (2019)	< 28.
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 2.2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj putnika na državnim linijama Agencije za obalni linijski promet (O1.02.11.46)	Broj	228.034 (2021.)	320.000
	Prosječan broj dnevnih polazaka državnih brodskih linija u izvansezonskim mjesecima	Broj	1,4	2,2

Posebni cilj 2.3.: Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje

Svrha

Razvoj višenamjenske zelene infrastrukture te revitalizacija područja prema načelima kružnog gospodarenja prostorom i zelene europske politike s ciljem prilagodbe na klimatske promjene i ublažavanje djelovanja istih, uz stvaranje kvalitetnog urbanog okoliša koji osigurava visoku kvalitetu života.

Izazov

Benefiti zelenih površina su višestruki, pružaju prostor za odmor i rekreaciju, stvaraju ugodniju mikroklimu, a pozitivno utječu i na zdravlje. Najviše javnih zelenih površina nalazi se u Gradu Dubrovniku, a čine ih parkovi (42 %) te zelene površine uz prometnice. Prepoznata je potreba za povećanjem i unaprjeđenjem zelene infrastrukture posebice na prostoru Grada Dubrovnika zbog čestih primjera gradnje koja izostavlja elemente zelenila najčešće na privatnim površinama. Na prostoru UP Dubrovnik ne postoji sustav kontinuiranog praćenja stanja zelenih površina pa je istaknuta potreba za inventarizacijom zelenih površina te ažurnim prikupljanjem podataka o njihovom broju, površini, stanju, načinu i učestalosti korištenja. Digitalizacijom sustava doprinijelo bi se izradi cjelovitog registra zelenila. U budućem razdoblju potrebno je i promicanje te korištenje rješenja temeljenih na prirodi (NBS), ali i sinergijsko rješavanje prirodnih, antropogenih, gospodarskih i ekoloških pitanja. U svim dijelovima UP evidentirana su *brownfield* područja koja zahtijevaju obnovu, prenamjenu i valorizaciju čime se uspostavlja održivo korištenje već postojećeg izgrađenog resursa. Značajni potencijali postoje u iskorištavanju obnovljivih izvora energije što je posebice bitno u razdoblju nesigurnosti opskrbom energentima i fluktuacijom njihove cijene na globalnom tržištu. Za UP Dubrovnik bitni obnovljivi izvori

su sunce, vjetar i voda. Osim obnovljivih izvora energije, potencijali su u projektima energetske učinkovitosti kojima se postiže smanjenje gubitka energije i smanjenje troškova.

Obrazloženje

U sklopu posebnog cilja 2.3. predviđene su tri mjere koje se odnose na razvoj višenamjenske zelene infrastrukture, kružno gospodarenje prostorom, revitalizacija *brownfield* područja te energetske tranziciju UP-a. Razvoj višenamjenske zelene infrastrukture, ali i plave infrastrukture podrazumijeva stvaranje strategije zelene infrastrukture i akcijskog plana za cijeli prostor UP-a, njezinu izgradnju i nadogradnju prilagođenu okolišnim prilikama i prirodnom krajobrazu (kao npr. zelene fasade i krovovi, parkovi bogate bioraznolikosti, kišni vrtovi, retencije, školski vrtovi i sl.), inventarizaciju zelene infrastrukture te stvaranje digitalnog registra javnih zelenih površina, unaprjeđenje kvalitete okolišnih sastavnica i poticanje korištenja rješenja temeljenih na prirodi (kao npr. prirodni sustavi odvodnje pomoću propusnih podloga i dr.), ali i uspostavu skloništa (azila) za napuštene životinje. Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama obuhvaća razvoj zelenih gospodarskih djelatnosti i tranziciju prema zelenom obliku poslovanja, razvoj samoodrživih, policentričnih naselja kvalitetnog života s ključnim sadržajima i uslugama temeljenih na kratkom lancu opskrbe (pilot projekti) te obuhvaća sanaciju i revitalizaciju *brownfield* područja, kao što je primjerice TUP u Gradu Dubrovniku. Aktivnosti treće mjere temelje se na ključnim ciljevima europske zelene politike, a to su povećanje iskorištavanja obnovljivih izvora energije, smanjenje korištenja neobnovljivih izvora energije te smanjenje štetnih emisija plinova uz smanjenje troškova. Takve aktivnosti unutar mjere integrirane energetske tranzicije su energetska obnova objekata, posebice objekata sa statusom kulturnog dobra, poticanje na postizanje energetske učinkovitosti te korištenje obnovljivih izvora energije.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 2.3.

MJERA	AKTIVNOST
2.3.1. Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture	2.3.1.1. Poticaj stvaranju strategije zelene infrastrukture i akcijskog plana za cijelo područje UP
	2.3.1.2. Ulaganje u izgradnju i značajnu nadogradnju zelene infrastrukture svih oblika i veličina, prilagođene okolišnim prilikama i prirodnom krajobrazu
	2.3.1.3. Poticanje stvaranja digitalnog katastra javnih zelenih površina
	2.3.1.4. Edukacija stanovništva o važnosti zelenila na privatnim površinama/nekretninama te definiranje smjernica za privatne investitore
	2.3.1.5. Ulaganje u očuvanje i obnovu biološke raznolikosti na kopnu, otocima, moru i u zraku
	2.3.1.6. Poticanje aktivnosti unaprjeđenja kvalitete tla, vode, mora i zraka
	2.3.1.7. Poticanje korištenja rješenja temeljenih na prirodi (NBS)
	2.3.1.8. Podrška uspostavi azila za napuštene životinje
2.3.2. Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (<i>brownfield</i>)	2.3.2.1. Podrška razvoju zelenih gospodarskih djelatnosti te tranziciji prema zelenom obliku poslovanja i kružnoj ekonomiji
	2.3.2.2. Podrška razvoju samoodrživih, policentričnih naselja kvalitetnog života (pilot projekti)
	2.3.2.3. Ulaganje u sanaciju i revitalizaciju <i>brownfield</i> područja (onečišćene, kontaminirane ili napuštene vojne komplekse, industrijske lokacije, ugostiteljsko-turističke prostore na otocima i obali, objekti stambene i poslovne namjene, prostori nekadašnjih brodogradilišta i industrijskih luka te napuštena eksploatacijska polja) u kulturnu, sportsku, društvenu, obrazovnu, socijalnu, turističku ili gospodarsku namjenu ili namjenu zelene infrastrukture
	2.3.2.4. Poticanje aktivnosti zelene urbane obnove
	2.3.2.5. Obnova, prenamjena i razvoj nekadašnjeg TUP-a kao urbanog centra u svrhu poticanja društvenih inovacija
	2.3.2.6. Prenamjena i razvoj nekadašnje vojne zone u Čilipima u konceptualno modernu poduzetničku zonu s ciljem osiguravanja potrebne infrastrukture za učinkovitiju diversifikaciju gospodarstva

MJERA	AKTIVNOST
2.3.3. Integrirana energetska tranzicija urbanog područja	2.3.3.1. Podrška energetske obnovi javnih i stambenih objekata te privatnih objekata od javnog interesa
	2.3.3.2. Podrška energetske obnovi zgrada sa statusom kulturnih dobara
	2.3.3.3. Podrška edukaciji o obnovljivim izvorima energije te energetske učinkovitosti
	2.3.3.4. Poticaj korištenja obnovljivih izvora energije u svim sektorima u svrhu smanjenja emisije štetnih plinova te troškova energije
	2.3.3.5. Poticanje unaprjeđenja i revitalizacije sustava javne rasvjete u svrhu energetske učinkovitosti
	2.3.3.6. Razvoj energetske zajednice s ciljem povećanja energetske učinkovitosti, održivosti i isplativosti ulaganja u energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije
	2.3.3.7. Poticanje energetske neovisnosti otoka uz primjenu OIE

Glavni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (zeleno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost			
	Emisija stakleničkih plinova (bazna godina/1990.)	%	75,2 (2018.)	65
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj revitaliziranih (<i>brownfield</i>) objekata	broj	-	2
	Zaštićena područja za biološku raznolikost: Direktiva o staništima (OI.02.6.6)	ha	-	50
Kupališta s izvrsnom kvalitetom vode prema mjestu (OI.02.6.30)	broj	59	60	

Posebni cilj 2.4.: Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti

Svrha

Povećanje sigurnosti i otpornosti javnog prostora i resursa na prirodne i antropogene rizike te unaprjeđenje kvalitete javnog prostora u cilju povećanja kvalitete života.

Izazov

Prirodni i antropogeni rizici mogu nepovoljno djelovati na ljude, okoliš, materijalna dobra i odvijanje gospodarskih aktivnosti stvarajući velike štete. Evidentirani rizici na prostoru UP Dubrovnik su potresi, poplave usred obilnih i jakih padalina, požari uzrokovani sušom i visokim temperaturama ili ljudskim faktorom, epidemije i pandemije (poput globalne pandemije COVID-19) i dr. Kako bi se umanjile potencijalne negativne posljedice, potrebno je prostor UP očuvati i unaprijediti uz integriranje zaštitnih elemenata, izradom sigurnosnih planova za koordinaciju službi i pravovaljanu reakciju te podizanjem razine djelovanja hitnih službi. Najveći udio materijalne kulturne baštine nalazi se na prostoru Grada Dubrovnika (70 %), a takve sastavnice u prostoru zahtijevaju posebno regulirane modele zaštite i regeneracije.

Obrazloženje

Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti izvest će se kroz tri mjere. Prva mjera podrazumijeva očuvanje i obnovu stare gradske jezgre Dubrovnika u skladu s dokumentom *Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a „Starim gradom Dubrovnikom“*, unutar koje će se poticati očuvanje stanovanja i unaprjeđenje društvenih sadržaja kako bi se osigurala vitalnost povijesne jezgre, potaknut će se urbana revitalizacija, obnova i regeneracija, a bitna aktivnost je i integracija protupotresnih elemenata radi zaštite povijesne jezgre i kulturne baštine. Druga mjera obuhvaća niz aktivnosti za unaprjeđenje stanja i povećanje sigurnosti javnih površina, primjerice razvojem sustava nadzora javnih površina, obnovom trgova, pješačkih zona i dr., ali i provedbom aktivnosti sistematičnog i stručnog planiranja javnih površina, kao i podršku razvoju integriranih prostornih rješenja pri uređenju javnih površina. Treća mjera za ostvarivanje posebnog cilja 2.4. je povećanje otpornosti na rizike što se planira provesti kroz aktivnosti opremanja sustava dojava o potencijalnim katastrofama, izradom plana sigurnosti za koordinaciju hitnih službi i izgradnjom infrastrukture bitne za rad hitnih službi poput vatrogasnog tehničkog centra i vatrogasnih domova te Centra za katastrofe i dr. Nužno je promišljati i jačanje prekogranične suradnje u svrhu jačanja otpornosti na rizike kao što su požari ili onečišćenja okoliša, ali i smanjenje izvora vode zbog neodrživog korištenja.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 2.4.

MJERA	AKTIVNOST
2.4.1. Podrška očuvanju i obnovi stare gradske jezgre Dubrovnika te održivom i uključivom korištenju u skladu s Planom upravljanja	2.4.1.1. Poticaj modelima priuštivog i održivog očuvanja stanovanja te očuvanja i unaprjeđenja postojećih administrativnih, kulturnih, edukativnih, rekreativnih i drugih društvenih sadržaja u svrhu osiguranja vitalnosti stare gradske jezgre
	2.4.1.2. Unaprjeđenje sustava praćenja kvalitete sastavnica okoliša te praćenje njihovog utjecaja (utjecaj svjetlosnog zagađenja i buke) na zdravlje i baštinu
	2.4.1.3. Poticaj projektima urbane revitalizacije i regeneracije stare gradske jezgre (obnova infrastrukture) i kulturne baštine, uz integriranje protupotresnih elemenata
	2.4.1.4. Obnova i unaprjeđenje stambenih uvjeta radi postizanja otpornosti na rizik od potresa
	2.4.1.5. Podrška u oblikovanju, uspostavi i razvijanju sustava upravljanja posjetiteljima po području obuhvata svjetskog dobra i kontaktne (<i>buffer</i>) zone
	2.4.1.6. Podrška integriranju zelene infrastrukture i obnove prostora kontaktne (<i>buffer</i>) zone
2.4.2. Unaprjeđenje kvalitete, raznovrsnosti i sigurnosti javnih prostora	2.4.2.1. Poticaj podizanju sigurnosti javnih površina ulaganjem u sustav nadzora
	2.4.2.2. Ulaganje u očuvanje i revitalizaciju javnih plaža na načelima okolišno prihvatljivih rješenja
	2.4.2.3. Obnova trgova, pješačkih zona i ulica
	2.4.2.4. Podrška i osiguravanje sistematičnog i stručnog planiranja javnih površina (trgovi, parkovi, prostor za sport i rekreaciju) naseljima do 1000 stanovnika
	2.4.2.5. Izrada projektno-tehničke dokumentacije za integrirani projekt razvoja Dubrovnik 2030
	2.4.2.6. Integriranje mjera povećanja sigurnosti javnih površina kroz unaprjeđenje infrastrukture
2.4.3. Povećanje otpornosti na rizike	2.4.3.1. Podrška izgradnji Centra za katastrofe za koordinaciju rada hitnih službi
	2.4.3.2. Ulaganje u opremanje sustava dojava o potencijalnim katastrofama
	2.4.3.3. Poticaj izradi plana sigurnosti za koordinaciju hitnih službi za manja područja
	2.4.3.4. Podizanje razine djelovanja javne vatrogasne postrojbe izgradnjom vatrogasnog tehničkog centra i vatrogasnih domova

MJERA	AKTIVNOST
	2.4.3.5. Jačanje prekogranične suradnje u svrhu boljeg upravljanja okolišem i jačanja otpornosti na rizike
	2.4.3.6. Izrada Plana pripravnosti u upravljanja rizicima za svjetsko dobro

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (zeleno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 7. Sigurnost za stabilan razvoj			
	Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	%	2,7 (2019.)	Ostati najbolji u Europi
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 4.2. Povećanje sposobnosti institucija u pogledu odgovora na krizne situacije			
	Postotak požarne intervencije unutar vremenskog cilja (8 minuta) (Ol.02.16.67)	%	0	90%
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj zaštićenih kulturno-povijesnih objekata na kojima su provedeni neki radovi obnove i zaštite	broj	0	7
	Postotak požarne intervencije unutar vremenskog cilja (8 minuta) (Ol.02.16.67)	%	0	90
	Broj javnih površina koje su osigurane sustavom video-nadzora	broj	0	4

Posebni cilj 2.5.: Zelena tranzicija infrastrukture

Svrha

Unaprjeđenje kvalitete životnog standarda i gospodarskih aktivnosti na načelima kružnog gospodarstva uz dostupnu kvalitetnu komunalnu infrastrukturu i usluge svim stanovnicima UP Dubrovnik.

Izazov

Kvalitetna komunalna infrastruktura nužna je pretpostavka kvalitetnom životnom standardu te odvijanju gospodarskih aktivnosti. Ograničavajući faktor dostupnosti i kvalitete komunalne infrastrukture poput vodoopskrbne infrastrukture i sustava javne odvodnje prvenstveno je konfiguracija reljefa zbog koje u određenim dijelovima UP ona još uvijek nije dostupna. Česta su zamućenja vode usred obilnih i bujičnih padalina, ali i dotrajalosti cjevovoda, stoga je nužna i bolja zaštita vodotoka i izvora vode te revitalizacija vodoopskrbne infrastrukture. Problemi kanalizacijskog sustava su dotrajalost, nedovoljna priključenost na sustav javne odvodnje te ilegalni ispusti kanalizacije u okoliš. Otpad s prostora UP odvozi se na odlagalište Grabovica, a nužna je njegova potpuna sanacija i zatvaranje. Odlaganje otpada potom bi se trebalo odvijati u ŽCGO Lučino razdolje u Općini Dubrovačko primorje. U razdoblju 2016.-2020. g. zabilježeno je smanjenje količine miješanog otpada. Reciklabilni otpad najviše je sakupljen na području Grada Dubrovnika, dok je nužno poticati i ostale dijelove UP na daljnje povećanje recikliranja otpada, ali i ponovnu uporabu otpada (primjerice EE otpada nakon popravka uređaja i sl.). UP nema plinoopskrbnu infrastrukturu.

Obrazloženje

Zelena tranzicija infrastrukture ostvarit će se kroz dvije mjere. Prva mjera obuhvaća obnovu i povećanje kvalitete komunalne infrastrukture, odnosno obuhvaća aktivnosti: izgradnje i unaprjeđenja vodoopskrbne infrastrukture i sustava javne odvodnje u dijelovima UP-a gdje ista još nije dostupna ili je riječ o dotrajaloj infrastrukturi te implementacija sustava kružnog gospodarenja vodama u ruralnim i otočnim dijelovima UP-a. Također, bitno je jačati mjere zaštite mora od potencijalnih zagađenja nastalih pomorskim prometom. Druga mjera se odnosi na modernizaciju sustava gospodarenja otpadom i to na načelima kružnog gospodarstva što podrazumijeva aktivnosti prevencije nastanka otpada i divljih odlagališta, odvajanje i recikliranje te ponovne uporabe otpada, izgradnju reciklažnih i mobilnih reciklažnih dvorišta te izobrazne aktivnosti, a sve u svrhu prevencije nastanka, ponovne uporabe, oporabe i smanjenog štetnog učinka na okoliš.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 2.5.

MJERA	AKTIVNOST
2.5.1. Obnova i povećanje kvalitete komunalne infrastrukture	2.5.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje vodoopskrbne infrastrukture
	2.5.1.2. Podrška mjerama zaštite izvorišta vode
	2.5.1.3. Izgradnja i unaprjeđenje sustava javne odvodnje (uključujući sustav oborinske odvodnje)
	2.5.1.4. Recikliranje kišnice u svrhu navodnjavanja javnih površina i hortikulturne svrhe
	2.5.1.5. Podrška implementaciji sustava kružnog gospodarenja vodama u ruralnim i otočnim dijelovima UP-a
	2.5.1.6. Jačanje mjera zaštite mora od onečišćenja
	2.5.1.7. Podrška izgradnji plinoopskrbne infrastrukture
2.5.2. Doprinos modernizaciji sustava gospodarenja otpadom na načelima kružnog gospodarstva	2.5.2.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
	2.5.2.2. Poticanje odgojno-obrazovnih aktivnosti stanovništva o gospodarenju otpadom u svrhu prevencije nastanka otpada
	2.5.2.3. Ulaganje u prevenciju nastanka otpada te prevenciju nastanka divljih odlagališta
	2.5.2.4. Poticanje mjera za poticanje nisko-ugljičnog razvoja na lokalnoj razini
	2.5.2.5. Poticanje odvajanja i recikliranja otpada nabavom specijaliziranih spremnika
	2.5.2.6. Transformacija sustava gospodarenja otpadom na otocima prema odvajanju i recikliranju otpada
	2.5.2.7. Ulaganje u razvoj objekata i sadržaja za oporabu i ponovnu upotrebu otpada
	2.5.2.8. Ulaganje u izgradnju reciklažnog i mobilnog reciklažnog dvorišta u svrhu potenciranja odvajanja otpada

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (zeleno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost			
	Stopa recikliranja komunalnog otpada	%	25% (2018.)	55
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 3.1. Očuvanje okoliša i energetska tranzicija na što veću dobrobit lokalne zajednice			
	Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge (OI.02.6.64)	t	10.138	20.000
	Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku (OI.02.6.62)	HRK	679 (2019.)	> 800,0
SRUP DUBROVNI	POSEBNI CILJ 2.5. Zelena tranzicija infrastrukture			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)

Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge (OI.02.6.64)	t	2.378,21 (2020.)	5.500
Broj novih javnih površina koje se navodnjavaju recikliranom kišnicom	broj	0	4

Prioritet 3.: Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka

Posebni cilj 3.1.: Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja

Svrha

Unaprjeđenje društvenih i kulturnih sadržaja, usluga i infrastrukture u svrhu povećanja kvalitete života, uvažavajući koncept razvoja višenamjenske infrastrukture.

Izazov

Na prostoru UP Dubrovnik evidentirano je ukupno 755 objekata društvene infrastrukture, odnosno javnih institucija i udruga koje djeluju u području sporta i zdravstvene zaštite. Najbrojniji segment društvene infrastrukture čini sportska infrastruktura (gotovo dvije trećine pojedinačnih elemenata) potom kulturna infrastruktura (oko trećine) dok najmanji segment čini zdravstvena infrastruktura. Najveća koncentracija infrastrukture nalazi se na prostoru Grada Dubrovnika pa je nužno razviti i unaprijediti iste i u ostalim dijelovima UP te omogućiti njihovu dostupnost svim skupinama stanovništva. Istaknuta je potreba za digitalizacijom inventara kulturne baštine, prostorom za odvijanje kulturnih manifestacija (koncertna dvorana, ljetna pozornica), prostornim kapacitetima za muzejsku građu (kao primjerice za postav Arheološkog muzeja), ali i za knjižnu građu Narodne knjižnice i Znanstvene knjižnice. Potencijal postoji i za interpretacijske sadržaje o pomorskoj arheološkoj baštini. Sportska infrastruktura uglavnom se odnosi na školske dvorane i pripadajuća igrališta te provođenje različitih sezonskih sportova, kao što su vođeni sportovi. Nedostatak sportske infrastrukture evidentiran je u svim dijelovima UP, dok je postojeća infrastruktura dotrajala i vrši se veliki pritisak na istu zbog prevelikog broja korisnika. Potrebno je jačanje podrške sportu kroz ulaganja i unaprjeđenje objekata i manifestacija te uključivanje što većeg broja stanovnika u sport i aktivan život. Potencijal je u izgradnji multifunkcionalnih dvorana koje bi osim organizacije sportskih natjecanja i bavljenja sportom svih stanovnika, omogućila i održavanje kulturnih i društvenih događanja.

Obrazloženje

Posebni cilj 3.1. obuhvaća tri mjere koje se odnose na društvene sadržaje, kulturne sadržaje te sport i rekreaciju u funkciji razvoja lokalne zajednice UP. Prva mjera očituje se u aktivnostima poboljšanja postojećih i ulaganja u nove infrastrukture društvenih sadržaja, poput dječjih i sportskih igrališta, u aktivnostima razvoja društvenih događanja, poticanja međusektorske i drugih oblika suradnje u svrhu razvoja lokalne zajednice te aktivnosti za unaprjeđenje lokalne zajednice kroz primjerice razvoj knjižnica (kao mjesta susreta) i edukacije. Unaprjeđenje kulturnih sadržaja je druga mjera koja obuhvaća aktivnosti razvoja kulturnih ustanova, razvoja infrastrukture (kao primjerice kulturno-informativnog centra u Župi dubrovačkoj, ali i formiranje prostornih kapaciteta kako bi se osiguralo tumačenje, edukacija i istraživanje zajedno s izgradnjom kapaciteta lokalne zajednice), povećanja prostornog kapaciteta za muzejsku građu, razvoj kulturnih sadržaja (primjerice filmske umjetnosti), digitalizaciju nedigitalizirane građe i dr. Treća mjera odnosi se na sport i rekreaciju u funkciji razvoja lokalne zajednice zbog nedostatka prostornih kapaciteta za izvođenjem istih, prvenstveno nedostatka prostornih kapaciteta škola, a potom i kapaciteta za odvijanje sportskih natjecanja i bavljenje sportom

svih skupina stanovništva. Stoga, aktivnosti kojima će se ostvariti posebni cilj, podrazumijevaju izgradnju multifunkcionalnih sportskih dvorana koje će se moći koristiti i za odvijanje događanja, izgradnju sportskih terena na otvorenom i prvenstveno stvaranje preduvjeta za sportsko-rekreacijske sadržaje djece i odraslih.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 3.1.

MJERA	AKTIVNOST
3.1.1. Društveni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	3.1.1.1. Poboljšanje postojeće te ulaganje u novu infrastrukturu s dječjim i sportskim igralištima
	3.1.1.2. Uređenje parkova s otvorenim prostorom za druženje i odmor te šetalištima
	3.1.1.3. Podrška u stvaranju prostornog kapaciteta za smještaj gradske i znanstvene knjižnice te za adekvatno očuvanje knjižne građe
	3.1.1.4. Razvoj knjižnica kao mjesta susreta i dijaloga građana (podrška razvoju događanja i radionica za građane i djecu)
	3.1.1.5. Podrška procesima digitalizacije i unaprjeđenja arhiva te skladišnih prostora za društvene ustanove
	3.1.1.6. Razvoj društvenih događanja, sadržaja i aktivnosti usmjerenih njegovanju lokalnog identiteta i očuvanja lokalne zajednice
	3.1.1.7. Cjeloživotno obrazovanje i dostupnost tečajeva stanovnicima, s fokusom na digitalne vještine starijih osoba
	3.1.1.8. Poticanje unutarsektorske, međusektorske te međunarodne suradnje u svrhu razvoja lokalne zajednice
	3.1.1.9. Podrška razvoju društvenih i urbanih mikrocentara i višenamjenskih društvenih centara s ciljem policentričnog razvoja društvenih sadržaja, s posebnim fokusom na sadržaje izvan središta Dubrovnika
	3.1.1.10. Podrška razvoju društvenih sadržaja i obnovi društvene infrastrukture na otocima
3.1.2. Kulturni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	3.1.2.1. Razvoj infrastrukture u funkciji kulturno-informativnog centra na razini UP s ciljem prilagodbe kulturne i društvene ponude potrebama lokalnog stanovništva
	3.1.2.2. Podrška jačanju unutarsektorske, međusektorske i međunarodne suradnje te primjeni načela dobrog upravljanja
	3.1.2.3. Podrška obnovi kinematografske funkcije i objekata te podrška razvoju filmske umjetnosti (studio i dr.)
	3.1.2.4. Prilagodba sadržaja u kulturi tehnološki naprednim mogućnostima te uvođenjem informacijsko-komunikacijske tehnologije
	3.1.2.5. Edukacija i podizanje svijesti o važnosti nematerijalne kulturne baštine
	3.1.2.6. Podrška razvoju kulturnih ustanova i sadržaja izvan prostornog obuhvata Grada Dubrovnika s ciljem policentričnog razvoja kulturnih sadržaja
	3.1.2.7. Povećanje prostornog kapaciteta kulturnih ustanova te depoa za muzejsku građu
	3.1.2.8. Podrška modernizaciji postava muzeja te uvođenju multimedijalnog sadržaja u muzeje
	3.1.2.9. Podrška izgradnji višenamjenskih prostora za održavanje kulturnih manifestacija
	3.1.2.10. Uspostava institucionalne organizacije za provođenje kulturnih manifestacija
	3.1.2.11. Digitalizacija arhiva i građe kulturnih ustanova
	3.1.1.12. Osnivanje Centra svjetske baštine Dubrovnik kako bi se osiguralo tumačenje, edukacija i istraživanje zajedno s izgradnjom kapaciteta lokalne zajednice
3.1.3. Sport i rekreacija u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	3.1.3.1. Podrška jačanju unutarsektorske, međusektorske i međunarodne suradnje u svrhu razmjene znanja i vještina
	3.1.3.2. Podrška izgradnji multifunkcionalnih sportsko-rekreativnih dvorana s mogućnošću polivalentnog korištenja (za potrebe društvenih događanja)
	3.1.3.3. Stvaranje preduvjeta za sportsko-rekreativne sadržaje za djecu i odrasle

MJERA	AKTIVNOST
	3.1.3.4. Podrška izgradnji i/ili nadogradnji postojeće sportsko-rekreativne infrastrukture za održavanje aktivnosti na otvorenom
	3.1.3.5. Podrška izgradnji specifičnih sportskih dvorana za autohtoni sport (boćanje), koje će multifunkcionalno koristiti i drugim kulturnim te društvenim sadržajima

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (crveno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život			
	Očekivani broj godina zdravog života	broj godina	58,5 žene, 56,5 muškarci (2018.)	> 64 godine žene, > 64 godine muškarci
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 2.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti društvenih usluga			
	Gustoća liječnika na 10.000 stanovnika (OI.02.5.04)	broj	12,5	13
	Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.3.63)	HRK	421,1 (2019.)	> 450,0
	Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.13.31)	HRK	523 (2019.)	> 600,0
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.8.48)	HRK	1447,1	1500
	Broj udruga civilnog društva u području djelovanja „sport“ i „nomenklatura sportova“	broj	477	500
	Rashodi za sport JLS, po stanovniku (OI.02.13.31)	HRK	454,3	480

Posebni cilj 3.2.: Zdrav i uključiv život

Svrha

Unaprjeđenje zdravstvenog sustava i povećanje dostupnosti usluga zdravstva i socijalne skrbi s ciljem postizanja zdravog života i socijalne uključivosti.

Izazov

Na području UP Dubrovnik, zdravstvena je skrb organizirana na primarnoj i sekundarnoj razini zdravstvene zaštite, a izazov stvaraju nedostaci timova obiteljske medicine i dentalne zdravstvene skrbi, nedostatak ambulante u turističkoj sezoni te potreba za organizacijom zdravstvene skrbi izvan matične ustanove, na otocima i u manjim sredinama. U UP Dubrovnik nedostaje stručnjaka za edukacijsko-rehabilitacijske potrebe djece s poteškoćama u razvoju, a nedostatak je i prostornih kapaciteta za smještaj i skrb starijih i nemoćnih. Također, potreban je sustav odgovarajuće skrbi i usluga za osamostaljenje i povećanje kvalitete života ciljanih skupina socijalne skrbi.

Obrazloženje

Zdrav i uključiv život ostvarit će se kroz dvije mjere koje podrazumijevaju jačanje funkcija i kapaciteta sektora socijalne skrbi te podršku povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga. Prva mjera ostvarit će se aktivnostima povećanja prostornih kapaciteta za starije i nemoćne te za djecu bez odgovarajuće skrbi, kao i ostale socijalne infrastrukture povezane s uslugama u zajednici i rehabilitacijskog centra

(Centar za pružanje usluga u zajednici), kroz programe integracije svih ciljanih socijalnih skupina, poput beskućnika i primatelja socijalne pomoći. Mjera također obuhvaća deinstitutionalizaciju usluga kako bi se povećala kvaliteta programa socijalne uključenosti te jačanje ljudskih kapaciteta u sustavu socijalne skrbi, odnosno stručnog kadra za edukacijsko-rehabilitacijske potrebe djece te starijih i nemoćnih. Druga mjera odnosi se na povećanje dostupnosti zdravstvenih usluga, posebice u udaljenijim ruralnim i otočnim dijelovima UP-a, jačanju kapaciteta zdravstvene skrbi te podršku radu udruga u svrhu prevencije bolesti i promocije zdravlja.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 3.2.

MJERA	AKTIVNOST
3.2.1. Jačanje funkcija i kapaciteta sektora socijalne skrbi	3.2.1.1. Podrška obnovi infrastrukture centra za socijalnu skrb te poticanje obnove i izgradnje ostale socijalne infrastrukture povezane s pružanjem usluga u zajednici te rehabilitacijskog centra
	3.2.1.2. Ulaganje u deinstitutionalizaciju usluga u svrhu povećanja osamostaljenja i kvalitete života svih ciljanih skupina socijalne skrbi
	3.2.1.3. Provedba aktivnosti koje doprinose socioekonomskom uključivanju marginaliziranih zajednica, kućanstava s niskim dohotkom i skupinama u nepovoljnom položaju
	3.2.1.4. Jačanje inkluzivnog volonterstva u zajednici
	3.2.1.5. Podrška razvoju sustava pomoći u kući za starije i nemoćne te teško pokretne osobe
	3.2.1.6. Podrška proširenju smještajnih kapaciteta za smještaj i skrb starijih i nemoćnih
	3.2.1.7. Podrška programima integracije u zajednicu djeci bez odgovarajuće skrbi
	3.2.1.8. Podrška proširenju kapaciteta za smještaj djece bez odgovarajuće skrbi
	3.2.1.9. Ulaganje u edukacijsko-rehabilitacijski stručni kadar za djecu s poteškoćama
	3.2.1.10. Podrška stvaranju informativne točke za potrebite obitelji i obitelji s djecom s poteškoćama u razvoju
	3.2.1.11. Ulaganje u unapređivanje kvalitete života osoba s posebnim potrebama
3.2.2. Podrška povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga	3.2.2.1. Podrška promociji zdravih stilova življenja (zdrava mediteranska prehrana, smanjenje štetnih navika i sl.), tjelesne aktivnosti, sporta i zdravog načina života među lokalnim stanovništvom
	3.2.2.2. Podrška povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga u udaljenijim ruralnim i otočnim područjima
	3.2.2.3. Podrška stvaranju stručnog kapaciteta u zdravstvu kroz razvoj modela društvenih benefita
	3.2.2.4. Podrška radu udruga zdravstvene zaštite u unaprjeđenju javnog zdravlja i prevenciji bolesti
	3.2.2.5. Ulaganja u unapređenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga stanovnicima otoka (primarna zdravstvena zaštita i telemedicina, usluge hitne medicine, ljekarništvo)

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (crveno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život			
	Očekivani broj godina zdravog života	broj godina	58,5 žene, 56,5 muškarci (2018.)	> 64 godine žene, > 64 godine muškarci
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 2.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti društvenih usluga			
	Gustoća liječnika na 10.000 stanovnika (01.02.5.04)	broj	12,5	13

	Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku (Ol.02.3.63)	HRK	421,1 (2019.)	> 450,0
	Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku (Ol.02.13.31)	HRK	523 (2019.)	> 600,0
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 3.2. Zdrav i uključiv život			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj domova za starije osobe (Ol.02.3.70)	broj	4	7
	Rashodi za socijalnu zaštitu JLS, po stanovniku (Ol.02.3.63)	HRK	530,3	560
	Vrijeme odgovora hitne službe unutar cilja (8 minuta) (Ol.02.16.68)	%	-	70

Posebni cilj 3.3.: Efikasno i digitalno društvo

Svrha

Jačanje digitalne povezanosti, ljudskih kapaciteta, javnog i civilnog sektora u svrhu stvaranja razvojne sinergije područja te efikasnog i digitalnog društva.

Izazov

Kvalitetna digitalna infrastruktura i digitalna povezanost važan su čimbenik razvoja društva kroz ostvarivanje komunikacije, a ujedno predstavljaju i ključ digitalne transformacije u procesu stvaranja učinkovitije javne uprave te produktivnijeg i konkurentnijeg gospodarstva. Na području UP-a, trenutno je u svim JLS zastupljeno više od 50% kućanstava s pristupom širokopojasnom Internetu. Udjeli kućanstava najviši su na području Grada Dubrovnika, a najmanji na području Općine Dubrovačko primorje. Prisutne su ipak znatne razlike u ostvarenim brzinama prijenosa podataka između dijelova UP-a; najvećim udjelom ostvarene su brzine 20 – 30 Mbit/s, dok su brzine prijenosa veće od 100 Mbit/s pretežitost ostvarive u urbanim područjima, posebice užem gradskom središtu Grada Dubrovnika. Kako bi se poboljšala digitalna dostupnost, nužno je raditi na razvoju širokopojasne infrastrukture s naglaskom na uspostavu širokopojasne infrastrukture velikih kapaciteta te omogućiti ultrabrzi prijenos podataka na područjima na kojima do sad to nije bilo moguće. Napredak javnog sektora UP Dubrovnik očituje se u potrebi jačanja kapaciteta te procesima smanjenja administrativnog opterećenja javne uprave i krajnjih korisnika, predviđenima prvenstveno kroz proces digitalizacije. Razvojni izazovi istaknuti na razini UP Dubrovnik su jačanje transparentnosti rada javne uprave, digitalizacija administrativnih postupaka te uvođenje inovativnosti u javnoj upravi, a ostvarenjem navedenog osnažit će se kvaliteta lokalnih i županijskih institucija. Civilni sektor je bitan segment za upravljanje razvojem kao spona između stanovništva i razvojnih potreba prostora te izvršne vlasti JLS. Na prostoru UP Dubrovnik aktivno je 956 udruga, od čega većina djeluje na prostoru Grada Dubrovnika (71,7 %), a potom u općinama Konavle (15,6 %), Župa dubrovačka (8,5 %) te Dubrovačko primorje (4,7 %). Najveći broj aktivnih udruga registriran je u djelatnostima sporta (19,8%), a zatim djelatnostima kulture i umjetnosti (14,7 %). Značajnije manje od nacionalnog prosjeka zastupljene su udruge koje se bave gospodarstvom, demokratsko-političkom kulturom, zaštitom zdravlja, ljudskim pravima te zaštitom i spašavanjem. Razvojna potreba je kvalitetnije djelovanje u razvojnim izazovima u zajednici kroz zajedničko djelovanje javnog, privatnog i civilnog sektora. Primjerice, potencijal je međusobno povezivanje i suradnja između sektora kulture, sporta i turizma. Daljnji razvoj i umrežavanje udruga je također bitno zbog nižeg stupnja razvijenosti civilnog sektora (43,8) od onog na razini Dubrovačko-neretvanske županije (62,4), ali i nacionalnog prosjeka (77,8). Na razini JLS UP Dubrovnik, prepoznate

slabosti su nedostatak kapaciteta udruga u kreiranju politika te potreba financiranja rada udruga. Za razliku od ostalih JLS, u Općini Konavle slabost je mali broj aktivnih udruga civilnog sektora.

Obrazloženje

Poseban cilj 3.3. obuhvaća mjeru koja se referira na poboljšanje širokopojasne infrastrukture kako bi se proširila njena dostupnost lokalnom stanovništvu, osobito kroz uspostavu širokopojasne infrastrukture velikih kapaciteta kako bi se ostvarila bolja digitalna povezanost. Mjera se odnosi na područja s razvijenom širokopojasnom infrastrukturom visokih brzina prijenosa, ali i na ona područja koja nisu komercijalno atraktivna teleoperaterima, poput otoka. Navedeno predstavlja jedan od najvažnijih infrastrukturnih preduvjeta za budući gospodarski i društveni razvoj, uključujući i razvoj javnih usluga. Druga mjera podrazumijeva podršku procesu digitalizacije javnog sektora kroz aktivnosti koje će, kroz jačanje ljudskih, organizacijskih i institucionalnih kapaciteta i digitalizaciju administrativnih procesa, smanjiti administrativno opterećenje te povećati efikasnost javne uprave. Jačanje ljudskih kapaciteta odnosi se i na provedbu edukacija te stjecanje znanja o javnim politikama kako bi se unaprijedio rad javnih institucija. Inovativna rješenja te digitaliziranost sustava omogućuje efikasnost institucija, stoga su takve aktivnosti nužan preduvjet ostvarenju cilja. Treća mjera odnosi se na aktivnosti osnaživanja potencijala i kapaciteta lokalnih dionika kroz provedbu edukacija, uključivanje u projekte, promicanje inovativnosti te povezivanje dionika javnog, civilnog i privatnog sektora kako bi se ostvario potpuni razvojni potencijal. Sinergiju udruga različitih područja, ali i sektora potrebno je poticati kroz međusobnu suradnju s ciljem kvalitetnijeg odgovora na razvojne izazove i probleme u zajednici, sa svrhom zajedničkog napretka i dijeljenja znanja. Brojni projekti EU, kao i uvođenje inovacija, omogućuju jačanje kapaciteta civilnog sektora, stoga je nužno provoditi edukacije, odnosno programe i aktivnosti za unaprjeđenje funkcioniranja udruga te usmjereni razvoj prostornih potencijala.

Popis mjera i aktivnosti posebnog cilja 3.3.

MJERA	AKTIVNOST
3.3.1. Poboljšanje digitalne infrastrukture	3.3.1.1. Poticanje modernizacije širokopojasne infrastrukture postavljanjem optičkih kabela za brži prijenos podataka i izgradnjom suvremene bežične mreže za prijenos podataka
	3.3.1.2. Podrška razvoju infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (pr. otoci)
	3.3.1.3. Povećanje broja lokacija s izgrađenom infrastrukturom za slobodni pristup internetu (<i>hot spot</i>)
3.3.2. Podrška procesu digitalizacije javnog sektora	3.3.2.1. Digitalizacija administrativnih procesa javne uprave u svrhu povećanja efikasnosti i smanjenja administrativnog opterećenja javnog sektora i građana
	3.3.2.2. Ulaganje u razvoj i jačanje ljudskih, organizacijskih i institucionalnih kapaciteta javnog sektora
	3.3.2.3. Osnaživanje horizontalne i vertikalne koordinacije i suradnje dionika javnog sektora, kao i s dionicima ostalih sektora
	3.3.2.4. Jačanje kapaciteta za provedbu ITU mehanizama, strateškog planiranja te provedbu teritorijalnih i sektorskih strategija
	3.3.2.5. Jačanje kapaciteta i digitalizacija procesa u sustavu prostornog planiranja (pr. planiranje i primjena zelenih i održivih rješenja gospodarenja prostorom i zgradama; promicanje integralnog upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem; primjena digitalnih rješenja za učinkovito upravljanje imovinom)
	3.3.2.6. Razvoj integrirane baze podataka na razini UP-a
3.3.3. Ostvarivanje potencijala civilnog sektora, lokalne zajednice te društveno odgovornog poslovanja	3.3.3.1. Povezivanje dionika javnog, civilnog i privatnog sektora u svrhu stvaranja razvojne sinergije te usklađivanja zajedničkih razvojnih mogućnosti
	3.3.3.2. Jačati kapacitete lokalnih dionika za provedbu projekata, programa i aktivnosti usmjerenih na razvoj ljudskih i prostornih potencijala

MJERA	AKTIVNOST
	3.3.3.3. Osnaživanje potencijala i kapaciteta civilnog sektora kao pokretača zajednice (uključujući razvoj ljudskih, organizacijskih i prostornih kapaciteta) te podrška aktivnostima participativnog planiranja
	3.3.3.4. Osnaživanje lokalnog razvoja vođenog zajednicom
	3.3.3.5. Jačanje ljudskih kapaciteta u domeni edukacije o mogućnostima EU projekata
	3.3.3.6. Promicanje inovativnosti u svrhu rješavanja društvenih izazova (podrška društvenim i socijalnim inovacijama)
	3.3.3.7. Promicanje društvenog poduzetništva kao modela održivog razvoja aktivnosti civilnog sektora

Ključni pokazatelji učinka i ishoda SRUP-a (crveno) i drugih nadređenih akata

	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2021.)	CILJNA VRIJEDNOST (2030.)
NRS	STRATEŠKI CILJ 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom			
	Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije“	mjesto	77. (2019.)	< 60
PR DNŽ	POSEBNI CILJ 4.1. Razvoj sustava prostornog planiranja i upravljanja imovinom te jačanje kvalitete institucija u javnom sektoru			
	Udio stanovništva zadovoljan posljednjim iskustvom korištenja javnih usluga (OI.02.14.09)	%	-	80
	Ukupni proračunski prihodi poslovanja JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.14.54)	HRK	9.358 (2019.)	> 12.000
	Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika (OI.02.13.30)	broj	107,7	> 120
NRS	STRATEŠKI CILJ 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva			
	DESI indeks društvene i gospodarske digitalizacije	indeks	47,6 (20. mjesto) (2020.)	Dostići prosjek EU
SRUP DUBROVNIK	POSEBNI CILJ 3.3. Efikasno i digitalno društvo			
	NAZIV	MJERILO	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj novih e-usluga za građane (OI.02.7.35)	broj	-	4
	Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika (OI.02.13.30)	broj	158	162
	Broj kućanstva sa širokopojasnim pristupom internetu (OI.02.7.05)	broj	21.355	21.420

8. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM OKVIROM

Strategija razvoja Urbanog područja Dubrovnik, kao i svi akti strateškog planiranja nižeg reda, mora biti usklađena sa strateškim okvirom hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja, što su u ovom slučaju Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021) te Plan razvoja Dubrovačko-neretvanske županije do 2027. godine (Sl. gl. DNŽ, br. 23/21). Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske predstavlja temeljni dokument strateškog razvoja RH kojom je definirano trinaest strateških ciljeva podijeljenih u četiri razvojna smjera čijim se ostvarenjem doprinosi viziji „Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“. Strateškim okvirom Plana razvoja Dubrovačko-neretvanske županije definirana su četiri prioriteta: 1. Jačanje otpornosti gospodarstva i povećanje ulaganja u održivo i digitalno gospodarstvo, 2. Poboljšanje kvalitete života te unaprjeđenje ljudskog kapitala, 3. Očuvanje okoliša, poboljšanje povezivosti i održivo korištenje baštine i 4. Unaprjeđenje upravljanja razvojem unutar kojih je definirano trinaest posebnih ciljeva.

Usklađenost posebnih ciljeva strateškog okvira Urbanog područja Dubrovnik s posebnim tj. strateškim ciljevima definiranim u navedenim nadređenim dokumentima prikazana je u tablici u nastavku (Tab. 27.).

Tab. 27. Usklađenost Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik s Nacionalnom razvojnom strategijom te Planom razvoja Dubrovačko-neretvanske županije

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA DUBROVNIK	PLAN RAZVOJA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE DO 2027.	NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 2030.
Posebni cilj	Posebni cilj	Strateški cilj
1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja	2.3. Poticanje demografskog razvoja 2.2. Osiguranje zapošljivosti radne snage i prilagodbe obrazovanja potrebama tržišta rada	SC2 Obrazovani i zaposleni ljudi SC 6 Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
1.2. Poticanje diversifikacije gospodarstva	1.1. Unaprjeđenje poslovnog okruženja 1.2. Poticanje održivosti, digitalizacije i inovativnosti u gospodarstvu 1.3. Poboljšanje konkurentnosti u turizmu, poljoprivredi, akvakulturi i ribarstvu	SC 1 Konkurentno i inovativno gospodarstvo SC 9 Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva SC11 Digitalna tranzicija društva i gospodarstva SC13 Jačanje regionalne konkurentnosti
1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje	1.3. Poboljšanje konkurentnosti u turizmu, poljoprivredi, akvakulturi i ribarstvu 3.3. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine	SC 1 Konkurentno i inovativno gospodarstvo SC4 Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske
2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa	3.2. Poboljšanje unutarnje i vanjske povezivosti te zelene mobilnosti	SC10 Održiva mobilnost SC8 Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
2.2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti	3.2. Poboljšanje unutarnje i vanjske povezivosti te zelene mobilnosti 4.3. Razvoj otoka	SC10 Održiva mobilnost SC8 Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost SC12 Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima
2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje	3.1. Očuvanje okoliša i energetska tranzicija na što veću dobit lokalne zajednice	SC8 Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA DUBROVNIK	PLAN RAZVOJA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE DO 2027.	NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 2030.
2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti	3.3. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine 4.2. Povećanje sposobnosti institucija u pogledu odgovora na krizne situacije	SC7 Sigurnost za stabilan razvoj SC8 Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
2.5. Zelena tranzicija infrastrukture	3.1. Očuvanje okoliša i energetska tranzicija na što veću dobrobit lokalne zajednice	SC8 Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja	2.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti društvenih usluga	SC4 Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske
3.2. Zdrav i uključiv život	2.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti društvenih usluga	SC5 Zdrav, aktivan i kvalitetan život
3.3. Efikasno i digitalno društvo	3.2. Poboljšanje unutarnje i vanjske povezivosti te zelene mobilnosti 4.1. Razvoj sustava prostornog planiranja i upravljanja imovinom te jačanje kvalitete institucija u javnom sektoru	SC 3 Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom SC11 Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

Strategija razvoja Urbanog područja Dubrovnik usklađena je i s nizom sektorskih te višesektorskih dokumenata te važećim županijskim dokumentom prostornog uređenja - Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije. Neki od akata strateškog planiranja kojima se podupire provedba strateškog okvira Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik su: Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske, Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalni plan poticanja inovacija Republike Hrvatske za razdoblje 2021.-2029., Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030., s pogledom na 2050., Strategija razvoja poljoprivrede za razdoblje od 2020. do 2030. godine, Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.-2028., Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalni plan za digitalnu transformaciju društva i dr.

Osim sa strateškim dokumentima na nacionalnoj razini, Strategija razvoja Urbanog područja Dubrovnik usklađena je i sa strateškim dokumentima donesenima na razini Europske unije. Tijekom definiranja ciljeva te pripadajućih mjera i aktivnosti posvećena je pažnja usklađenosti s Europskim zelenim planom tj. njegovim prioritetnim temama poput održivosti gospodarstva, zelene tranzicije sektora prometa i zgradarstva, klimatske neutralnosti i dr. EU Teritorijalna Agenda 2030 dokument je kojim se potiče teritorijalna kohezija Europe kroz dva sveobuhvatna cilja: Pravedna Europa koja nudi budućnost svim mjestima i ljudima te Zelena Europa koja štiti zajedničke izvore prihoda i oblikuje društvenu tranziciju. Za svaki od navedenih ciljeva definirana su po tri prioriteta s kojima su usklađeni i posebni ciljevi ove Strategije kao što je prikazano u nastavku.

Tablica 1 Usklađenost Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik s EU Teritorijalnom Agendom 2030

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA DUBROVNIK	EU TERITORIJALNA AGENDA 2030
Posebni cilj	Prioritet
1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja	Uravnotežena Europa - Uravnoteženiji teritorijalni razvoj utemeljen na raznolikosti Europe
1.2. Poticanje diversifikacije gospodarstva	Uravnotežena Europa - Uravnoteženiji teritorijalni razvoj utemeljen na raznolikosti Europe Kružno gospodarstvo - Snažna i održiva lokalna gospodarstva u globaliziranom svijetu

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA DUBROVNIK	EU TERITORIJALNA AGENDA 2030
1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje	Zdrav okoliš - Zdraviji ekološki izvori prihoda, klimatski neutralni i otporni gradovi i regije
2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa	Održive veze - Održiva digitalna i fizička povezanost mjesta
2.2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti	Održive veze - Održiva digitalna i fizička povezanost mjesta
2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje	Zdrav okoliš - Zdraviji ekološki izvori prihoda, klimatski neutralni i otporni gradovi i regije
2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti	Zdrav okoliš - Zdraviji ekološki izvori prihoda, klimatski neutralni i otporni gradovi i regije
2.5. Zelena tranzicija infrastrukture	Kružno gospodarstvo - Snažna i održiva lokalna gospodarstva u globaliziranom svijetu Zdrav okoliš - Zdraviji ekološki izvori prihoda, klimatski neutralni i otporni gradovi i regije
3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja	Uravnotežena Europa - Uravnoteženiji teritorijalni razvoj utemeljen na raznolikosti Europe Funkcionalne regije - Konvergentan lokalni i regionalni razvoj, manje nejednakosti među mjestima
3.2. Zdrav i uključiv život	Uravnotežena Europa - Uravnoteženiji teritorijalni razvoj utemeljen na raznolikosti Europe Funkcionalne regije - Konvergentan lokalni i regionalni razvoj, manje nejednakosti među mjestima
3.3. Efikasno i digitalno društvo	Održive veze - Održiva digitalna i fizička povezanost mjesta

9. PROJEKTI SRUP-a

9.1. BAZA PROJEKATA

Proces izrade Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik uključuje i izradu baze projekata jedinica lokalne samouprave te relevantnih javnih tijela. Baza projekata izrađena je pomoću obrasca u kojem su prikupljene relevantne informacije o projektima poput: nositelja i partnera, status i spremnost projekata, opis projekata, razdoblje provedbe projekata, izvore financiranja i predviđene financijske alokacije. Tako izrađena baza projekata služila je kao temelj za utvrđivanje indikativnog financijskog okvira za financijsko razdoblje 2021.-2027.g. Naglasak baze projekata je na projektima koje je moguće provoditi kroz ITU mehanizam, ali integrira i projekte koji će se financirati iz drugih programa i fondova Europske unije, s obzirom kako je svrha SRUP-a otvoriti mogućnosti za komplementarno sagledavanje prostornog razvoja UP-a. Baza projekata prema mjerama strateškog okvira SRUP Dubrovnik prikazana je u nastavku.

Tablica 2. Baza projekata Urbanog područja Dubrovnik (vrijednosti prikazane u EUR)

Mjera	Naziv projekta	Nadležnost provedbe projekta	Procjena ukupne vrijednosti projekta EUR	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje u EUR (2023.-2027.)
1.1.2. Jačanje sustava predškolskog odgoja i školstva u funkciji demografskog razvoja te održivog, uključivog i pametnog društvenog i gospodarskog razvoja	Dječji Vrtić Komolac	Grad Dubrovnik	6.500.000,00	6.500.000,00
	DV Pčelica	Grad Dubrovnik	8.480.000,00	8.480.000,00
	Igralište DV Pčelica - PO Gromača	DV Pčelica	123.000,00	123.000,00
	Montessori oprema DV Pčelica	DV Pčelica	17.729,53	17.729,53
	Montessori oprema	DV Dubrovnik	16.012,50	16.012,50
	Izgradnja dječjeg vrtića	Općina Župa dubrovačka	5.000.000,00	5.000.000,00
	Dječji vrtić Cavtat	Općina Konavle	8.000.000,00	8.000.000,00
	Dječji vrtić Čilipi	Općina Konavle	8.000.000,00	8.000.000,00
	ZAVRŠETAK I REKONSTRUKCIJA GRAĐEVINE JAVNE I DRUŠTVENE NAMJENE – DJEČJI VRTIĆ I PROSTORI GRAĐANSKIH UDRUGA S DJEČJIM IGRALIŠTEM	Općina Dubrovačko primorje	3.500.000,00	3.500.000,00
	Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnosti (Gruda)	Općina Konavle	3.000.000,00	3.000.000,00
	Osnovna škola Mokošica - dogradnja	Grad Dubrovnik	5.750.000,00	5.750.000,00
	Nadogradnja osnovne škole Ivana Gundulića	Grad Dubrovnik	1.000.000,00	1.000.000,00
	Sportska dvorana Orašac	Grad Dubrovnik	2.000.000,00	2.000.000,00
	Osnovna škola Cavtat	Općina Konavle	12.000.000,00	12.000.000,00
	Dogradnja Osnovne škole	DNŽ, Općina Župa dubrovačka	6.652.928,50	6.652.928,50
	STEM'u'DU	Grad Dubrovnik, subjekti u osnovnoškolskom obrazovanju	774.750,63	774.750,63
1.2.2. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovanja	Poduzetnički inkubator Konavle	Općina Konavle	4.000.000,00	4.000.000,00
	Rekonstrukcija Tržnice u Gružu	Sanitat Dubrovnik d.o.o.	2.500.000,00	1.500.000,00

Mjera	Naziv projekta	Nadležnost provedbe projekta	Procjena ukupne vrijednosti projekta EUR	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje u EUR (2023.-2027.)
1.2.4. Ostvarivanje punog potencijala primarnog sektora	POTPORA ZA ULAGANJE U POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava - ulaganja u sjemensku i rasadničarsku proizvodnju	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	335.000,00	223.333,33
1.3.1. Obnova i održiva valorizacija resursne osnove povijesnog urbanog krajolika s ciljem teritorijalne održivosti	Obnova Benediktinskog samostana i Maksimilijanovog ljetnikovca	Javna ustanova Rezervat Lokrum	9.121.894,21	9.121.894,21
	Kapela Sv. Križa na Boninovu Obnova krova, pročelja kapele i zapadnog krila	Grad Dubrovnik	110.000,00	110.000,00
	Obnova Tvrđave Prevlaka	Općina Konavle	5.000.000,00	5.000.000,00
	Izrada elaborata integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima dubrovačkog priobalja u okviru SRUP-a Dubrovnik	Grad Dubrovnik, Općina Konavle, Općina Župa dubrovačka, Općina Dubrovačko primorje	69.741,85	69.741,85
1.3.2. Poticanje razvoja održivog cjelogodišnjeg turizma te selektivnih oblika turizma s ciljem diversifikacije i decentralizacije funkcije turizma	Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića	Grad Dubrovnik	7.350.000,00	7.350.000,00
	Ljetnikovac Bozdari-Škaprlenda - muzej kulture ladanja Dubrovačke Republike	Grad Dubrovnik	1.900.000,00	1.900.000,00
	Interpretacijsko-edukacijski istraživački centar Lokrum	Javna ustanova Rezervat Lokrum	132.000,00	72.000,00
	Uspostava Interpretacijsko-edukacijskog i istraživačkog centra „Lokrum“	Javna ustanova Rezervat Lokrum	493.441,61	493.441,61
2.1.1. Razvoj i promicanje kvalitetnog, pouzdanog i učinkovitog javnog prijevoza urbanog područja i prijevoza putnika	Elektrifikacija i digitalizacija javnog autobusnog prijevoza	Grad Dubrovnik	16.500.000,00	16.500.000,00
2.1.2. Povećanje sigurnosti, protočnosti i efikasnosti cestovnog prometa	Spojna prometnica od naselja Nuncijata do državne ceste D8	Grad Dubrovnik	2.500.000,00	2.500.000,00
	Cesta Gornja sela. Izgradnja dionice Mrčevo-Riđica do granice s Općinom Dubrovačko primorje	Grad Dubrovnik	6.400.000,00	6.400.000,00
	Izgradnja ceste u Slanom kroz polje	Općina Dubrovačko primorje	666.000,00	666.000,00
	Izgradnja ceste u naselju Banići	Općina Dubrovačko primorje	240.000,00	240.000,00
	Izgradnja ceste u Banićima u poslovnoj zoni	Općina Dubrovačko primorje	200.000,00	200.000,00
	Prometnica iza zgrada "Kineski zid"	Grad Dubrovnik	850.000,00	850.000,00
	Izgradnja prometnice unutar obuhvata TT blok Osojnik	Grad Dubrovnik	1.650.000,00	1.650.000,00
	Cesta Osojnik-Ljubač	Grad Dubrovnik	5.000.000,00	5.000.000,00
	Smart Parking Dubrovnik Sanitat Dubrovnik d.o.o.	Sanitat Dubrovnik d.o.o.	398.770,00	398.770,00
	Elektronski sustav naplate	Grad Dubrovnik	2.800.000,00	2.800.000,00
	Park'n'ride	Grad Dubrovnik	7.000.000,00	7.000.000,00
	Uređenje parkinga u vlasništvu suvlasnika višestambenih zgrada	Sanitat Dubrovnik d.o.o.	120.000,00	120.000,00
	Garažno-poslovna građevna iza OTP Banke	Sanitat Dubrovnik d.o.o.	10.000.000,00	10.000.000,00
2.2.2. Poticanje razvoja dužobalne morske mobilnosti	Uređenje luke otvorene za javni promet Srebreno	Općina Župa dubrovačka, Županijska lučka uprava	3.987.700,00	3.987.700,00

Mjera	Naziv projekta	Nadležnost provedbe projekta	Procjena ukupne vrijednosti projekta EUR	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje u EUR (2023.-2027.)
2.3.1. Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture	Azil za životinje	Grad Dubrovnik	6.400.000,00	6.400.000,00
2.3.2. Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (<i>brownfield</i>)	Obnova i poboljšanje fasada i krovova koje gledaju na glavne prometnice grada Dubrovnika u cilju postizanja zelene vizure grada	Grad Dubrovnik	200.000,00	200.000,00
	Uređenje okoliša i zajedničkog zemljišta oko višestambenih zgrada s ciljem uljepšavanja vizure grada i ekološke osviještenosti suvlasnika višestambenih zgrada	Grad Dubrovnik	200.000,00	200.000,00
	Poduzetnička zona Čilipi	Općina Konavle	10.000.000,00	9.950.000,00
2.3.3. Integrirana energetska tranzicija urbanog područja	Program povećanja energetske učinkovitosti postojećih višestambenih zgrada na području Grada Dubrovnika	Grad Dubrovnik	67.000,00	67.000,00
	Sufinanciranje kamata na kredite za obnovu fasada i krovova	Grad Dubrovnik	200.000,00	200.000,00
	Energetska obnova OŠ Marin Držić - škola s posebnim potrebama	Grad Dubrovnik	580.000,00	580.000,00
	Energetska obnova OŠ Mokošica	Grad Dubrovnik	2.250.000,00	2.250.000,00
	Energetska obnova Doma Kulture na Koločepu	Grad Dubrovnik	224.000,00	224.000,00
	Energetska obnova sportske dvorane Gospino polje	Grad Dubrovnik	4.225.000,00	4.225.000,00
	Fotonaponske elektrane za javne objekte	Grad Dubrovnik	950.000,00	950.000,00
	Modernizacija javne rasvjete	Općina Dubrovačko primorje	284.666,67	189.777,78
2.4.1. Podrška očuvanju i obnovi stare gradske jezgre Dubrovnika te održivom i uključivom korištenju u skladu s Planom upravljanja	POLJANA RUĐERA BOŠKOVIĆA	Grad Dubrovnik	450.000,00	450.000,00
	ARHEOLOŠKI MUZEJ	Grad Dubrovnik	6.000.000,00	6.000.000,00
2.4.2. Unapređenje kvalitete, raznovrsnosti i sigurnosti javnih prostora	Izrada sustava nadzora javnih površina	Općina Dubrovačko primorje	200.000,00	200.000,00
	Sanacija obale Rijeke dubrovačke	Grad Dubrovnik	49.846.070,00	49.846.070,00
2.4.3. Povećanje otpornosti na rizike	IZGRADNJA VATROGASNOG TEHNIČKOG CENTRA OPĆINE DUBROVAČKO PRIMORJE	Općina Dubrovačko primorje	2.000.000,00	2.000.000,00
	Vatrogasni dom Zaton	Grad Dubrovnik	1.350.000,00	1.350.000,00
2.5.1. Obnova i povećanje kvalitete komunalne infrastrukture	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Čepikući, Lisac, Podimoč, Točionik, Trnovica, Podgora, Mravinca i Trnova	Općina Dubrovačko primorje	6.000.000,00	6.000.000,00
	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Smokvina i Doli s odvodnjom	Općina Dubrovačko primorje	5.000.000,00	5.000.000,00
	Andrije Hebranga - oborinska odvodnja	Grad Dubrovnik	1.750.000,00	1.750.000,00
	Infrastruktura Solitudo	Grad Dubrovnik	2.400.000,00	2.400.000,00
	Montovjerna Batala - oborinska odvodnja	Grad Dubrovnik	950.000,00	950.000,00
2.5.2. Doprinos modernizaciji sustava gospodarenja otpadom na načelima kružnog gospodarstva	Izgradnja reciklažnog dvorišta	Općina Župa dubrovačka	333.333,00	333.333,00
3.1.1. Društveni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	Igralište Suđurađ	Grad Dubrovnik	400.000,00	400.000,00
	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Mandaljena	Općina Župa dubrovačka	186.000,00	186.000,00

Mjera	Naziv projekta	Nadležnost provedbe projekta	Procjena ukupne vrijednosti projekta EUR	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje u EUR (2023.-2027.)
	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Čibača	Općina Župa dubrovačka	186.000,00	186.000,00
	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Gornji Brgat	Općina Župa dubrovačka	186.000,00	186.000,00
	Green Sport Centar	Općina Konavle	2.000.000,00	2.000.000,00
	Park Montovjerna	Grad Dubrovnik	650.000,00	650.000,00
	Serpentine Srđ	Grad Dubrovnik	1.000.000,00	1.000.000,00
	PARK GRADAC	Grad Dubrovnik	4.200.000,00	4.200.000,00
	Park Platana	Grad Dubrovnik	795.000,00	795.000,00
	Izgradnja Spomen sobe Domovinskog rata u Čepikućima	Općina Dubrovačko primorje	300.000,00	300.000,00
	Baraka Mokošica-Zgrada matice umirovljenika Dubrovnik-podružnica Mokošica	Grad Dubrovnik	600.000,00	600.000,00
	Uređenje poljane u mjestu Suđurađ na Šipanu	Grad Dubrovnik	610.000,00	610.000,00
3.1.2. Kulturni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	Izgradnja polivalentnog doma kulture u Čibači	Općina Župa dubrovačka	450.000,00	450.000,00
	Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra	Općina Župa dubrovačka	531.900,00	531.900,00
	Park Pile-ljetna pozornica	Grad Dubrovnik	1.545.000,00	1.545.000,00
3.1.3. Sport i rekreacija u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	Multifunkcionalna dvorana Gospino polje	Grad Dubrovnik	60.000.000,00	60.000.000,00
	Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača	Općina Župa dubrovačka	2.314.125,00	2.314.125,00
	Bazen Čilipi	Općina Konavle	5.000.000,00	5.000.000,00
	Tenis centar Lapad	Grad Dubrovnik	3.200.000,00	3.200.000,00
	TENIS TEREN br. 6 U GOSPINOM POLJU	Grad Dubrovnik	50.000,00	50.000,00
	TEREN S UMJETNOM TRAVOM - III. Faza	Grad Dubrovnik	600.000,00	600.000,00
	Boćarska dvorana Komolac	Grad Dubrovnik	1.800.000,00	1.800.000,00
	Boćalište Šumet	Grad Dubrovnik	115.000,00	115.000,00
	Polivalentna (boćarska) dvorana	Općina Konavle	3.500.000,00	3.500.000,00
3.2.1. Jačanje funkcija i kapaciteta sektora socijalne skrbi	Centar za pružanje usluga u zajednici	Grad Dubrovnik	9.000.000,00	9.000.000,00
	Dom za starije i nemoćne u Dubrovniku	Grad Dubrovnik	19.200.000,00	19.200.000,00

9.2. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA

Tab. 28. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #1

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
Naziv projekta od strateškog značaja	Mreža zelene infrastrukture: parkovi Gradac, Pile i Platana⁸
Nositelj projekta	Grad Dubrovnik
Kratki opis projekta	Integrirani projekt zelene infrastrukture obuhvaća uređenje parka Gradac sa šetalištem i širim krajobraznim pojasom; uređenje platoa parka Pile i okoliša kojim će se osigurati interaktivni prostor (ljetna pozornica) za održavanje koncerata i priredbe te uređenje parka Platana s otvorenim prostorom za druženje i odmor.
Status i spremnost projekta	Projekt neposredne realizacije (spreman za provedbu)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2024.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	6.540.000,00 kn
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 29. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #2

Prioritet	2. Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetske održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa
Posebni cilj	2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa
Naziv projekta od strateškog značaja	Elektrifikacija i digitalizacija javnog autobusnog prijevoza
Nositelj projekta	Grad Dubrovnik
Kratki opis projekta	Ulaganje u zelenu i digitalnu tranziciju, a osobito u održiv gradski promet s nultim emisijama štetnih plinova, kroz modernizaciju prometne infrastrukture, ekološku održivost te učinkovitost, razvojem pametnih rješenja u prometnom sustavu. Na tom tragu teži se elektrifikaciji voznog parka te primjeni digitalnih tehnologija u sustavu javnog autobusnog prijevoza Grada Dubrovnika.
Status i spremnost projekta	2 – projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju (spreman kroz 1-3 godine)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	16.500.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

⁸ Navedeni strateški projekt sastoji se od nekoliko projekata navedenih u bazi projekata Urbanog područja Dubrovnik u prethodnom poglavlju.

Tab. 30. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #3

Prioritet	2. Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa
Posebni cilj	2.3. Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje
Naziv projekta od strateškog značaja	Azil za životinje
Nositelj projekta	Grad Dubrovnik
Kratki opis projekta	Predmetnim zahvatom planirana je gradnja skloništa za životinje (pse i mačke) na novoformiranoj k.č.br. 3828/2, k.o. Osojnik, na Grabovici u Osojniku. Lokacija se nalazi izvan naseljenog područja (više do 500m udaljenosti od naseljenog mjesta). Kapacitet smještaja je 308 pasa te 44 mačke. Sklonište za životinje je prostorno podijeljeno na dvije prostorne cjeline – ulazna zona te zona s paviljonima; uključujući ukupno 14 građevina. Građevine su smještene i koncipirane u skladu s postojećim terenom. U ulaznoj zoni se nalaze 2 građevine: glavna građevina katnosti suteran+prizemlje (Su+Pr) i servisna građevina katnosti prizemlje (Pr). U ulaznoj zoni je smješten i kolni ulaz s pristupnim rampama za parkiralište te gospodarsko dvorište. Zona paviljona je organizirana kao park za životinje i ljude, s paviljonima, šetnicama te parkovnim i hortikulturno uređenim zonama. U zoni s paviljonima se nalazi 12 građevina - 11 paviljona za smještaj pasa te jedan paviljon za smještaj mačaka. U zoni s paviljonima su smješteni i pripadajući vanjski prostori za pse: dvorišta za socijalizaciju pasa ispred svakog paviljona, zajednička dvorišta za pse za više namjena te prostori s uređenim zelenilom i spravama za djecu. Zona paviljona je ograđena zidovima i ogradom od čelične mreže.
Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije (spreman za provedbu) - ishodačna pravomoćna građevinska dozvola (u 2023. izrada izvedbenog projekta)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	6.400.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 31. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #4

Prioritet	1. Rast unutar limita - održiv i ravnomjeren razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota
Posebni cilj	1.3. Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje
Naziv projekta od strateškog značaja	Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića
Nositelj projekta	Grad Dubrovnik
Kratki opis projekta	Cilj je obnoviti ruševni ljetnikovac Gučetić u Mokošici i u njemu osnovati društveno-kulturni centar u kojemu će se odvijati programi društvenog, kulturnog i zabavnog sadržaja. Obnova ljetnikovca i uspostava društveno-kulturnog centra u svrhu proširenja turističke ponude i novih zapošljavanja.
Status i spremnost projekta	2 – projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju – projektna dokumentacija u izradi
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	7.350.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 32. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #5

Prioritet	2. Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa
Posebni cilj	2.1. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa
Naziv projekta od strateškog značaja	Park'n'ride
Nositelj projekta	Grad Dubrovnik
Kratki opis projekta	Predmet ovog projekta je uređenje parkirališnog platoa Park'n'Ride Osojnik na kat. čest. zem. 23/1, k.o. Petrovo Selo s pripadajućim priključkom na lokalnu cestu, bivšu županijsku cestu Ž6235. U sklopu tehničkog rješenja uređuju se vozne i parkirne kolne površine te platoi s pripadajućim peronima za prihvat osobnih i vozila taxi službe te autobusa. Uz navedeno, projektom je predviđeno i uređenje pješačkih i zelenih površine u području obuhvata. Također, dano je i rješenje oborinske odvodnje s uređajima za pročišćavanje oborinskih voda kao što je predviđena i izvedba infrastrukturnih instalacija javne rasvjete. S obzirom na topografiju postojećeg terena, projektom je predviđena kaskadna gradnja parkirališta koja se će se realizirati izvedbom armiranobetonskih potpornih i upornih zidova. Navedenim je omogućena maksimalna iskorištenost čitave korisne gradive površine unutar obuhvata zahvata te se minimizira zadiranje u okolni prostor. Primarni cilj izgradnje predmetnog parkirališta je rasterećenje cestovne mreže užeg gradskog područja, prvenstveno kontaktne zone povijesne jezgre koja je za ljetnih mjeseci izložena povećanom prometnom opterećenju.
Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije; izrađen glavni projekt
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2024.-2026.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	7.000.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 33. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #6

Prioritet	1. Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota
Posebni cilj	1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja
Naziv projekta od strateškog značaja	Završetak i rekonstrukcija građevine javne i društvene namjene - dječji vrtić i prostori građanskih udruga s dječjim igralištem
Nositelj projekta	Općina Dubrovačko primorje
Kratki opis projekta	Projektom će se rekonstruirati postojeća zgrada koja je stradala u ratu i potresu te će urediti prostor za cca. 100 djece svih predškolskih dobi. Sve aktivnosti se svode na pripremu provedbe nabave, ugovaranje, građenje, praćenje radova te kontrolu. Projekt ima mnogostruke učinke. Realizacijom projekta će se povećati standard predškolskog odgoja i stvoriti bolji uvjeti za razvoj djece. Izgradilo bi se 1.138,60 m ² višenamjenskog prostora.

Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije (spreman za provedbu) – izrađen glavni projekt i ishoda građevna dozvola te je projekt u skladu sa: Prostornim planom DNŽ, Prostornim planom općine Dubrovačko primorje, UPU naselja Slano.
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.500.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 34. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #7

Prioritet	2. Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa
Posebni cilj	2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti
Naziv projekta od strateškog značaja	Izrada sustava nadzora javnih površina
Nositelj projekta	Općina Dubrovačko primorje
Kratki opis projekta	Projektom bi se nadzirale javne površine na području priobalnih naselja. Sve aktivnosti se svode na pripremu provedbe nabave, ugovaranje, građenje, praćenje radova te kontrolu. Projekt ima mnogostruke učinke. Realizacija projekta povećava zaštitu stanovništva i imovine. Očekuje se postavljanje cca. 100 kamera.
Status i spremnost projekta	3 – projekt realizacije u dugoročnom razdoblju – postoji idejno rješenje
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2024.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	200.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 35. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #8

Prioritet	2. Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa
Posebni cilj	2.4. Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti
Naziv projekta od strateškog značaja	Izgradnja vatrogasnog tehničkog centra Općine Dubrovačko primorje
Nositelj projekta	Općina Dubrovačko primorje
Kratki opis projekta	Projektom bi se izgradio prostor za smještaj javne vatrogasne postrojbe koja sada djeluje u neadekvatnim prostornim uvjetima. Sve aktivnosti se svode na pripremu provedbe nabave, ugovaranje, građenje, praćenje radova te kontrolu. Projektom se rad vatrogasaca i čitava protupožarna zaštita Općine stavljaju na višu razinu, a višenamjenska funkcija prostora ogleda se u njegovom predviđenom korištenju od strane DVD-ova i lokalnih udruga. Po realizaciji projekta, izgradilo bi se 1454 m ² bruto prostora.
Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije (spreman za provedbu); Projekt u skladu sa: Prostornim planom DNŽ, Prostorni plan Općine Dubrovačko primorje, UPU Banići Kručica Slađenovići
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2024.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	2.000.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 36. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #9

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
Naziv projekta od strateškog značaja	Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača
Nositelj projekta	Općina Župa dubrovačka
Kratki opis projekta	Postojeća sportska infrastruktura ne zadovoljava potrebe djece i mladih koji nemaju kvalitetne uvjete za treniranje i natjecanje. Projekt uključuje izgradnju i opremanje tribina, svlačionica i pratećeg sadržaja. Rezultat provedbe projekta je stvaranje kvalitetnih uvjeta za natjecanje i treniranje preko 350 djece i mladih.
Status i spremnost projekta	2 – projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju, izrađen Glavni projekt
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	2.314.125,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 37. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #10

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
Naziv projekta od strateškog značaja	Izgradnja sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni, Čibači i Gornjem Brgatu⁹
Nositelj projekta	Općina Župa dubrovačka
Kratki opis projekta	Integrirani projekt uključuje izgradnju, uređenje i opremanje sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni, Čibači i Gornjem Brgatu. Potreba je istaknuta zbog sve većeg broja djece i nedostatnog broja dječjih i sportskih gradilišta. Projekt uključuje poboljšanje postojeće infrastrukture u svrhu uređenja naselja i zadovoljavanja potreba mladih obitelji i djece.
Status i spremnost projekta	2 - projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju; projektno-tehnička dokumentacija u izradi
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2024.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	558.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 38. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #11

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja

⁹ Navedeni strateški projekt sastoji se od nekoliko projekata navedenih u bazi projekata Urbanog područja Dubrovnik u prethodnom poglavlju.

Naziv projekta od strateškog značaja	Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra
Nositelj projekta	Općina Župa dubrovačka
Kratki opis projekta	Općini Župi dubrovačkoj nedostaje kulturni centar koji bi bio preduvjet za osnivanje javne ustanove u kulturi. Predviđena je izrada projektne dokumentacije te rekonstrukcija i opremanje postojeće zgrade te prenamjena u kulturno-informativni centar čime bi se osnovala javna ustanova u kulturi. Prostor će biti višenamjenskog karaktera.
Status i spremnost projekta	3 – projekt realizacije u dugoročnom razdoblju; izrađeno idejno rješenje
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2025.-2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	531.900,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 39. Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #12

Prioritet	1. Rast unutar limita - održiv i ravnomjeren razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota
Posebni cilj	1.1. Strateško usmjeravanje demografskog razvoja
Naziv projekta od strateškog značaja	Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnost (Gruda)
Nositelj projekta	Općina Konavle
Kratki opis projekta	Svrha projekta je osigurati materijalne uvjete za kvalitetno odvijanje predškolskog odgoja u Općini Konavle te mogućnost pohađanja vrtića. Sada, uz postojeće kapacitete to nije moguće. Novi vrtić bi ponudio uvjete i komfor na razini potrebnoj u današnjem vremenu. Također, u sklopu projekta predviđena je i višenamjenska dvorana s videoprojektorom koja će biti na raspolaganju. Osim za predškolski odgoj, objekt će biti na raspolaganju i drugim obrazovnim i kulturnim programima, kao nužno potrebna turistička, socijalna i gospodarska infrastruktura. Ovom višenamjenskom dvoranom prvenstveno bi se za svoje aktivnosti koristile udruge civilnog društva.
Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije; izrađen glavni projekt i izdana građevinska dozvola
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2024.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.000.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 40: Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #13

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
Naziv projekta od strateškog značaja	Polivalentna (bočarska) dvorana
Nositelj projekta	Općina Konavle
Kratki opis projekta	Izgradnja i opremanje polivalentne (bočarske) dvorane, sa svim minimalnim popratnim sadržajima za održavanja službenih natjecanja najviše razine, u sklopu kojeg je planiran i ugostiteljski objekt te soba za sastanke koja

	<p>omogućuje polivalentno korištenje resursa dvorane. Objekt će biti prilagođen zahtjevima zelene tranzicije (vlastita proizvodnja električne energije) te osobama s invaliditetom.</p> <p>Očekivani rezultati uključuju poboljšanje socio-ekonomske situacije tijekom i nakon provedbe projekta; povećanje ukupnog prihoda MSP-a u turizmu (2%); otvaranje novih radnih mjesta u objektu (2); mogućnost organizacije velikih međunarodnih sportskih natjecanja (1); provedbu aktivnosti boćanja kontinuirano tijekom godine. Dvorana će se osim za boćanje, polivalentno koristiti i za ostale gospodarske (sajmovi, prezentacije, manifestacije) i društvene aktivnosti (koncerti, skupovi itd.). Također, soba za sastanke služiti će kao potporna infrastruktura za socijalno i poslovno okruženje te obrazovanje i edukaciju s obzirom na to kako je u kompleksu objekta predviđen i ugostiteljski objekt te ostala potrebna infrastruktura, čime će se ostvariti participativna funkcija projekta. Navedena soba za sastanke, kao i ured pored iste, bit će na raspolaganju sportskim klubovima i udrugama u sportu, prvenstveno nogometu, s obzirom na to kako je nogometno igralište odmah uz dvoranu, a svlačionice su projektirane kao zajednički resurs za korištenje. Također, u dijelu objekta bit će smještena i multimedija s ciljem prezentiranja boćanja kao društvene aktivnosti i sporta, čime će objekt imati i sportsko-turističku namjenu. Realizacija ovog projekta direktno će doprinijeti i Općini Župa dubrovačka koja je također dio UP Dubrovnik. Općine Konavle i Župa dubrovačka zajednički su se kandidirali za organizaciju Europskog prvenstva u boćanju za žene 2024. godine, a Europska boćarska federacija (FEB) temeljem te kandidature donijela je odluku o uvjetnom domaćinstvu, ako predmetna dvorana u Konavlima bude izgrađena.</p>
Status i spremnost projekta	2 – projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju; Izrađen idejni projekt, idejno rješenje, lokacijska dozvola
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.500.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

Tab. 41: Pregled projekta od strateškog značaja za UP Dubrovnik #14

Prioritet	3. Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka
Posebni cilj	3.1. Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja
Naziv projekta od strateškog značaja	Green Sport Centar
Nositelj projekta	Općina Konavle
Kratki opis projekta	Green Sport Centar u naselju Zvekovića u Konavlima predstavljat će jedan drugačiji javni prostor u centru ovog naselja. Uključivat će dječje igralište, igralište za ostale sportove i bike platformu. Bazirat će se na digitalnim rješenjima i elementima zelene tranzicije. Kao takav, predstavljat će i drugačiju, modernu turističku ponudu i sadržaj.
Status i spremnost projekta	1 – projekt neposredne realizacije; izrađen glavni projekt
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2024.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	2.000.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun i EU sredstva

10. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

10.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja

Strateško usmjerenje razvoja Urbanog područja Dubrovnik definirano je utvrđivanjem razvojnih potencijala i potreba te participativnim procesom, što je inicijalni korak budućeg razvoja. Razvoj održivog, pametnog, diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za društvo i okoliš, održive i pametne mobilnosti te prostorno ravnomjerno raspoređene visoke kvalitete i mogućnosti života i rada stoga predstavlja viziju koja bi sveobuhvatno trebala doprinijeti usmjerenom razvoju - uvažavajući i usklađujući međusobne potrebe društva, gospodarstva i okoliša. Njezina realizacija, kao i realizacija strateškog opredjeljenja, strukturirana je kroz tri razvojna prioriteta, a koji objedinjuju posebne ciljeve usmjerene prema gospodarskom rastu unutar limita; urbanom prostoru učinkovitog prometnog sustava, zelenih, kružnih i energetski održivih rješenja, kao i zaštiti te obnovi prirodnih i kulturnih resursa; te naposljetku lokalnoj zajednici kao generatoru promjena i održivog napretka.

Realizaciji navedenih prioriteta i povezanih posebnih ciljeva uvelike će doprinijeti Integrirani teritorijalni program 2021.-2027. kroz koji se financira i sam ITU mehanizam i to ponajviše kroz cilj 5(i) Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima, ostvarujući na taj način multiplikativne učinke na ukupan razvoj UP Dubrovnik. U kontekstu SRUP Dubrovnik, ITU mehanizam je posebice važan u pogledu kulturne baštine s obzirom na brojnost i bogatstvo njezinih elementa kao i mogućnost valorizacije dosad nedovoljno integralno vrednovane baštine povijesnog urbanog krajolika Dubrovačke republike. U suvremenim se prilikama baština promatra kao pokretač modernog društvenog i gospodarskog razvoja, održivog turizma i njegovog policentričnog razvoja, koji osim prostorne dekoncentracije može doprinijeti i vremenskoj disperziji turističkog prometa. Stoga je ulaganje u očuvanje, obnovu, revitalizaciju i prezentaciju kulturne baštine te njezinu održivu valorizaciju od strateške važnosti za budući razvoj. Također, ulaganja u čist i pametan gradski promet znatno će doprinijeti poboljšanju svakodnevne urbane mobilnosti stanovnika i posjetitelja prostora UP-a, kao i njihovoj sigurnosti, osobito u ljetnim mjesecima, okarakteriziranim učestalim zagušenjima u prometu i to razvojem infrastrukture za *slow mobility* oblike prometa, unaprjeđenjem javnog gradskog prijevoza, povećanjem njegove operativnosti i funkcionalnosti kroz digitalizaciju te uvođenjem drugih inovacija. ITU mehanizam također će doprinijeti uključivom društvenom i gospodarskom razvoju UP Dubrovnik kroz ulaganja u višenamjensku infrastrukturu i javne površine koja će potom omogućiti razvoj sadržaja potrebnih lokalnoj zajednici u onim dijelovima UP-a u kojima isti nedostaju. Na isto se nadovezuje i ulaganja u staru gradsku jezgru Grada Dubrovnika koja kao UNESCO-ov lokalitet svjetske baštine potrebuje specifičan pristup njegovanju i očuvanju. Također, ITU mehanizam omogućit će i obnovu, uređenje i sigurnost drugih javnih prostora koji zahtijevaju revitalizaciju i regeneraciju osiguravajući i zadržavajući na taj način njihovu vitalnu ulogu u životu urbanog prostora. U pogledu razvoja UP-a kao zelenog područja, velik će doprinos pružiti ulaganja u zelenu infrastrukturu, osobito u kontekstu ublažavanja klimatskih promjena koja predstavljaju znatan rizik za prostor UP-a, ali i razvoja kvalitetnog prostora za život i zdravlje građana, održivosti okoliša i njegovu estetiku. ITU mehanizam također će doprinijeti i promicanju energetske učinkovitosti u svim sektorima, posebice zgradarstvu i

gospodarstvu, ali i korištenju punih potencijala postojećih klimatskih preduvjeta za korištenje obnovljivih izvora energije sunca i vjetera, kao poticaja niskougljičnom razvoju na lokalnoj razini.

Kroz ITU mehanizam bi se posebna pozornost usmjerila na ulaganje u poslovnu infrastrukturu i razvoj poduzetništva, s obzirom na prepoznatu potrebu za širenjem mreže PPI, ali i zbog same prepoznatljivosti i atraktivnosti prostora UP-a koja predstavlja važan faktor i u privlačenju poduzetničke aktivnosti. Razvoj poslovne infrastrukture važan je i zbog davanja doprinosa regionalnim lancima vrijednosti te same diversifikacije gospodarstva kroz razvoj prioriternih niša industrijske tranzicije. Na području UP-a nalazi se i nekolicina *brownfield* područja koja trebaju sanaciju te revitalizaciju u kulturnu, sportsku, društvenu, obrazovnu, socijalnu, turističku ili gospodarsku namjenu. Urbana regeneracija u društveno i gospodarski korisnu namjenu iznimno je važna za prostor UP Dubrovnik zbog velike iskoristivosti postojećih površina, stoga ITU mehanizam pruža vrijednu mogućnost učinkovitog korištenja gradskog zemljišta uz primjenu održivog procesa obnove.

Sljedom navedenog, ITU mehanizam će u potpunosti ili djelomično doprinijeti rješavanju izazova i ostvarenju potencijala u kontekstu društvene infrastrukture i sadržaja na sljedeći način: osiguravanjem potrebnih društvenih sadržaja u onim područjima u kojima istih nedostaje razvojem višenamjenske infrastrukture i ublažavanjem postojeće centraliziranosti sadržaja u prostoru; revitalizacijom *brownfield* površina u korist društvenog razvoja; osiguravanjem adekvatnih uvjeta za djelovanje kulturnih institucija, razvojem kulturnih sadržaja i participacijom građana u kulturi; osiguravanjem razvoja potrebitih alata za suradnju dionika u kulturi i zajedničko djelovanje; osiguravanjem potencijala kulturnih atrakcija i prilika za prezentaciju pomoću novih tehnologija kao poticaj razvoju kulturnog turizma; osiguravanjem odgovarajućih prostora za odvijanje sportskih aktivnosti, osobito dvoranskih sportova; osiguravanjem dodatnih prostora za sustav odgoja i obrazovanja, posebice u demografski propulzivnim područjima, ponajviše kroz integriranje višenamjenske infrastrukture; osiguravanjem infrastrukture za unaprjeđenje socijalnih programa i usluga, osobito infrastrukture povezane s pružanjem usluga u zajednici; povećanjem energetske učinkovitosti zgrada u sektoru društva primjenom suvremenih i ekološki prihvatljivih rješenja i dr.

U kontekstu gospodarskog sektora i povezanih tema, ITU mehanizam će u potpunosti ili djelomično doprinijeti rješavanju izazova i ostvarenju sljedećih potencijala: osiguravanjem potpore diverzifikaciji gospodarstva kroz razvoj poduzetničke poslovne infrastrukture i privlačenjem poduzetnika iz različitih grana gospodarstva, povećanjem interesa za razvoj poduzetničkih ideja; smanjivanjem pritiska na turističku infrastrukturu i gospodarske krize uzrokovane vanjskim faktorima poput pandemije COVID-19; poticanjem inovacija kroz inkubacijske, akceleracijske i *coworking* usluge; poticanjem industrijske tranzicije i modernizacije postojećih gospodarskih grana te razvojem novih gospodarskih grana više dodane vrijednosti za društvo i okoliš; razvojem javne turističke infrastrukture za razvoj selektivnih oblika turizma, posebice kulturnog turizma, koji će ravnomjernim prostornim razvojem doprinijeti ublažavanju prekomjernog turizma; ublažavanjem negativnih učinaka gospodarstva na okoliš i zajednicu primjenom mjera energetske učinkovitosti i dekarbonizacije; podrškom sanaciji zapuštenih industrijskih postrojenja i revitalizacijom postojećih *brownfield* područja u zone gospodarske namjene i dr.

Također, ITU mehanizam će u potpunosti ili djelomično doprinijeti razvoju u kontekstu urbanog okruženja i prometa u rješavanju sljedećih izazova i ostvarenju potencijala, kroz sljedeće mehanizme: osiguravanjem razvoja zelene infrastrukture i korištenjem rješenja temeljenih na prirodi smanjit će se negativni učinci klimatskih promjena; pružanjem podrške dekarbonizaciji prometa, povećanjem protočnosti prometa kroz integraciju infrastrukture za prometovanje biciklista i pješaka; rješavanjem pitanja ugroženosti pješaka i biciklista u prometu; unaprjeđenjem infrastrukture i operativnosti javnog prijevoza u službi dnevnih migracija lokalnog stanovništva; osiguravanjem obnove energetskih mreža; digitalizacijom u sustavu upravljanja javnim prostorima, javnim zelenim površinama i *brownfield* površinama i sl.

10.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a

Prilikom formiranja strateškog okvira, uz potrebe i izazove prostora UP Dubrovnik, posebna pozornost pružena je postavkama operativnog programa koji usmjerava specifične ciljeve ITU mehanizma. Posebni ciljevi i mjere iz nacrtu SRUP-a čija je provedba planirana kroz ITU mehanizam, usklađeni su područjima ulaganja iz specifičnih ciljeva ITP-a koji će se provoditi kroz ITU mehanizam (RSO1.3, RSO2.8 i RSO5.1.). Slijedom navedenoga, aktivnosti u okviru mjera također su povezani s nekim od prihvatljivih područja ulaganja iz ITP-a. ITU ulaganja time su protkana kroz strateški okvir s ciljem direktnog i indirektnog doprinosa integriranoj realizaciji posebnih ciljeva te se gotovo svi posebni ciljevi djelomično planiraju provoditi kroz ITU mehanizam, a pridruženi strateški projekti u cijelosti. Takvom su integracijom ulaganja u posebne ciljeve i strateške projekte pomoću ITU mehanizma predviđena kako bi se omogućio ravnomjerni prostorni razvoj područja te odgovorilo na izazove različitih sektora. Ishodi rezultata posebnih ciljeva definiranih na razini mjera oblikovani su na način da daju doprinos ostvarenju rezultata i učinaka povezanih s odgovarajućim specifičnim ciljem.

Unutar prvog prioriteta *Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota* doprinos ITU mehanizma je predviđen osobito kroz kompatibilnost sa specifičnim ciljem *RSO5.1. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima* te potencijalno kroz specifični cilj *RSO1.3. Razvoj poduzetništva u urbanim područjima - ulaganja u poslovnu infrastrukturu*. Kroz ITU mehanizam predviđena je djelomična provedba prvog posebnog cilja 1.1. *Strateško usmjeravanje demografskog razvoja* i to na način da se ulaganjem u višenamjensku infrastrukturu značajnu za uključiv gospodarski i društveni razvoj osigura doprinos dobrobiti građana, socijalnom uključivanju i obrazovanju. Posebni cilj 1.1. usmjeren je na stvaranje kvalitetnih i priuštivih stambenih te prostornih preduvjeta, unaprjeđenje odgojno-obrazovnih programa usklađenih s potrebama društva i gospodarstva u svrhu demografske revitalizacije, a predviđeni doprinos ITU mehanizma ogleda se u mogućnosti realizacije dvaju povezanih projekata: *Završetak i rekonstrukcija građevine javne i društvene namjene - dječji vrtić i prostori građanskih udruga s dječjim igralištem* u Općini Dubrovačko primorje i: *Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnost (Gruda)* u Općini Konavle. Također, unutar prvog prioriteta nalazi se i poseban cilj: 1.2. *Poticanje diversifikacije gospodarstva*, usmjeren na ukupan razvoj šireg spektra gospodarskih aktivnosti. Pojedine aktivnosti posebnog cilja poput 1.2.2.4. *Unaprjeđenje i modernizacija poslovne infrastrukture s ciljem stvaranja povoljnog okruženja za poduzetništvo (centri za potporu poslovanju, poduzetnički inkubatori/akceleratori, coworking prostori i dr.)* moguće je provesti kroz ITU mehanizam i to kroz prihvatljivu aktivnost specifičnog cilja *RSO1.3 Razvoj poduzetništva u urbanim područjima - ulaganja u poslovnu infrastrukturu*. Time bi se osnažili uvjeti za poduzetničke aktivnosti, osobito u postojećim uvjetima nedovoljno razvijene potporne infrastrukture i nedostatnim interesima privatnog sektora za razvoj poduzetništva zbog potrebnih velikih ulaganja, posebice u inicijalnim fazama razvoja poduzeća. Trećim posebnim ciljem 1.3. *Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje* nastoji se ostvariti ravnomjeran razvoj turističkih sadržaja na prostoru cijelog UP-a, uz očuvanje i valorizaciju resursne osnove. Zbog bogatstva baštinskih elemenata, doprinos ITU mehanizma realizaciji ovog posebnog cilja moguće je ostvariti kroz prihvatljive aktivnosti ulaganja u kulturnu baštinu i turizam (RSO 5.1.) i to kroz vrednovanje, očuvanje, obnovu i prezentaciju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, uključujući i zaštićene spomenike kulture radi razvoja održivog turizma. To je posebice značajno u segmentu obnove i održive valorizaciju resursne osnove povijesnog urbanog krajolika čime bi se postigla teritorijalna održivost, primjerice ulaganjima u infrastrukturu i obnovu javnih površina povijesnih urbanih cjelina. Poseban cilj također uključuje razvoj javne turističke infrastrukture, uključujući razvoj kvalitetnih, diversificiranih i održivih turističkih

sadržaja, posebice izvan stare gradske jezgre, kao i uspostavu društveno-kulturnih centara u svrhu proširenja turističke ponude (primjer strateškog projekta *Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića*), stoga ulaganja iz ITU mehanizma mogu doprinijeti i realizaciji navedenih aktivnosti. U nastavku je prikazana korelacija jednog od ključnih pokazatelja ishoda u okviru posebnog cilja 1.3. i pokazatelja rezultata specifičnog cilja RSO5.1.

Tab. 42: Očekivani doprinos ishoda posebnih ciljeva SRUP-a ostvarenju rezultata/učinaka definiranih za ITU specifični cilj

Specifični cilj	Identifikacijska oznaka	Pokazatelj	Mjerna oznaka	Referenta vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2029.)
RSO5.1.	RCR77	Posjetitelji kulturnih i turističkih atrakcija za koje je primljena potpora	Posjetitelji /godišnje	0,00	250.000,00
Posebni cilj	Oznaka pokazatelja	Pokazatelj	Mjerna oznaka	Polazna vrijednost (2022.)	Ciljna vrijednost (2027.)
1.3.	1.3.b	Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području UP-a (OI.02.8.49)	broj	302.455 (2021.)	700.000

U okviru prioriteta 2. *Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa*, doprinos ITU mehanizma se ogleda u unaprjeđenju komponente održivog prometa, razvoja zelene i potrebne višenamjenske infrastrukture te unaprjeđenju kvalitete javnih otvorenih prostora. Prvi posebni cilj 2.1. *Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa* povezan je sa strateškim ciljem RSO2.8. *Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika*. Kroz prihvatljiva ulaganja u okviru aktivnosti "vozni park čistoga gradskog prometa" predviđen je projekt *Elektrifikacije i digitalizacije javnog autobusnog prijevoza*, čime će se dati doprinos razvoju ekološki prihvatljivog javnog prijevoza koji bi efikasno povezivao dijelove UP-a, a poticaj većem korištenju javnog prijevoza osigurat će se i realizacijom strateškog projekta *Park'n'ride*. S navedenom prihvatljivom aktivnošću ITU mehanizma, kao i aktivnošću "digitalizacija gradskog prometa" usklađena je i većina aktivnosti SRUP-a unutar mjere 2.1.1. *Razvoj i promicanje kvalitetnog, pouzdanog i učinkovitog javnog prijevoza urbanog područja i prijevoza putnika*, dok je mjera 2.1.3. *Razvoj i promicanje kvalitetnih održivih modaliteta biciklističke i pješačke mobilnosti i mikromobilnosti ("slow mobility")* uvelike povezana s poticanjem zdravih načina kretanja i razvojem biciklističke infrastrukture. Komplementarne prihvatljivoj ITU aktivnosti "vozni park čistog gradskog prometa" su i pojedine aktivnosti posebnog cilja 2.2. *Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti*, poput 2.2.1.5. *Podrška korištenju ekološki prihvatljivih vozila i infrastrukturnoj prilagodbi u pomorskom prijevozu (brodovi na e-pogon)* te 2.2.2.4. *Podrška povećanju frekventnosti pomorskih linija manjim električnim brodovima*. Njihovom potencijalnom realizacijom kroz ITU mehanizam, moguće je potaknuti razvoj dužobalne morske mobilnosti, smanjiti zagušenje središnjih urbanih cjelina cestovnim prometom te prevenirati nastanak zagađenja u nautičkom prometu i time doprinijeti ukupnoj realizaciji navedenog posebnog cilja. U sklopu posebnog cilja 2.3. *Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje* predviđena je realizacija strateškog projekta *Azil*, čime će doći do revitalizacije *brownfield* područja te njegove prenamjene u višenamjenski objekt. Uz navedeni projekt, ITU mehanizam može doprinijeti i realizaciji niza drugih aktivnosti u sklopu promatranog posebnog cilja, od kojih se prvi dio odnosi na mjeru 2.3.1. *Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture* te 2.3.2. *Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (brownfield)*. ITU mehanizam (RSO5.3.) na taj način može dati poticaj razvoju višenamjenske zelene infrastrukture te revitalizaciji područja prema načelima

kružnog gospodarenja prostorom, uz stvaranje kvalitetnog urbanog okoliša koji osigurava visoku kvalitetu života. Kroz posebni cilj 2.4. *Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti*, provedba ITU mehanizma predviđena je kroz strateški projekt višenamjenske infrastrukture: *Izgradnja vatrogasnog tehničkog centra Općine Dubrovačko primorje* te strateški projekt unaprjeđenja sigurnosti javnih prostora: *Izrada sustava nadzora javnih površina*. Prvi projekt usmjeren je na razvoj infrastrukture potrebne za ublažavanje negativnih posljedica klimatskih promjena, prirodnih i antropogenih rizika te se njegovom realizacijom daje izravan doprinos provedbi aktivnosti 2.4.3.4. *Podizanje razine djelovanja javne vatrogasne postrojbe izgradnjom vatrogasnog tehničkog centra i vatrogasnih domova*, ali i ukupnoj provedbi mjere 2.4.3. *Povećanje otpornosti na rizike*.

Tab. 43: Očekivani doprinosi ishoda posebnih ciljeva SRUP-a ostvarenju rezultata/učinaka definiranih za ITU specifični cilj

Specifični cilj	Identifikacijska oznaka	Pokazatelj	Mjerna oznaka	Referentna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2029.)
RSO5.1	RCR52	Obnovljeno zemljište koje se upotrebljava za zelene površine, socijalne stanove, gospodarske ili druge svrhe	ha	0,00	12,00
Posebni cilj	Oznaka pokazatelja	Pokazatelj	Mjerna oznaka	Polazna vrijednost (2022.)	Ciljna vrijednost (2027.)
2.3.	2.3.1.	Broj revitaliziranih (<i>brownfield</i>) objekata	broj	-	2

Posljednji prioritet *Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka* usmjeren je na razvoj lokalne zajednice, u okviru kojeg se nalazi najveći broj strateških projekata čija je provedba predviđena kroz ITU mehanizam, prvenstveno kroz posebni cilj 3.1. *Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja*. Projektima navedenog posebnog cilja potiče se razvoj višenamjenske i zelene infrastrukture, sa svrhom unaprjeđenja općih društvenih, kulturnih i sportskih sadržaja, usluga i infrastrukture u svrhu povećanja kvalitete života. Realizacijom projekta *Mreža zelene infrastrukture: parkovi Gradac, Pile i Platana* dat će se izravan doprinos ostvarenju aktivnosti SRUP-a: 3.1.1.2. *Uređenje parkova s otvorenim prostorom za druženje i odmor te šetalištima*, a realizacijom projekta *Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra* podržat će se aktivnost 3.1.2.6. *Podrška razvoju kulturnih ustanova i sadržaja izvan prostornog obuhvata Grada Dubrovnika s ciljem policentričnog razvoja kulturnih sadržaja*. Zbog nedostatnih prostornih kapaciteta za odvijanje aktivnosti vezanih uz sport i rekreaciju u funkciji razvoja lokalne zajednice, realizacija velikog broja strateških projekata vezanih uz multifunkcionalne objekte (*Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača; Izgradnja sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni, Čibači i Gornjem Brgatu; Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra; Polivalentna (boćarska) dvorana; Green Sport Centar*) posebno će doprinijeti jačanju podrške sportu te posljedično uključivanju većeg broja stanovnika u sport i aktivan život.

10.3. Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam

Strateški okvir Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik, odnosno pripadajući posebni ciljevi, mjere i aktivnosti obuhvaćaju sektorsku i teritorijalnu integraciju kroz ITU mehanizam. Sektorska integracija omogućuje pripravnost na složene izazove multisektorske naravi promatranog područja, dok teritorijalna integracija doprinosi geografski ravnomjernom razvoju prostora.

Kako bi se adekvatno odgovorilo na izazove višesektorskog karaktera koji su prisutni na prostoru UP Dubrovnik, nužno je djelovanje različitih sektora, odnosno izdvajaju se mjere strateškog okvira UP-a:

- Mjera 1.2.2. obuhvaća ulaganja u poduzetničku infrastrukturu i poslovanja integracijom zelenih i digitalnih rješenja
- Mjera 1.2.3. odnosi se na ulaganje u unaprjeđenje inovacijskog kapaciteta gospodarstva i aktivnosti kojima se potiče suradnja gospodarskih subjekata i visokoškolskih ustanova te diversifikacija gospodarstva
- Mjerom 1.3.1. obuhvaćena su ulaganja u očuvanje i valorizaciju resursne osnove (prirodne i kulturne baštine) te ulaganja u razvoj održivog turizma
- Mjerom 2.1.2. doprinosi se povećanju sigurnosti i protočnosti prometa ulaganjem u infrastrukturu te pametna rješenja u prometu
- Mjera 2.1.3. odnosi se na ulaganja koja integriraju razvoj održivih oblika mobilnosti i ostvarivanje ekološki prihvatljivog prometa uz promicanje energetske učinkovitosti
- Mjera 2.2.1. integrira ulaganja u održivi pomorski promet, očno povezivanje stanovništva s kopnom te zelena rješenja u prometu
- Mjerom 2.2.2. obuhvaćena su ulaganja u aktivnosti kojima se potiče razvoj dužobalne morske mobilnosti, bolja povezanost stanovništva te energetska učinkovitost
- Mjerom 2.3.1. obuhvaćena su ulaganja u razvoj zelene infrastrukture u svrhu prilagodbe na klimatske promjene te u svrhu poboljšanja kvalitete života u prostoru
- Mjera 2.3.2. odnosi se na ulaganja u *brownfield* područja, zelene oblike poslovanja i kružnu ekonomiju te se potiču aktivnosti zelene urbane obnove
- Mjera 2.3.3. obuhvaća ulaganja u promicanje energetske učinkovitosti te niskouglične načine upravljanja objektima
- Mjera 2.4.2. integrira ulaganja u sigurnost i kvalitetu javnog prostor te unaprjeđenja infrastrukture
- Mjerom 3.1.1. obuhvaćena su ulaganja u društveni sadržaj u funkciji razvoja lokalne zajednice uključujući aktivnosti razvoja zelene infrastrukture
- Mjera 3.1.2. odnosi se na ulaganja u razvoj kulturnog sadržaja uz razvoj multifunkcionalne infrastrukture u različite svrhe lokalne zajednice, ali i u svrhu promocije kulturnog sadržaja te razvoja turizma

Osim što pružaju odgovor na višesektorske izazove, određene se mjere nadopunjuju te se ostvarivanjem jedne mjere često doprinosi ostvarenju druge mjere čime se stvara sinergija provedbe. Primjer takve sinergije su: 1.3.1. *Obnova i održiva valorizacija resursne osnove povijesnog urbanog krajolika s ciljem teritorijalne održivosti*, 2.1.3. *Razvoj i promicanje kvalitetnih održivih modaliteta biciklističke i pješačke mobilnosti i mikromobilnosti ("slow mobility")*, 2.3.1. *Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture*, 2.4.2. *Unaprjeđenje kvalitete, raznovrsnosti i sigurnosti javnih prostora* i 3.1.1. *Društveni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a*. Također, osim višesektorskoj integraciji, određene mjere strateškog okvira omogućuju i teritorijalnu integriranost, a kao takvima se smatraju sve mjere kojima se ostvaruje prometna povezanost prostora (mjere 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2.), razvoj zelene infrastrukture (mjere 2.3.1., 2.3.2., 2.3.3.) te mjere koje se odnose na razvoj jedinstvenog kulturnog sadržaja prepoznatljivog povijesnog urbanog krajolika Urbanog područja Dubrovnik (mjera 3.1.2.).

Strateškim okvirom se, također, predviđaju iste ili slične intervencije na različitim lokacijama UP Dubrovnik, a kojima bi se ostvario doprinos ITU mehanizma. Takve intervencije su primjerice:

- Unaprjeđenje inovacijskog kapaciteta gospodarstva te ulaganja u višenamjensku istraživačko-razvojnu, gospodarsku, poduzetničku infrastrukturu koja doprinosi gospodarskom razvoju prepoznata je potreba na prostoru cijelog Urbanog područja kako bi se omogućilo otporno i diversificirano gospodarstvo.

- Ulaganje u prometnu infrastrukturu u svrhu bolje prometne povezanosti, povećanja protočnosti i sigurnosti prometa te u svrhu ostvarivanja nisko-ugljičnih načela zelene politike prepoznato je kao potreba u većini dijelova UP Dubrovnik radi ostvarivanja bolje povezanosti, a posebice istaknuti problem je protočnosti u gradskim središtima UP-a.
- Obnova, revitalizacija i valorizacija teritorijalno prepoznatljivih elemenata kulturne baštine u svrhu stvaranja jedinstvene cjelogodišnje ponude cijelog Urbanog područja Dubrovnik.

10.4. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam

U okviru procesa pripreme SRUP-a, Koordinacijsko vijeće odlučilo je o selektiranju strateških projekata koji su od posebnog značaja za razvoj UP Dubrovnik i koji naglašavaju stratešku relevantnost ITU mehanizma. Strateška relevantnost pritom se ističe kroz koncept doprinosa više različitih sektora, doprinosa više JLS uključenih u UP Dubrovnik ili UP Dubrovnik u cjelini te projekti u kojima sudjeluje više dionika i JLS kao projektni partneri.

Strateški projekt **Završetak i rekonstrukcija građevine javne i društvene namjene – dječji vrtić i prostori građanskih udruga s dječjim igralištem** predstavlja projekt koji kombinira više funkcija u jednom objektu, odnosno odgojno-obrazovnu funkciju i participativnu funkciju uključujući prostor za djelovanje udruga civilnog sektora. Također se radi i *brownfield* projektu (bivše odmaralište), čime se strateški promiče sanacija te regeneracija zapuštenih prostora i davanje nove, višestruke svrhe istima. Projektom će se također ostvariti i potrebni uvjeti za ostvarivanje pedagoškog standarda, a s obzirom kako Općina Dubrovačko primorje pokazuje najnepovoljnije demografske rezultate na prostoru UP Dubrovnik, rezultati projekta bi se također trebali pozitivno odraziti i na postizanje demografske stabilnosti JLS kroz zadržavanje i privlačenje mladog stanovništva.

Strateški projekt **Mreža zelene infrastrukture: parkovi Gradac, Pile i Platana** - čini projekt u kojem se mjere zelene infrastrukture integriraju u urbani prostor. Projekt će doprinijeti formiranju zelene vizure grada, uređenju okoliša i zapuštenih prostora, čime će se dati doprinos zelenoj urbanoj obnovi i širenju mreže zelenih prostora, stvarajući primjer za implementaciju mjera razvoja zelene infrastrukture na širem prostoru UP-a. Također, uređenje sadržaja na području parkova (npr. ljetna pozornica Pile) čini važnu inicijativu razvoja društveno-kulturnih sadržaja koji će omogućiti odvijanje programa društvene, kulturne i zabavne tematike, kao sadržaja na dobrobit lokalne zajednice, osiguravajući na taj način i proširenje turističke ponude na širem prostoru UP-a.

Strateški projekt **Elektrifikacija i digitalizacija javnog autobusnog prijevoza** - projekt je teritorijalnog značaja koji će kroz modernizaciju prometne infrastrukture te usmjeravanje prema ekološkoj učinkovitosti omogućiti razvoj održivog gradskog i prigradskog prometa. Na taj će se način osigurati veća funkcionalnost sustava javnog prijevoza s obzirom na njegovu postojeću ulogu u povezivanju različitih dijelova UP Dubrovnik, efikasnije dnevne migracije i veća stopa korištenja javnog prijevoza, čime će se ujedno doprinijeti i smanjenju svakodnevnog pritiska na cestovne prometnice.

Strateški projekt **Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića** – projektom je predviđena revitalizacija ljetnikovca u Rijeci dubrovačkoj i formiranje reprezentativnog ambijenta za planirane programske sadržaje, namijenjene stanovnicima područja kao primarnim korisnicima i posjetiteljima kao sekundarnim. Razvojem tematskih sadržaja i događanja (uz poseban fokus na znanstvene, istraživačke i obrazovne teme koje su temeljene na radu Ruđera Boškovića), ljetnikovac će postati dinamičan prostor razvoja lokalne zajednice, što je od osobitog značaja s obzirom na postojeće nedostatno stanje razvijenosti društvene infrastrukture na ovoj mikrolokaciji. Uspostavom interaktivnih i inovativnih interpretacijskih sadržaja promovirat će se i vrijednosti kulturne baštine, obitelj Gučetić, uz razvoj pratećih gospodarskih sadržaja, što će doprinijeti

i disperziji posjetitelja te razvoju kulturne turističke ponude izvan središta Dubrovnika, kao zone njihove najveće koncentracije.

Strateški projekt **Park'n'ride** – projekt je kojim se osigurava rasterećenje cestovne mreže užeg gradskog područja Grada Dubrovnika, prvenstveno kontaktne zone povijesne jezgre koja je za ljetnih mjeseci izložena povećanom prometnom opterećenju. Njegova realizacija osigurat će preduvjete za veću integritetnost različitih oblika prometa i omogućiti usmjeravanje posjetitelje na javni gradski prijevoz kako bi se izbjegle gužve koje svakodnevno otežavaju prometovanje te se negativno odražavaju na kvalitetu života lokalnog stanovništva. Time će se ujedno povećati funkcionalna i operativna uloga autobusnog prijevoza, a što će dugoročno doprinijeti i uklanjanju negativnih ekoloških posljedica postojećeg, najzastupljenijeg oblika individualne mobilnosti.

Strateški projekt **Izrada sustava nadzora javnih površina** – Sigurnosti aspekt vrlo je važan u kontekstu održivog upravljanja procesima i razvoja ključne infrastrukture pametnoga grada, a također je vrlo važan čimbenik u održivom turizmu kao jednoj od glavnih gospodarskih grana cijelog UP-a. Izrada sustava nadzora javnih površina tako će doprinijeti povećanju sigurnosti, zaštiti stanovništva i imovine na prostoru Općine Dubrovačko primorje, a pozitivni učinci implementacije takvog sustava mogu potaknuti i širu primjenu sustava sigurnosti u ostalim dijelovima urbanog područja.

Strateški projekt **Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača** – radi se o projektu višenamjenske infrastrukture čija je osnovica u osiguravanju potrebnih uvjeta za odvijanje aktivnosti vezanih uz sport i rekreaciju na području Općine Župa dubrovačka. Zbog prepoznatog manjka prostornih kapaciteta za sportske sadržaje, projektom će se nastojati osigurati bolja ponuda i standardi za rastući broj korisnika centra, kao i dodatna turistička infrastruktura u sportu. Zbog blizine Dubrovnika, strateška relevantnost projekta ogleda se i u mogućnosti korištenja dvorane od strane sportaša koji žive i borave na prostoru Grada, s obzirom na postojeći nesrazmjer u potrebama za dvoranskim prostorima i postojećoj ponudi.

Strateški projekt **Izgradnja sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni, Čibači i Gornjem Brgatu** – projekti imaju za cilj razvoj kvalitetnih javnih prostora na otvorenom koji bi činili zone okupljanja, sporta, igre i druženja lokalne zajednice, potičući sportsku revitalizaciju naselja i uključujući implementaciju zelene infrastrukture, odnosno krajobrazno uređenje prostora. Strateška relevantnost projekta očituje se u njegovoj transformacijskoj ulozi kojom će se postići unaprjeđenje kvalitete urbanog okoliša na području Općine Župa dubrovačka, osobito u segmentu stvaranja potrebnih sadržaja za rastući broj stanovnika, osobito mladih obitelji, s obzirom na postojeći neujednačeni demografski i urbanistički razvoj JLS.

Strateški projekt **Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra** – Grad Dubrovnik kulturna je prijestolnica prema broju ustanova, institucija i organizacija čije je djelovanje registrirano u navedenom polju, međutim monocentričan karakter takve pojave ogleda se u tome da na određenim područjima UP-a ne djeluje niti jedna ustanova u kulturi. Primjerice, na području Župe dubrovačke ne djeluje niti jedan centar koji bi se afirmirao kao mjesto okupljanja zajednice u poljima kazališne, glazbene, likovne, audiovizualne ili druge kulturne djelatnosti. Realizacija ovog projekta osigurala bi prostorne preduvjete za organizaciju priredbi, tribina, tečajeva i radionica, organizaciju drugih kulturno-obrazovnih sadržaja, te bi osigurala prostor za djelovanje knjižnice čime bi se povećala dostupnost kulturnih sadržaja i osiguralo jačanje kulturnog identiteta cijelog područja UP-a, a osobito Općine Župa dubrovačka.

Strateški projekt **Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnost (Gruda)** – kroz dogradnju i rekonstrukciju višenamjenskog objekta stvorit će se preduvjete za njegovu dodatnu namjenu, čime će objekt uz odgojnu, biti na raspolaganju i drugim obrazovnim, ali i kulturnim programima, kao nužno potrebna turistička, društvena

i gospodarska infrastruktura. Time će se osigurati potrebna kvaliteta predškolskog odgoja i povećati njegova dostupnost na ovom dijelu UP-a, kao i osigurati prostori za različite namjene, prvenstveno potrebne za civilni sektor.

Strateški projekt **Polivalentna (boćarska) dvorana** – predstavlja višenamjenski objekt javne i društvene namjene koji će osigurati prostore za svakodnevnu rekreaciju, razvoj sporta (osobito boćanja) kao i održavanje natjecanja te umjetničkih događanja. Projekt će na taj način doskočiti problemu nedostatnih kapaciteta sportskih dvorana na području UP-a u čemu se ogleda i njegova strateška relevantnost, ali i nedostatka prostora za organizaciju i održavanje manifestacija.

Strateški projekt **Obnova tvrđave Prevlaka** – projekt uključuje obnovu i revitalizaciju kulturne baštine u javne turističke svrhe, a također integrira i ulaganja u *brownfield* područja. Objekt predstavlja vrijedan element vojne baštine i čini potencijal kulturnog turizma koji je iznimno važan za cijeli UP Dubrovnik, osobito s obzirom na iskazanu potrebu za smanjenjem koncentracije turizma na području Grada Dubrovnika i njegove jezgre.

Strateški projekt **Azil za životinje** – radi se o projektu planiranom na *brownfield* lokaciji kojim je predviđena izgradnja skloništa za životinje, uz integrirano uređenje zelene infrastrukture i parkovnih površina. Strateška se relevantnost projekta ogleda u njegovoj važnosti za prostor UP-a, ali i same Dubrovačko-neretvanske županije, s obzirom kako se radi uslugama i sadržajima koji do sad nisu bili zastupljeni na ovom području, što rješava problem znatno šireg prostora.

Strateški projekt **Izgradnja vatrogasnog tehničkog centra Općine Dubrovačko primorje** - čini ulaganje u infrastrukturu i sadržaje kojima će se unaprijediti težnja prema ublažavanju prirodnih i antropogenih rizika, uz razvoj vatrogasno tehničkog centra s dojavnom službom. Strateška relevantnost projekta očituje se u navedenoj višenamjenskoj strukturi projekta, koja osigurava i mogućnost provedbe društvenih aktivnosti.

Strateški projekt **Green Sport Centar** - ističe stratešku relevantnost kroz razvoj višenamjenske infrastrukture koja će osigurati sportsko-rekreacijske, ali i ostale društvene sadržaje na otvorenom, osobito namijenjene djeci i mladima kroz razvoj sportske dvorane i popratne infrastrukture. Time će se smanjiti pritisak na infrastrukturu u Gradu Dubrovniku, povećati mogućnosti za razvoj sportskog turizma te osigurati jednaka kvaliteta ove vrste javnih sadržaja na širem prostoru UP Dubrovnik.

JLS UP Dubrovnik razradile su bazu projekata koji su, uz navedene projekte, podudarni s ITU područjima ulaganja, a u bazu su također uključeni i drugi projekti koji bi se financirali i kroz druge izvore financiranja. Ostali projekti većinski posjeduju relevantnost za UP Dubrovnik u cjelini, međutim kod njih višestruki učinak nije toliko izražen kao u slučaju strateških projekata. Kroz provedbu SRUP Dubrovnik, poticat će se komplementarna provedba svih projekata koji su sukladni ITU područjima ulaganja te strateškim okvirom, s ciljem realizacije vizije usmjerene prema stvaranju učinkovitog i funkcionalnog urbanog područja.

10.5. Opis sustava provedbe ITU mehanizma

Preduvjet korištenja ITU mehanizma u financijskoj perspektivi 2021.-2027. izrada je Strategije razvoja urbanog područja (SRUP), što uključuje i uspostavu institucionalnog okvira za izradu Strategije: Sporazuma o suradnji na izradi i provedbi SRUP-a, Koordinacijskog vijeća te Partnerskog vijeća. Nadalje, institucionalni okvir za sustav provedbe i korištenje EU fondova u okviru provedbe ITU mehanizma definiran je Zakonom o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj (NN 116/21) te Uredbom o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu programa iz područja teritorijalnih ulaganja i pravedne tranzicije za financijsko razdoblje 2021. – 2027. (NN 96/2022).

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je Odluku kojom se Grad Dubrovnik s okolnim područjem utvrđuje područjem za proširenje provedbe mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja čime se otvara mogućnost korištenja EU sredstava iz navedenog mehanizma u financijskom razdoblju 2021.-2027. godine. Time je započela uspostava organizacijske strukture za uspješno provođenje procesa izrade, donošenja, provedbe i praćenja SRUP-a te provedbe ITU mehanizma, a u sastav Urbanog područja Dubrovnik ušle su sljedeće jedinice lokalne samouprave: Grad Dubrovnik kao grad središte, Općina Župa dubrovačka, Općina Dubrovačko primorje i Općina Konavle. Po ustrojavanju Urbanog područja, Grad Dubrovnik preuzeo je ulogu nositelja izrade Strategije razvoja urbanog područja te je organizirao proces izrade i uključivanja svih ključnih aktera.

Temelj institucionalnog okvira, suradnje među jedinicama lokalne samouprave i pristupa upravljanju razvojem urbanog područja, utvrđen je sklapanjem Sporazuma o suradnji na izradi i provedbi Strategije razvoja urbanog područja između svih jedinica lokalne samouprave (srpanj 2021.) te osnivanjima Koordinacijskog vijeća (siječanj 2022.) i Partnerskog vijeća (ožujak 2022.). Sporazumima je utvrđeno pridržavanje načela partnerstva i suradnje svih jedinica lokalne samouprave, uspostavljena je koordinacija za izradu i provedbu Strategije te su Gradu Dubrovniku povjereni stručni i administrativni poslovi za pripremu i provedbu Strategije. Doprinos Koordinacijskog vijeća izradi Strategije, promoviranju i predstavljanju stavova svih JLS te sudjelovanju u konzultacijskom procesu, kao i doprinos Partnerskog vijeća izradi samog dokumenta osiguravanjem potrebnih podataka i informacija, uz aktivno sudjelovanje u konzultacijskom procesu, detaljnije su prikazani u poglavlju 3. *Opis sudjelovanja partnera u pripremi i provedbi SRUP-a.*

U ime nositelja procesa izrade, odgovornost za pripremu Strategije preuzela je ustrojstvena jedinica Upravni odjel za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju koja je koordinirala izradu prijedloga Strategije i proces izrade, surađivala s izrađivačem Strategije, organizirala proces prethodnog vrednovanja, sudjelovala u procesu identifikacije područja ulaganja te zaprimanja zalihe projekata, pripremala materijale za uspostavljeno Koordinaciju i Partnersko vijeće te koordinirala rad tih dvaju tijela i dr. Upravni odjel za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju bio je pored stručnih poslova na izradi Strategije zadužen i za sve tehničko-administrativni poslove.

Uz navedeno, kako Urbano područje Dubrovnik čini prihvatljivo područje za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam), pri definiranju institucionalnog okvira za provedbu SRUP Dubrovnik vodilo se računa i o njegovoj komplementarnosti i iskoristivosti za potrebe ITU sustava upravljanja. U sinergiji s provedbom Strategije, kao koordinativno tijelo će biti uključen Grad Dubrovnik, odnosno Upravni odjel za europske fondove i regionalnu i međunarodnu suradnju. Kako bi se osigurala maksimalna učinkovitosti u provedbi predviđenih projekata i mjera, predviđeno je osnivanje nove ustrojstvene organizacijske jedinice. Funkcija ove ustrojstvene jedinice bit će obavljanje svih izravnih i neizravnih poslova vezanih za koordinaciju provedbe SRUP-a Dubrovnik i za provedbu mehanizma ITU uz kontinuiranu suradnju s postojećim gradskim uredima i tijelima. Uspostava sustava upravljanja za provedbu ITU mehanizma kroz uspostavu ITU jedinice na taj će način osigurati kvalitetno odvijanje funkcija u slučaju da Grad Dubrovnik postane korisnik financijskih

sredstava u sklopu ITU mehanizma. Zaposlenici odgovorni za učinkovito djelovanje ove jedinice bit će gradski službenici, s relevantnim profesionalnim iskustvom u pripremi i provedbi projekata, a ovisno o opsegu posla i obimu projekata, zaposlit će se i novi djelatnici prema jasno definiranim kriterijima. Prema planiranom ustrojstvu, predviđena je sistematizacija pet radnih mjesta: Voditelj/ica Odsjeka za provedbu ITU mehanizma, Savjetnik/ca za provedbu ITU mehanizma (dva radna mjesta) te Viši/a stručni/a suradnik/ca I za provedbu ITU mehanizma

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) sama posrednička tijela za odabir operacija čine gradovi središta urbanog područja u kojima se provode integrirana teritorijalna ulaganja. Sukladno tome, u slučaju provedbe ITU mehanizma na urbanom području Dubrovnik, Grad Dubrovnik će kao središte Urbanog području Dubrovnik preuzeti i ulogu ITU posredničkog tijela. S preuzimanjem uloge ITU posredničkog tijela (u slučaju provedbe ITU mehanizma na Urbanom području Dubrovnik), sukladno Uredbi o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu programa iz područja teritorijalnih ulaganja i pravedne tranzicije za financijsko razdoblje 2021. – 2027. (NN 96/2022), posredničko tijelo obavljat će funkcije iz članka 73. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/1060 u okviru specifičnih ciljeva 5.i, 1.iii i 2.viii Programa, koje se posebno utvrđuju u okviru svakog pojedinog poziva na dodjelu bespovratnih sredstava. U okviru posebnog cilja iz svoje nadležnosti, ITU jedinica će također surađivati s Koordinacijskim tijelom, Upravljačkim tijelom, drugim posredničkim tijelima i partnerima tijekom provedbe i praćenja Programa; sudjelovati u radu odbora za praćenje; surađivati s Upravljačkim tijelom u izradi kriterija za odabir operacije i u izradi dokumentacije poziva na dodjelu bespovratnih sredstava, aktivnostima zatvaranja Programa, upravljaju rizicima na razini funkcija i dr.

ITU jedinica UP Dubrovnik bit će spona između ITU jedinice na nacionalnoj razini (MRRFEU), kao i drugih državnih tijela uključenih u provedbu ITU mehanizma s tijelima na razini UP Dubrovnik. Također, navedena služba će pratiti realizaciju sredstava iz specifičnih ciljeva 5.i, 1.iii i 2.viii Integriranog teritorijalnog programa i o tome izvještavati MRRFEU kao nacionalnog koordinatora za ITU mehanizam.

11. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN

Indikativni financijski plan izrađen je u svrhu prikaza planiranih izvora financiranja i projekcije mogućih financijskih sredstava potrebnih za provedbu utvrđenog strateškog okvira SRUP-a. Financijskim planom prikazani su indikativni iznosi procijenjeni za svaku godinu provedbe SRUP-a zasebno, kao i ukupna procijenjena vrijednost za cijelo provedbeno razdoblje. Širi pregled navedenog indikativnog financijskog plana s prioritetima, posebnim ciljevima, mjerama te projektima nalazi se u prilogu na kraju dokumenta (Tab. 46.). Potpuni pregled nalazi se u Akcijskom planu kao provedbenom aktu SRUP-a, dok je sažeti pregled na razini posebnih ciljeva prikazan u nastavku.

Tab. 44. Sažeti pregled indikativnog financijskog okvira za cijelo provedbeno razdoblje po godinama, prikazano u EUR

R.br.	Naziv prioriteta i posebnih ciljeva	2022. (n-1)	2023. (n)	2024.	2025.	2026.	2027.	Ukupna procijenjena vrijednost kroz provedbeno razdoblje (2023.-2027.)
1.	Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobrazu i prirodnih vrednota	1.171.666,67	23.748.618,87	41.155.254,83	36.155.764,25	29.521.410,00	37.393.784,21	167.974.832,16
1.1.	Strateško usmjeravanje demografskog razvoja	0	15.606.805,00	31.446.151,91	21.879.464,25	9.547.000,00	11.080.000,00	89.559.421,16
1.2.	Poticanje diversifikacije gospodarstva	1.111.666,67	3.300.733,33	4.565.800,00	5.940.700,00	8.374.600,00	11.838.500,00	34.020.333,33
1.3.	Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje	60.000,00	4.841.080,54	5.143.302,92	8.335.600,00	11.599.810,00	14.475.284,21	44.395.077,67
2.	Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa	94.888,89	19.771.144,45	58.438.995,93	61.329.342,07	62.218.084,17	58.688.084,17	260.445.650,78
2.1.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa	0	7.736.000,00	13.100.385,00	22.461.385,00	25.551.000,00	19.031.000,00	87.879.770,00
2.2.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti	0	557.000,00	707.000,00	2.126.233,33	2.601.233,33	2.721.233,33	8.712.700,00
2.3.	Zelena urbano područje i kvalitetno životno okruženje	94.888,89	6.409.477,78	17.535.300,00	11.648.333,33	12.511.333,33	15.189.333,33	63.293.777,78
2.4.	Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti	0	2.216.666,67	18.871.517,50	17.004.850,83	19.971.517,50	20.136.517,50	78.201.070,00
2.5.	Zelena tranzicija infrastrukture	0	2.852.000,00	8.224.793,43	8.088.539,57	1.583.000,00	1.610.000,00	22.358.333,00
3.	Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka	0	16.839.187,50	67.559.218,75	21.609.518,75	23.093.800,00	22.567.300,00	151.669.025,00
3.1.	Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja	0	16.325.687,50	61.404.218,75	14.393.018,75	12.895.800,00	13.080.300,00	118.099.025,00
3.2.	Zdrav i uključiv život	0	275.000,00	5.885.000,00	6.935.000,00	9.900.000,00	9.167.500,00	32.162.500,00
3.3.	Efikasno i digitalno društvo	0	238.500,00	270.000,00	281.500,00	298.000,00	319.500,00	1.407.500,00
	UKUPNO:	1.266.555,56	60.358.950,82	167.153.469,51	119.094.625,07	114.833.294,17	118.649.168,38	580.089.507,94

U tablici u nastavku prikazana je raspodjela sredstava s obzirom na različite izvore (državni, županijski i lokalni proračun, sredstva EU, javna poduzeća i ostali izvori) na razini prioriteta i posebnih ciljeva, a u prilogu dokumenta nalazi se širi pregled na razini mjera koji uključuje i sve projekte (Tab. 47.). Cjelokupan indikativan financijski plan vidljiv je kroz Akcijski plan koji je provedbeni akt SRUP-a.

Tab. 45. Sažeti pregled indikativnih financijskih vrijednosti prema planiranim izvorima financiranja, prikazano u EUR

R.br.	Naziv prioriteta i posebnih ciljeva	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje (2023.-2027.)	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2023.-2027.)						Ukupna procijenjena vrijednost kroz trogodišnje razdoblje 2023.-2025.	
			Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni proračun	Pomoći Europske unije		Javna poduzeća		Ostali izvori
						Ukupno	Od toga u skladu s ITU			
1.	Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota	167.974.832,16	6.335.800,00	3.379.739,28	22.030.855,44	132.317.615,00	62.736.993,94	3.096.272,45	314.550,00	101.059.637,95
1.1.	Strateško usmjeravanje demografskog razvoja	89.559.421,16	6.042.500,00	2.223.939,28	11.682.669,16	69.027.812,73	6.750.000,00	0	82.500,00	68.932.421,16
1.2.	Poticanje diversifikacije gospodarstva	34.020.333,33	196.100,00	795.800,00	5.538.975,00	26.397.808,33	20.485.000,00	1.012.100,00	79.550,00	13.807.233,33
1.3.	Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje	44.395.077,67	97.200,00	360.000,00	4.809.211,28	36.891.993,94	35.501.993,94	2.084.172,45	152.500,00	18.319.983,46
2.	Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetske održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa	260.445.650,78	5.006.225,00	9.597.332,00	44.507.917,93	197.628.848,85	120.999.399,00	3.422.327,00	59.000,00	139.539.482,45
2.1.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa	87.879.770,00	1.770.300,00	2.437.300,00	13.397.054,00	67.812.239,00	38.254.500,00	2.462.877,00	0	43.297.770,00
2.2.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti	8.712.700,00	1.064.425,00	1.287.425,00	917.500,00	4.773.850,00	1.420.000,00	669.500,00	0	3.390.233,33
2.3.	Zelena urbano područje i kvalitetno životno okruženje	63.293.777,78	142.000,00	562.500,00	11.544.533,33	50.762.794,45	26.111.150,00	57.950,00	0	35.593.111,11
2.4.	Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti	78.201.070,00	531.000,00	5.239.607,00	14.647.164,00	57.553.299,00	54.911.999,00	177.000,00	53.000,00	38.093.035,00
2.5.	Zelena tranzicija infrastrukture	22.358.333,00	1.498.500,00	70.500,00	4.001.666,60	16.726.666,40	301.750,00	55.000,00	6.000,00	19.165.333,00
3.	Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka	151.669.025,00	809.000,00	3.602.190,00	20.136.748,75	126.901.461,25	93.707.486,25	5.000,00	183.625,00	106.007.925,00
3.1.	Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja	118.099.025,00	686.000,00	3.068.190,00	15.318.948,75	98.945.886,25	93.574.886,25	5.000,00	44.000,00	92.122.925,00
3.2.	Zdrav i uključiv život	32.162.500,00	58.500,00	514.500,00	4.451.250,00	27.047.375,00	0	0	90.875,00	13.095.000,00
3.3.	Efikasno i digitalno društvo	1.407.500,00	64.500,00	19.500,00	366.550,00	908.200,00	132.600,00	0	48.750,00	790.000,00
	UKUPNO:	580.089.507,94	12.151.025,00	16.579.261,28	86.675.522,12	456.847.925,09	277.443.879,19	6.523.599,45	557.175,00	346.607.045,40

12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Uspjeh provedbe Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik mjeri se evaluacijom utvrđenih pokazatelja, odnosno procesom prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja koji se definiraju na razini posebnih ciljeva. Evaluacijom pokazatelja izvršava se proces praćenja provedbe akta strateškog planiranja, a koji je definiran Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17). Pokazatelji kojima se mjeri uspješnost provedbe koriste se iz Biblioteke pokazatelja Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije te su povezani s pokazateljima iz nadređenih akata strateškog planiranja. Takvi pokazatelji čine okosnicu procesa praćenja provedbe Strategije. Sukladno metodologiji definiranoj Smjernicama, pokazatelji su prikazani u poglavlju zajedno sa strateški okvirom radi preglednosti.

S obzirom kako je Grad Dubrovnik grad središte Urbanog područja Dubrovnik te nositelj izrade Strategije razvoja Urbanog područja Dubrovnik, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) nadležan je i za izvještavanje o njejoj provedbi. Tijekom faze provedbe će Grad Dubrovnik, u suradnji s uključenim JLS, jednom godišnje izvještavati Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije o statusu provedbe Strategije kroz izradu Izvješća o provedbi Strategije. Koordinacijsko vijeće daje mišljenje na Izvješće prije podnošenja istog Ministarstvu. Nakon predaje Izvješća, Grad Dubrovnik će Izvješće objaviti na svojim web stranicama.

Sukladno zakonskom okviru, uz praćenje provedbe, važan je i proces vrednovanja Strategije koji se provodi tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon završenog procesa provedbe. Postupak vrednovanja tijekom izrade proveden je tijekom same izrade Strategije stoga su zaključci integrirani u sve faze dokumenta. Tijekom provedbe će se proces usmjeriti prema identifikaciji nedostataka i prepreka u provedbi te radi pravovremene prilagodbe same realizacije. Rezultati će se objaviti tijekom 2025. g. Nakon završetka provedbenog razdoblja, izvršava se vrednovanje nakon provedbe, koje sažeto ocjenjuje učinkovitost i uspješnost Strategije, a očekuje se tijekom 2028. g. Isto tako, poželjno je tijekom faze vrednovanja nakon provedbe utvrditi prijedloge za unaprjeđenje strateškog planiranja za buduće financijsko razdoblje radi pravovremenog odgovora na utvrđene probleme. Svi navedeni postupci i metodologija uređeni su Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (NN 121/15) i Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19). Rezultati svakog procesa bit će objavljeni na web stranicama Grada Dubrovnika.

13. MIŠLJENJE O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO - NERETVANSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za zaštitu okoliša
i komunalne poslove
Vukovarska 16, Dubrovnik

KLASA: 351-01/22-01/06
URBROJ: 2117-09/2-22-04
Dubrovnik, 14. veljače 2022.

GRAD DUBROVNIK
Upravni odjel za europske fondove,
regionalnu i međunarodnu suradnju
Branitelja Dubrovnik 15, 20000 Dubrovnik

PREDMET: Mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027.
- mišljenje, daje se

Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Dubrovačko-neretvanske županije zaprimio je 13. siječnja 2022. zahtjev Grada Dubrovnik, Upravnog odjela za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, Branitelja Dubrovnik 15, 20000 Dubrovnik, za davanje mišljenja o potrebi provedbe ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027., sukladno odredbi članka 66. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18.). Uz zahtjev je dostavljena Odluka o pokretanju postupka izrade Strategije razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027., koju je donijelo Gradsko vijeće Grada Dubrovnik na 7. sjednici, održanoj 27. prosinca 2021.

Na temelju članka 63. Zakona o zaštiti okoliša strateška procjena utjecaja na okoliš se obvezno provodi za strategije, planove i programe, njihove izmjene i dopune, uključujući i one čija se provedba financira iz sredstava Europske unije, a koji se donose na lokalnoj razini iz područja regionalnog razvoja, kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš te za koje se prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode utvrdi da mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu.

Jednako tako, sukladno članku 69. Zakona o zaštiti okoliša, u svrhu izbjegavanja umnožavanja strateške procjene, neće se provoditi strateška procjena za strategiju, plan ili program na nižoj razini, za čije polazne osnove je strateška procjena provedena strateškom procjenom na višoj razini, a za koje je Zakonom o zaštiti okoliša odnosno posebnim zakonom utvrđena obveza usklađenosti niže razine s višom razinom.

Kako bi ovo tijelo moglo utvrditi planiraju li se Strategijom razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027. zahvati koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš, odnosno zahvati koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu, zatraženo je obrazložene ciljeva i prioriteta razvoja, odnosno popis konkretnih projekata koji se planiraju ugraditi u predmetnu Strategiju.

Dana 26. siječnja 2022. elektronskom poštom dostavljena je baza projekata planirana za financiranje u sklopu predmetne Strategije.

Uvidom u navedenu bazu projekata utvrđeno je sljedeće:

Projekti na području Grada Dubrovnik ne pripadaju zahvatima za koje postoji obveza procjene, odnosno ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš niti zahvatima koji mogu imati negativan utjecaj na ekološku mrežu.

Od projekata ostalih jedinica lokalne samouprave koji pripadaju zahvatima za koje je temeljem Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“, br. 61/14 i 3/17) za istaknuti je sljedeće:

Za područje Općine Župa dubrovačka za projekte *Izgradnja groblja Dubac* i *Uređenje luke otvorene za javni*

promet Srebreno za istaknuti je da je njihov utjecaj na okoliš i ekološku mrežu analiziran kroz postupak Ocjene o potrebi strateške procjene za Izmjene i dopune Detaljnog plana uređenja "Groblje", za Izmjene i dopune Urbanističkog plana uređenja "Srebreno I" kao i kroz postupak Ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš zahvata *Izmjena zahvata luke otvorene za javni promet Srebreno*.

Na području Općine Konavle zahvat izgradnje *poduzetničke zone Čilipi* je procijenjen kroz postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Izmjena i dopuna prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, a i razmatran kroz postupak Ocjene o potrebi strateške procjene za II. ciljane Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Konavle i Izmjene i dopune Urbanističkog plana uređenja „Zračna luka Dubrovnik I“ u jedinstvenom postupku.

Za područje Općine Dubrovačko primorje projekti koji se odnose na *izgradnju vodoopskrbnog sustava naselja* planirani su Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije i analizirani su kroz postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Izmjena i dopuna istog. U odnosu na projekte *Izgradnja ceste u Slanomu* kroz polje, *Izgradnja ceste u naselju Baniči* te *Izgradnja ceste u Baničima u poslovnoj zoni*, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije nema tu razinu razrade da bi se navedeni projekti analizirali kroz stratešku procjenu. S obzirom da se isti planiraju na razini Prostornog plana uređenja Općine Dubrovačko primorje za istaknuti je da je za Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Dubrovačko primorje provedena ocjena o potrebi strateške procjene i donesena Odluka da za iste nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

Slijedom navedenog, ovo tijelo daje mišljenje da za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027. nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš niti ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

Napominjemo da isto ne isključuje obvezu provedbe procjene utjecaja na okoliš, odnosno ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš zahvata planiranih unutar strateškog područja ukoliko isti podliježu toj obvezi sukladno Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.

Također, ukoliko tijekom postupka izrade Strategije budu planirani novi zahvati koji nisu obuhvaćeni dostavljenim popisom projekata, potrebno je o navedenom obavijestiti ovo tijelo, koje će na temelju novih podataka dodatno razmotriti primjenu članka 63. i 69. Zakona o zaštiti okoliša.

S poštovanjem,

VIŠA SAVJETNICA-SPECIJALISTICA

Dijana Tomašević Rakić, dipl. ing. biol.

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO - NERETVANSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za zaštitu okoliša
i komunalne poslove
Vukovarska 16, Dubrovnik

2151203	REPUBLIKA HRVATSKA
Grad Dubrovnik	
Primljeno:	08.07.2022
Klasifikacijske oznaka	Org. jed.
351-01/22-01/03	2117-1-25;
Urudžbeni broj	Priloz Vrjednost
2117-22-03	0 -

171

KLASA: 351-01/22-01/06
URBROJ: 2117-09/2-22-06
Dubrovnik, 4. srpnja 2022.

GRAD DUBROVNIK
Upravni odjel za europske fondove,
regionalnu i međunarodnu suradnju
Branitelja Dubrovnika 15, 20000 Dubrovnik

PREDMET: Mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027. - mišljenje, daje se

Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Dubrovačko-neretvanske županije zaprimio je 4. srpnja 2022. zahtjev Grada Dubrovnika, Upravnog odjela za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, Branitelja Dubrovnika 15, 20000 Dubrovnik, za davanje mišljenja o potrebi provedbe ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027., sukladno odredbi članka 66. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18.). Uz zahtjev je priložen popis projekata planiranih za financiranje u sklopu predmetne Strategije. Ovaj Upravni odjel je, temeljem istog zahtjeva Grada Dubrovnika, Upravnog odjela za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, od 13. siječnja 2022. već izdalo mišljenje (KLASA: 351-01/22-01/06, URBROJ: 2117-09/2-22-04, od 14. veljače 2022.) da za predmetnu Strategiju nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš niti ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš. U predmetnom zahtjevu broj projekata u priloženoj bazi projekata je značajno povećan.

Na temelju članka 63. Zakona o zaštiti okoliša strateška procjena utjecaja na okoliš se obvezno provodi za strategije, planove i programe, njihove izmjene i dopune, uključujući i one čija se provedba financira iz sredstava Europske unije, a koji se donose na lokalnoj razini iz područja regionalnog razvoja, kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš te za koje se prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode utvrdi da mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu. Sukladno članku 69. Zakona o zaštiti okoliša, u svrhu izbjegavanja umnožavanja strateške procjene, neće se provoditi strateška procjena za strategiju, plan ili program na nižoj razini, za čije polazne osnove je strateška procjena provedena strateškom procjenom na višoj razini, a za koje je Zakonom o zaštiti okoliša, odnosno posebnim zakonom utvrđena obveza usklađenosti niže razine s višom razinom.

Uvidom u dopunjenu bazu projekata utvrđeno je sljedeće:

Od projekata jedinica lokalne samouprave koji pripadaju zahvatima za koje postoji obveza provedbe ocjene, odnosno procjene utjecaja na okoliš temeljem Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“, br. 61/14 i 3/17) za istaknuti je sljedeće:

1. Projekti kojima je dopunjena baza projekata koji se odnose na Grad Dubrovnik, su spojna prometnica od naselja Nuncijata, planirana Urbanističkim planom uređenja Nuncijata, infrastruktura Solitudo, planirana izmjenama i dopunama detaljnog plana uređenja Solitudo, sanacija obale Rijeke dubrovačke, planirana izmjenama i dopunama Generalnog urbanističkog plana Grada Dubrovnika, multifunkcionalna dvorana,

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO - NERETVANSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za zaštitu okoliša
i komunalne poslove
Vukovarska 16, Dubrovnik

KLASA: 351-01/22-01/06
URBROJ: 2117-09/2-22-08
Dubrovnik, 12. prosinca 2022.

GRAD DUBROVNIK
Upravni odjel za europske fondove,
regionalnu i međunarodnu suradnju
Branitelja Dubrovnika 15, 20000 Dubrovnik

PREDMET: Mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027.
- mišljenje, daje se

Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Dubrovačko-neretvanske županije zaprimio je 30. studenog 2022. zahtjev Grada Dubrovnika, Upravnog odjela za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, Branitelja Dubrovnika 15, 20000 Dubrovnik, za davanje mišljenja o potrebi provedbe ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027., sukladno odredbi članka 66. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18.). Uz zahtjev je priložen popis projekata planiranih za financiranje u sklopu predmetne Strategije a koji se odnosi na Općinu Konavle u kojem je dodan projekt Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnosti. Ovaj Upravni odjel je, temeljem istog zahtjeva Grada Dubrovnika, Upravnog odjela za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, izdalo mišljenje (KLASA: 351-01/22-01/06, URBROJ: 2117-09/2-22-06, od 4. srpnja 2022.) da za predmetnu Strategiju nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš niti ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

S obzirom na karakteristike navedenog projekta koji se dodaje u predmetnu Strategiju, ovo tijelo ponavlja mišljenje da za Strategiju razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijsko razdoblje 2021.-2027. nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš niti ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

S poštovanjem,

VIŠA SAVJETNICA-SPECIJALISTICA

Dijana Tomasević Rakić, dipl. ing. biol.

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana

14. SAŽETAK REZULTATA PRETHODNOG VREDNOVANJA

Vrednovanje Strategije razvoja urbanog područja Dubrovnik za financijskog razdoblje 2021.-2027. (dalje u tekstu: SRUP Dubrovnik) se obavlja temeljem Pravilnika o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (NN 121/15) te Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija urbanih područja za financijsko razdoblje 2021.-2027., verzija 2.0.

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete strategija razvoja urbanog područja, a time ujedno i kvalitete cjelokupnog procesa razvojnog planiranja. Vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti SRUP Dubrovnik s drugim lokalnim, županijskim i nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima kao i onima na razini EU-a.

Prethodno vrednovanje je iterativan i interaktivan proces koji se obavlja istovremeno uz pripremu Strategije. Usmjereno je na analizu stanja, analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala te pruža relevantnim dionicima prethodnu prosudbu o tome jesu li razvojna pitanja ispravno utvrđena, jesu li predložena strategija i ciljevi relevantni, je li razvidna koherentnost u odnosu na nadređene politike i smjernice, da li su očekivani učinci realni i sl.

Prethodno vrednovanje Strategije razvoja urbanog područja Dubrovnik (dalje u tekstu: SRUP) pratilo je sve faze procesa izrade SRUP-a prije njezinog službenog usvajanja, od analize stanja do osmišljavanja intervencijske logike integriranog pristupa i integriranih teritorijalnih ulaganja usmjerenih rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala urbanog područja grada Dubrovnika.

Prethodno vrednovanje SRUP-a provodilo se kroz sve faze izrade svih elemenata strategije i to u sljedećoj dinamici:

1. Faza izrade Komunikacijske strategije i Komunikacijskog akcijskog plana SRUP-a Dubrovnik u svibnju 2022.
2. Faza izrade Cjelovite analize stanja (s uključenom SWOT analizom) u svibnju i lipnju 2022.
3. Faza izrade Strateškog okvira s pokazateljima ostvarenja u lipnju i srpnju 2022.
4. Faza izrade Nacrta SRUP-a grada Dubrovnika u kolovozu, rujnu i studenom 2022.

Za svaku fazu izrade pojedinih elemenata strategije, isporučitelj usluge prethodnog vanjskog vrednovanja izradio je analizu kvalitete dostavljenih nacrta koja je sadržavala ocjenu njihove usuglašenosti s ključnim ciljevima i kriterijima vrednovanja u smislu:

- kompletnosti osnovne analize stanja i SWOT analize,
- ispravnosti i opravdanosti definiranja razvojnih pitanja i ciljeva u odnosu na analizu stanja i SWOT analizu,
- relevantnosti postavljenih ciljeva, prioriteta i mjera u odnosu na analizu stanja i SWOT analizu,
- djelotvornosti predložene intervencijske logike, odnosno vjerojatnosti ostvarenja ciljeva i prioriteta odabranim skupom razvojnih mjera,
- usklađenosti u odnosu na eksterne nadređene politike, programe i smjernice na regionalnoj i nacionalnoj te EU razini, sagledavajući sve aspekte društvenih, gospodarskih i okolišnih potreba i prioriteta širih teritorijalnih strateških okvira,
- unutarnje koherentnosti/dosljednosti logike intervencije predložene strategije u odnosu na analizu internih snaga, slabosti i razvojnog potencijala, odnosno, u odnosu na postavljenu logiku ciljeva, prioriteta i mjera te potrebe praćenja i budućeg vrednovanja kroz oblikovanje jasnih i mjerljivih pokazatelja za praćenje ostvarenja ciljeva,
- realnosti realizacije predloženih intervencija,
- održivosti predloženih intervencija,

- komplementarnosti predloženih intervencija,
- kvalitete primjene načela sudjelovanja i partnerstva uz poštivanje načela uključenosti, transparentnosti i jednakosti.

U nastavku je prikazan sažeti prikaz rezultata prethodnog vrednovanja.

U sadržajnom smislu, SRUP sadrži sva potrebna poglavlja i slijedi metodologiju propisanu Smjernicama i Dodacima 4 i 5 Smjernica za uspostavu urbanih područja i izradu strategija urbanih područja za financijsko razdoblje 2021.-2027., verzija 2.0.

Strategija počinje Uvodom koji opisuje opravdanost, intervencijsku logiku, proces izrade i uključenost ključnih dionika u proces izrade SRUP-a. Opisano je potom geografsko područje obuhvata SRUP-a, razloge ovog obuhvata te glavne značajke urbanog područja s opisom demografskih, fizičkih i teritorijalnih obilježja područja te njegovog odnosa sa širim kontekstom. U odnosu na Smjernice, prethodno vrednovanje je istaklo potrebu jasnijeg isticanja gospodarskih, društvenih, kulturnih i drugih značajnih poveznica sa širim okruženjem na razini županije (primjerice područja zajedničke kulturno-povijesne baštine koja su bila dijelom Dubrovačke republike kao što je primjerice Ston), Jadranske Hrvatske, Jadransko-jonske i Euro-mediteranske regije, odnosno s gravitirajućim područjem tzv. Zapadnog Balkana, Srednje i Istočne Europe. Značajan dio ovih prijedloga je usvojen od strane izrađivača, a ostatak je integriran neizravno kroz strateški okvir pa smatramo da je i ovo poglavlje u najvećem dijelu ostvarilo sve bitne zahtjeve usklađenosti sa Smjernicama i Dodacima Smjernica.

Opis sudjelovanja partnera u pripremi i provedbi SRUP-a jest cjelovit i daje uvid u sve aspekte poštivanja načela uključenosti i partnerstva koji su usuglašeni sa svim relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama i Smjernica.

Analiza stanja jest u potpunosti usuglašena s Dodatkom 5 Smjernica (Smjernice za izradu analize stanja i indikativni sadržaj analize stanja). Provedena je kroz četiri tematske radne skupine (Društveni razvoj i lokalna zajednica, kultura i turizam, Gospodarstvo i održivi razvoj, Urbana i zelena infrastruktura) u kojima su sudjelovali predstavnici civilnog društva, akademske zajednice, privatnog sektora, poslodavaca, tijela regionalne i lokalne samouprave itd.

Sadržaj analize stanja pokriva sva poglavlja sukladno Indikativnom sadržaju analize stanja iz navedenih Smjernica sa svim potpoglavljima. Poglavlje obiluje kvalitetnim vizualnim prikazima koji omogućavaju bolju preglednost i lakše razumijevanje analitičkih podloga.

Analiza stanja, kao i sve analize stanja u RH, suočavaju se s problemima manjka sadržajne kvalitete, pouzdanosti, metodološke ujednačenosti, detaljnosti i kontinuiteta prikupljanja podataka i pokazatelja koji se sustavno ne prate, ne ažuriraju i ne koriste za donošenje ključnih razvojnih odluka. Ipak, radi se o objektivnim vanjskim okolnostima na koje izrađivač nije mogao imati značajnijeg utjecaja, a podaci korišteni u SRUP Dubrovnik se mogu smatrati dostatno ažurni i relevantni te su dostatna osnova za kvalitetan prikaz analize stanja, odnosno solidna podloga za definiranje razvojnih problema i potreba. Izrađivač je u velikoj mjeri izravno ili neizravno prihvatio sugestije vanjskog vrednovanja, uključivo i mjeru uspostave sustava upravljanja razvojem koji bi sadržavao uspostavu sustava prikupljanja i obrade podataka posebice onih koji se tiču predloženog strateškog okvira i sustava ciljeva, mjera i aktivnosti posebice kroz Posebni cilj 3.3. Efikasno i digitalno društvo, a isto se može osigurati i kroz predložene projekte, posebice one od strateškog značaja.

Unatoč manjim nedostacima koji su najvećim dijelom odnose na problem nedostupnosti podataka, dijelom na već uobičajen fokus analitičkih podloga na fizičku infrastrukturu, a manjim dijelom na „soft“ čimbenike razvojnih potreba, problema, potencijala i resursa, kao što su ključni aspekte kvalitete života i rada koji su presudni primjerice za donošenje odluke o ostanku ili odlasku mladih ljudi i visoko kvalificirane radne snage s ovog prostora ili koji dovode do prekomjerne turistifikacije i gentrifikacije naselja, većina primjedbi vanjskog vrednovatelja usvojene su na razini oblikovanja strateškog okvira i strateških projekata pa možemo ocijeniti da su i ove predložene intervencije na funkcionalan način integrirane u ključne strateške razvojne planske elemente dokumenta.

S obzirom na sve navedeno, možemo zaključiti da se SWOT analiza i s njom povezana analiza stanja temelje na dostupnim relevantnim i pouzdanim izvorima podataka koji su interpretirani na zadovoljavajući način koji su doveli, unatoč svim prethodnim poteškoćama, do kvalitetnih zaključaka te čine kvalitetnu osnovu za izradu intervencijske logike odgovarajuće kvalitete.

Općenito možemo ocijeniti da analiza stanja predstavlja obuhvatan, a dovoljno jezgrovit, pregledan i kvalitetno strukturiran dokument s relevantnim primjerima i prikazima ocjene stanja te prepoznatim ključnim razvojnim ograničenjima i problemima i potrebama, odnosno razvojnim mogućnostima i prednostima koji se mogu iskoristiti kao važan pokretač razvoja Urbanog područja Dubrovnik.

Što se tiče strateškog okvira, možemo također ustvrditi da je Izrađivač usvojio većinu predloženih komentara i prijedloga. Opis srednjoročne vizije je kvalitetan i sukladan smjernicama te definira okvir za posebne ciljeve i ključne intervencije za ciljano srednjoročno razdoblje. Posebice je istaknuta potreba diversifikacije gospodarstva te ulaganja u gospodarske sektore visoke dodane vrijednosti, održivosti, pameti i otpornosti, kao i potrebe prostorno ravnomjernog razvoja, unapređenja kvalitete života i rada te ulaganja u održivu i pametnu mobilnost koja je prepoznata kao jedan od ključnih razvojnih prioriteta. Ovim je vizija usmjerena na ključna područja intervencije upravnog područja, a zadovoljava i kriterije sažetosti, razumljivosti, jasnog opisa željenog postignuća. Nadalje, ova vizija u potpunosti je usklađena s vizijom i razvojnim smjerovima Nacionalne razvojne strategije i drugim strateškim dokumentima višeg reda.

Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala je solidno razrađen u segmentu potreba te je usvojena većina prijedloga unapređenja u segmentu prepoznavanja i aktivacije najvažnijih razvojnih potencijala čime se može ustvrditi zadovoljavanje i ovog važnog kriterija kvalitete.

Opis integriranog pristupa je napravljen također u skladu sa Smjernicama opisujući načine na koji će ITU mehanizam doprinijeti ostvarenju područja ulaganjem u valorizaciju kulturne baštine kao pokretača prostorno i vremenski ravnomjernijeg društvenog i gospodarskog razvoja, posebice održivog turizma kao i kroz ulaganje u promet i mobilnost, višenamjensku infrastrukturu i javne površine, staru gradsku jezgru, zelenu infrastrukturu, energetske učinkovitost, poslovnu infrastrukturu i poduzetništvo, sanaciju brownfield područja, društvenu i socijalnu infrastrukturu, digitalizaciju i sl.

Opis doprinosa ITU mehanizma provedbi SRUP-a elaborirao je sve ključne međuodnose prioriteta, posebnih ciljeva te predloženih strateških projekata sa specifičnim ciljevima ITU mehanizma i obrazložio njihovu dostatnu razinu strateške usuglašenosti. Opis sektorske i teritorijalne integracije je pokriven posebnim poglavljem koji opisuje mjere koje odgovaraju na potrebe više sektora, kao i one koje se događaju na više lokacija te je i ovdje usvojena većina prijedloga vanjskog vrednovanja. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam opisao je ključne strateške projekte na kvalitetan i cjelovit način, a predložene nadopune unapređenja strateškog okvira su većinom usvojene.

Opis sustava provedbe kroz ITU mehanizam definirao je institucionalni okvir s ključnim dionicima provedbe te naglasio potrebu suradnje svih jedinica lokalne samouprave i njihovih relevantnih službi tijela upravljanja iako je možda nešto izravnije trebala biti istaknuta potreba izgradnje kapaciteta svih dionika urbanog područja za uspješnu i pravodobnu operativnu realizaciju poslova ključnih za provedbu ITU mehanizma na ciljanom urbanom području.

Istaknuta je potreba sustavnog ulaganja u pripremu odgovarajućih podloga (projektno-tehničke i imovinsko-pravne dokumentacije) za pripremu, prijavu i realizaciju ključnih projekata kroz koordiniran rad svih dionika i taj prijedlog unesen je kao jedan od strateških projekata Urbanog područja.

Usklađenost sa strateškim dokumentima EU i RH, sektorskim i višesektorskim strategijama, planovima razvoja županija te dokumentima prostornog uređenja opisana je posebice detaljno u odnosu na Plan razvoja Dubrovačko-neretvanske županije i Nacionalnu razvojnu strategiju.

Opis prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju je prikazan kroz posebno poglavlje kvalitetnim tekstualnim i vizualnim opisima, a potom i kroz prikaz intervencijske logike s opisom posebnih ciljeva. Popis posebnih ciljeva i pokazatelja ishoda daje opis svrhe posebnih ciljeva, izazova i obrazloženja te popisom mjera i aktivnosti posebnog cilja te pokazateljima učinka usuglašenim sa Smjernicama.

Iz perspektive evaluacijskih pitanja relevantnih za strateški okvir, možemo ocijeniti da je Izrađivač kvalitetno definirao prioritetne razvojne potrebe i potencijale te ih pretočio u jednako kvalitetan strateški okvir sa sažetom, jasnom, logički konzistentnom, relevantnom i time možemo zaključiti, kvalitetno definiranom vizijom te hijerarhijom razvojnih prioriteta, ciljeva i mjera.

Projekti od strateškog značaja obuhvatili su većinu prepoznatih razvojnih potreba kroz sve definirane prioritete i posebne ciljeve na velikom broju lokacija urbanog područja čime su osigurali zadovoljavajuću razinu relevantnosti.

Također, u najvećoj mjeri je usvojen i prijedlog prethodnog vrednovanja vezan za prijedloge strateških projekata koji uključuje opsežniju primjenu standarda, načela i dobre prakse strateških projekata sukladno preporukama ITP-a koje podrazumijevaju odmak od točkastih i/ili sektorskih intervencija prema integriranim teritorijalnim i višesektorskim projektima.

Strategija je uključila sve bitne dionike koja se treba nastaviti i kroz sljedeće faze pripreme, realizacije, podrške i praćenja razvojnih projekata, aktivnosti i mjera.

Temeljem svega prethodno navedenog, možemo reći da Strategija razvoja urbanog područja Dubrovnik zadovoljava sve ključne kriterije vanjskog vrednovanja te se njome osigurala vrlo kvalitetna razvojno-planska osnova koja može osigurati potreban fokus, provedivost i uspješnost kao i praćenje napredovanja i evaluaciju rezultata razvojnih nastojanja po svim ključnim kriterijima vrednovanja.

Ranko Milić

EUPOLIS GRUPA
d.o.o. SPLIT

15. PRILOZI

Tab. 46. Širi pregled indikativnog financijskog okvira za cijelo provedbeno razdoblje s projektima, prikazano u EUR

R.br.	Naziv prioriteta / posebnog cilja /mjere / projekta	ITU - ITP	2022. (n-1)	2023. (n)	2024. (n+1)	2025. (n+2)	2026. (n+3)	2027. (n+4)	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje (2023.-2027.)
1.	Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota		1.171.666,67	23.748.618,87	41.155.254,83	36.155.764,25	29.521.410,00	37.393.784,21	167.974.832,16
1.1.	Strateško usmjeravanje demografskog razvoja		0	15.606.805,00	31.446.151,91	21.879.464,25	9.547.000,00	11.080.000,00	89.559.421,16
1.1.1.	Ostvarivanje održivih stambenih i prostornih uvjeta za prosperitetan život stanovnika		0	240.000,00	400.000,00	500.000,00	870.000,00	870.000,00	2.880.000,00
1.1.2.	Jačanje sustava predškolskog odgoja i školstva u funkciji demografskog razvoja te održivog, uključivog i pametnog društvenog i gospodarskog razvoja		0	15.274.805,00	30.874.151,91	21.207.464,25	8.345.000,00	9.878.000,00	85.579.421,16
projekt	Dječji Vrtić Komolac	-	0	0	2.750.000,00	3.750.000,00	0	0	6.500.000,00
projekt	DV Pčelica	-	0	0	4.240.000,00	4.240.000,00	0	0	8.480.000,00
projekt	Igralište DV Pčelica - PO Gramača	-	0	60.000,00	63.000,00	0	0	0	123.000,00
projekt	Montessori oprema DV Pčelica	-	0	17.729,53	0	0	0	0	17.729,53
projekt	Montessori oprema	-	0	16.012,50	0	0	0	0	16.012,50
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića	-	0	1.000.000,00	3.000.000,00	1.000.000,00	0	0	5.000.000,00
projekt	Dječji vrtić Cavtat	-	0	0	4.000.000,00	4.000.000,00	0	0	8.000.000,00
projekt	Dječji vrtić Čilipi	-	0	0	0	500.000,00	3.500.000,00	4.000.000,00	8.000.000,00
strateški projekt	Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnosti (Gruda)	ITU	0	1.500.000,00	1.500.000,00	0	0	0	3.000.000,00
strateški projekt	ZAVRŠETAK I REKONSTRUKCIJA GRAĐEVINE JAVNE I DRUŠTVENE NAMJENE – DJEČJI VRTIĆ I PROSTORI GRAĐANSKIH UDRUGA S DJEČJIM IGRALIŠTEM	ITU	0	1.600.000,00	1.900.000,00	0	0	0	3.500.000,00
projekt	Osnovna škola Mokošica – dogradnja	-	0	0	2.000.000,00	1.750.000,00	1.500.000,00	500.000,00	5.750.000,00
projekt	Nadogradnja osnovne škole Ivana Gundulića	-	0	0	400.000,00	600.000,00	0	0	1.000.000,00
projekt	Sportska dvorana Orašac	ITU	0	2.000.000,00	0	0	0	0	2.000.000,00
projekt	Osnovna škola Cavtat	-	0	6.000.000,00	6.000.000,00	0	0	0	12.000.000,00
projekt	Dogradnja Osnovne škole	-	0	0	3.326.464,25	3.326.464,25	0	0	6.652.928,50
projekt	STEM'u'DU	-	0	581.062,97	193.687,66	0	0	0	774.750,63
1.1.3.	Stvaranje suradnje između dionika iz obrazovnog sustava i gospodarstvenika radi jačanja međusektorske sinergije		0	92.000,00	172.000,00	172.000,00	332.000,00	332.000,00	1.100.000,00
1.2.	Poticanje diversifikacije gospodarstva		1.111.666,67	3.300.733,33	4.565.800,00	5.940.700,00	8.374.600,00	11.838.500,00	34.020.333,33
1.2.1.	Razvoj novih te unaprjeđenje postojećih gospodarskih aktivnosti produktivnog Urbanog područja		0,00	173.500,00	313.500,00	320.500,00	600.500,00	600.500,00	2.008.500,00
1.2.2.	Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovanja		0	731.000,00	3.206.000,00	4.395.000,00	6.330.000,00	9.735.000,00	24.397.000,00
projekt	Poduzetnički inkubator Konavle	ITU	0	0	2.000.000,00	2.000.000,00	0	0	4.000.000,00
1.2.3.	Unaprjeđenje inovacijskog kapaciteta gospodarstva		0	156.800,00	175.700,00	184.600,00	203.500,00	212.400,00	933.000,00
1.2.4.	Ostvarivanje punog potencijala primarnog sektora		1.111.666,67	2.239.433,33	870.600,00	1.040.600,00	1.240.600,00	1.290.600,00	6.681.833,33
projekt	Rekonstrukcija Tržnice u Gružu	-	1.000.000,00	1.500.000,00	0	0	0	0	1.500.000,00
projekt	POTPORA ZA ULAGANJE U POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava - ulaganja u sjemensku i rasadničarsku proizvodnju	-	111.666,67	223.333,33	0	0	0	0	223.333,33
1.3.	Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje		60.000,00	4.841.080,54	5.143.302,92	8.335.600,00	11.599.810,00	14.475.284,21	44.395.077,67
1.3.1.	Obnova i održiva valorizacija resursne osnove povijesnog urbanog krajolika s ciljem teritorijalne održivosti		0	1.421.600,00	1.431.341,85	3.481.600,00	9.259.810,00	11.685.284,21	27.279.636,06
projekt	Obnova Benediktinskog samostana i Maksimilijanovog ljetnikovca	ITU	0	0	0	0	2.648.210,00	6.473.684,21	9.121.894,21

R.br.	Naziv prioriteta / posebnog cilja / mjere / projekta	ITU - ITP	2022. (n-1)	2023. (n)	2024. (n+1)	2025. (n+2)	2026. (n+3)	2027. (n+4)	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje (2023.-2027.)
projekt	Kapela Sv. Križa na Boninovu Obnova krova, pročelja kapele i zapadnog krila	ITU	0	110.000,00	0	0	0	0	110.000,00
strateški projekt	Obnova Tvrdave Prevlaka	ITU	0	0	140.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00	660.000,00	5.000.000,00
projekt	Izrada elaborata integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima dubrovačkog priobalja u okviru SRUP-a Dubrovnik	ITU	0	60.000,00	9.741,85	0	0	0	69.741,85
1.3.2.	Poticanje razvoja održivog cjelogodišnjeg turizma te selektivnih oblika turizma s ciljem diversifikacije i decentralizacije funkcije turizma		60.000,00	3.419.480,54	3.711.961,07	4.854.000,00	2.340.000,00	2.790.000,00	17.115.441,61
strateški projekt	Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića	ITU	0	2.000.000,00	2.000.000,00	3.350.000,00	0	0	7.350.000,00
projekt	Ljetnikovac Bozdari-Škaprlenda - muzej kulture ladanja Dubrovačke Republike	ITU	0	633.000,00	633.000,00	634.000,00	0	0	1.900.000,00
projekt	Interpretacijsko-edukacijski istraživački centar Lokrum	ITU	60.000,00	72.000,00	0	0	0	0	72.000,00
projekt	Uspostava Interpretacijsko-edukacijskog i istraživačkog centra „Lokrum“	ITU	0	164.480,54	328.961,07	0	0	0	493.441,61
2.	Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa		94.888,89	19.771.144,45	58.438.995,93	61.329.342,07	62.218.084,17	58.688.084,17	260.445.650,78
2.1.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa		0	7.736.000,00	13.100.385,00	22.461.385,00	25.551.000,00	19.031.000,00	87.879.770,00
2.1.1.	Razvoj i promicanje kvalitetnog, pouzdanog i učinkovitog javnog prijevoza urbanog područja i prijevoza putnika		0	6.092.000,00	6.692.000,00	4.767.000,00	4.847.000,00	2.347.000,00	24.745.000,00
strateški projekt	Elektrifikacija i digitalizacija javnog autobusnog prijevoza	ITU	0	5.500.000,00	5.500.000,00	3.000.000,00	2.500.000,00	0	16.500.000,00
2.1.2.	Povećanje sigurnosti, protočnosti i efikasnosti cestovnog prometa		0	1.430.000,00	6.084.385,00	17.350.385,00	20.260.000,00	16.200.000,00	61.324.770,00
projekt	Spojna prometnica od naselja Nuncijata do državne ceste D8	ITU	0	0	500.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	0	2.500.000,00
projekt	Cesta Gornja sela: Izgradnja dionice Mrčevo-Riđica do granice s Općinom Dubrovačko primorje	ITU	0	0	0	1.000.000,00	2.700.000,00	2.700.000,00	6.400.000,00
projekt	Izgradnja ceste u Slanom kroz polje	ITU	0	0	250.000,00	416.000,00	0	0	666.000,00
projekt	Izgradnja ceste u naselju Banići	-	0	100.000,00	140.000,00	0	0	0	240.000,00
projekt	Izgradnja ceste u Banićima u poslovnoj zoni	-	0	80.000,00	120.000,00	0	0	0	200.000,00
projekt	Prometnica iza zgrada "Kineski zid"	-	0	0	425.000,00	425.000,00	0	0	850.000,00
projekt	Izgradnja prometnice unutar obuhvata TT blok Osojnik	-	0	0	500.000,00	1.150.000,00	0	0	1.650.000,00
projekt	Cesta Osojnik-Ljubač	-	0	0	0	2.500.000,00	2.500.000,00	0	5.000.000,00
projekt	Smart Parking Dubrovnik Sanitat Dubrovnik d.o.o.	-	0	0	199.385,00	199.385,00	0	0	398.770,00
projekt	Elektronski sustav naplate	-	0	800.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	0	0	2.800.000,00
strateški projekt	Park'n'ride	ITU	0	0	500.000,00	3.000.000,00	3.500.000,00	0	7.000.000,00
projekt	Uređenje parkinga u vlasništvu suvlasnika višestambenih zgrada	-	0	0	0	60.000,00	60.000,00	0	120.000,00
projekt	Garažno-poslovna građevna iza OTP Banke	ITU	0	0	2.000.000,00	4.000.000,00	4.000.000,00	0	10.000.000,00
2.1.3.	Razvoj i promicanje kvalitetnih održivih modaliteta biciklističke i pješaka mobilnosti i mikromobilnosti ("slow mobility")		0	214.000,00	324.000,00	344.000,00	444.000,00	484.000,00	1.810.000,00
2.2.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološki održive dužobalne morske povezanosti		0	557.000,00	707.000,00	2.126.233,33	2.601.233,33	2.721.233,33	8.712.700,00
2.2.1.	Zelena tranzicija morskih luka		0	375.000,00	525.000,00	615.000,00	1.090.000,00	1.210.000,00	3.815.000,00
2.2.2.	Poticanje razvoja dužobalne morske mobilnosti		0	182.000,00	182.000,00	1.511.233,33	1.511.233,33	1.511.233,33	4.897.700,00
projekt	Uređenje luke otvorene za javni promet Srebreno	-	0	0	0	1.329.233,33	1.329.233,33	1.329.233,33	3.987.700,00
2.3.	Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje		94.888,89	6.409.477,78	17.535.300,00	11.648.333,33	12.511.333,33	15.189.333,33	63.293.777,78
2.3.1.	Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture		0	2.125.500,00	2.119.500,00	2.589.000,00	215.000,00	245.000,00	7.294.000,00
strateški projekt	Azil za životinje	ITU	0	2.000.000,00	2.000.000,00	2.400.000,00	0	0	6.400.000,00
2.3.2.	Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (brownfield)		0	2.140.000,00	4.535.000,00	5.393.333,33	6.888.333,33	5.983.333,33	24.940.000,00
projekt	Obnova i poboljšanje fasada i krovova koje gledaju na glavne prometnice grada Dubrovnika u cilju postizanja zelene vizure grada	ITU	0	0	0	66.666,67	66.666,67	66.666,67	200.000,00

R.br.	Naziv prioriteta / posebnog cilja /mjere / projekta	ITU - ITP	2022. (n-1)	2023. (n)	2024. (n+1)	2025. (n+2)	2026. (n+3)	2027. (n+4)	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje (2023.-2027.)
projekt	Uređenje okoliša i zajedničkog zemljišta oko višestambenih zgrada s ciljem uljepšavanja vizure grada i ekološke osviještenosti suvlasnika višestambenih zgrada	ITU	0	0	0	66.666,67	66.666,67	66.666,67	200.000,00
projekt	Poduzetnička zona Čilipi	ITU	0	710.000,00	2.650.000,00	2.660.000,00	2.650.000,00	1.330.000,00	10.000.000,00
2.3.3.	Integrirana energetska tranzicija urbanog područja		94.888,89	2.143.977,78	10.880.800,00	3.666.000,00	5.408.000,00	8.961.000,00	31.059.777,78
projekt	Program povećanja energetske učinkovitosti postojećih višestambenih zgrada na području Grada Dubrovnika	ITU	0	40.200,00	26.800,00	0	0	0	67.000,00
projekt	Sufinanciranje kamata na kredite za obnovu fasada i krovova	ITU	0	0	0	66.000,00	68.000,00	66.000,00	200.000,00
projekt	Energetska obnova OŠ Marin Držić - škola s posebnim potrebama	ITU	0	0	580.000,00	0	0	0	580.000,00
projekt	Energetska obnova OŠ Mokošica	ITU	0	0	2.250.000,00	0	0	0	2.250.000,00
projekt	Energetska obnova Doma Kulture na Koločepu	ITU	0	0	224.000,00	0	0	0	224.000,00
projekt	Energetska obnova sportske dvorane Gospino polje	ITU	0	0	4.225.000,00	0	0	0	4.225.000,00
projekt	Fotonaponske elektrane za javne objekte	ITU	0	350.000,00	600.000,00	0	0	0	950.000,00
projekt	Modernizacija javne rasvjete	ITU	94.888,89	189.777,78	0	0	0	0	189.777,78
2.4.	Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti		0	2.216.666,67	18.871.517,50	17.004.850,83	19.971.517,50	20.136.517,50	78.201.070,00
2.4.1.	Podrška očuvanju i obnovi stare gradske jezgre Dubrovnika te održivom i uključivom korištenju u skladu s Planom upravljanja		0	453.000,00	820.000,00	2.020.000,00	5.080.000,00	5.090.000,00	13.463.000,00
projekt	POLJANA RUĐERA BOŠKOVIĆA	ITU	0	0	0	450.000,00	0	0	450.000,00
projekt	ARHEOLOŠKI MUZEJ	ITU	0	0	0	0	3.000.000,00	3.000.000,00	6.000.000,00
2.4.2.	Unapređenje kvalitete, raznovrsnosti i sigurnosti javnih prostora		0	875.000,00	14.788.184,17	13.249.850,83	12.851.517,50	12.906.517,50	54.671.070,00
strateški projekt	Izrada sustava nadzora javnih površina	ITU	0	0	66.666,67	133.333,33	0	0	200.000,00
projekt	Sanacija obale Rijeke dubrovačke	ITU	0	0	12.461.517,50	12.461.517,50	12.461.517,50	12.461.517,50	49.846.070,00
projekt	Integrirani razvojni projekt Dubrovnik 2030		0	670.000,00	2.000.000,00	330.000,00	0	0	3.000.000,00
2.4.3.	Povećanje otpornosti na rizike	ITU	0	888.666,67	3.263.333,33	1.735.000,00	2.040.000,00	2.140.000,00	10.067.000,00
strateški projekt	IZGRADNJE VATROGASNOG TEHNIČKOG CENTRA OPĆINE DUBROVAČKO PRIMORJE	ITU	0	666.666,67	1.333.333,33	0	0	0	2.000.000,00
projekt	Vatrogasni dom Zaton	ITU	0	0	1.350.000,00	0	0	0	1.350.000,00
2.5.	Zelena tranzicija infrastrukture		0	2.852.000,00	8.224.793,43	8.088.539,57	1.583.000,00	1.610.000,00	22.358.333,00
2.5.1.	Obnova i povećanje kvalitete komunalne infrastrukture		0	2.677.000,00	7.765.571,43	7.718.428,57	1.102.000,00	1.107.000,00	20.370.000,00
projekt	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Čepikući, Lisac, Podimoč, Točionik, Trnovica, Podgora, Mravincina i Trnova	-	0	1.000.000,00	3.000.000,00	2.000.000,00	0	0	6.000.000,00
projekt	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Smokvina i Doli s odvodnjom	-	0	1.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	0	0	5.000.000,00
projekt	Andrije Hebranga - oborinska odvodnja	-	0	0	550.000,00	1.200.000,00	0	0	1.750.000,00
projekt	Infrastruktura Solitudo	-	0	0	1.028.571,43	1.371.428,57	0	0	2.400.000,00
projekt	Montovjerna Batala - oborinska odvodnja	-	0	0	500.000,00	450.000,00	0	0	950.000,00
2.5.2.	Doprinos modernizaciji sustava gospodarenja otpadom na načelima kružnog gospodarstva		0	175.000,00	459.222,00	370.111,00	481.000,00	503.000,00	1.988.333,00
projekt	Izgradnja reciklažnog dvorišta	-	0	0	222.222,00	111.111,00	0	0	333.333,00
3.	Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka		0	16.839.187,50	67.559.218,75	21.609.518,75	23.093.800,00	22.567.300,00	151.669.025,00
3.1.	Doprinos multifunktionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja		0	16.325.687,50	61.404.218,75	14.393.018,75	12.895.800,00	13.080.300,00	118.099.025,00
3.1.1.	Društveni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a		0	2.230.000,00	7.175.500,00	3.595.000,00	1.207.500,00	1.515.000,00	15.723.000,00
projekt	Igralište Suđurad	ITU	0	0	400.000,00	0	0	0	400.000,00
strateški projekt	Izgradnja sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni	ITU	0	22.222,17	111.110,83	0	0	0	133.333,00
strateški projekt	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Čibača	ITU	0	50.000,00	136.000,00	0	0	0	186.000,00
strateški projekt	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Gornji Brgat	ITU	0	50.000,00	136.000,00	0	0	0	186.000,00
strateški projekt	Green Sport Centar	ITU	0	1.000.000,00	1.000.000,00	0	0	0	2.000.000,00

R.br.	Naziv prioriteta / posebnog cilja /mjere / projekta	ITU - ITP	2022. (n-1)	2023. (n)	2024. (n+1)	2025. (n+2)	2026. (n+3)	2027. (n+4)	Ukupna procijenjena vrijednost kroz cijelo provedbeno razdoblje (2023.-2027.)
projekt	Park Montovjerna	ITU	0	0	650.000,00	0	0	0	650.000,00
projekt	Serpentine Srđ	ITU	0	500.000,00	500.000,00	0	0	0	1.000.000,00
strateški projekt	PARK GRADAC	ITU	0	0	2.100.000,00	2.100.000,00	0	0	4.200.000,00
strateški projekt	Park Platana	ITU	0	0	795.000,00	0	0	0	795.000,00
projekt	Izgradnja Spomen sobe Domovinskog rata u Čepikućima	ITU	0	70.000,00	230.000,00	0	0	0	300.000,00
projekt	Baraka Mokošica-Zgrada matice umirovljenika Dubrovnik-podružnica Mokošica	ITU	0	0	300.000,00	300.000,00	0	0	600.000,00
projekt	Uređenje poljane u mjestu Suđurađ na Šipanu	ITU	0	310.000,00	300.000,00	0	0	0	610.000,00
3.1.2.	Kulturni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a		0	318.000,00	1.247.500,00	1.821.800,00	1.016.300,00	1.293.300,00	5.696.900,00
projekt	Izgradnja polivalentnog doma kulture u Čibači	ITU	0	0	0	250.000,00	200.000,00	0	450.000,00
strateški projekt	Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra	ITU	0	0	0	177.300,00	177.300,00	177.300,00	531.900,00
strateški projekt	Park Pile-ljetna pozornica	ITU	0	0	772.500,00	772.500,00	0	0	1.545.000,00
3.1.3.	Sport i rekreacija u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a		0	13.777.687,50	52.981.218,75	8.976.218,75	10.672.000,00	10.272.000,00	96.679.125,00
projekt	Multifunkcionalna dvorana Gospino polje	ITU	0	12.000.000,00	48.000.000,00	0	0	0	60.000.000,00
strateški projekt	Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača	ITU	0	419.020,83	947.552,08	947.552,08	0	0	2.314.125,00
projekt	Bazen Čilipi	ITU	0	0	0	2.500.000,00	2.500.000,00	0	5.000.000,00
projekt	Tenis centar Lapad	-	0	0	1.600.000,00	1.600.000,00	0	0	3.200.000,00
projekt	TENIS TEREN br. 6 U GOSPINOM POLJU		0	0	10.000,00	40.000,00	0	0	50.000,00
projekt	TEREN S UMJETNOM TRAVOM - III. Faza	ITU	0	0	0	200.000,00	400.000,00	0	600.000,00
projekt	Boćarska dvorana Komolac	-	0	0	900.000,00	900.000,00	0	0	1.800.000,00
projekt	Boćalište Šumet	-	0	0	115.000,00	0	0	0	115.000,00
strateški projekt	Polivalentna (boćarska) dvorana	ITU	0	1.166.666,67	1.166.666,67	1.166.666,67	0	0	3.500.000,00
3.2.	Zdrav i uključiv život		0	275.000,00	5.885.000,00	6.935.000,00	9.900.000,00	9.167.500,00	32.162.500,00
3.2.1.	Jačanje funkcija i kapaciteta sektora socijalne skrbi		0	208.000,00	6.302.000,00	9.336.000,00	21.285.000,00	20.536.500,00	57.667.500,00
projekt	Centar za pružanje usluga u zajednici	-	0	0	500.000,00	1.500.000,00	3.500.000,00	3.500.000,00	9.000.000,00
projekt	Dom za starije i nemoćne u Dubrovniku	-	0	0	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	4.200.000,00	19.200.000,00
3.2.2.	Podrška povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga		0	67.000,00	83.000,00	99.000,00	115.000,00	131.000,00	495.000,00
3.3.	Efikasno i digitalno društvo		0	238.500,00	270.000,00	281.500,00	298.000,00	319.500,00	1.407.500,00
3.3.1.	Poboljšanje digitalne infrastrukture		0	26.000,00	43.500,00	61.000,00	72.500,00	84.000,00	287.000,00
3.3.2.	Podrška procesu digitalizacije javnog sektora		0	119.500,00	113.500,00	92.500,00	82.500,00	82.500,00	490.500,00
3.3.3.	Podrška procesu digitalizacije javnog sektora		0	93.000,00	113.000,00	128.000,00	143.000,00	153.000,00	630.000,00

Tab. 47. Širi pregled indikativnih financijskih vrijednosti prema planiranim izvorima financiranja s projektima, prikazano u EUR

R.br.	Naziv cilja /mjere /APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2023.-2027.)						Ukupna procijenjena vrijednost kroz razdoblje 2023.-2025.)	
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni Proračun	Pomoći Europske unije		Javna poduzeća		Ostali izvori
					Ukupno	Od toga u skladu s ITU			
1.	Rast unutar limita - održiv i ravnomjeran razvoj diversificiranog i otpornog gospodarstva visoke dodane vrijednosti za lokalnu zajednicu uz očuvanje resursne osnove povijesnog urbanog krajobraza i prirodnih vrednota	6.335.800,00	3.379.739,28	22.030.855,44	132.317.615,00	62.736.993,94	3.096.272,45	314.550,00	101.059.637,95
1.1.	Strateško usmjeravanje demografskog razvoja	6.042.500,00	2.223.939,28	11.682.669,16	69.027.812,73	6.750.000,00	0	82.500,00	68.932.421,16
1.1.1.	Ostvarivanje održivih stambenih i prostornih uvjeta za prosperitetan život stanovnika	18.000,00	378.000,00	1.719.000,00	765.000,00	0	0	0	1.140.000,00
1.1.2.	Jačanje sustava predškolskog odgoja i školstva u funkciji demografskog razvoja te održivog, uključivog i pametnog društvenog i gospodarskog razvoja	5.907.500,00	1.810.939,28	9.833.669,16	67.509.812,73	6.750.000,00	0	17.500,00	67.356.421,16
projekt	Dječji Vrtić Komolac	0	0	975.000,00	5.525.000,00	0	0	0	6.500.000,00
projekt	DV Pčelica	0	0	1.272.000,00	7.208.000,00	0	0	0	8.480.000,00
projekt	Igralište DV Pčelica - PO Gromača	0	0	18.450,00	104.550,00	0	0	0	123.000,00
projekt	Montessori oprema DV Pčelica	0	0	5.318,86	12.410,67	0	0	0	17.729,53
projekt	Montessori oprema	0	0	4.803,75	11.208,75	0	0	0	16.012,50
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića	500.000,00	0	500.000,00	4.000.000,00	0	0	0	5.000.000,00
projekt	Dječji vrtić Cavtat	400.000,00	0	1.200.000,00	6.400.000,00	0	0	0	8.000.000,00
projekt	Dječji vrtić Čilipi	400.000,00	0	1.200.000,00	6.400.000,00	0	0	0	500.000,00
strateški projekt	Dogradnja i rekonstrukcija višenamjenskog objekta koji sadržava dječji vrtić te prostor za društvene i kulturne aktivnost (Gruda)	0	0	450.000,00	2.550.000,00	2.550.000,00	0	0	3.000.000,00
strateški projekt	ZAVRŠETAK I REKONSTRUKCIJA GRAĐEVINE JAVNE I DRUŠTVENE NAMJENE – DJEČJI VRTIĆ I PROSTORI GRAĐANSKIH UDRUGA S DJEČJIM IGRALIŠTEM	0	0	700.000,00	2.800.000,00	2.800.000,00	0	0	3.500.000,00
projekt	Osnovna škola Mokošica – dogradnja	575.000,00	0	575.000,00	4.600.000,00	0	0	0	3.750.000,00
projekt	Nadogradnja osnovne škole Ivana Gundulića	100.000,00	0	100.000,00	800.000,00	0	0	0	1.000.000,00
projekt	Sportska dvorana Orašac	0	300.000,00	300.000,00	1.400.000,00	1.400.000,00	0	0	2.000.000,00
projekt	Osnovna škola Cavtat	2.400.000,00	0	0	9.600.000,00	0	0	0	12.000.000,00
projekt	Dogradnja Osnovne škole	0	997.939,28	332.646,43	5.322.342,80	0	0	0	6.652.928,50
projekt	STEM'uD	0	0	154.950,13	619.800,50	0	0	0	774.750,63
1.1.3.	Stvaranje suradnje između dionika iz obrazovnog sustava i gospodarstvenika radi jačanja međusektorske sinergije	117.000,00	35.000,00	130.000,00	753.000,00	0	0	65.000,00	436.000,00
1.2.	Poticanje diversifikacije gospodarstva	196.100,00	795.800,00	5.538.975,00	26.397.808,33	20.485.000,00	1.012.100,00	79.550,00	13.807.233,33
1.2.1.	Razvoj novih te unaprjeđenje postojećih gospodarskih aktivnosti produktivnog Urbanog područja	52.000,00	207.600,00	312.200,00	1.424.600,00	0	12100	0	807.500,00
1.2.2.	Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovanja	35.000,00	144.000,00	3.533.600,00	20.684.400,00	19.252.500,00	0	0	8.332.000,00
projekt	Poduzetnički inkubator Konavle	0	0	600.000,00	3.400.000,00	3.400.000,00	0	0	4.000.000,00
1.2.3.	Unaprjeđenje inovacijskog kapaciteta gospodarstva	5.000,00	42.500,00	121.575,00	763.925,00	0	0	0	517.100,00
1.2.4.	Ostvarivanje punog potencijala primarnog sektora	104.100,00	401.700,00	1.571.600,00	3.524.883,33	1.232.500,00	1.000.000,00	79.550,00	4.150.633,33
projekt	Rekonstrukcija Tržnice u Gružu	0	0	750.000,00	0	0	750.000,00	0	1.500.000,00
projekt	POTPORA ZA ULAGANJE U POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava - ulaganja u sjemensku i rasadničarsku proizvodnju	0	0	0	156.333,33	0	67.000,00	0	223.333,33
1.3.	Razvoj i promicanje teritorijalno ravnomjerno raspoređenog i odgovornog turizma niskog negativnog otiska na društveno, prirodno i kulturno okruženje	97.200,00	360.000,00	4.809.211,28	36.891.993,94	35.501.993,94	2.084.172,45	152.500,00	18.319.983,46
1.3.1.	Obnova i održiva valorizacija resursne osnove povijesnog urbanog krajolika s ciljem teritorijalne održivosti	0	75.000,00	2.211.711,28	23.074.640,65	22.394.640,65	1.918.284,13	0	6.334.541,85
projekt	Obnova Benediktinskog samostana i Maksimilijanovog ljetnikovca	0	0	0	7.753.610,08	7.753.610,08	1.368.284,13	0	0
projekt	Kapela Sv. Križa na Boninovu Obnova krova, pročelja kapele i zapadnog krila	0	0	16.500,00	93.500,00	93.500,00	0	0	110.000,00
strateški projekt	Obnova Tvrdave Prevlaka	0	0	750.000,00	4.250.000,00	4.250.000,00	0	0	2.240.000,00
projekt	Izrada elaborata integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima dubrovačkog priobalja u okviru SRUP-a Dubrovnik	0	0	10.461,28	59.280,57	59.280,57	0	0	69.741,85

R.br.	Naziv cilja /mjera /APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2023.-2027.)							Ukupna procijenjena vrijednost kroz razdoblje 2023.-2025.)
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni Proračun	Pomoći Europske unije		Javna poduzeća	Ostali izvori	
					Ukupno	Od toga u skladu s ITU			
1.3.2.	Poticanje razvoja održivog cjelogodišnjeg turizma te selektivnih oblika turizma s ciljem diversifikacije i decentralizacije funkcije turizma	97.200,00	285.000,00	2.597.500,00	13.817.353,29	13.107.353,29	165.888,32	152.500,00	11.985.441,61
strateški projekt	Društveno-kulturni centar u ljetnikovcu Gučetić s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića	0	0	1.102.500,00	6.247.500,00	6.247.500,00	0	0	7.350.000,00
projekt	Ljetnikovac Bozdari-Škaprlenda - muzej kulture ladanja Dubrovačke Republike	0	0	285.000,00	1.615.000,00	1.615.000,00	0	0	1.900.000,00
projekt	Interpretacijsko-edukacijski istraživački centar Lokrum	7.200,00	0	0	57.600,00	57.600,00	7.200,00	0	72.000,00
projekt	Uspostava Interpretacijsko-edukacijskog i istraživačkog centra „Lokrum“	0	0	0	394.753,29	394.753,29	98.688,32	0	493.441,61
2.	Urbani prostor učinkovitog prometnog sustava i prostor usmjeren zelenim, kružnim i energetski održivim rješenjima te zaštiti i obnovi prirodnih i kulturnih resursa	5.006.225,00	9.597.332,00	44.507.917,93	197.628.848,85	120.999.399,00	3.422.327,00	59.000,00	139.539.482,45
2.1.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održivosti kopnenog prometa	1.770.300,00	2.437.300,00	13.397.054,00	67.812.239,00	38.254.500,00	2.462.877,00	0	43.297.770,00
2.1.1.	Razvoj i promicanje kvalitetnog, pouzdanog i učinkovitog javnog prijevoza urbanog područja i prijevoza putnika	82.000,00	101.000,00	2.509.000,00	20.720.000,00	19.592.500,00	1.333.000,00	0	17.551.000,00
strateški projekt	Elektrifikacija i digitalizacija javnog autobusnog prijevoza	0	0	1.650.000,00	14.025.000,00	14.025.000,00	825.000,00	0	14.000.000,00
2.1.2.	Povećanje sigurnosti, protočnosti i efikasnosti cestovnog prometa	1.688.300,00	2.303.300,00	10.565.054,00	45.668.239,00	17.470.000,00	1.099.877,00	0	24.864.770,00
projekt	Spojna prometnica od naselja Nunciata do državne ceste D8	375.000,00	0	375.000,00	1.750.000,00	0	0	0	1.500.000,00
projekt	Cesta Gornja sela: Izgradnja dionice Mrčevo-Ridica do granice s Općinom Dubrovačko primorje	0	640.000,00	640.000,00	5.120.000,00	0	0	0	1.000.000,00
projekt	Izgradnja ceste u Slanom kroz polje	33.300,00	33.300,00	33.300,00	566.100,00	0	0	0	666.000,00
projekt	Izgradnja ceste u naselju Banići	0	0	72.000,00	168.000,00	0	0	0	240.000,00
projekt	Izgradnja ceste u Banićima u poslovnoj zoni	0	0	60.000,00	140.000,00	0	0	0	200.000,00
projekt	Prometnica iza zgrada "Kineski zid"	0	0	225.000,00	525.000,00	0	0	0	750.000,00
projekt	Izgradnja prometnice unutar obuhvata TT blok Osojnik	0	0	660.000,00	990.000,00	0	0	0	1.650.000,00
projekt	Cesta Osojnik-Ljubač	0	0	1.500.000,00	3.500.000,00	0	0	0	2.500.000,00
projekt	Smart Parking Dubrovnik Sanitat Dubrovnik d.o.o.	0	0	79.754,00	279.139,00	0	39.877,00	0	398.770,00
projekt	Elektronski sustav naplate	0	0	560.000,00	2.240.000,00	0	0	0	2.800.000,00
strateški projekt	Park'n'ride	0	0	1.050.000,00	5.950.000,00	5.950.000,00	0	0	3.500.000,00
projekt	Uređenje parkinga u vlasništvu suvlasnika višestambenih zgrada	0	0	60.000,00	0	0	60.000,00	0	60.000,00
projekt	Garažno-poslovna građevna iza OTP Banke	0	0	1.000.000,00	8.000.000,00	8.000.000,00	1.000.000,00	0	6.000.000,00
2.1.3.	Razvoj i promicanje kvalitetnih održivih modaliteta biciklističke i pješačke mobilnosti i mikromobilnosti ("slow mobility")	0	33.000,00	323.000,00	1.424.000,00	1.192.000,00	30.000,00	0	882.000,00
2.2.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i ekološke održive dužobalne morske povezanosti	1.064.425,00	1.287.425,00	917.500,00	4.773.850,00	1.420.000,00	669.500,00	0	3.390.233,33
2.2.1.	Zelena tranzicija morskih luka	37.500,00	160.500,00	510.500,00	2.566.000,00	1.300.000,00	540.500,00	0	1.515.000,00
2.2.2.	Poticanje razvoja dužobalne morske mobilnosti	1.026.925,00	1.126.925,00	407.000,00	2.207.850,00	120.000,00	129.000,00	0	1.875.233,33
projekt	Uređenje luke otvorene za javni promet Srebreno	996.925,00	996.925,00	0	1.993.850,00	0	0	0	1.329.233,33
2.3.	Zeleno urbano područje i kvalitetno životno okruženje	63.293.777,78	142.000,00	562.500,00	11.544.533,33	50.762.794,45	26.111.150,00	57.950,00	35.593.111,11
2.3.1.	Razvoj integrirane mreže višenamjenske zelene infrastrukture	12.000,00	12.000,00	2.034.200,00	5.177.850,00	5.099.650,00	57.950,00	0	6.834.000,00
strateški projekt	Azil za životinje	0	0	1.920.000,00	4.480.000,00	4.480.000,00	0	0	6.400.000,00
2.3.2.	Integracija mjera kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (brownfield)	0	520.000,00	3.391.000,00	21.029.000,00	20.889.000,00	0	0	12.068.333,33
projekt	Obnova i poboljšanje fasada i krovova koje gledaju na glavne prometnice grada Dubrovnika u cilju postizanja zelene vizure grada	0	0	40.000,00	160.000,00	160.000,00	0	0	66.666,67
projekt	Uređenje okoliša i zajedničkog zemljišta oko višestambenih zgrada s ciljem uljepšavanja vizure grada i ekološke osviještenosti suvlasnika višestambenih zgrada	0	0	40.000,00	160.000,00	160.000,00	0	0	66.666,67
projekt	Poduzetnička zona Čilipi	0	500.000,00	1.000.000,00	8.500.000,00	8.500.000,00	0	0	6.020.000,00
2.3.3.	Integrirana energetska tranzicija urbanog područja	31.059.777,78	130.000,00	30.500,00	6.119.333,33	24.555.944,45	122.500,00	0	16.690.777,78
projekt	Program povećanja energetske učinkovitosti postojećih višestambenih zgrada na području Grada Dubrovnika	0	0	20.100,00	46.900,00	0	0	0	67.000,00
projekt	Sufinanciranje kamata na kredite za obnovu fasada i krovova	0	0	60.000,00	140.000,00	0	0	0	66.000,00
projekt	Energetska obnova OŠ Marin Držić - škola s posebnim potrebama	0	0	116.000,00	464.000,00	0	0	0	580.000,00

R.br.	Naziv cilja /mjere /APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2023.-2027.)							Ukupna procijenjena vrijednost kroz razdoblje 2023.-2025.)
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni Proračun	Pomoći Europske unije		Javna poduzeća	Ostali izvori	
					Ukupno	Od toga u skladu s ITU			
projekt	Energetska obnova OŠ Mokošica	0	0	450.000,00	1.800.000,00	0	0	0	2.250.000,00
projekt	Energetska obnova Doma Kulture na Koločepu	0	0	44.800,00	179.200,00	0	0	0	224.000,00
projekt	Energetska obnova sportske dvorane Gospino polje	0	0	845.000,00	3.380.000,00	0	0	0	4.225.000,00
projekt	Fotonaponske elektrane za javne objekte	0	0	142.500,00	807.500,00	0	0	0	950.000,00
projekt	Modernizacija javne rasvjete	0	0	56.933,33	132.844,45	0	0	0	189.777,78
2.4.	Obnova i održivo korištenje javnih prostora uz očuvanje lokalnog identiteta i lokalnih vrijednosti	531.000,00	5.239.607,00	14.647.164,00	57.553.299,00	54.911.999,00	177.000,00	53.000,00	38.093.035,00
2.4.1.	Podrška očuvanju i obnovi stare gradske jezgre Dubrovnika te održivom i uključivom korištenju u skladu s Planom upravljanja	300.000,00	12.000,00	1.803.950,00	11.321.050,00	11.215.750,00	0	26.000,00	3.293.000,00
projekt	POLJANA RUĐERA BOŠKOVIĆA	0	0	67.500,00	382.500,00	382.500,00	0	0	450.000,00
projekt	ARHEOLOŠKI MUZEJ	300.000,00	0	600.000,00	5.100.000,00	5.100.000,00	0	0	0
2.4.2.	Unapređenje kvalitete, raznovrsnosti i sigurnosti javnih prostora	150.000,00	5.161.607,00	10.426.714,00	38.728.749,00	36.328.749,00	177.000,00	27.000,00	28.913.035,00
strateški projekt	Izrada sustava nadzora javnih površina	0	0	30.000,00	170.000,00	170.000,00	0	0	200.000,00
projekt	Sanacija obale Rijeke dubrovačke	0	4.984.607,00	9.969.214,00	34.892.249,00	34.892.249,00	0	0	24.923.035,00
projekt	Integrirani razvojni projekt Dubrovnik 2030	150.000,00	150.000,00	150.000,00	2.400.000,00	0	150.000,00	0	3.000.000,00
2.4.3.	Povećanje otpornosti na rizike	81.000,00	66.000,00	2.416.500,00	7.503.500,00	7.367.500,00	0	0	5.887.000,00
strateški projekt	IZGRADNJA VATROGASNOG TEHNIČKOG CENTRA OPĆINE DUBROVAČKO PRIMORJE	0	0	400.000,00	1.600.000,00	1.600.000,00	0	0	2.000.000,00
projekt	Vatrogasni dom Zaton	0	0	270.000,00	1.080.000,00	1.080.000,00	0	0	1.350.000,00
2.5.	Zelena tranzicija infrastrukture	1.498.500,00	70.500,00	4.001.666,60	16.726.666,40	301.750,00	55.000,00	6.000,00	19.165.333,00
2.5.1.	Obnova i povećanje kvalitete komunalne infrastrukture	1.498.500,00	43.500,00	3.658.750,00	15.150.750,00	199.750,00	12.500,00	6.000,00	18.161.000,00
projekt	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Čepikući, Lisac, Podimoč, Točionik, Trnovica, Podgora, Mravinca i Trnova	600.000,00	0	600.000,00	4.800.000,00	0	0	0	6.000.000,00
projekt	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Smokvina i Doli s odvodnjom	500.000,00	0	500.000,00	4.000.000,00	0	0	0	5.000.000,00
projekt	Andrije Hebranga - oborinska odvodnja	0	0	525.000,00	1.225.000,00	0	0	0	1.750.000,00
projekt	Infrastruktura Solitudo	0	0	720.000,00	1.680.000,00	0	0	0	2.400.000,00
projekt	Montovjerna Batala - oborinska odvodnja	0	0	285.000,00	665.000,00	0	0	0	950.000,00
2.5.2.	Doprinos modernizaciji sustava gospodarenja otpadom na načelima kružnog gospodarstva	0	27.000,00	342.916,60	1.575.916,40	102.000,00	42.500,00	0	1.004.333,00
projekt	Izgradnja reciklažnog dvorišta	0	0	66.666,60	266.666,40	0	0	0	333.333,00
3.	Lokalna zajednica kao generator promjena i održivog napretka	809.000,00	3.602.190,00	20.136.748,75	126.901.461,25	93.707.486,25	5.000,00	183.625,00	106.007.925,00
3.1.	Doprinos multifunkcionalnom i policentričnom razvoju društvenih sadržaja	686.000,00	3.068.190,00	15.318.948,75	98.945.886,25	93.574.886,25	5.000,00	44.000,00	92.122.925,00
3.1.1.	Društveni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	645.000,00	5.000,00	2.175.950,00	12.878.050,00	11.881.550,00	5.000,00	14.000,00	13.000.500,00
projekt	Igralište Suđurad	0	0	60.000,00	340.000,00	340.000,00	0	0	400.000,00
strateški projekt	Izgradnja sportskih i dječjih igrališta u Mandaljeni	0	0	27.900,00	158.100,00	158.100,00	0	0	186.000,00
strateški projekt	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Čibača	0	0	27.900,00	158.100,00	158.100,00	0	0	186.000,00
strateški projekt	Izgradnja sportskog i dječjeg igrališta Gornji Brgat	0	0	27.900,00	158.100,00	158.100,00	0	0	186.000,00
strateški projekt	Green Sport Centar	0	0	300.000,00	1.700.000,00	1.700.000,00	0	0	2.000.000,00
projekt	Park Montovjerna	0	0	97.500,00	552.500,00	552.500,00	0	0	650.000,00
projekt	Serpentine Srđ	500.000,00	0	0	500.000,00	500.000,00	0	0	1.000.000,00
strateški projekt	PARK GRADAC	0	0	630.000,00	3.570.000,00	3.570.000,00	0	0	4.200.000,00
strateški projekt	Park Platana	0	0	119.250,00	675.750,00	675.750,00	0	0	795.000,00
projekt	Izgradnja Spomen sobe Domovinskog rata u Čepikućima	60.000,00	0	30.000,00	210.000,00	210.000,00	0	0	300.000,00

R.br.	Naziv cilja /mjere /APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2023.-2027.)							Ukupna procijenjena vrijednost kroz razdoblje 2023.-2025.)
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni Proračun	Pomoći Europske unije		Javna poduzeća	Ostali izvori	
					Ukupno	Od toga u skladu s ITU			
projekt	Baraka Mokošica-Zgrada matice umirovljenika Dubrovnik-podružnica Mokošica	0	0	90.000,00	510.000,00	510.000,00	0	0	600.000,00
projekt	Uređenje poljane u mjestu Sudurađ na Šipanu	0	0	91.500,00	518.500,00	518.500,00	0	0	610.000,00
3.1.2.	Kulturni sadržaji u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	36.000,00	58.190,00	971.380,00	4.575.330,00	4.204.830,00	0	25.000,00	3.387.300,00
projekt	Izgradnja polivalentnog doma kulture u Čibači	0	0	67.500,00	382.500,00	382.500,00	0	0	250.000,00
strateški projekt	Rekonstrukcija i opremanje Kulturno-informativnog centra	0	53.190,00	106.380,00	372.330,00	372.330,00	0	0	177.300,00
strateški projekt	Park Pile-ljetna pozornica	0	0	231.750,00	1.313.250,00	1.313.250,00	0	0	1.545.000,00
3.1.3.	Sport i rekreacija u funkciji razvoja lokalne zajednice UP-a	5.000,00	3.005.000,00	12.171.618,75	81.492.506,25	77.488.506,25	0	5.000,00	75.735.125,00
projekt	Multifunkcionalna dvorana Gospino polje	0	3.000.000,00	6.000.000,00	51.000.000,00	51.000.000,00	0	0	60.000.000,00
strateški projekt	Rekonstrukcija i nadogradnja sportskog objekta ŠRC Čibača	0	0	347.118,75	1.967.006,25	1.967.006,25	0	0	2.314.125,00
projekt	Bazen Čilipi	0	0	750.000,00	4.250.000,00	4.250.000,00	0	0	2.500.000,00
projekt	Tenis centar Lapad	0	0	800.000,00	2.400.000,00	0	0	0	3.200.000,00
projekt	TENIS TEREN br. 6 U GOSPINOM POLJU	0	0	50.000,00	0	0	0	0	50.000,00
projekt	TEREN S UMJETNOM TRAVOM - III. faza	0	0	120.000,00	480.000,00	480.000,00	0	0	200.000,00
projekt	Bočarska dvorana Komolac	0	0	360.000,00	1.440.000,00	0	0	0	1.800.000,00
projekt	Bočalište Šumet	0	0	23.000,00	92.000,00	0	0	0	115.000,00
strateški projekt	Polivalentna (bočarska) dvorana	0	0	700.000,00	2.800.000,00	2.800.000,00	0	0	3.500.000,00
3.2.	Zdrav i uključiv život	58.500,00	514.500,00	4.451.250,00	27.047.375,00	0	0	90.875,00	13.095.000,00
3.2.1.	Jačanje funkcija i kapaciteta sektora socijalne skrbi	10.000,00	450.000,00	4.259.250,00	26.872.375,00	0	0	75.875,00	12.846.000,00
projekt	Centar za pružanje usluga u zajednici	0	450.000,00	900.000,00	7.650.000,00	0	0	0	2.000.000,00
projekt	Dom za starije i nemoćne u Dubrovniku	0	0	2.880.000,00	16.320.000,00	0	0	0	10.000.000,00
3.2.2.	Podrška povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga	48.500,00	64.500,00	192.000,00	175.000,00	0	0	15.000,00	249.000,00
3.3.	Efikasno i digitalno društvo	64.500,00	19.500,00	366.550,00	908.200,00	132.600,00	0	48.750,00	790.000,00
3.3.1.	Poboljšanje digitalne infrastrukture	64.500,00	0	71.800,00	150.700,00	0	0	0	130.500,00
3.3.2.	Podrška procesu digitalizacije javnog sektora	0	19.500,00	138.000,00	333.000,00	132.600,00	0	0	325.500,00re
3.3.3.	Podrška procesu digitalizacije javnog sektora	0	0	156.750,00	424.500,00	0	0	48.750,00	334.000,00